

*Міністерство внутрішніх справ
Національна академія внутрішніх справ*

Довідник поліцейського

*Харків
«ФОЛІО»
2018*

УДК 351.75
Ч-45

Автори-упорядники:

*С. С. Чернявський,
К. Б. Левченко*

Художник-ілюстратор

М. С. Мендор

Художник-оформлювач

О. А. Гугалова

Автори-упорядники висловлюють подяку за участь у підготовці
книги працівникам Національної поліції України та науковцям
Національної академії внутрішніх справ:

*Гузенку Є. В., Жиліну Т. П., Карпо В. В., Костюку В. Л.,
Кулікову В. А., Кухаренку Б. М., Лабуню А. В., Сквирському Д. А.,
Стрільціву О. М., Мартинову С. М., Покоłodному М. М.,*

а також співробітницям ГО «Ла Страда-Україна»:

*Андрієнковій В. Л., Бороздіній К. А., Дунебабіній О. А.,
Калашник О. А., Ковальчук Л. Г., Кривуляк А. О.,
Легенькій М. М., Саєнко А. В., Сотніченко І. А., Черепасі К. В.*

ISBN 978-966-03-7983-1

© С. С. Чернявський, К. Б. Левченко,
упорядкування, 2018
© М. С. Мендор, ілюстрації, 2018
© О. А. Гугалова, художнє оформлення,
2018

ЗМІСТ

ПРИСЯГА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ	9
1. ПІДГОТОВКА ДО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ	10
1.1. Правова основа та принципи діяльності поліції	10
1.2. Що необхідно знати, заступаючи на службу	10
1.3. Зовнішній вигляд та екіпірування (спорядження) поліцейського, який заступає на службу	12
2. ПОРЯДОК І ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	14
2.1. Загальні правила спілкування	14
2.2. Особливості спілкування з окремими категоріями громадян та ЗМІ ...	17
2.2.1. Спілкування з іноземцями	17
2.2.2. Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом	19
2.2.3. Спілкування з народними депутатами України	20
2.2.4. Спілкування з людьми з особливими потребами	21
2.2.5. Спілкування з представниками засобів масової інформації ..	23
3. НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	27
3.1. Ознаки клінічної та біологічної смерті	27
3.2. Підтримка життєдіяльності дорослої людини. (Алгоритм ABC) ...	27
3.2.1. Серцево-легенева реанімація (СЛР)	27
3.3. Домедична допомога в разі кровотеч	31
3.4. Домедична допомога в разі травм	34
3.4.1. Поранення грудної клітки	34
3.4.2. Перша допомога при травмах живота	37
3.4.3. Вогнепальна рана	38
3.4.4. Поранення обличчя і шкіри голови	38
3.4.5. Рани шиї	39
3.4.6. Ніс, підборіддя, вуха	39
3.4.7. Переломи та їх іммобілізація	40
3.4.8. Травми плеча та передпліччя	41
3.4.9. Перелом ключиці	41
3.4.10. Перелом ребер	42
3.4.11. Травми тазових кісток	43
3.4.12. Перелом стегна	44
3.4.13. Травми коліна	44
3.4.14. Вивих	45
3.4.15. Травма шийного відділу хребта	45
3.4.16. Травми хребта	46
3.4.17. Травма голови	47
3.5. Особливі ситуації. Інші невідкладні стани	48
3.5.1. Опіки	48

3.5.2. Утоплення	51
3.5.3. Загальні принципи допомоги постраждалим з отруєннями ...	52
3.5.4. Ураження електричним струмом	52
3.5.5. Надання допомоги вагітним. Особливості СЛР у вагітних ...	52
3.5.6. Інсульт	53
3.5.7. Судомний напад (епілесія)	54
3.5.8. Інфаркт	55
3.6. Шок і різновиди шоків	56
3.7. Допомога при пологах поза лікувальним закладом	58
3.8. Деблокування постраждалих	59
3.8.1. Деблокування постраждалих з автомобіля	59
3.8.2. Деблокування постраждалих з-під завалів	60
3.9. Переміщення постраждалих	61
3.10. Транспортування постраждалих	64
3.10.1. Положення постраждалого при транспортуванні в залежності від типу травмування	64
3.11. Перша психологічна допомога	66
4. ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ТА ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА	70
4.1. Перевірка документів особи	70
4.2. Опитування особи	71
4.2.1. Опитування особи, яка звернулася до поліції із заявою про скоєне правопорушення	72
4.3. Поверхнева перевірка	73
4.4. Зупинення транспортного засобу	75
4.5. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію	76
4.6. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю	77
4.7. Проникнення до житла чи іншого володіння особи	80
4.8. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи	81
4.9. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису	83
4.10. Поліцейське піклування	85
4.11. Затримання та доставлення правопорушника або особи, яку підозрюють у вчиненні злочину	87
5. ТАКТИКА ДІЙ У ТИПОВИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ	92
5.1. Основи патрулювання та модель застосування сили	92
5.1.1. Застосування континіуму сили	92
5.1.2. Рівні опору	95
5.1.3. Основні завдання патрулювання	97
5.1.4. Варіанти пересування під час несення служби	97
5.1.5. Координація під час несення служби	99
5.1.6. Реагування на повідомлення	100
5.1.7. Перевезення затриманого службовим транспортним засобом	101

5.2. Особиста безпека поліцейського під час забезпечення публічної безпеки і порядку	102
5.2.1. Загальні заходи особистої безпеки поліцейського	102
5.2.2. Заходи особистої безпеки поліцейського під час виконання службових завдань	103
5.2.3. Особливості дотримання заходів особистої безпеки поліцейськими після служби	104
5.3. Наближення поліцейського до підозрюваної особи, перевірка документів та опитування особи. Контакт прикриття	105
5.3.1. Алгоритм поведінки поліцейського при перевірці документів ...	105
5.4. Доставлення правопорушника до органу (підрозділу) поліції ...	109
5.4.1. Поняття «доставлення порушника», правові підстави його здійснення.	110
5.4.2. Тактичні дії поліцейських під час доставлення правопорушника.	111
5.5. Тактика роботи у невеликих підрозділах при зовнішньому, внутрішньому огляді будівлі, активний стрілець.	113
5.5.1. Тактика роботи у невеликих підрозділах. Зовнішній огляд будівлі	113
5.5.1.1. Сфери застосування невеликих підрозділів	114
5.5.1.2. Комунікація в підрозділі	114
5.5.1.3. Вибір схеми пересування	114
5.5.1.4. Вибір техніки пересування	115
5.5.1.5. Зупинка, вихід з контакту	115
5.5.1.6. Підхід до будівлі, пересування біля будівель	116
5.5.1.7. Блокування злочинця	116
5.5.2. Внутрішній огляд будівлі.	117
5.5.2.1. Вхід в будівлю (приміщення)	117
5.5.2.2. Огляд будівлі:	119
5.5.2.3. Тактичні поради	119
5.5.3. Відпрацювання кутів та дверних отворів	121
5.5.4. Способи входу в приміщення.	122
5.5.5. Пересування коридорами	124
5.5.6. Пересування міжповерховими сходами	124
5.5.7. Огляд приміщення.	125
5.6. Поводження нарядів поліції під час зупинення транспортного засобу. Дії поліцейського при високому, та невідомому рівні ризику	126
5.6.1. Тактичні дії при зупинці транспортного засобу при невідомому рівні ризику	126
5.6.2. Тактичні дії при зупинці транспортного засобу з високим рівнем ризику	129
6. ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ	134
6.1. Порядок застосування поліцейських заходів примусу	134
6.2. Застосування фізичної сили. Ст. 44 ЗУ «Про поліцію»	135
6.3. Застосування спеціальних засобів. Ст. 45 ЗУ «Про поліцію»	135
6.4. Застосування вогнепальної зброї. Ст. 46 ЗУ «Про поліцію»	140

6.5. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю під час несення служби	142
6.6. Спеціальні заходи із попередження насильства в сім'ї	144
7. ОСОБЛИВОСТІ ОПИТУВАННЯ ДІТЕЙ, ЯКІ Є УЧАСНИКАМИ В КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ, В ЯКИХ ВОНИ ФІГУРУЮТЬ ЯК ПОТЕРПІЛІ ЧИ СВІДКІ	146
8. АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ	151
8.1. Пожежа	151
8.1.1. Займання одягу на людині	152
8.2. Повінь	153
8.3. Ураган, хуртовина	153
8.4. Землетрус	154
8.5. Авіакатастрофа	154
8.6. Масове отруєння людей	155
8.7. Загроза радіаційної небезпеки	155
8.8. Витік газу, хімічна небезпека	156
8.9. Аварія на транспорті чи в метрополітені	157
8.10. Аварія на підприємстві	158
8.11. Обрив повітряних дротів високої напруги	159
8.12. Утворення провалів	160
8.13. Евакуація населення	160
9. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ	162
9.1. Порушення учасником дорожнього руху правил дорожнього руху	162
9.2. Керування транспортним засобом у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння	163
9.3. Дії на місці ДТП	165
9.4. Зупинка транспортного засобу з небезпечним вантажем	170
9.5. Незаконне перевезення зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв і речовин	172
9.6. Виявлення викрадених або розшукуваних транспортних засобів ...	173
9.7. Виявлення ознак знищення, підробки або заміни номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу, підроблення документів на транспортний засіб або право керування ним	175
9.8. Порушення правил паркування	176
10. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕАГУВАННЯМ НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	178
10.1. Загальний алгоритм дій у разі виявлення адміністративного правопорушення	178
10.2. Торгівля з рук у невстановлених місцях	180
10.3. Дрібне хуліганство	180
10.4. Насильство в сім'ї	182
10.4.1. Насильство в сім'ї без складу злочину	184
10.5. Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях	185

10.6. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді	186
10.7. Порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадять діяльність у сферах розваг, або закладах громадського харчування	187
10.8. Діти, які грають в суїцидальні ігри	189
10.9. Жебрацтво дітей	190
10.10. Заняття проституцією	191
10.11. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського	192
11. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЯВЛЕННЯМ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	196
11.1. Загальний алгоритм дій у разі виявлення ознак кримінального правопорушення	196
11.2. Виявлення трупа людини	197
11.3. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу	199
11.4. Напад на банківську установу, інкасаторів або наряд, який супроводжує касирів, цінності	200
11.5. Факти крадіжки, грабежу чи розбою	202
11.6. Шахрайство	203
11.7. Нанесення тілесних ушкоджень, побоїв	204
11.8. Хуліганство та групове порушення громадського порядку	206
11.9. Насильство в сім'ї з ознаками складу злочину	207
11.10. Насильство в сім'ї з ознаками злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	209
11.11. Згвалтування та інші насильницькі дії сексуального характеру	210
11.12. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом	212
11.12.1. Згвалтування та задоволення статевої пристрасті неприродним способом стосовно неповнолітньої особи	211
11.13. Розбещення неповнолітніх	212
11.14. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості ...	214
11.15. Примушування до вступу у статеві відносини	215
11.16. Залучення дітей до виготовлення порнопродукції	215
11.17. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини	216
11.18. Незаконне заволодіння транспортним засобом	219
11.19. Посягання на життя поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку	220
11.20. Публічне вживання та інші незаконні дії з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами або прекурсорами	222
11.21. Виявлення фальшивих грошових знаків (підроблених грошей)	223
11.22. Виявлення незаконних дій із банківськими платіжними засобами	224

12. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЯВАМИ ТЕРОРИЗМУ ТА ЕКСТРЕМІЗМУ	225
12.1. Отримання інформації про можливе вчинення терористичного акту шляхом вибуху	225
12.2. Ознаки виявленої зброї та вибухових пристроїв	226
12.2.1. Виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському місці чи приміщенні	227
12.2.2. Виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки документів у громадян	229
12.2.3. Виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки транспортних засобів	230
12.2.4. Виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському транспорті	231
12.3. Надходження повідомлення про виявлення речовин невідомого походження в громадському місці	233
12.4. Учинення терористичного акту шляхом вибуху	234
12.5. Захоплення заручників	236
12.6. Захоплення будівель чи споруд	238
12.7. Блокування транспортних комунікацій	240
12.8. Виявлення заходів протестного характеру (з можливістю виникнення групових порушень громадського порядку чи масових заворушень)	241
13. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ БЛОК	243
13.1. Конституція України	243
13.2. Про Національну поліцію	246
13.3. Про дорожній рух	271
13.4. Кримінальний процесуальний кодекс України	277
13.5. Кримінальний кодекс України	281

ДОДАТКИ

<i>Додаток 1. Державні, комунальні та неурядові організації та установи, що надають допомогу особам у складних життєвих обставинах, у тому числі, в ситуаціях насильства в сім'ї та в напрямку захисту прав дітей</i>	<i>291</i>
<i>Додаток 1.1. Служби у справах дітей</i>	<i>291</i>
<i>Додаток 1.2. Мережа притулків для дітей служб у справах дітей ...</i>	<i>294</i>
<i>Додаток 1.3. Мережа центрів соціально-психологічної реабілітації дітей</i>	<i>295</i>
<i>Додаток 1.4. Мережа обласних центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</i>	<i>303</i>
<i>Додаток 1.5. Центри соціально-психологічної допомоги та центри матері та дитини</i>	<i>306</i>
<i>Додаток 1.6. Громадські організації на регіональному рівні ...</i>	<i>312</i>
<i>Додаток 2. Національні «гарячі» лінії</i>	<i>318</i>
<i>Додаток 3. Українсько-англійський розмовник</i>	<i>320</i>
<i>Додаток 4. Зразки процесуальних документів</i>	<i>331</i>

ПРИСЯГА ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ

«Я (прізвище, ім'я та по батькові), усвідомлюючи свою високу відповідальність, урочисто присягаю вірно служити Українському народові, дотримуватися Конституції та законів України, утілювати їх у життя, поважати та охороняти права і свободи людини, честь держави, з гідністю нести високе звання поліцейського та сумлінно виконувати свої службові обов'язки».

1. ПІДГОТОВКА ДО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

1.1. Правова основа та принципи діяльності поліції

У своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, Законом України «Про національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами¹.

Принципи діяльності поліції:

- верховенство права;
- дотримання прав і свобод людини;
- законність;
- відкритість і прозорість;
- політична нейтральність;
- взаємодія з населенням на засадах партнерства;
- безперервність.

1.2. Що необхідно знати, заступаючи на службу

Заступаючи на службу, поліцейський має знати:

- поставлені завдання та порядок їх виконання;
- оперативну обстановку та особливості несення служби на маршруті (посту);

¹ У пам'ятці термін «поліцейський» вживається за існуючою традицією виключно в чоловічому роді, але має відношення не тільки до чоловіків-поліцейських, але й жінок-поліцейських.

- права та обов'язки поліцейського, норми права, які регулюють діяльність поліцейського;
- правила застосування зброї та спеціальних засобів;
- розміщення найближчих нарядів поліції, військових нарядів і громадських формувань;
- порядок підтримання зв'язку з черговим територіального органу Національної поліції, іншими нарядами;
- прикмети розшукуваних злочинців, викрадених речей та автомоботранспорту;
- місця можливого вчинення правопорушень, збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, появи злочинців, інших правопорушників;
- осіб, які перебувають під адміністративним наглядом поліції, раніше судимих та осіб, що зловживають спиртними напоями та наркотичними речовинами, і встановлені для них обмеження;
- місце знаходження в районі маршруту (поста) відділення зв'язку, банківських установ та інших сховищ цінностей;
- розміщені в районі маршруту (поста) парки, сквери, стадіони, їдальні, кафе, пивні бари, ресторани, дискотеки, кінотеатри, готелі, ринки, вокзали, пристані, дитячі заклади та інші місця масового відпочинку громадян;
- місця компактного проживання або перебування іноземних громадян та осіб без громадянства;
- місця можливого збуту викрадених речей (ломбарди, комісійні магазини тощо);
- час початку та закінчення роботи розміщених у районі великих промислових підприємств та установ, транспорту, а також режим роботи торговельних і видовищних закладів, час їх інкасації;
- місцезнаходження органів державної влади, правоохоронних органів, установ, підприємств, штабів громадських формувань, найближчих лікарень, поліклінік, аптек, місць збереження наркотичних речовин, а також розташування приладів охоронно-пожежної сигналізації;

- трамвайні, автобусні й тролейбусні маршрути та їх найближчі зупинки, станції метро, стоянки автомобілів і таксі в зоні маршруту (поста);
- прилеглі до маршруту (поста) вулиці, провулки, площі, прохідні двори та інші шляхи найкоротшого руху на випадок переслідування злочинців, можливі місця збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

Перед заступанням на службу з поліцейським проводиться цільовий інструктаж з питань дотримання заходів безпеки при поведженні зі зброєю.

1.3. Зовнішній вигляд та екіпірування (спорядження) поліцейського, який заступає на службу

Поліцейський повинен мати охайний зовнішній вигляд і справне спорядження, не порушувати правила носіння однострою. На однострої поліцейського має бути розміщено нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона.

Поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак, а також будь-яким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню її за допомогою технічних засобів.

Спорядження поліцейського:

- 1) службове посвідчення;
- 2) картка маршруту (поста);
- 3) табельна зброя з двома спорядженими магазинами;
- 4) спеціальні засоби та засоби індивідуального захисту;
- 5) тактичний ремінь;
- 6) портативний (нагрудний) відеореєстратор;
- 7) мобільні пристрої радіозв'язку;
- 8) мобільний телефон;
- 9) бланки процесуальних документів;
- 10) чисті аркуші паперу (формат А 4);
- 11) ручка;

- 12) олівець;
- 13) лінійка;
- 14) блокнот;
- 15) стрічка (сигнальна стрічка) для огороження місця події;
- 16) ліхтар;
- 17) дальномір;
- 18) сумка;
- 19) індивідуальний пакет (аптечка);
- 20) покривало поліетиленове.

Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен мати при собі:

- 1) табельну зброю з двома спорядженими магазинами;
- 2) кайданки;
- 3) рацію;
- 4) кийок;
- 5) засоби, споряджені речовинами сльозогінної і дратівної дії;
- 6) нагрудна камера.

Вказані засоби поліцейський повинен носити на спеціальному тактичному ремені.

Залежно від поставлених завдань поліцейський (патрульний) екіпірується іншими спеціальними засобами, а також автоматичною вогнепальною зброєю.

2. ПОРЯДОК І ПРАВИЛА СПІЛКУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

2.1. Загальні правила спілкування

Поліцейський повинен бути ввічливим і тактовним, звертатися до громадян лише на «Ви», незалежно від їх віку, статі, соціального становища, етнічного походження тощо, вимоги і зауваження викладати в переконливій формі, не вживати слів та не вдаватися до дій, які можуть образити честь і гідність громадян. Має бути спокійним, витриманим і розсудливим.

Поліцейський повинен:

- Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук (ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію»);

- висловлювати свої зауваження та вимоги в коректній і переконливій формі, якщо потрібно, спокійно, без роздратування повторити і роз'яснити зміст сказаного;
- вислухати пояснення або питання громадянина уважно, не перебиваючи, виявляючи доброзичливість і повагу до співрозмовника;
- ставитися з повагою до громадян, бути уважними до них, не дозволяти дискримінаційних дій та висловлювань, враховувати індивідуальні потреби осіб з інвалідністю, осіб похилого віку, вагітних жінок, дітей тощо.

При спілкуванні з громадянами виявляти витримку і бути готовим:

- до поведінки, яка виходить за етичні рамки з їх боку, у тому числі й до проявів агресії, здійснення опору та можливого нападу;
- до надання їм першої психологічної та першої домедичної і медичної допомоги (у тому числі направлення до закладу охорони здоров'я).

У спілкуванні з громадянами з боку поліцейського неприпустимі:

- будь-які висловлювання і дії дискримінаційного характеру за ознаками статі, віку, раси, національності, мови, громадянства, соціального, майнового або сімейного стану, політичної чи релігійної належності, зовнішності, стану здоров'я, сексуальної орієнтації тощо;
- надмірний тон, грубість, некоректність зауваження, пред'явлення неправомірних, незаслужених звинувачень, сексуальні домагання;
- погрози, образливі вирази, репліки, знаки, в тому числі сексуального характеру;
- суперечки, дискусії та дії, що перешкоджають нормальному спілкуванню або провокують протиправну поведінку;
- необґрунтовані перевірки паспортів та інших документів.

Поліцейському рекомендується не сприймати на свій рахунок образливих зауважень, недоречних жартів, глузувань, висловлених на вулицях і в громадських місцях.

Непринциповими є: грубість, зверхність, іронічність, саркастичне чи неввічливе формулювання зауважень, вирази та репліки, що ображають людську гідність, погрози, повчання, несправедливі

звинувачення, дискримінаційні та сексистські вислови та поведінка, загрозливі жести й знаки.

Порядок звернення до особи:

- привітатись, приклавши праву руку до головного убору;
- відрекомендуватися (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання);
- пред'явити на вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук;
- спитати: «Як я можу до вас звертатися?»
- аргументувати причину звернення;
- уважно вислухати пояснення особи;
- у межах компетенції вжити заходів реагування (зробити попередження, скласти протокол про адміністративне правопорушення тощо).

Якщо особа на зауваження реагує збуджено, поліцейський повинен:

- витримати паузу (дати заспокоїтись);
- дати можливість висловити причину збудження;
- висунути вимогу щодо пояснення її неправомірних дій;
- пояснити недопустимість такої поведінки з посиланням на відповідні нормативно-правові акти;
- у разі продовження протиправних дій особою попередити про можливе застосування до неї поліцейських заходів примусу;
- тільки після цього може бути прийнято рішення про складання протоколу, накладення штрафу на місці, доставляння порушника до органу (підрозділу) поліції або можливість обмежитись зауваженням;

— зауваження правопорушникам, які мають при собі дітей, по можливості, робиться так, щоб діти цього не чули. З підлітками поліцейські повинні поводитися так само ввічливо, як і з дорослими. Зауваження дітям робляться з урахуванням їх психології і рівня розвитку.

Приклади звернення до особи:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. У місті тривають оперативні заходи, пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання пересвідчитись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

Після перевірки: «Дякую, вибачте за незручності, усього найкращого».

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Старший сержант поліції Онопенко. Ви порушили ч. 1 ст. 175 Кодексу України про адміністративні правопорушення: курили на зупинці громадського транспорту, що заборонено законом. Пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання переконатись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

2.2. Особливості спілкування з окремими категоріями громадян та ЗМІ

2.2.1. Спілкування з іноземцями

У спілкуванні з іноземцями, особами без громадянства, біженцями та особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту, поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, поважати гідність особи і виявляти до неї гуманне ставлення, захищати права людини, урахувати особливості расової та національної належності, громадянства, віку та мови, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

У разі необхідності роз'яснити правила поведінки та правила перебування на території України. Не рекомендується обговорювати питання політики, діяльності органів державної влади, у тому числі поліції.

Поліцейський повинен:

- при зверненні до особи встановити, чи розуміє вона українську мову, а якщо ні, то які мови розуміє.
- якщо знає українську мову — продовжити спілкування українською;
- якщо не знає української мови, але знає таку, на якій може спілкуватися і поліцейський, перейти при можливості на мову, зрозумілу іноземцеві, знизити темп мовлення, активно інтонувати, виділяти логічні наголоси;
- якщо іноземець та поліцейський не мають можливості спілкування в силу відсутності спільної мови — встановити, чи є поруч хтось, хто міг би перекласти суть розмови. Наприклад, супутник затриманої особи. Якщо посередника не знайшлося, перейти на мову жестів та/чи продовжити спілкуватися (переклад) за допомогою гаджетів.
- перевірити документи. За потреби доставити особу до територіального органу поліції, викликати перекладача.

Під час перевірки поліцейський має:

- поводитись з документами бережно. Якщо в документі знаходяться гроші, будь-які записки та інші папери або цінності, запропонувати власникові самому вилучити їх звідти;
- звернути увагу на відповідність наявної в документі фотокартки та особи громадянина, правильність заповнення усіх реквізитів, цілісність захисної сітки документа, строк його дії, на відмітку щодо реєстрації та інше;
- вжити застережних заходів при перевірці документів у особи, що підозрюється у вчиненні правопорушення. З цією метою рекомендується стояти на півоберта праворуч від того, кого перевіряють, на безпечній відстані від нього та пильно стежити за ним;
- перевірку проводити на деякій відстані від сторонніх громадян, а якщо є можливість — в найближчому службовому приміщенні дільничного офіцера поліції або громадському пункті охорони публічної безпеки і порядку.

2.2.2. Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом

Поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, враховуючи водночас привілеї осіб із дипломатичним імунітетом:

- особиста недоторканність;
- недоторканність використовуваних ними транспортних засобів, які офіційно належать представництвам (консульствам);
- імунітет від кримінальної, цивільної, адміністративної юрисдикції України;
- право підняття на транспортному засобі національного прапора тощо.

Дії в разі виявлення правопорушення, учиненого особою з дипломатичним імунітетом:

- повідомити про подію чергового територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо припинення правопорушення;
- записати номер та вид документа особи, який підтверджує її дипломатичний імунітет;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

2.2.3. Спілкування з народними депутатами України

Під час спілкування з народними депутатами України поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами та:

- на вимогу народних депутатів, інших посадових осіб пред'явити службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук;
- пересвідчитись, що це народний депутат (перевірити наявність депутатського посвідчення та нагрудного знака народного депутата України);
- вислухати заяву (інформацію) та, якщо це не суперечить вимогам правил несення служби, ужити відповідних заходів, доповівши про це старшому начальникові.

Приклади звернення до народного депутата:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. Ваші вимоги є законними, однак не належать до моєї компетенції, я обов'язково доповім про них старшому начальникові. Якщо моя відповідь вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

Якщо дії або заяви народного депутата України суперечать вимогам законодавства щодо несення служби, працівник поліції зобов'язаний негайно доповісти про це старшому начальникові й далі діяти за його вказівкою.

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Дронь. Ваші вимоги є незаконними й суперечать Кодексу України про адміністративні правопорушення (Кримінальному кодексу України — доцільно визначити відповідну статтю). Якщо ви не припините свої дії, я змушений буду доповісти старшому начальникові та скласти відповідний рапорт. Якщо моя відповідь вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

2.2.4. Спілкування з людьми з особливими потребами

Під час спілкування з людьми з особливими потребами поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами.

а) з людиною у візку:

- не можна самовільно без дозволу котити візок;
- при спілкуванні обличчя співрозмовників мають бути на одному рівні (треба присісти або сісти поруч на стільці);
- при спілкуванні з людиною в кріслі-візку, яка є разом із супроводжуючою її особою, потрібно в першу чергу звертатися і розмовляти з нею, а не із супроводжуючою особою;
- часто люди у візку бояться звертатися про допомогу. Треба зробити крок назустріч і спитатися — чим можна допомогти. Допомога має бути ненав'язливою і не надмірною;

б) з людиною з вадами слуху і мови:

- при розмові з нечуючими необхідно дивитися безпосередньо на співрозмовника, повільно і чітко промовляти слова із виразною мімікою. Важливо, щоб джерело світла не було за вашою спиною, бо в такому випадку ваше обличчя буде затінене;
- необхідно мати можливість спілкуватися за допомогою переписки: мати листки паперу, блокнот, ручку/олівець тощо. Звичайно, треба писати читабельним почерком, не формулювати довгих фраз;
- не затемнювати обличчя, особливо уста, і не закривати його руками, волоссям тощо;
- щоб привернути увагу людини, яка не чує, необхідно торкнутися її злегка за плече або помахати до неї рукою. Починати розмову після того, коли вас помітили. Кричати не варто;
- якщо нечуюча людина користується послугою сурдоперекладача, то при спілкуванні необхідно дивитися на того, хто звернувся за послугою. Тобто, на нечуючу людину, а не на перекладача;

в) з людиною з вадами зору:

- спілкуючись із незрячою людиною, необхідно представитися хто ви, які маєте повноваження, після чого запитати — чим допомогти;
- при супроводі у приміщенні необхідно попереджувати про перешкоди, які є на шляху, наприклад: «зараз будуть

сходи, двері з порогом тощо». При можливості озвучувати інформацію про оточення;

- якщо незрячу людину припровадили до кабінету службової особи, необхідно інформувати, куди її привели, назвати цю людину й інших присутніх;
- якщо збираєтеся читати, попередьте про це;
- не можна замінювати читання будь-якого документа його переказом, особливо, якщо при цьому треба поставити підпис;
- не можна тягнути незрячу людину за собою. Треба попередити про необхідність руху та чітко пояснити — куди потрібно прямувати;
- під час спілкування з людьми з особливими потребами поліцейський повинен дотримуватись заходів особистої безпеки.

2.2.5. Спілкування з представниками засобів масової інформації

У разі звернення представника засобів масової інформації поліцейський повинен:

- діяти за загальними правилами спілкування з громадянами;
- під час забезпечення публічної безпеки і порядку на місці події не повинен приховувати своє обличчя від відеокамер та боязко ухилятися від спілкування з журналістами;

- утриматись від висловлювання власних міркувань;
- пояснити, хто уповноважений коментувати конкретні події, та надати контактні дані відповідної особи.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ РОЗГОЛОШЕННЮ ВІДОМОСТІ, ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ АБО СЛУЖБОВУ ТАЄМНИЦЮ!

Приклад відповіді на звернення:

«Бажаю здоров'я! Капрал поліції Мирний. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. За більш детальною інформацією вам доцільно звернутися до старшого начальника, який перебуває...»

У разі, коли представник засобів масової інформації перешкоджає виконувати функціональні обов'язки, поліцейський має повідомити, що згідно зі ст. 36 «Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію» Закону України «Про національну поліцію»:

- поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення;
- поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей;
- повідомити представникові засобів масової інформації, що його дії можуть бути кваліфіковані як перешкоджання діяльності поліцейського;

- поінформувати безпосереднього начальника або чергового територіального органу Національної поліції;
- озвучити журналістові його право оскаржити дії працівника поліції до вищого органу, прокуратури чи суду.

Приклад звернення до працівника засобів масової інформації:

«Бажаю здоров'я! Капрал поліції Мирненко. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. Ваші дії перешкоджають виконанню обов'язків працівників поліції. негайно припиніть свої протиправні дії. Інакше, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», щодо вас буде застосовано превентивні поліцейські заходи».

Документом, який підтверджує повноваження представника засобів масової інформації, може бути:

- редакційне посвідчення;
- посвідчення журналіста, видане Національною спілкою журналістів України;
- посвідчення журналіста, видане медіа-профспілкою;
- акредитаційна картка;
- прес-картка інших журналістських, зокрема міжнародних, організацій.

**ПІД ЧАС КОНТАКТУВАННЯ З
ПРЕДСТАВНИКАМИ ЗАСОБІВ МА-
СОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ КАТЕГОРИЧ-
НО ЗАБОРОНЕНО:**

- несанкціоновано вилучати засоби фото-, відео-, аудіозапису та відповідні носії інформації;
- перешкоджати їх законній діяльності (закриття об'єктива, вимкнення камери тощо);
- самостійно приймати рішення щодо обмеження доступу журналіста до місць, відвідування яких дозволено законодавством.

Приклад відповіді на запитання:

«Беремо участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку під час проведення... (назва заходу). Завданням підрозділу є недопущення порушень публічної безпеки і порядку на вулиці... (назва вулиці, площі, приміщення тощо). За детальною інформацією звертайтеся до старшого начальника, який перебуває... (контактні дані)».

3. НАДАННЯ НЕВІДКЛАДНОЇ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

3.1. Ознаки клінічної та біологічної смерті

Біологічна смерть — це незворотне припинення життєдіяльності організму, яке настає після клінічної смерті.

Клінічна смерть — це такий стан організму, який виникає протягом декількох (3—5) хвилин після зупинки дихання та кровообігу, коли зникають всі зовнішні прояви життєдіяльності. У цьому стані зовнішніх признаков смерті організму (відсутність серцевих скорочень, самостійного дихання, рефлексів на зовнішні дії) зберігається потенційна можливість відновлення його життєвих функцій за допомогою методики реанімації.

3.2. Підтримка життєдіяльності дорослої людини (Алгоритм АВС)

Це комплекс реанімаційних дій, які сприяють насиченню киснем життєво важливих органів (мозку, серця).

Підтримка життєво важливих функцій для запобігання біологічної смерті постраждалого до прибуття медичних працівників.

3.2.1. Серцево-легенева реанімація (СЛР)

СЛР включає в себе всі елементи реанімації без обладнання, зроблені однією або декількома особами, що надають першу допомогу постраждалим із зупинкою дихання та серця.

Елементи СЛР:

- власна безпека;
- первинна оцінка;

- (А) забезпечення прохідності дихальних шляхів;
- (В) перевірка дихання;
- (С) компресія грудної клітки. Вентиляція дихальних шляхів.

Власна безпека (ризик рятувальника):

- оцінка безпеки місця події;
- оцінка безпеки при наданні допомоги;
- уникнення зовнішніх небезпек;
- транспорт, електрика, газ, вода;
- туберкульоз, гепатит В або С. Вважати всіх постраждалих потенційно хворими на гепатити та ВІЛ.

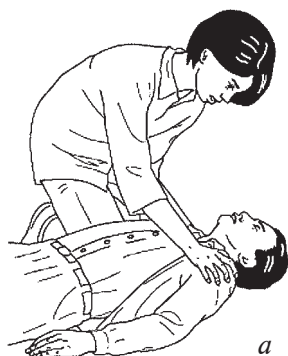
Оцінка стану постраждалого

Запитати: «Ви в порядку?», при відсутності відповіді потрусити за плечі (а).

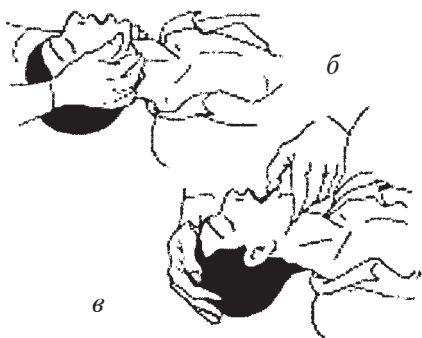
Якщо постраждалий реагує, продовжити його оцінку.

Якщо постраждалий не реагує:

- гукайте на допомогу;
- покладіть постраждалого на спину;
- (А) відкрийте дихальні шляхи;
- гіперекстензія голови, піднімаючи щелепу (б).

а

б

При підозрі на ушкодження шийного відділу хребта:

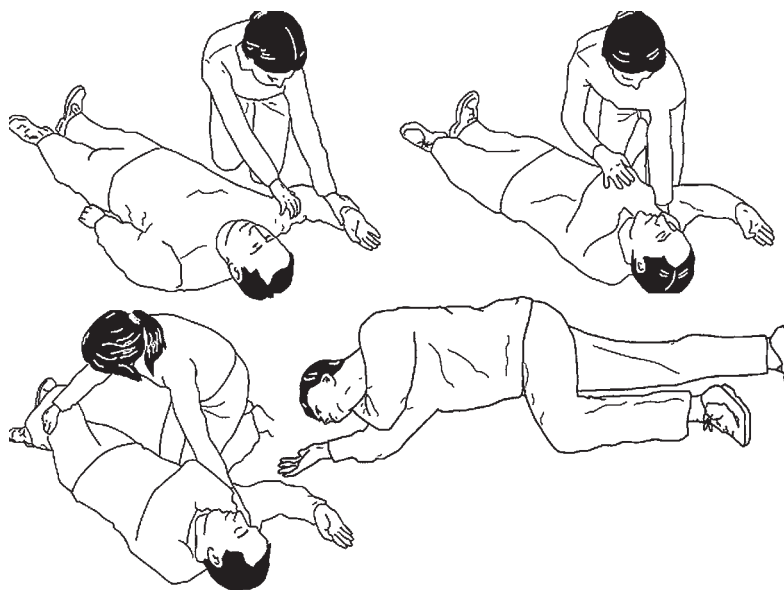
- висунути щелепу (в):
- звільнити ротову порожнину та дихальні шляхи від сторонніх тіл;
- (В) перевірте дихання (**бачу, чую, відчуваю**);
- слідкуйте за рухами грудної клітки;
- прислухайтеся до дихання;
- відчуйте подих щокою.

За 10 секунд має бути 2—3 подихи.

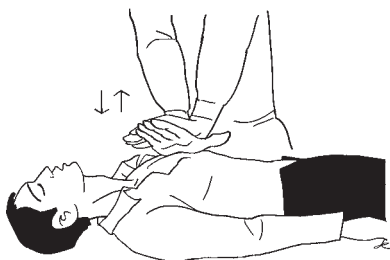
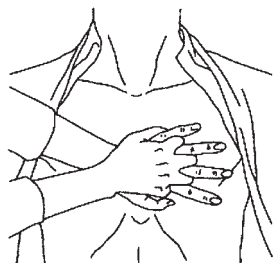
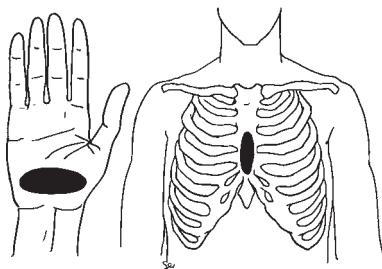
Якщо постраждалий дихає нормально:

- покладіть постраждалого в стабільне бокове положення;
- викличіть спеціалізований екіпаж за телефоном 103;
- перевертайте постраждалого кожні 2—3 хв.

Якщо постраждалий не дихає:

- зверніться по кваліфіковану допомогу за телефоном 103;
- (С) встановіть руки посередині грудної клітки;
- компресія грудної клітки. Вентиляція дихальних шляхів.

**Реанімація має буде ПРИЗУПИ-
НЕНА в разі появи таких ознак
життя:**

- кашель;
- спонтанність рухів;
- блювота;
- мимовільне відкривання очей.

СЛР ЗУПИНЯЄТЬСЯ в наступних ситуаціях:

- прибуває кваліфікована допомога і бере на себе реанімацію;
- під час реанімації постраждалий почав дихати;
- рятувальник фізично виснажений.

СЛР двома рятувальниками:

- один рятувальник з лівого боку постраждалого;
- другий рятувальник з правого боку постраждалого;
- зміни можуть бути виконані кожні 2 хвилини;
- кожен рятувальник залишається на своєму місці;
- змінюється тільки дія, яку робив попередній рятувальник.

Коли рятувальник не бажає робити вентиляцію «рот в рот» (з етичних причин), мають бути застосовані безперервні компресійні рухи із частотою не менше 100 / хв.

3.3. Домедична допомога в разі кровотеч

Кровотеча — це витік крові із кровоносних судин через одне або декілька порушень їхньої цілісності.

У залежності від типу поранення судин кровотеча може бути:

- артеріальна — кров яскраво-червоного кольору, добре насичена киснем (інтенсивне витікання з ритмічною синхронністю серцебиття);
- венозна — кров темно-червоного кольору (менше кисню, більше CO_2), не пульсуючий постійний тиск (менш інтенсивний витік);
- капілярна — дифузна кровотеча, пошкодження невеликих судин з неінтенсивним витіканням (припиняється самостійно).

Стосовно зовнішнього середовища кровотеча може бути:

- зовнішня — безперервний потік крові через шкіру (відкрита рана);
- внутрішня — кров скупчується в одній з порожнин тіла або тканинах;
- кровотечі з порожнин — характеризуються внутрішньою кровотечею, з подальшим видаленням крові з порожнини (ніс, анус, вухо та ін.)

За чисельністю втрати крові кровотеча може бути:

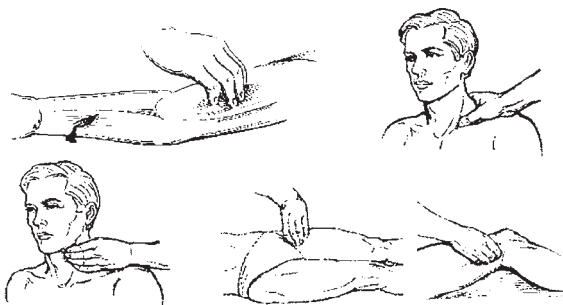
- мала — обсяг крововтрати до 500 мл;
- середня — втрата крові 500—1000 мл — збудження, запаморочення стоячи;
- велика — втрата крові 1000—1500 мл — блідість, тахікардія, тахіпное, пітливість, холодні шкірні покриви, низький кров'яний тиск, прискорене дихання;
- критична втрата крові більше 1500—2000 мл, АТ не вимірюється, непритомність постраждалого (геморагічний шок).

Гемостаз

Припинення кровотечі та відновлення нормального кровообігу

Цей процес може бути самостійним в разі невеликої кровотечі через втручання власних ресурсів організму, але часто потрібне зовнішнє втручання.

Гемостаз може бути тимчасовий та остаточний.

Точки натиснення

Тимчасовий гемостаз може бути досягнутий шляхом:

- прямого натиснення на рану;
- точкового натиснення;
- піднімання пошкодженої кінцівки.

Пряме натиснення на рану виконується стисненням рани стерильною пов'язкою.

Або без пов'язки — покласти на рану серветку, бинт, чисту носову хустинку.

Кровотеча може бути зупинена шляхом прямого натиснення. Для цього можна використовувати допоміжний предмет, наприклад пульт дистанційного керування.

Цей метод може бути тільки короточасним.

Остаточний гемостаз досягається за рахунок постійного і повного зупинення кровотечі судин. В лікарні найбільш часто — за допомогою лігатурної нитки.

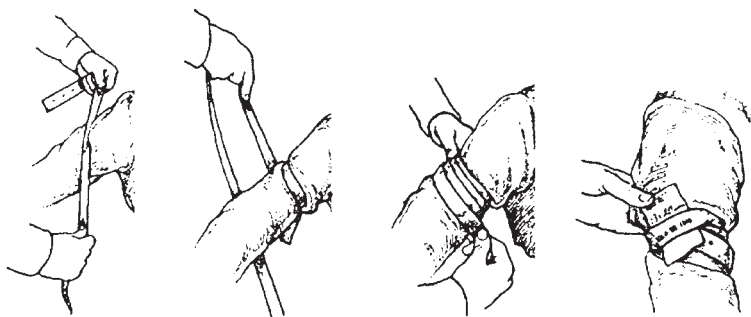
Застосування турнікета

Повне стиснення за допомогою джгутів

Використовується тільки в крайніх випадках і якщо кровотечу не можливо контролювати за допомогою інших методів (наприклад, при ампутації кінцівки)!

Важливо зупинити надмірну кровотечу без стиснення тканин.

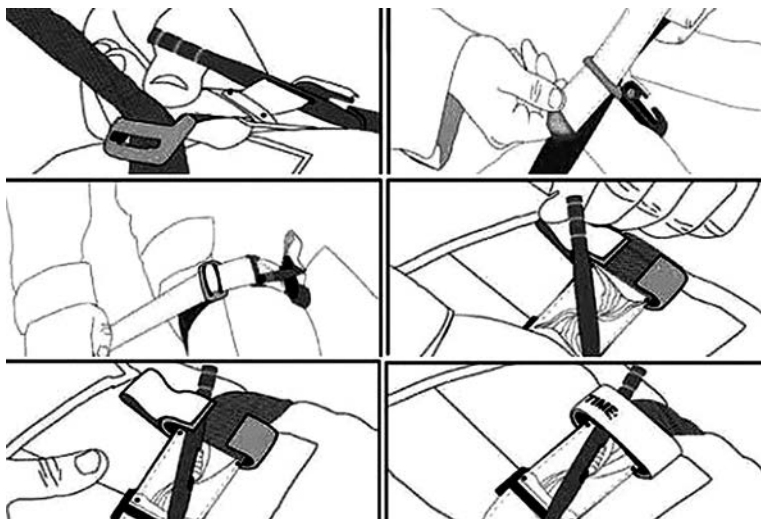

Стиснення більше 2-х годин може призвести до дуже серйозних ускладнень, тому:

- завжди до турнікету прикріплюють записку, що супроводжує постраждалого, в якій зазначені його дані: ім'я та точний час застосування турнікета;
- кожні 30 хвилин треба послабляти трохи турнікет, щоб надходило кровопостачання до кінцівок;
- повне зняття турнікета тільки в лікарні.

Зупинка кровотечі за допомогою турнікета САТ

Турнікет САТ було розроблено для надання допомоги військовослужбовцям, однак, враховуючи його ефективність, зараз його використовують в цивільних умовах.

3.4. Домедична допомога в разі травм

3.4.1. Поранення грудної клітки

Ушкодження грудної клітки поділяють на закриті (забиття, здавлювання, перелом ребер) і відкриті (поранення). Поранення, в свою чергу, поділяють на проникаючі (супроводжуються порушенням цілісності плеври) та непроникні (без порушення

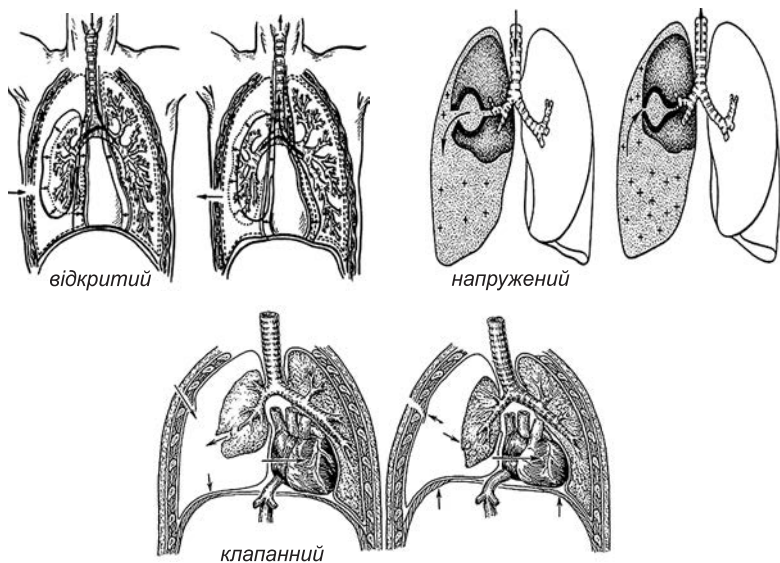
цілісності плеври). Ушкодження грудної клітки можуть сполучатися з ушкодженням внутрішніх органів грудної порожнини — легень, серця.

При проникаючих пораненнях і розривах легень виникає пневмоторакс (надходження повітря в плевральну порожнину). При ушкодженні судин грудної стінки чи легень і кровотечі у плевральну порожнину виникає гемоторакс.

Види пневмотораксу:

- відкритий: повітря в момент вдиху заповнює плевральну порожнину, а в момент видиху виходить із неї;
- закритий (напружений): виникає при травмі грудної клітки, що супроводжується розривом легень або бронхів. До розриву легень найчастіше призводить зміщення уламків при переломі ребра чи різке напруження легень у ділянці коренів у момент удару. Через розрив легень або бронхів у плевральну порожнину потрапляє повітря, в результаті чого легень стискається та тисне на центральні судини і серце.

Якщо при розриві трахеї чи бронхів повітря потрапляє в середостіння — розвивається емфізема середостіння.

- клапанний: повітря в момент вдиху надходить у плевральну порожнину, а при видиху через зсув тканин у рані та її закриття не виходить назовні. При цьому виникає напружений пневмоторакс, який призводить до здавлювання судин і серця.

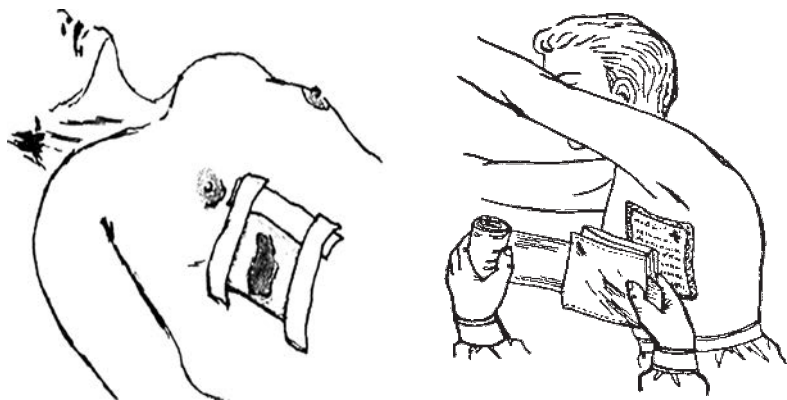
Ознаки пневмотораксу:

- прискорене дихання;
- грудна клітка випинається з боку ураження, не бере участі в диханні;
- надування судин в області шії;
- зміщення зони кадика в протилежну сторону від поранення.

Допомога при пневмотораксі:

- Використовується повітря — непроникний (оклюзивний) матеріал, який фіксується клейкими смужками з трьох сторін, четверта сторона залишається вільно відкритою, дозволяючи йому функціонувати як клапан.

У разі, коли є рани грудної клітки в місці проекції серця, висока імовірність його ушкодження. При потраплянні крові між листками перикарда (зовнішніх серцевих оболонок) спостерігається здавлювання серця (тампонада). При розвитку тампонади серця з'являється синювате забарвлення шкіри обличчя та шії, пришвидшений слабкий пульс, зниження артеріального тиску.

Травми живота

Розрізняють закриті та відкриті травми живота. Серед закритих травм виділяють забиття черевної стінки та травми органів черевної порожнини й позачеревного простору (печінки, селезінки, підшлункової залози, нирок та ін.).

Ознаки травми живота:

- вимушене положення на спині чи на боці з підтягнутими до живота колінами, зміна положення призводить до посилення болю;
- обмеження дихальних рухів і напруження м'язів передньої черевної стінки;
- біль у животі постійного характеру (слід пам'ятати, що інтенсивність болю не залежить від тяжкості ушкодження внутрішніх органів);
- блювота;
- при внутрішній кровотечі — зниження артеріального тиску, блідість шкірних покривів;
- при приєднанні перитоніту — здуття живота;
- при ушкодженні нирок і сечовивідних шляхів — кров у сечі, затримка сечовиділення.

Проникне поранення живота поєднує наявність рани та перерахованих вище ознак.

3.4.2. Перша допомога при травмах живота

При проникних пораненнях живота з рани можуть випасти внутрішні органи, виникнути сильна кровотеча. При випаденні внутрішніх органів їх не можна вправляти в черевну порожнину. Рану варто закрити стерильною серветкою та закріпити її пластирем з чотирьох сторін. Постраждалому необхідно надати положення напівсидячи, покласти на спину чи на бік з напівзігнутими, підведеними до живота ногами. Постраждалому не можна давати пити — тільки змочити губи водою.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

Проникаючі сторонні тіла видаляються тільки в операційній (передчасне видалення може викликати знекровлення, якщо стороннє тіло зачепило великі кровоносні судини).

Стороннє тіло фіксується за допомогою бинтів та пластиру, і в такому положенні постраждалого dopravляють до лікарні.

Перша невідкладна домедична допомога в разі травм, що частіше зустрічаються

3.4.3. Вогнепальна рана

Деякі вогнепальні рани можна легко випустити з уваги, якщо не виконати ретельне і повне обстеження постраждалого. Більшість смертельних випадків — через вогнепальні поранення внутрішніх органів або пошкодження великих кровоносних судин;

Завжди шукати вихідний отвір!

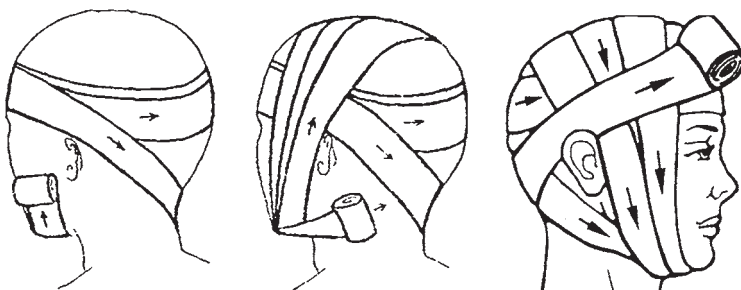
Ознаки: біль, порушення цілісності шкіри, слизових оболонок, тканин і органів, кровотеча.

Перша невідкладна домедична допомога: зупинити кровотечу, накласти стерильну стискаючу пов'язку.

3.4.4. Поранення обличчя і шкіри голови

Обличчя і волосиста частина голови добре забезпечені судинами. Через це відносно невелика рана може супроводжуватися сильною кровотечею.

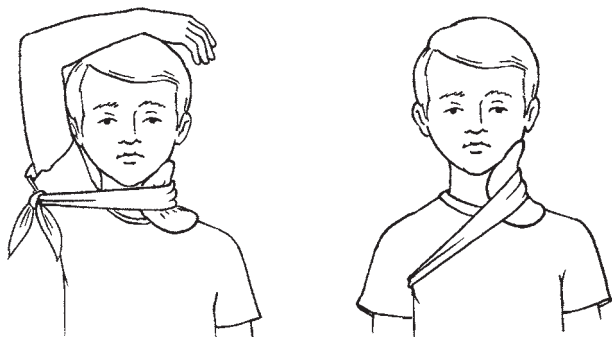
- Ви можете контролювати кровотечу шляхом прямого тиску на рану.
- Якщо кровотеча продовжується, спробуйте другий компрес, але не прибираючи першого.
- Після зупинки кровотечі застосовується пов'язка.

- Перев'язка здійснюється за допомогою бинтів. Характерні для даної частини тіла пов'язки називаються «шапки».
- Перев'язку починають з 2-х фіксуючих витків повз лоб над вухами і бровами, після чого послідовно вперед і назад, кілька разів, поки вона не покриє всю голову.
- Кінці бинтів фіксують.

3.4.5. Рани шиї

- застосовують прямий тиск для контролю кровотечі ран шиї;
- після того як кровотеча була зупинена, перев'язати шию.

3.4.6. Ніс, підборіддя, вуха

- Так звана «працевидна» пов'язка. Використовуючи марлю 30—50 см, розрізати її на кінцях, розщепити до централь-

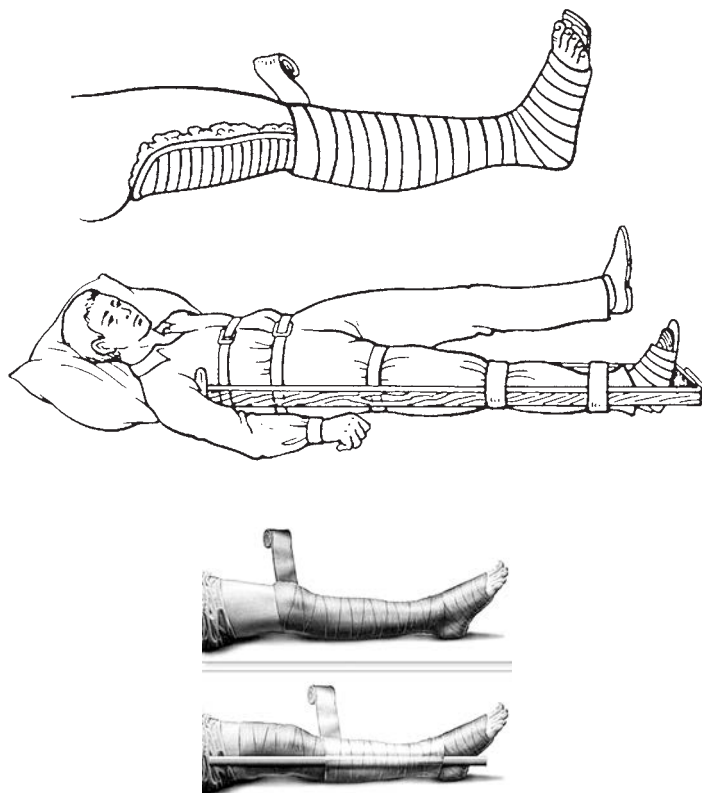
ної частини, яка прикладається до рани, і перехрестити кінці пов'язки.

3.4.7. Переломи та їх іммобілізація

Тимчасова іммобілізація переломів полягає в уникненні ускладнень та запобіганні подальшому зміщенню уламків та травмуванні ними оточуючих тканин, які можуть бути викликані рухами.

- При іммобілізації в більшості випадків потрібно принаймні дві людини.
- Одна людина тримає нерухомо кінцівку, а друга забезпечує фіксування.

До і після фіксації перевірити капілярне наповнення!

Закритий перелом. Імобілізація:

Імобілізація може бути зроблена будь-яким конкретним типом шини або з використанням підручних матеріалів та повинна обов'язково включати мінімум два суглоби вище і нижче перелому.

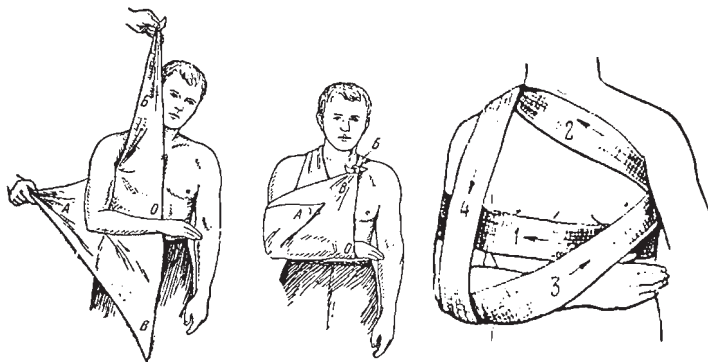
Перш ніж фіксувати, треба зробити м'який безболісний рух вздовж осі кістки.

При відкритих переломах кінцівку іммобілізують в тому положенні, в якому перебував травмований, знеболювальний рух вздовж не робиться!

3.4.8. Травми плеча та передпліччя

Найчастіше це відбувається внаслідок непрямої травми, найбільш часто зустрічається одночасний перелом променевої та ліктьової кісток.

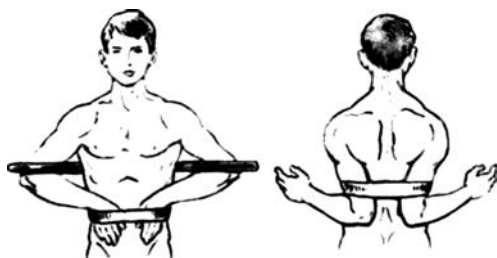
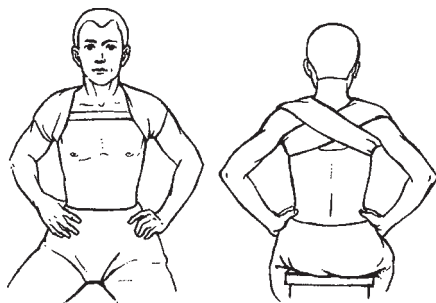
Щоб іммобілізувати кінцівку, використовують пов'язку «косинка» або пов'язку «ДЕЗО», яка фіксується до грудної клітки.

3.4.9. Перелом ключиці

- Переломи переважно зі зміщенням (непряма травма), ключиця зміщується всередину.
- Позиція, яка повинна бути зроблена для тимчасової іммобілізації постраждалого, — плечі відводять назад і підні-

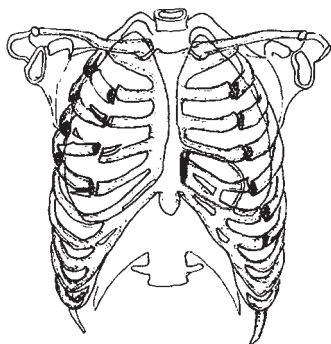
мають вгору, згинаючи руку у ліктьовому суглобі, та фіксують пов'язкою «вісімка»).

3.4.10. Перелом ребер

Характерні ознаки:

— біль у місці, де є травма, яка стає сильнішою при вдиху, кашлі, під час руху. Внаслідок цього постраждалий дихає поверхнево.

*імобілізація
за допомогою
лейкопласта*

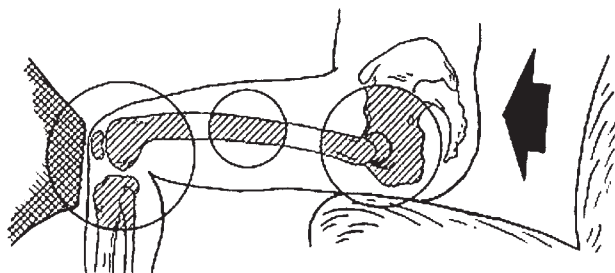
Ускладнення внаслідок перелому ребер:

- пневмоторакс (скупчення повітря), підшкірна емфізема;
- гемоторакс (скупчення крові);
- перелом ребра зі зміщенням «Ребро затвор»;
- перелом в двох або більше місцях двох або більше ребер — «клапоть».

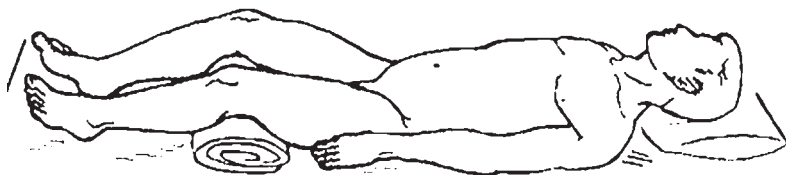
3.4.11. Травми тазових кісток

Переломи тазових кісток, як правило, ускладнені сильною кровотечею із ушкоджених кісток та великих кровоносних судин, які знаходяться на даному рівні.

Ці ушкодження виникають в результаті сильної механічної травми, наприклад, при автомобільній аварії, коли постраждалий не був зафіксований ременем безпеки. Коліно потрапляє на прилади панелі, удар передається вздовж стегна на кістки тазу.

При підозрі перелому кісток тазу постраждалий має залишатись нерухомим, не дозволяйте йому рухатись, покладіть постраждалого на жорстку поверхню в положення лежачи на спині в так звану позу «жаби».

3.4.12. Перелом стегна

Перелом стегнової кістки може призвести до високого ризику кровотечі та геморагічного шоку.

- Може бути зроблена повна іммобілізація (вакуумний матрац), але найефективнішим способом знерухомити зламану стегнову кістку є використання тяги.

3.4.13. Травми коліна

- Завжди боляче, іммобілізація коліна виконується в положенні, в якому перебував постраждалий.
- Якщо ви знайшли постраждалого в лежачому положенні, можете використовувати будь-який варіант шинування.
- Якщо уражена кінцівка в зігнутому положенні — іммобілізувати за допомогою валика-подушки або ковдри, яка розташовується під коліном і фіксується за допомогою бинтів.
- Також можна прибинтувати уражену кінцівку до здорової еластичним або звичайним бинтом.
- Постраждалий має бути розташований на твердій поверхні.

Травми стопи

- Для фіксації гомілково-ступневого суглобу може використовуватися вакуумна або пневмошина.
- Іммобілізувати за допомогою валика, імпровізованої подушки.
- Накласти тугу пов'язку.

3.4.14. Вивих

Це зміщення нормальних анатомічних співвідношень в суглобі між опорною кісткою та суглобового ложа, часто з розривом або розтягненням зв'язок.

Допомога при вивихах така сама, як при переломах!

3.4.15. Травма шийного відділу хребта

У всіх випадках при болю в шиї передбачається можливість її травмування.

Завжди підозрювати травму шийного відділу при:

- дорожньо-транспортній пригоді;
- падінні з висоти;
- травми на воді;
- електротравмі;
- вибуховій травми;
- травми внаслідок бійки;
- повішенні.

Імобілізація шиї на місці аварії має вирішальне значення для запобігання небезпечних травм, пов'язаних з ураженням шийного відділу хребта!

Імобілізація шийного відділу хребта за допомогою шийного коміру

Заспокоїти та пояснити постраждалому, для чого це робиться.

Спочатку застосувати ручну фіксацію.

Рятувальник повинен тримати голову постраждалого, зафіксувати свої руки, сперши їх на землю або на сидіння автомобіля.

Оптимальне фіксування постраждалого забезпечується через чотири простих кроки:

1. виміряти шию постраждалого (враховуючи відстань між плечем і підборіддям);
2. відрегулювати і блокувати муфту;
3. відрегулювати підтримку підборіддя до обраного розміру;
4. заблокувати рухому частину, натиснувши на два утримуючі затискачі.

Якщо вам потрібен інший розмір, видаліть комір, щоб запобігти травмі, замініть розмір і застосуйте знову.

3.4.16. Травми хребта

У структурі травматизму спінальна травма (що означає наявність пошкодження хребта та спинного мозку) займає третє місце після травми трубчастих кісток, черепно-мозкової травми та складає до 2—3 % від усіх травм.

Ознаки ураження хребта:

— біль може з'являтися нижче травмованого місця, кінцівки втрачають чутливість або в них відчувається поколювання.

Порядок дій:

- постраждалого іммобілізують на жорстку поверхню, з підтримкою шиї і хребта в одній площині одночасно, щоб запобігти скручуванню або вигину;
- стежити за тим, щоб дихальні шляхи були відкритими, звести рухи до мінімуму.

Ці маніпуляції виконуються за допомогою дошки Spineboard, вакуумного матраца або звичайного жорсткого щита.

3.4.17. Травма голови

Цей вид травми завжди серйозний і небезпечний, оскільки може бути ускладнений ушкодженням головного мозку (струс, забій).

Основні ознаки:

- прояви сильної сонливості у людини;
- розвиток загальної слабкості;
- сильний головний біль;
- можлива різка втрата свідомості;
- поява необґрунтованого запаморочення;
- розвиток нудоти і навіть сильної блювоти;
- можлива амнезія (стан, який стирає з пам'яті людини ті події, які спровокували отримання самої травми, або події, що передували такій).

Перша допомога при черепно-мозковій травмі:

- постраждалого важливо укласти на спину, і при цьому повністю контролювати його стан (контроль свідомості та дихання);
- при відсутності свідомості постраждалого необхідно укласти в стабільне бокове положення;
- безпосередньо на відкриту рану слід накласти стерильну пов'язку.

3.5. Особливі ситуації. Інші невідкладні стани

3.5.1. Опіки

Опіки бувають викликані різними чинниками.

Термічний опік

Вплив за рахунок тепла — полум'я, високих температур рідини, нагрівання металу, перегрітої пари, розпечених твердих тіл.

Дії при термічних опіках:

- важливо швидко охолодження проточною водою (це стосується ситуацій, коли джерело опіку вже локалізовано);
- зняти одяг з постраждалого за умови, що він не прилип до шкіри (розрізати, щоб не пошкодити тканини шкіри);
- після роздягання постраждалого забезпечити захист від гіпотермії (за допомогою ізотермічної фольги).

Хімічні опіки

- Промислові кислоти: азотна, соляна, сірчана тощо.
- Лужні речовини: гідроксид натрію, калію, кальцію.

Дії при опіках, викликаних хімічними речовинами:

- промивання поверхні проточною водою в таких ситуаціях має бути більш тривалим, щоб впевнитися, що матеріал видалений та не залишилося ніяких слідів;
- глибина опіку прямо пропорційна часу контакту, концентрації речовини, властивості речовини.

Електричні опіки

Відбуваються через контакт з електричним провідником під напругою.

- При опіках, викликаних електрикою, важливим є від'єднати постраждалого від джерела живлення (або вимкнути джерело живлення).
- Завжди існує можливість пошкодження шийного відділу хребта (в зв'язку з механізмом дії).

Електричні опіки бувають на поверхні і в глибині тіла.

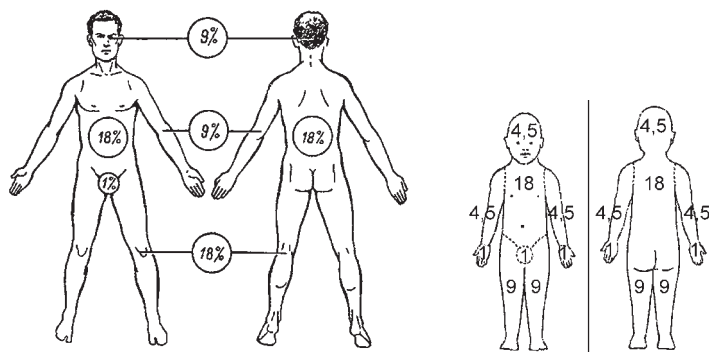
- Знайти точку входу і точку виходу електроенергії. Це важливо, оскільки вони надають інформацію про шлях струму по внутрішнім органам.

Небезпечні локації і опіки:

- опіки на ділянці шиї та обличчя небезпечні, тому що можуть супроводжуватися дихальними ускладненнями;
- всі опіки на ділянці верхніх повік, рук, області таза, місць згинання кінцівок, кільцеві ураження кінцівок;
- опіки, що перевищують більш ніж на 30 % площі тіла, незалежно від ступеня.

Оцінка ураження опіків постраждалого:

Для розрахунку площі опіку застосовують спосіб під назвою «правило 9 (Уоллеса)»

Класифікація ступенів

Залежно від площі руйнування тканини і глибини опіку визначають такі ступені опіків:

I ступінь опіків

- Бувають тільки в поверхневому шарі шкіри.
- Проявляються почервонінням, набряком, болем, ознобом.
- Тепловий опік — це сонячні опіки від довгого перебування під дією сонця. Триває 3—4 дні, після чого зменшується почервоніння, в подальшому замінюється коричневою пігментацією та відлущується.
- Не враховується при розрахунку площ опіку!
- Специфічне лікування (лікування протягом 7 днів).

II ступінь опіків

- Являє собою везикули (пухирці), наповнені жовтуватою рідиною, що є виділенням плазми крові.
- Цей тип опіку викликається гарячими рідинами або розжареним металом, які контактували протягом короткого проміжку часу зі шкірою.
- Є найбільш болючими, тому що нервові закінчення знаходяться на цьому рівні.
- Лікування протягом 2—3 тижнів, якщо опік не інфікований.

III ступінь опіків

- Ураження шкіри на всю її глибину.
- Місцями з'являться чорний некроз або пухирі, що містять кров.
- Біль не відчувається, тому що нервові закінчення можуть бути пошкоджені або повністю зруйновані.

3.5.2. Утоплення

- Один із видів механічної асфіксії, при якому механічним чинником є будь-яка рідина (вода, вино, нафта тощо), що потрапляє в дихальні шляхи.
- Якщо утопленик непритомний та перебуває у воді, необхідно перевернути його на спину та перевірити дихання.
- Безпосередньо на березі необхідно відновити прохідність дихальних шляхів та перевірити наявність дихання.
- Немає потреби очищувати дихальні шляхи від води (до легень потрапляє невелика кількість).

Не треба робити натискання на живіт або перевертати головою вниз для видалення води із легень!!!

- За відсутності дихання необхідно виконати 5 вдихів (зняття спазма — механічної асфіксії).
- Повторно перевірити ознаки життя.
- За їх відсутності розпочати СЛР.
- За можливості максимально швидко застосувати дефібрилятор.
- У разі появи ознак життя надати стабільне положення.

Ускладнення:

- підвищений ризик гіпотермії, якщо температура води менше 25° C;
- можливе пошкодження хребта;
- блювота є частим явищем;
- звернути увагу на сторонні тіла.

Немає різниці прісна чи морська вода, утопленик обов'язково госпіталізується!

3.5.3. Загальні принципи допомоги постраждалим з отруєннями

Клінічні прояви:

— астенія (втома), головний біль, запаморочення, нудота, втрата свідомості, блювота, шкіра бордового кольору.

Проведення рятувальних дій:

- дотримуватись безпеки рятувальника;
- у всіх випадках постраждалий повинен бути негайно ізолюваний від токсичного середовища та якомога швидше перевезений в лікарню;
- якщо це можливо — на початку дати кисень у високих концентраціях.

3.5.4. Ураження електричним струмом

Фактори, що впливають на тяжкість:

- напруга, сила струму, опір струму, а також час контакту.

Наслідки:

- зупинка серця;
- параліч дихальних м'язів може викликати зупинку дихання;
- великі неврологічні ушкодження;
- опіки різних ступенів.

Послідовність дій:

- вимкнути джерела живлення;
- після припинення подачі напруги звільнити постраждалого від дротів за допомогою ізоляційного матеріалу;

Не торкатися до тіла постраждалого!

- якщо не дихає, застосовувати СЛР;
- по можливості використати дефібрилятор;
- знайти точку входу та виходу струму для оцінки важкості ураження.

3.5.5. Надання допомоги вагітним. Особливості СЛР у вагітних

Алгоритм включає в себе порятунок не тільки матері, але й дитини в її утробі.

- Має бути щонайменше два рятувальники.
- негайно повідомити про спеціальну ситуацію диспетчера.

Фактори, які погіршують прогноз виживання:

- збільшене споживання кисню і швидка його утилізація;
- висока ймовірність аспірації шлункового вмісту;
- зниження площі для СЛР, так як молочні залози збільшені і діафрагма піднята за рахунок живота;
- обмежений рух підйому діафрагми може потребувати більшої сили вдиху;
- затискання верхньої порожнистої вени, коли жінка лежить на спині.
- знижений об'єм легень через стискання їх маткою.

Дії при СЛР у вагітної:

- Покласти її на лівий бік так, щоб її спина перебувала під кутом приблизно в тридцять градусів.
- Перемістити її живіт вліво.

Це зменшить тиск на порожнисту вену та збільшить приплив повітря до легень.

3.5.6. Інсульт

Зниження подачі кисню до нервових клітин спричиняє втрату їх функцій.

Механізм:

- закупорювання артерій мозку згустками крові;
- руйнування судин призводить до крововиливу в мозок, після чого відбувається затиснення нервових тканин.

Клінічні ознаки:

- залежно від розміру пошкодженої нервової тканини головного мозку та їхнього розташування постраждалий може бути спаралізований або в комі;
- головний біль;
- нечутливість або параліч однієї сторони тіла;
- запаморочення;
- порушення мови;

- зорові порушення;
- параліч мімічних м'язів;
- напади.

Оцінка неврологічних симптомів

Зробіть три послідовні маніпуляції, для цього попросіть постраждалого:

- показати зуби або широко посміхнутися (викривлена посмішка);
- закрити очі, підняти руки вперед і зберегти цю позицію протягом 10 секунд (відсутність функцій однієї з кінцівок);
- повторити просте речення «за вікном сяє сонце» (нечіткість мови).

Послідовність дій:

- допомога спеціалізованої медичної бригади;
- киснева маска;
- вимірювання рівня цукру в крові (гіпоглікемія може імітувати інсульт);
- моніторинг життєво важливих функцій;
- постійний догляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

3.5.7. Судомний напад (епілепсія)

- Мимовільні, неупорядковані рухи за участю частини або всього тіла.
- Напад зазвичай займає менше п'яти хвилин.
- Постраждалі, як правило, не знають про час нападу і не пам'ятають, що сталося.
- Сфінктер-релаксація (мокрый одяг).
- Під час кризи постраждалий взагалі не дихає, може бути ціаноз (конвульсії можуть бути при епілепсії, гіпоглікемії та інсульті).

Послідовність дій:

Ви не можете зупинити кризу, яка вже почалася, тому:

- в жодному разі не можна знерухомлювати постраждалого;

- прибрати тверді, гострі або гарячі предмети, які знаходяться поруч;
- захистити постраждалого від додаткових травм;
- не вставляти нічого насильно в рот!!!
- оцінити стан постраждалого після кризи і переконатися, що він дихає;
- якщо не дихає, починати СЛР;
- якщо дихає нормально, повернути постраждалого в ББП;
- перевірити та оцінити життєво важливі ознаки;
- транспортувати в лікарню.

3.5.8. Інфаркт

Інфаркт міокарда — це крайній ступінь ішемічної хвороби серця, який характеризується розвитком ішемічного некрозу ділянки серцевого м'яза, що виник внаслідок недостатнього кровопостачання у цій ділянці.

Ознаки (симптоми):

- дискомфорт в центрі грудної клітки;
- стискаючий, тягнучий біль за грудиною;
- біль в лівій руці з проекцією в лікоть, мізинець, шию, нижню щелепу;
- відчуття страху;
- часте дихання (більше ніж 30 за хвилину);
- холодний піт, нудота, запаморочення.

Послідовність дій:

- викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги;
- перемістити постраждалого на спину чи надати зручне для нього положення;
- розстібнути одяг у постраждалого;
- забезпечити надходження свіжого повітря в приміщення;
- забезпечити постійний нагляд за постраждалим;
- при втраті свідомості та зупинці дихання негайно розпочати СЛР.

3.6. Шок і різновиди шоків

Шок є результатом різниці між потребою і подачею кисню в тканину.

Клінічні ознаки:

- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- АТ спочатку нормально потім гіпотензія;
- час капілярної заправки становить більше 2-х секунд;
- тахіпноє (пришвидшене дихання);
- ціаноз, шкіра мрамурова;
- агітація або сонливість;
- холодні кінцівки, бліді або теплі, червоні.

Різновиди шоку:

- кардіогенний шок: інфаркт міокарда, аритмії, захворювання клапанів;
- гіповолемічний шок: кровотеча, опіки, зневоднення;
- перерозподільний шок: анафілактичний, септичний, нейрогенний (спінальний);
- обструктивний шок (позасерцевий): пневмоторакс, тампонада серця.

Клінічні ознаки:

- холодний піт;
- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- гіпотензія;
- диспноє;
- біль в грудях.

Послідовність дій:

- абсолютний спокій, напівлежаче положення;
- киснева маска;
- моніторинг життєво важливих функцій;
- постійний нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки гіповолемічного шоку:

- бліда шкіра з холодним потом;
- час капілярного наповнення > 2-х секунд;
- АТ спочатку нормально, потім гіпотензія (зниження тиску);
- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- спрага.

Послідовність дій:

- зупинка кровотечі;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування лежачи до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки перерозподільного шоку:

- тахікардія пульс ниткоподібний;
- гіпотензія;
- почервоніння шкіри;
- відчуття жару;
- занепокоєння.

Послідовність дій:

- ізолювати постраждалого з небезпечного середовища, переривання контакту з алергеном;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

Клінічні ознаки обструктивного шоку:

- диспное (поверхнєве дихання);
- ціаноз губ і кінцівок;
- гіпотензія;
- тахікардія, пульс ниткоподібний;
- час капілярного наповнення > 2 секунд;
- блідість.

Послідовність дій:

- положення напівсидячи;
- киснева маска;
- контроль і нагляд;
- транспортування до найближчого медичного закладу.

3.7. Допомога при пологах поза лікувальним закладом

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО ПОЛОГИ Є ПРИРОДНИМ ПРОЦЕСОМ, НЕ НАМАГАЙТЕСЯ В НЬОГО ВТРУЧАТИСЯ!

Перша допомога при раптових пологах, включаючи безпосередньо догляд за матір'ю і новонародженим відразу ж після положів. Протягом цього часу не залишайте жінку саму.

Надання першої допомоги при пологах:

- негайно викличте «швидку допомогу»;
- допоможіть жінці влаштуватися зручніше, звичайно це положення на спині із зігнутими коліньми або на боку. покладіть під голову і плечі породіллі подушку або складений одяг;
- заспокойте і підбадьорте жінку;
- вимийте руки;
- підкладіть чисті рушник, ковдру чи будь-який інший матеріал під сідниці жінки;
- скиньте з породіллі нижню білизну і зайвий одяг, але накрийте її ковдрою або рушником;
- подбайте, щоб у головах породіллі перебував хто-небудь для надання їй психологічної підтримки;
- ні в якому разі не намагайтесь сповільнювати розродження.

Родопомічні заходи:

- при появленні голівки плода підтримайте її однією рукою. Будьте готові до того, що частина тіла немовляти, яка залишилася, вийде досить швидко. Не тягніть немовля на себе!
- якщо пуповина обмоталася навколо голівки немовляти, обережно ослабте її і розмотайте.

- під час пологів намагайтесь очищати рот і ніс немовляти від слизу та рідини, що накопичується;
- коли ступні немовляти вийдуть повністю, акуратно переверніть його обличчям до низу, підтримуючи ступні ніг у трохи піднятому положенні. Тіло новонародженого слизьке, тому тримайте його міцно, але не стискайте;
- якщо немовля почало плакати — це нормально (легені розправилися);
- піклуйтеся про постійну підтримку голови немовляти;
- зачекайте одну хвилину, потім затисніть пуповину приблизно 15—20 см від плоду двома затискачами або бинтами та переріжте її між ними;
- якщо немовля не подає ознак життя, не чекаючи так само виконайте перерізання та приступайте до СЛР;
- п'ять вдихів, перевірте ознаки життя, якщо вони відсутні послідовно виконуйте три компресії та один вдих.

3.8. Деблокування постраждалих

Використовується в таких випадках:

- небезпека пожежі, вибуху, обвалення конструкцій;
- наявність матеріалів і (або) небезпечних речовин;
- рятувальні дії не можуть бути забезпечені;
- неможливо отримати доступ до інших постраждалих, які потребують невідкладної допомоги;
- постраждалий з зупинкою серця знаходиться в положенні, при якому немає можливості почати реанімацію.

3.8.1. Деблокування постраждалих з автомобіля

Перед деблокуванням постраждалих із пошкодженого автомобіля чи іншої техніки потрібно враховувати, що за таких дій може бути завдано додаткових тяжких травм. Тому необхідно, щоб не зашкодити постраждалому, залучати осіб, які перебувають поряд, а також використовувати різні технічні засоби.

Слід пам'ятати, що деблокування — не головний захід під час надання допомоги, а необхідна передумова для цього.

Послідовність дій:

- вимкнути двигун, якщо він все ще працює, видалити ключі із замка запалювання;
- перед тим як почати звільнення постраждалого, від'єднати пасок безпеки та перевірити ноги постраждалого — вони можуть бути заблоковані педалями;
- рятувальник заводить руку під рукою постраждалого і підтримує його голову;
- невеликими рухами посуває постраждалого;
- покласти постраждалого на землю (на небезпечній відстані від машини), підтримуючи голову.

Деблокування на ноші

3.8.2. Деблокування постраждалих з-під завалів

За необхідності вийняти постраждалого з-під завалу потрібно спочатку звільнити тіло від уламків і предметів, що заважають.

Слід обережно взяти постраждалого під руки, забезпечуючи максимальну безпеку для голови та хребта.

Після проведення вторинного огляду за потреби слід максимально обережно зняти одяг (передусім, у разі переломів, сильних кровотеч, опіків, перебування постраждалого в не-притомному стані).

3.9. Переміщення постраждалих

Є безліч способів транспортування постраждалого.

Кожен метод повинен враховувати місцезнаходження постраждалого, травми, зріст і вагу постраждалого, необхідну відстань, кількість осіб, які будуть виконувати імобілізацію, наявне обладнання, час.

Рекомендації:

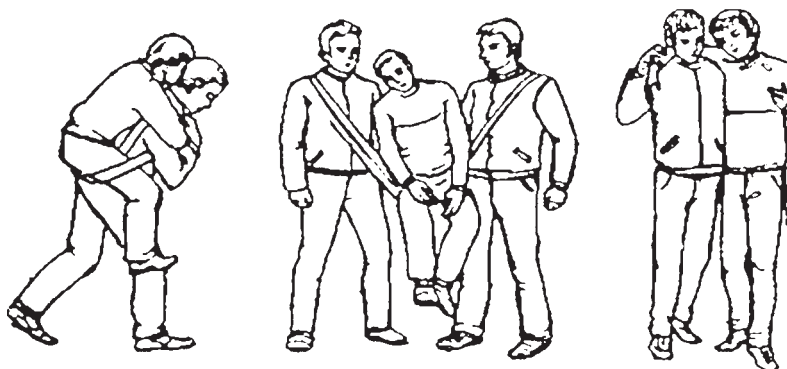
- відкладіть імобілізацію, якщо це можливо, до прибуття допомоги;
- перед імобілізацією необхідно виконати маніпуляції першої допомоги, за винятком випадків в небезпечному середовищі;
- пояснюйте постраждалому кожен крок, який ви будете робити.

У будь-якому випадку слід дотримуватися таких правил:

- оцінити свої фізичні можливості;
- завжди зберігати рівновагу;
- піднімати або опускати постраждалого за допомогою м'язів ніг;
- тримати спину прямо;
- тримати руки ближче до тіла;
- переміщати постраждалого в міру необхідності.

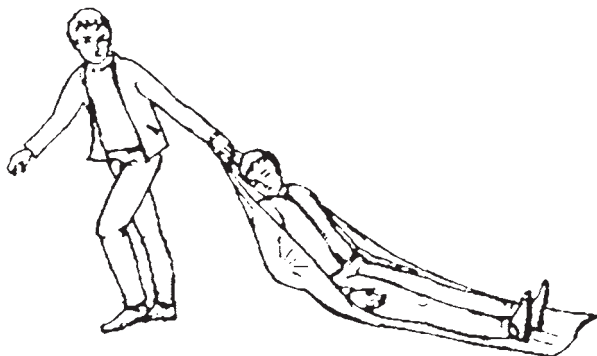
Підтримка та перенесення постраждалого в свідомості

- Можуть бути використані краватки, мотузки.

Перенесення на ковдрі або схопивши за одяг

- Коли вага постраждалого більше за вагу рятувальника.

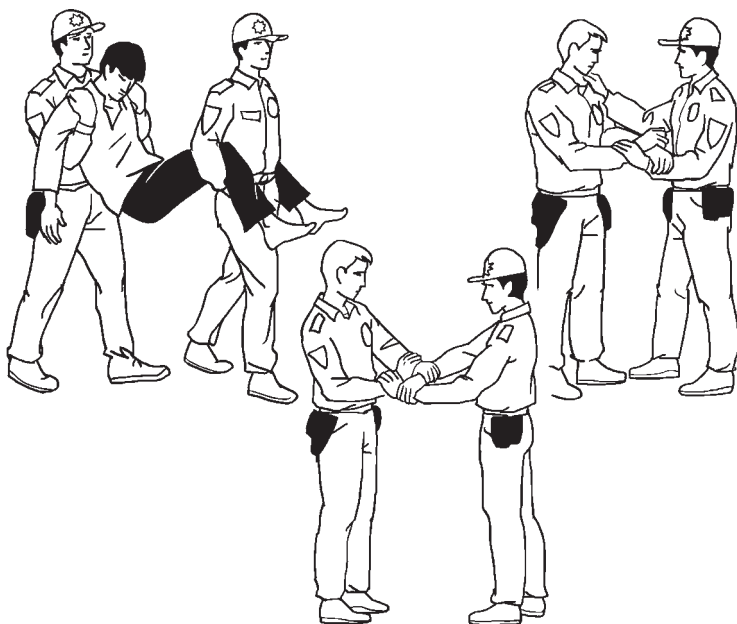
— Зверніть увагу на краватки, шарфи, верхні гудзики.

— Коли постраждалий напівроздягнений.

Перенесення одним рятувальником

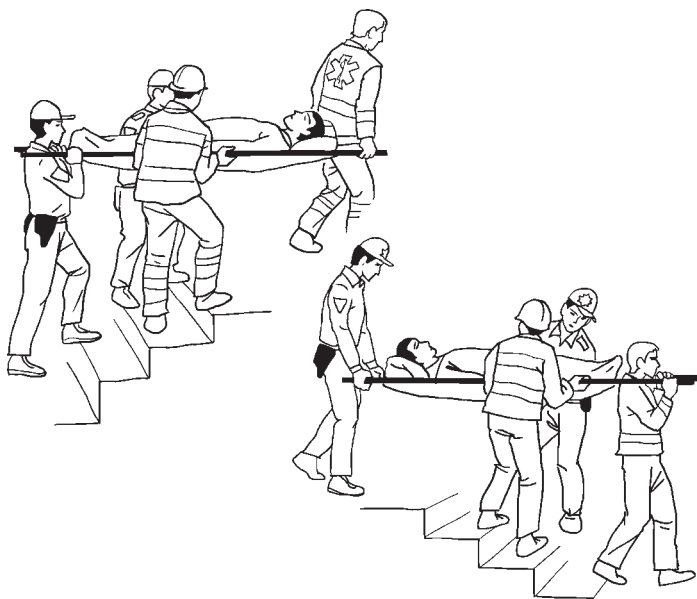
Перенесення двома рятувальниками

3.10. Транспортування постраждалих

Перенесення постраждалих на ношах або жорсткому щіті при русі по нерівній місцевості або на сходах (бажано, щоб постраждалого несли три-чотири рятувальники):

- постраждалий транспортується ногами вперед;
- при підйомі на гору або по сходах — головою вперед.

3.10.1. Положення постраждалого при транспортуванні в залежності від типу травмування

На спині:

- гіповолемічний шок;
- проникаючі поранення живота;

- перелом нижніх кінцівок;
- ушкодження хребта.

В положенні «жаби»:

- перелом кісток таза;
- поранення органів черевної порожнини.

На животі:

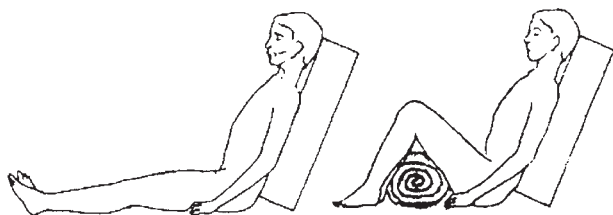
- травми та отпіки спини;
- травми сідниць;
- травми задньої поверхні нижніх кінцівок.

Стабільне бокове положення:

- без свідомості;
- кома;
- отруєння;
- часта блювота при черепно-мозковій травмі;
- інсульт, напади.

Напівсидячи та поєднане положення напівсидячи та «жаби»:

- поранення шиї;
- утруднене дихання, (диспное);
- перелом верхніх кінцівок;
- при підозрі на шок, інфаркт;
- поранення органів грудної клітки.

3.11. Перша психологічна допомога

Перша психологічна допомога (далі ППД) — це сукупність заходів загальнолюдської підтримки та практичної допомоги ближнім, які відчувають страждання і потребу.

ППД надається після того, як базові потреби людини задоволені. Так, після того, як особа постраждала від вчиненого злочину або стала його свідком, у неї можуть з'являтися проблеми, яких раніше не було. ППД може надати не лише професійний психолог, а й інший спеціаліст, який знайомий з правилами її надання.

Надається ППД у будь-якому безпечному місці за відсутності сторонніх осіб.

Етика надання ППД:

- бути чесним/чесною з постраждалою особою;
- поважати думку постраждалої особи;
- звільнитися від власних стереотипів;
- поважати етнокультурні, ґендерні особливості;

Зверніть увагу, що у чоловіків і жінок можуть бути різні першочергові потреби в кризовій ситуації. Для

з'ясування потреб важливо уважно слухати постраждалу особу, нічого не домислювати і не вигадувати. Важливо пам'ятати, що чоловіки та хлопчики також потребують емоційної підтримки! Уникайте зосередження своєї уваги лише на жінках та дівчатах.

- не пропонувати жодних матеріальних благ;
- не пропонувати допомогу насильно;
- пояснити, що допомогу можна при бажанні отримати пізніше.

Завдання ППД:

- формувати відчуття безпеки, зв'язку з іншими людьми, спокою і надії;
- сприяти доступу до соціальної, фізичної та емоційної підтримки;
- зміцнювати віру в можливість допомогти собі та оточуючим;
- сформувати у людини розуміння того, що надзвичайна подія, свідком або учасником якої вона була, закінчилась і не становить більше загрози.

При наданні ППД необхідно дотримуватися таких принципів:

- захищати безпеку, гідність і права людини (уникати дій, які можуть поставити людину під загрозу травмуючих впливів; намагатися захистити її від повторної фізичної та психологічної травми; звертатися до людини з повагою; допомагати відстоювати її права та отримувати належну підтримку; діяти в інтересах особи, якій допомагаєте);
- адаптувати свої дії до культурних традицій людей, яким ви надаєте допомогу;
- бути в курсі інших засобів реагування в надзвичайній ситуації (знати, які заходи реагування вживаються і які є ресурси для надання допомоги; чітко уявляти власні функції та їх межі); берегти себе.

До оперативних принципів надання першої психологічної допомоги належать:

1. *Дивитися.* Коли люди перебувають у стресовому стані, першим корисним кроком буде допомогти їм заспокої-

тися, зокрема: знайти безпечне місце; говорити м'яко, повільно та спокійно; підтримувати зоровий контакт: спробувати сісти поруч з людиною або присісти перед нею так, щоб ви були на одному рівні; перевірити умови безпеки.

Якщо людина панікує чи виглядає дезорієнтованою, намагайтеся заохотити її зосередитися на нетривожних речах у найближчому оточенні. Наприклад, спробуйте привернути її увагу до чогось, що ви бачите або чуєте, приміром, можете прокоментувати звук або навколишні об'єкти.

2. **Слухати.** Будьте терплячими і спокійними, коли ви говорите з людиною, котра знаходиться у стресовому стані. Їй може знадобитися деякий час на те, щоб довіритися вам, особливо якщо вона боїться. Важливо: виявити основні потреби постраждалої особи; звертатися до людини з повагою, відповідно до її культури; назватися; слухати, давши людині виговоритися; бути делікатними щодо фізичного контакту; створити елементарні комфортні умови (наприклад, дати води).

ПОТРІБНО робити і говорити	НЕДОЦІЛЬНО робити і говорити
Знайти для розмови тихе місце, де ніщо не буде відволікати	Змушувати людину розповідати, що з нею відбулося і відбувається
Поважати конфіденційність і по можливості не розголошувати повідомлені особисті відомості про людину	Перебивати, квапити співрозмовника (приміром, не треба дивитися на годинник чи говорити занадто швидко)
Бути поруч з людиною, але дотримуватися необхідної дистанції з урахуванням її віку, статі та культури	Торкатися людини, якщо немає впевненості, чи прийнято це в її культурному середовищі
Показувати, що уважно слухаєте співрозмовника, наприклад, киваючи головою, вимовляючи короткі підтверджуючі репліки	Давати оцінку діям постраждалої людини
Бути терплячим і спокійним	Казати: «Ви не повинні себе так відчувати» або «Ви повинні радіти, що вижили»

Надавати фактичну інформацію, якщо вона існує. Чесно казати, що знаєте, а чого ні: «Я не знаю, але спробую для вас дізнатися»	Вигадувати чого не знаєте
Надавати інформацію так, щоб її легко було зрозуміти, — простими словами	Використовувати спеціальні терміни
Висловлювати співчуття, коли люди говорять про свої почуття, перенесену втрату або важливі події (втрата будинку, смерть близької людини та т. ін.): «Яке нещастя! Вам, мабуть, дуже важко»	Давати помилкові обіцянки чи запевнення. Присоромлювати людину за її почуття, особливо посиляючись на їхню статтю. «Ви ж чоловік! Маєте заспокоїтись і керуватись розумом, а не панікувати»
Відзначити проявлені людиною зусилля, спрямовані на самостійний вихід із важкої ситуації	Переказувати співрозмовнику особисті розповіді інших. Думати і діяти так, немов зобов'язані розв'язати за іншу людину її проблеми. Позбавляти людину віри у власні сили та здатність самостійно подбати про себе
Дати людині можливість помовчати в разі необхідності	Казати про власні труднощі. Казати про людей, використовуючи негативні епітети (наприклад, називати їх «божевільними»)

3. *Спрямовувати.* Допомогти людині емоційно подолати складну ситуацію; надати необхідну інформацію; допомогти зв'язатися з рідними та/або зі службою соціальної підтримки. Якщо в людини виникає відчуття нереальності того, що відбувається, відірваності від оточення, тоді для відновлення контакту з навколишнім середовищем і самовладання попросіть її: упертися ногами в підлогу; допоможіть їй поплескати пальцями або кистями рук по своїх колінах; зверніть її увагу на будь-які нейтральні предмети навколишнього оточення, які вона може побачити, почути чи помацати; попросіть розповісти, що вона бачить і чує; попросіть її зосередитися на своєму диханні і дихати повільно.

4. ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ТА ЗАТРИМАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА

4.1. Перевірка документів особи

Порядок проведення перевірки документів особи врегульовано ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, які підтверджують відповідне право особи, у разі, якщо:

- особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- особа перебуває на території чи об'єкті зі спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

- в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- особа перебуває в місці вчинення правопорушення або ДТП, іншої надзвичайної події;
- зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом учинення правопорушення.

4.2. Опитування особи

Порядок проведення опитування особи врегульовано ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію».

Опитування (відбір пояснень) – це спосіб отримання інформації про обставини, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, а також у справі про адміністративне правопорушення.

При опитуванні особи поліцейський повинен дотримуватись загальних правил спілкування з громадянами.

Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх є можливим лише за участі батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї Законом.

4.2.1. Опитування особи, яка звернулася до поліції із заявою про скоєне правопорушення

При отриманні повідомлення про подію поліцейські повинні з'ясувати у заявника (потерпілого):

- яка подія (правопорушення), де і в який час відбулася;
- чи є потерпілі, їх чисельність, в якому вони стані, чи надана їм медична допомога. Якщо заявником є сам потерпілий, то в нього необхідно довідатись, чи не потрібна йому медична допомога, і вжити заходів для її надання (допомогти зупинити автомобіль, вказати адресу лікувального закладу і т.п.);
- чи відомі правопорушники, їх кількість і прикмети, звідки прибули, де знаходяться. Якщо вони зникли, то в якому напрямку і на чому (вид транспорту), якими знаряддями і засобами вони користувались при вчиненні злочину, посвідковність їх злочинних дій, які сліди залишили на місці події, що викрали, прикмети викраденого;
- хто є очевидцем (свідком) події (правопорушення);
- звідки заявнику стало відомо про подію (бачив особисто, чув від інших осіб і т.п.);
- інші питання, які залежно від характеру події можуть мати значення для швидкого припинення злочинних дій, правильної організації розшуку підозрюваного по гарячих слідах і охорони місця події.

Одержані відомості про правопорушення і дані про самого заявника (прізвище, ім'я, по батькові, адреса місця проживання або роботи, номери домашнього та службового телефонів)

необхідно записати в службову книжку (блокнот), доповісти черговому територіального органу Національної поліції, після чого негайно вирушити на місце події.

4.3. Поверхнева перевірка

Порядок проведення поверхневої перевірки врегульовано ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію».

Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ВІДПОВІДНОЇ СТАТІ. У НЕВІДКЛАДНИХ ВИПАДКАХ ПОВЕРХНЕВУ ПЕРЕВІРКУ МОЖЕ ЗДІЙСНИТИ БУДЬ-ЯКИЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЛИШЕ З ВИКОРИСТАННЯМ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЛАДУ АБО ЗАСОБУ!

Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу в разі, якщо існує достатньо підстав вважати, що:

- у транспортному засобі перебуває правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;
- у транспортному засобі є річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;
- річ або транспортний засіб є знаряддям учинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський під час здійснення поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

У разі виявлення під час поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та здійснює огляд відповідно до вимог ст. 237 КПК України.

Стаття 264 КУпАП регулює порядок проведення особистого огляду та огляду речей. Зокрема, особистий огляд може проводити уповноважена на те особа однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї самої статі.

У разі вчинення порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу поліцейські можуть проводити в установленому порядку огляд транспортних засобів.

Огляд речей, ручної кладі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється зазвичай у присутності особи, у власності (володінні) якої вони перебувають. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути оглянуто за участі двох понятих за відсутності власника (володільця).

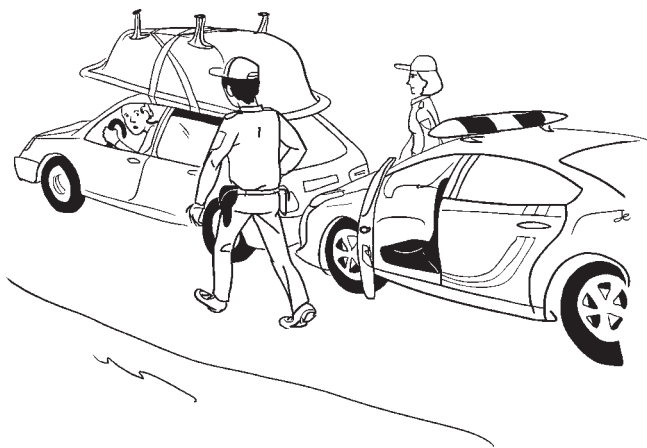
Про особистий огляд, огляд речей складають протокол або про це роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи протоколі про адміністративне затримання.

4.4. Зупинення транспортного засобу

Підстави та порядок зупинення транспортного засобу визначено в ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський може зупиняти транспортні засоби в разі, якщо:

- водій порушив Правила дорожнього руху;
- є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- наявна інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- транспортний засіб перебуває в розшуку;
- необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

- потрібно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху чи поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів ДТП;
- уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- порушено порядок визначення та використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної ст. 35 ЗУ «Про Національну поліцію».

4.5. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

Підстави й порядок висунення поліцейським вимоги щодо залишення місця, а також обмеження доступу до визначеної території передбачено в ст. 36 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту й пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя та здоров'я людей.

4.6. Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю

Підстави та порядок обмеження поліцейським пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю визначено в ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» та КУпАП.

Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях починається з моменту її фактичного затримання.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі поінформувати свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає потреби в здійсненні такого заходу.

Згідно зі ст. 265 КУпАП, поліцейські вилучають речі й документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей.

Вилучені речі й документи зберігають до розгляду справи про адміністративне правопорушення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням із Державною судовою адміністрацією України, а після розгляду справи, залежно від результатів розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують або повертають володільцеві чи знищують, а в разі оплатного вилучення речей — реалізують.

Про вилучення речей і документів складають протокол або роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, про огляд речей або адміністративне затримання.

У разі вчинення порушень, передбачених ст. 174, 190—195-4 КУпАП, поліцейський має право вилучити нагородну, вогнепальну мисливську, пневматичну зброю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с та холодну зброю, бойові припаси і спеціальні засоби самооборони. Поліцейський має право провести особистий огляд і огляд речей порушника. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, застосовують вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей лише в невідкладних випадках.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія визначено в ст. 265-1 КУпАП.

За наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник уповноваженого підрозділу тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія роблять запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Порядок і підстави тимчасового затримання транспортних засобів передбачено в ст. 265-2 КУпАП.

У разі наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, передбачені ч. 1—4, 6, 7 ст. 121, ч. 3 ст. 122 (у частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху), ст. 122-5, 124, 126, ч. 1—4 ст. 130, ст. 132-1, 206-1 КУпАП, працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху, у тому числі за допомогою спеціального автомобіля — евакуатора. Про тимчасове затримання роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та своє місцезнаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво не перешкоджає дорожньому руху, то цей транспортний засіб не може бути доставлений для зберігання на спеціальний майданчик.

Транспортний засіб може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів із моменту такого затримання. Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за його отриманням. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення. За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата. Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках та стоянках визначається Кабінетом Міністрів України.

4.7. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

Проникнення до житла чи іншого володіння особи є превентивним поліцейським заходом.

На підставі ст. 38 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які перебувають у житлі або іншому володінні.

Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

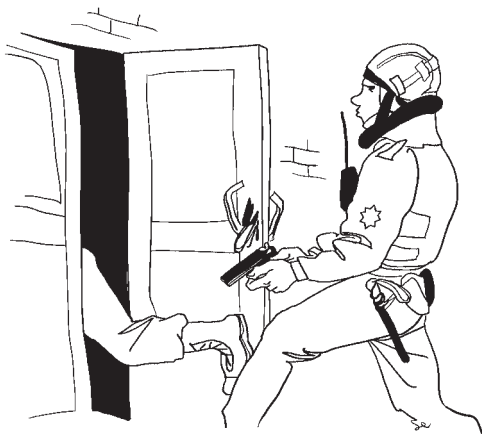
Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складають протокол.

НІХТО НЕ МАЄ ПРАВА проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь-якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі

ухвали слідчого судді, крім випадків, передбачених ч. 3 ст. 233 КПК України.

Випадки, які дозволяють слідчому, прокурору увійти до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді, вважаються невідкладними. Вони пов'язані з врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину. У такому разі слідчий, за погодженням із прокурором, зобов'язаний невідкладно після здійснення цих дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді.

4.8. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», поліція здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил і порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (п. 21 ст. 23).

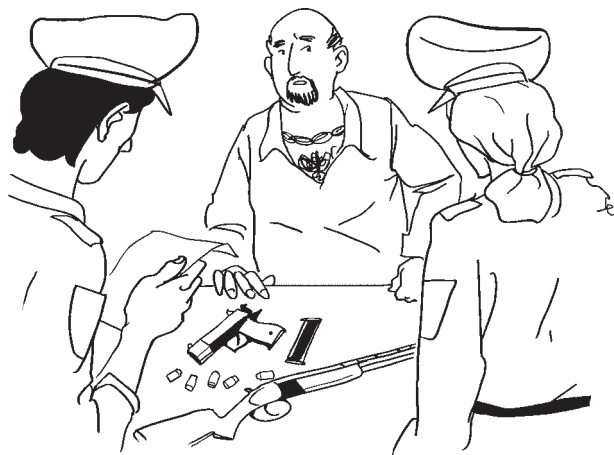
Забезпечувана поліцією дозвільна система поширюється на бойову нарізну зброю військових зразків або виготовлену за спеціальним замовленням, охолощену, нейтралізовану, несучасну, спортивну, мисливську вогнепальну зброю, бойові при-

паси до зброї, основні частини зброї, пневматичну, холодну зброю, пристрої та патрони до них, що належать підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання та громадянам. Саме такі види зброї є предметами вчинення адміністративних правопорушень у сфері дозвільної системи.

Поліція в порядку, визначеному МВС України, може оглядати за участі адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб — підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де є зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, наявні у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, з метою перевірки дотримання правил поводження з ними та правил їх використання.

Відповідно до порядку, визначеного МВС України, поліція вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо

зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поводження з ними та їх застосування) у разі виявлення порушення правил поводження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці та порядку, до усунення таких порушень.

Поліція інформує відповідний орган МВС України в одиниці строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання та використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів, речовин, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система.

4.9. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

Для забезпечення публічної безпеки і порядку поліція може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що перебуває в чужому володінні.

Зазначені дії сприяють:

- попередженню, виявленню або фіксуванню правопорушення, забезпеченню публічної безпеки, порядку та охорони власності, а також безпеки осіб;
- забезпеченню дотримання правил дорожнього руху.

Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фото-техніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Згідно зі ст. 251 КУпАП, доказами в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, є дані, встановлені:

- показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, які використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;
- працюючими в автоматичному режимі чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, що використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;
- працюючими в автоматичному режимі, які використовуються під час нагляду за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху. Ці дані *визнані законом* (ст. 252 КУпАП) *доказами* в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у законодавчо визначеному порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

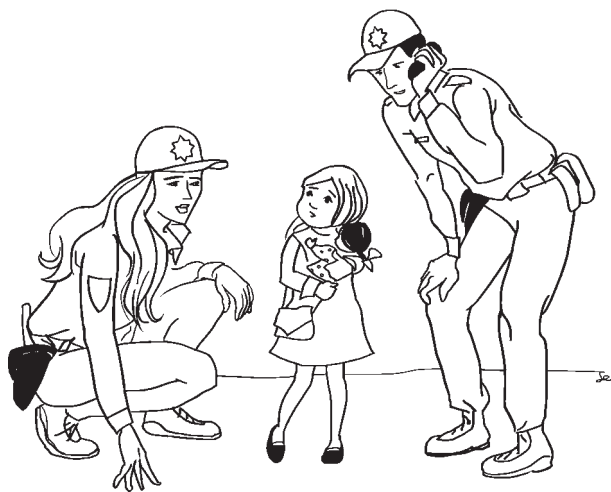
4.10. Поліцейське піклування

Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яку підозрюють у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де її утримували на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває в публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Наслідками поліцейського піклування можуть бути:

- відносно осіб, зазначених у п. 1, — передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- щодо осіб, зазначених у п. 2, 3, — передання відповідному закладу;
- стосовно осіб, зазначених у п. 4, — передання до спеціального лікувального закладу чи доставляння до місця проживання.

- Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.
- Про права поліцейський може не повідомляти, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії та керувати ними.
- Поліцейський уповноважений вилучити в особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим або собі, незалежно від того, чи заборонено їх обіг.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ ЗАБОРОНЕНО здійснювати обшук особи, щодо якої відбувається поліцейське піклування.

Про застосування поліцейського піклування складають протокол, у якому зазначають:

- місце, дату й точний час (години і хвилини) застосування поліцейського заходу;
- підстави застосування;
- опис вилученої зброї чи інших предметів;
- клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписують поліцейський та особа. Копію протоколу відразу під підпис вручають особі. Протокол можуть не надавати особі для підписання, а його копію — не вручати в разі, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати власні дії та керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальному поліцейському в підрозділі поліції.

За наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський

в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

- надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьким родичам, членам сім'ї чи іншим особам за її вибором. У разі, якщо особа є недієздатною, не може усвідомлювати власні дії та керувати ними, здійснити заходів, щодо розшуку близьких родичів, членів сім'ї чи осіб, які можуть надати інформацію;
- негайно поінформувати батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

4.11. Затримання та доставлення правопорушника або особи, яку підозрюють у вчиненні злочину

Затримання особи є заходом забезпечення як адміністративного, так і кримінального провадження, що застосовується на підставі та в порядку, визначених КУпАП та КПК України.

Як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення адміністративне затримання полягає в примусовому короткочасному обмеженні свободи дій і пересування правопорушника.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підстави затримання, роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати затримання, повідомити інших осіб про затримання, захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Закон (ст. 262 КУпАП) дозволяє проводити адміністративне затримання Національною поліцією у разі вчинення таких адміністративних правопорушень:

- дрібного хуліганства;
- насильства в сім'ї;
- порушення порядку організації та проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій;
- поширення неправдивих чуток;
- злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх;
- публічних закликів до невиконання вимог поліцейського;
- прояву неповаги до суду;
- незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах;
- порушення правил про валютні операції;
- правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин;
- незаконного продажу товарів або інших предметів;
- торгівлі з рук у невстановлених місцях;
- розпивання спиртних напоїв у громадських місцях чи появив громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль;
- є підстави вважати, що особа займається проституцією;
- порушення правил дорожнього руху;
- недотримання правил полювання, рибальства й охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону й використання тваринного світу;
- порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України.

У разі вчинення особою зазначених адміністративних правопорушень поліцейський має право затримати особу за наявності підстав, визначених ст. 260 КУпАП:

- з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу;
- для встановлення особи;
- з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим;
- задля забезпечення своєчасного й правильного розгляду справ;
- з метою виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Адміністративне затримання правопорушника може тривати **НЕ ДОВШЕ ТРЬОХ ГОДИН**, відлік яких розпочинають з моменту фактичного затримання особи.

Закон (ст. 263 КУпАП) дозволяє поліцейському затримувати до трьох діб, повідомивши про це письмово прокурора протягом 24 год з моменту затримання, лише осіб, які:

- незаконно перетнули або зробили спробу незаконно перетнути державний кордон України, порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушили прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила в контрольних пунктах в'їзду-виїзду, вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України, — для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення;
- порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, — для складення протоколу, а в необхідних

випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження.

Про адміністративне затримання складають протокол, у якому зазначають:

- дату й місце його складання;
- посаду, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол;
- відомості про особу затриманого;
- час і мотиви затримання.

Під час складання протоколу про адміністративне затримання посадова особа, яка здійснює адміністративне затримання, роз'яснює особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП, а також її право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Протокол підписують посадова особа, яка його склала, та затримана особа. У разі відмови затриманого підписувати протокол у документі роблять запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляють її родичам, а на її прохання — також власникам відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженому ним органу, про що також роблять відмітку в протоколі.

За наявності зауважень і скарг на дії працівників поліції роблять відповідний запис із зазначенням їх суті.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення, у разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, на підставі ст. 259 КУпАП, *правопорушника може бути доставлено до органу поліції, штабу громадського формування, громадського пункту охорони порядку.*

Про підстави, порядок і спосіб доставлення особи обов'язково складають рапорт на ім'я керівника органу поліції, у якому зазначають:

- дату, місце, спосіб учинення адміністративного правопорушення;

- відомості про особу правопорушника;
- місце, час, спосіб доставлення особи для складання протоколу;
- стан психічного та фізичного здоров'я, у якому перебувала особа під час доставлення, наприклад, наявність синців, подряпин, ран та інших ушкоджень за результатами поверхневої перевірки, скарг на самопочуття, чи надавалась невідкладна медична допомога (лікарем якої бригади швидкої допомоги);
- чи було застосовано до доставленої особи інші превентивні поліцейські заходи, які обмежують певні права й свободи людини (ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію»), зокрема перевірка документів особи, опитування особи, поверхнева перевірка, зупинення транспортного засобу тощо;
- чи було застосовано до особи заходи поліцейського примусу (фізична сила, спеціальні засоби, вогнепальна зброя), чи було і яку було заподіяно шкоду внаслідок їх застосування;
- як поведився правопорушник під час доставлення.

Про підстави, обставини та наслідки застосування фізичної сили, спеціальних засобів та застосування вогнепальної зброї **ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ СКЛАДАЄ ОКРЕМИЙ РАПОРТ** на ім'я начальника територіального органу Національної поліції, на підставі якого проводять службове розслідування.

Усі без виключення особи, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до територіального органу Національної поліції, приміщення громадського пункту охорони порядку, підлягають реєстрації в спеціальних журналах обліку доставлених осіб.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄ ЗАТРИМАННЯ, ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ: негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання, та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування, вимагати перевірки обґрунтованості затримання та інші процесуальні права.

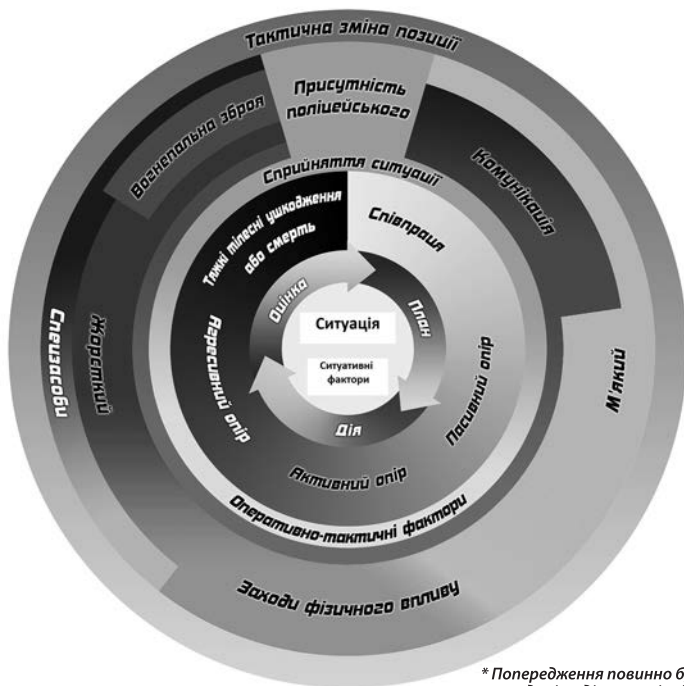
5. ТАКТИКА ДІЙ У ТИПОВИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

5.1. Основи патрулювання та модель застосування сили

5.1.1. Застосування континууму сили

Застосування континууму сили, або «драбини сили», розглядається, як прогресивна шкала, де поліцейський може/повинен задіяти силу.

Модель застосування сили

* Попередження повинно бути перед усіма діями поліцейського

* Кайданки можуть застосовуватись при будь-яких діях підозрюваного

СПІВПРАЦЯ	ПАСИВНИЙ ОПІР	АКТИВНИЙ ОПІР	АГРЕСИВНИЙ ОПІР	ЗАГРОЗА ЖИТТЮ та/або ЗДОРОВ'Ю (смерть або ТТУ)
1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль — Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Кийок як допоміжний засіб при супроводі	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Кийок як допоміжний засіб при супроводі: — Прийоми рукопашного бою — Службовий собака (без укусів) — Засоби примусової зупинки ТЗ	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Прийоми рукопашного бою, у т. ч. удари 6) Кийок (штовхання, удари) — Засоби, споряджені речовинами слезогінної та дратівливої дії — Електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії — Прийоми рукопашного бою, у т. ч. удари — Кийок (штовхання, удари) — Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металічними снарядами несмертельної дії — Службовий собака (укуси) — Службовий кінь — Засоби примусової зупинки ТЗ — Помпова рушниця з низьким рівнем летальності (менше ніж 4,55 метрів). — Вогнепальна зброя	1) Присутність поліцейського 2) Тактична комунікація 3) Легкий тактильний контакт 4) Фізичний контроль 5) Кайданки та/або інші засоби обмеження рухливості 6) Прийоми рукопашного бою, у т. ч. удари 6) Кийок (штовхання, удари) — Засоби, споряджені речовинами слезогінної та дратівливої дії — Електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії — Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металічними снарядами несмертельної дії — Службовий собака (укуси) — Службовий кінь — Засоби примусової зупинки ТЗ — Помпова рушниця з низьким рівнем летальності (менше ніж 4,55 метрів). — Вогнепальна зброя
НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (низька вірогідність нанесення тілесних ушкоджень).	СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (ймовірність нанесення тілесних ушкоджень чи спричинення сильного болю).			ВИСОКИЙ РІВЕНЬ ВПЛИВУ (ймовірність нанесення тяжких тілесних ушкоджень чи смерті).

Застосування континууму сили також розглядається як «набір варіантів». Поліцейський може визначити адекватний рівень реагування в залежності від ситуації, з якою він стикається.

Види впливів у залежності від ситуації:

- присутність поліцейського;
- вербальні команди;
- легкий тактильний контакт (дотик руки тощо);
- фізичний контроль;
- самозахист;
- застосування спецзасобів та техніки;
- приведення вогнепальної зброї в готовність;
- застосування вогнепальної зброї.

Присутність поліцейського

Завдяки професійній поведінці, позитивній та впевненій позиції, акуратному зовнішньому вигляду працівник поліції часто може розрядити ситуацію тільки однією своєю присутністю.

Вербальні команди

Здатність поліцейського демонструвати професійність, впевненість та забезпечити дотримання правил за допомогою вербальних та невербальних засобів.

Легкий тактильний контакт

Техніки, які спонукають підозрюваного виконувати вербальні команди за допомогою дотиків до нього.

Фізичний контроль

Методи (прийоми) фізичного контролю використовуються для встановлення контролю над підозрюваним, що демонструє (чинить) пасивний, активний, агресивний опір, для досягнення поступливості, за допомогою технік больового контролю.

Самозахист

Самозахист — це уміння поліцейського проводити комплекс спеціальних прийомів боротьби (заходів примусу) з метою забезпечення особистої безпеки і безпеки інших осіб, припинення правопорушення та затримання особи, яка його вчинила.

Застосування спецзасобів та техніки включають будь-які з спецзасобів:

- газовий балончик або інші хімічні речовини;
- гумову палицю;
- кайданки.

Приведення вогнепальної зброї в готовність

Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, яка склалася, можуть виникнути підстави для її застосування чи використання.

Застосування вогнепальної зброї

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу та застосовується поліцейським як крайній захід.

5.1.2. Рівні опору

1. Пасивний опір.
2. Активний опір.
3. Агресивний опір.

Пасивний опір

Підозрюваний чинить пасивний опір, а саме:

- не виконує команди;
- не підкоряється поліцейському, але не вдається до активних дій;
- не становить загрози;
- не опирається контролюючим діям поліцейського.

Активний опір

Підозрюваний чинить активний опір, а саме:

- намагається втекти;
- опирається арешту;
- намагається уникати контролю з боку поліцейського;
- висловлює вербальні погрози;

- демонструє при цьому невербальні сигнали, що вказують на схильність або готовність опиратися арешту.

Агресивний опір

Підозрюваний чинить агресивний опір, а саме:

- фізичний вплив на поліцейського;
- небажання припинити фізичний вплив на інших людей;
- фізичні спроби серйозно поранити чи вбити іншу людину або поліцейського.

7 ТАКТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ

1. МИСЛИТИ ЯК ПЕРЕМОЖЕЦЬ

- ніколи не здавайтесь;
- ви можете перемогти у кожному конфлікті;
- використовуйте обладнання та зброю впевнено, з найбільшою зручністю для себе;
- думайте за моделлю «Якщо — тоді» (попереднє планування з можливим розвитком ситуації);
- уникайте самовпевненості.

2. ПРИКРИТТЯ. УКРИТТЯ. ЗАХИСТ

Прикриття (щит): будь-який предмет, яким можна прикритися, захиститися від загрози.

Укриття: конструкція або її елементи, предмети, які дають поліцейському можливість сховатися від загрози.

Захист: засоби та заходи, які забезпечують вашу безпеку, навіть від кулі.

3. СПІВВІДНОШЕННЯ «ЧАС : ВІДСТАНЬ»

Чим більша відстань від правопорушника, тим більше часу є у поліцейських для реагування на ситуацію.

4. ПРАВИЛО «1+1»

Якщо поліцейський помітив одну загрозу, він повинен очікувати наступної.

Якщо поліцейський знаходить одну одиницю зброї, він повинен шукати ще.

5. СИГНАЛИ НЕБЕЗПЕКИ. ЗАГРОЗИ

Ознаки, які демонструє особа. Ознаки, які виявляє суб'єкт. До них належать: сказане (як саме сказано), рухи, знервованість, занепокоєння.

6. ДЕЕСКАЛАЦІЯ — РОЗРЯДКА КОНФЛІКТНОЇ СИТУАЦІЇ

Поліцейський може розрядити ситуацію, використавши лише вербальні засоби (шляхом переговорів).

Потужна демонстрація сили іноді може розрядити ситуацію, якщо спроба зробити це вербальними засобами виявилася невдалою.

7. УСНІ КОМАНДИ

- майте свідків вашого спілкування з правопорушником;
- забезпечте відстань між свідками та правопорушником;
- постійно говоріть упродовж усього інциденту;
- говоріть впевнено, авторитетно, по суті та професійно.

5.1.3. Основні завдання патрулювання

Основними завданнями патрулювання є:

- забезпечення публічної безпеки і порядку;
- запобігання правопорушенням та їх припинення;
- забезпечення особистої безпеки громадян, захист їх прав, свобод і законних інтересів;
- виявлення, запобігання, припинення та розкриття злочинів, розшук осіб, які їх вчинили;
- захист власності від злочинних посягань.

5.1.4. Варіанти пересування під час несення служби

1. Піше пересування.
2. Пересування на транспортному засобі.

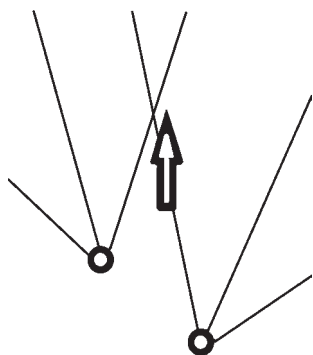
Піше пересування

Піше пересування здійснюється в місцях, де унеможливлений під'їзд на транспортному засобі.

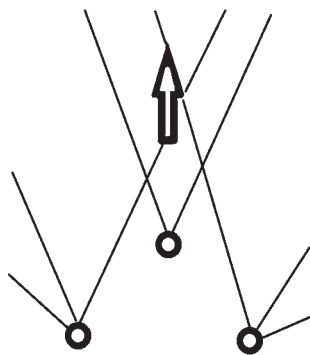
Поліцейський обирає маршрут пересування так, щоб забезпечити особисту безпеку і мати змогу контролювати ситуацію,

зокрема попередити вчинення злочину та інших правопорушень.

Під час пересування парою або втрьох необхідно дотримуватися визначеного порядку руху та секторів спостереження.

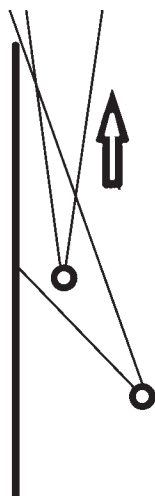
Двійка

Трійка

Підхід до будівлі, пересування біля будівель:

- перед вікном необхідно пригнутися та за необхідності проходити під ним;
- підвальні вікна необхідно переступати;
- намагатися не виходити на освітлені ділянки місцевості або не затримуватися на них;
- перший номер рухається вздовж стіни і дивиться вперед на місце можливої появи підозрюваного;
- другий номер рухається позаду, дещо далі від стіни, сектор огляду «вперед—вгору».

Пересування на транспортному засобі

У разі пересування в автомобілі необхідно рухатися у потоці інших транспортних засобів — з метою спостереження за дорожнім рухом. Використовувати зупинку для нагляду за місцями підвищеної небезпеки — з метою запобігання правопорушенням та забезпечення безпеки дорожнього руху.

Здійснюючи зупинку транспортних засобів, враховувати: швидкість руху, тип, габарити, вагу транспортного засобу, стан дорожнього покриття, інтенсивність та щільність транспортного потоку. По можливості не знаходитися на слизьких ділянках дорожнього покриття.

Для зупинки транспортного засобу в темний час доби вибирати найбільш освітлені ділянки дороги, в разі неможливості — використовувати світло фар транспортного засобу або спеціальних світлових сигнальних пристроїв.

В службовому транспортному засобі ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- перевозити вантаж та третіх осіб (за винятком випадків, передбачених законом);
- залишати затриманих без нагляду.

5.1.5. Координація під час несення служби

Ефективність роботи поліцейського залежить від його координації та комунікації:

- з напарником (колегами із сусідніх квадратів, іншими підрозділами поліції);
- з керівником (командиром);
- з черговим територіального органу Національної поліції;
- з органами місцевого самоврядування;
- з державними установами.

Координація з напарником

- поліцейський повинен постійно співпрацювати з напарником, а також з поліцейськими інших квадратів та підрозділів поліції;

- напарники не повинні відходити далеко один від одного, якщо у цьому немає потреби;
- у разі переслідування та затримання особи поліцейські повинні розділити функції, щоб не виконувати одні й ті ж дії.

5.1.6. Реагування на повідомлення

Поліцейський повинен прийняти повідомлення не тільки від чергового територіального органу Національної поліції або безпосереднього керівництва, а й від громадян і здійснити відповідне реагування.

Якщо на інформацію, яку повідомив громадянин, необхідно реагувати невідкладно, поліцейський одразу ж вирушає на місце події, одночасно передаючи зміст повідомлення черговому територіального органу Національної поліції і безпосередньому керівництву.

Загальний алгоритм реагування:

- оцінка отриманої інформації;
- перевірка спорядження;
- збір інформації про місце події;
- розташування або використання службового автомобіля та вибір маршруту підходу;
- оцінка ситуації на місці;
- контакт — вербальний або фізичний;
- проведення відповідних процесуальних дій.

Направляючись до місця події, поліцейський повинен:

- обрати найкоротший маршрут;
- у разі необхідності увімкнути спеціальні світлові і звукові сигнальні засоби, закликати учасників дорожнього руху надати пріоритет у русі і припинити рух;
- підтримувати зв'язок з черговим територіального органу Національної поліції і безпосереднім керівництвом за допомогою радіозв'язку і мобільного телефону.

Поліцейський після прибуття на місце події повинен встановити:

- особу заявника;
- характер правопорушення (адміністративне чи кримінальне) або події (стихійне лихо чи нещасний випадок тощо);
- наявність підозрюваної у вчиненні правопорушення особи (осіб) і її (їх) зовнішні ознаки;
- наявність очевидців правопорушення;
- особи потерпілих і їх стан;
- речові докази (у тому числі матеріали з засобів фото-, відеофіксації).

Поліцейський повинен пам'ятати про забезпечення збереження слідів (доказів) на місці події.

При виявленні особи, яка вчиняє правопорушення:

- ужити заходів для відвернення правопорушення (застосування поліцейського примусу);
- при втечі особи з місця вчинення правопорушення здійснити переслідування з метою затримання;
- якщо обставини виключають можливість переслідування особи, знаходитися на місці події до прибуття слідчо-оперативної групи.

5.1.7. Перевезення затриманого службовим транспортним засобом

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ перевезення затриманого (затриманих) одним поліцейським.

- перед посадкою до транспортного засобу необхідно провести поверхневу перевірку затриманого з метою виявлення заборонених (обмежених в обороті) предметів та речей;
- під час перевезення затриманий повинен бути розміщений на задньому сидінні транспортного засобу, справа;
- після висадки затриманого із автомобіля перевірити салон, щоб пересвідчитися, чи не були які-небудь предмети та/або речі, у тому числі заборонені або обмежені в обороті, сховані затриманим під час його перевезення.

5.2. ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

5.2.1. Загальні заходи особистої безпеки поліцейського

Основні помилки поліцейських, що можуть призвести до трагічних наслідків:

1. Байдужість, безтурботність і завищена самооцінка.
2. Небажання звернутися за підтримкою або почекати її.
3. Ігнорування сигналів про небезпеку, а саме:
 - підозріла особа знаходиться під впливом алкоголю або наркотиків;
 - наявність у підозрюваної особи предметів (зброї), якими вона може завдати шкоду поліцейському;
 - підозрюваний знаходиться в стані крайнього емоційного розладу або має очевидні ознаки розладу психіки;
 - наявні відомості про те, що в минулому підозрюваний чинив напад на поліцейського;
 - підозрюваний займає оборонну або наступальну позицію;
 - підозрюваний загрожує покінчити життя самогубством;
 - висловлює словесні образи на адресу поліцейського;
 - не виконує законні вимоги поліцейського;
 - кількість підозрюваних осіб перевищує кількість поліцейських.
4. Необґрунтовані висновки або необачні припущення.
5. Неуважність до рук підозрюваного.
6. Відсутність бронежилета при виконанні службових обов'язків.
7. Невдала позиція або необдумане наближення до підозрюваного, а саме:
 - стояти безпосередньо перед дверима, у які стукають;
 - занадто близько підпускати підозрілих осіб до себе;
 - не використовуючи особливості місцевості як прикриття, підходити до місця можливого перебування підозрюваних;
 - знаходитися між двома підозрюваними;

— дозволяти підозрюваній особі знаходитися у себе за спиною;

— пропонувати підозрюваному присісти поруч із собою на переднє сидіння для оформлення адміністративних матеріалів.

8. Непотрібний поспіх.

9. Неправильно надягнені кайданки.

10. Неякісно зроблена поверхнева перевірка підозрюваної особи.

11. Байдужість до безпосередньої загрози.

12. Недостатньо добре відпрацьовані навички утримання зброї.

13. Недостатнє використання прикриття.

14. Поліцейські-«самостійники».

Поліцейські-«самостійники» зазвичай намагаються обходитися без підтримки, здійснювати затримання поодиночці (нехтуючи інстинктом самозбереження), вплутуються в непотрібні бійки і провокують підозрюваних до опору.

5.2.2. Заходи особистої безпеки поліцейського під час виконання службових завдань

Професійна безпека поліцейських значною мірою визначається правильним обранням тактики реагування (поводження) на конкретну ситуацію і залежить від:

— місця скоєння події;

— знання оперативної обстановки;

— пори року, часу доби;

— погодних умов;

— присутності сторонніх осіб;

— статі і віку правопорушника, його психофізичного розвитку та стану здоров'я;

— чисельності наряду поліцейських, їхнього практичного досвіду;

— наявності екіпірування, озброєння, засобів зв'язку тощо.

Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен:

- бути максимально зібраним;
- постійно підтримувати радіозв'язок із черговим територіального органу Національної поліції, регулярно повідомляти про своє місцеперебування та обстановку на маршруті;
- підстраховувати, за участю напарника, кожен свою дію, зберігати безпечну відстань між собою і особою, ніколи не повертатися до нього спиною, не нахилитися поруч із ним, не дозволяти стороннім громадянам оточувати себе;
- якщо дозволяють обставини, то зброю слід тримати напоготові, але так, щоб нею не можливо було заволодіти або вибити з рук;
- бути пильним у разі будь-яких звернень, зокрема інформаційного чи попереджувального характеру, до громадянина та передбачати застосування ним сили;
- розпочинати розмову з правопорушником ввічливо, але впевнено, не дозволяти втягувати себе в тривалу дискусію, стежити за реакцією присутніх на свої дії, не дозволяти їм відволікати вас. Якщо у момент перевірки відбувається радіообмін інформацією, вжити заходів, щоб присутні при цьому правопорушники та інші сторонні особи не зрозуміли про що йдеться, використати умовний код;
- обирати під час спілкування з правопорушником у світлу пору доби таку позицію, при якій світло спрямоване йому в очі, в темну пору доби бажано, щоб правопорушник перебував на освітленому місці, а поліцейський — у темряві.

5.2.3. Особливості дотримання заходів особистої безпеки поліцейськими після служби

Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням

про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

Повертаючись зі служби додому, поліцейський повинен пам'ятати, що він один, без напарника, зброї, спецзасобів та засобів зв'язку.

У разі звернення до поліцейського поза службою будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій пропонується такий алгоритм дій:

- повідомити про подію у найближчий територіальний орган Національної поліції («швидкої допомоги» тощо) і викликати допомогу;
- не використовувати людину, що звернулася по допомогу, як провідника;
- уточнити у особи подробиці, місце та характер події (бійка, зґвалтування, нещасний випадок тощо);
- направити людину по допомогу (зателефонувати до поліції або «швидкої допомоги», покликати перехожих тощо);
- прибувши на місце події, не поспішати зразу опинитися в епіцентрі подій. По можливості довше «потягнути» час, особливо якщо поліцейський вже повідомив чергового територіального органу Національної поліції і чекає на допомогу. Однак вигадування часу не повинно зашкодити потерпілому.

5.3. НАБЛИЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ДО ПІДОЗРЮВАНОЇ ОСОБИ, ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТІВ ТА ОПИТУВАННЯ ОСОБИ. КОНТАКТ ПРИКРИТТЯ

5.3.1. Алгоритм поведінки поліцейського при перевірці документів

Загальні вимоги до тактичних дій під час перевірки документів (контакт прикриття).

Перед контактом з особою необхідно визначити ролі (поліцейський контакту, поліцейський прикриття).

Поліцейський контакту:

- має бути максимально уважним, зібраним та рішучим;
- веде діалог з особою;
- перевіряє документи;
- подає вербальні команди;
- здійснює поверхневу перевірку особи;
- встановлює стан сп'яніння особи;
- здійснює затримання особи.

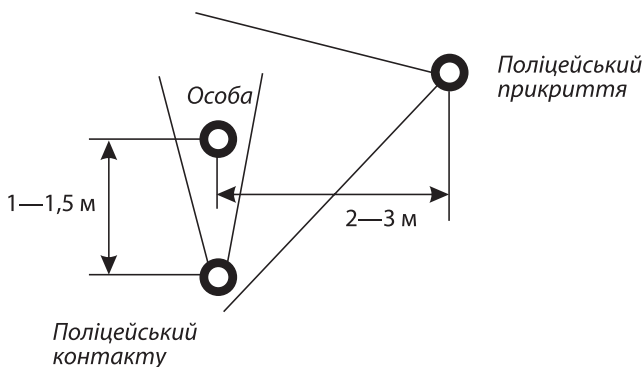
Поліцейський прикриття:

- вибирає оптимальну позицію для спостереження і контролю за особою та напарником;
- сповіщає напарника про можливу загрозу;
- контролює місцевість і обстановку;
- надає необхідну допомогу поліцейському, який здійснює контакт.

УВАГА!
ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

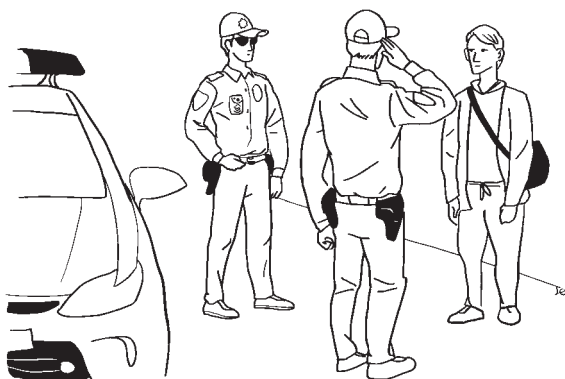
Поліцейський, який здійснює прикриття, і поліцейський, який здійснює контакт, зобов'язані тримати постійний зоровий контакт і перебувати під безпечним кутом по відношенню один до одного (90°), з

метою недопущення перехресного вогню при можливому вогневому контакті.

«Правила пильності» при наближенні до особи:

- можлива наявність зброї у підозрюваного;
- прикриття;
- розміщення наряду з урахуванням особливостей обстановки;
- контроль рук підозрюваного;
- друзі та близькі особи підозрюваного;
- шляхи втечі підозрюваного;
- шляхи відступу наряду.

Перевірка особи двома патрульними

Порядок дій поліцейського під час перевірки документів водія-правопорушника в автомобілі:

- зупинити службовий автомобіль позаду транспортного засобу правопорушника на безпечній відстані;
- доповісти про місце зупинки транспортного засобу правопорушника;
- підійти до автомобіля та зупинитися перед передньою стійкою з боку водія (підхід поліцейських до зупиненого транспортного засобу виконується після доповіді та оцінки обстановки небезпеки дорожнього руху);
- по можливості кут підходу до автомобіля правопорушника повинен становити 45° ;

- під час підходу оглянути крізь вікна салон транспортного засобу та перевірити, чи зачинений багажник (покласти на нього руку);
- не слід зупинятись на лінії вогню поліцейського прикриття;
- інформувати про небезпеку.
- представитися, поінформувати водія про конкретну причину зупинення транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у статті 35 ЗУ «Про поліцію»;
- при порушенні водієм Правил дорожнього руху поліцейський повинен вказати на норми, що не були дотримані, після чого попросити пред'явити документи.

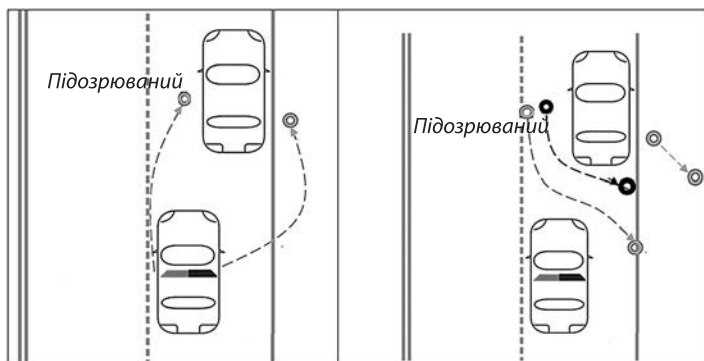

При передачі документів через вікно руки у салон просовувати **НЕ МОЖНА**.

Під час пересування на безпечну відстань (за автомобіль правопорушника) постійно спостерігати за водієм.

Дії прикриття:

- підійти з правого боку до автомобіля правопорушника та розташуватись між середньою та задньою стійкою автомобіля;

Порядок підходу та огляду транспортного засобу

Порядок дії поліцейського-прикриття у разі виходу особи з транспортного засобу

- вести спостереження за всіма, хто знаходиться в транспортному засобі, діями контактера та особливостями обстановки;
- при намаганні водія залишити транспортний засіб пропонувати йому залишитися на місці, у разі відмови пропонувати йому відійти до узбіччя позаду автомобіля та дотримуватись принципу «контакт-прикриття».

Під час перевірки документів в публічних (громадських) місцях необхідно:

- завжди пам'ятати, що особа, яка стоїть перед поліцейським, може бути правопорушником, озброєною, мати знаряддя нападу, високий рівень володіння єдиноборствами, може проявляти агресію, знаходитись у стані алкогольного/наркотичного сп'яніння або розладів психіки;
- стояти від особи, що перевіряється, впівоберта, на безпечній відстані і постійно спостерігати за її діями. Перебування у безпосередній близькості до особи, яка перевіряється, обмежує рухливість поліцейського і надає можливість несподівано напасти на нього;
- вимагати подавати документи для перевірки лише у розгорнутому вигляді та брати їх «слабкою» рукою;
- перевірку проводити на відстані від сторонніх громадян та не допускати їх знаходження у себе за спиною, у тому числі заявників та потерпілих;
- не вступати в суперечку та не доводити свою правоту особі, не погрожувати покаранням, яке не передбачене законом.

5.4. ДОСТАВЛЕННЯ ПРАВОПОРУШНИКА ДО ОРГАНУ (ПІДРОЗДІЛУ) ПОЛІЦІЇ

Адміністративне правопорушення може бути підставою для застосування не тільки адміністративних стягнень, а й інших заходів адміністративного примусу, зокрема заходів припинення протиправних дій правопорушника, доставлення його в поліцейське приміщення та притягнення його до відповідальності.

Законодавством про адміністративну відповідальність передбачено такий захід процесуального забезпечення — доставлення порушника, який відноситься до найчастіше використовуваних заходів в практичній діяльності поліцейських.

5.4.1. Поняття «доставляння порушника», правові підстави його здійснення

Доставлення правопорушника (ст. 259 КУпАП) — це не тільки примусове супроводження даної особи до правоохоронного органу, але й реалізація наданого законодавством права вторгнення в особисту свободу особи в інтересах забезпечення правопорядку (складання процесуальних документів). Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

Правопорушник може бути доставлений в:

- орган (підрозділ) поліції;
- підрозділ Військової служби правопорядку ЗСУ;
- орган Державної прикордонної служби України;
- штаб громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону;
- громадський пункт з охорони громадського порядку.

До особливостей цього заходу можна віднести:

- застосування з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості його скласти на місці вчинення правопорушення;
- застосувати цей захід можна лише до особи, яка вчинила адміністративний проступок;
- за вчинення визначеної законодавством категорії проступків (ч. 2 ст. 259 КУпАП) порушник може бути доставлений уповноваженою на те особою, якщо в нього немає документів, що засвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про порушника.

- особами, які уповноважені здійснювати доставляння, є в більшості випадків поліцейські та працівники громадських формувань з охорони публічної безпеки і порядку, в окремих випадках (ч. 3 ст. 259 КУпАП) громадські інспектори з охорони природи, громадські мисливські інспектори, громадські інспектори органів рибоохорони та громадські лісові інспектори, працівники державної та відомчої лісової охорони при вчиненні правопорушень.

5.4.2. Тактичні дії поліцейських під час доставляння правопорушника

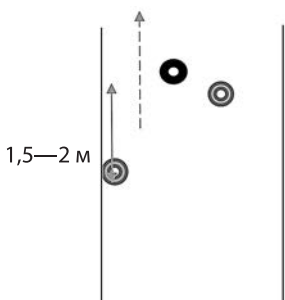
При доставлянні правопорушника пішим порядком двома і більше поліцейськими або за допомогою представників громадськості:

- один поліцейський повинен йти поруч з підозрюваним і вести його;
- інші поліцейські і громадяни, які надають допомогу, повинні, будучи на відстані двох-трьох кроків позаду, спостерігати за діями підозрюваного та оточуючих громадян.

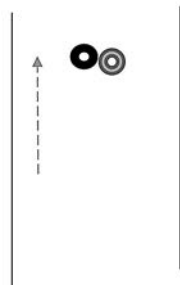
У виняткових випадках може здійснюватися доставляння підозрюваного пішим порядком одним поліцейським з обов'язковим надяганням на нього кайданків.

При цьому поліцейський повинен:

- рухатись поруч з підозрюваним та здійснювати фізичний контроль;

Типова схема супроводження підозрюваного двома поліцейськими

Типова схема супроводження підозрюваного в кайданках одним поліцейським

- не заходити вперед або нагинатися поруч із підозрюваним і не допускати появи сторонніх осіб безпосередньо поруч з ним;
- у випадку наближення кого-небудь ззаду, зупинитися разом з підозрюваним, пропустити перехожого вперед.

Доставляючи підозрюваного до органу поліції у пішому порядку, поліцейські повинні розташовуватись таким чином:

— один із них повинен йти поряд із підозрюваним, а інші — в 1,5—2 метрах позаду і спостерігати за ним, не заходити наперед нього, не допускати зближення з ним сторонніх осіб.

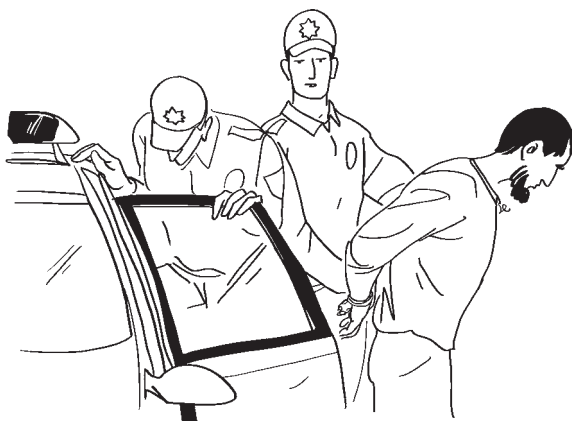

Піший порядок доставляння підозрюваного до органу (підрозділу) поліції повинен використовуватися в крайньому випадку, оскільки він викликає втручання в ситуацію сторонніх осіб і не сприяє дотриманню рекомендацій щодо якнайшвидшої ізоляції правопорушника з місця події. Тому, як правило, підозрюваний повинен доставлятися до органу (підрозділу) поліції транспортними засобами.

Доставляння підозрюваного транспортом:

Під час транспортування правопорушника поліцейський повинен:

- перед посадкою в службовий автомобіль обов'язково одягнути кайданки на підозрюваного, провести його

поверхневу перевірку та візуально оглянути салон автомобіля;

- при посадці підозрюваного в автомобіль розмістити його на задньому сидінні транспортного засобу праворуч, та при можливості пристебнути його ременем безпеки, заблокувати двері;
- поліцейський прикриття розміщується на задньому сидінні поруч із затриманим та контролює його дії;
- після виводу доставленого з автомобіля оглянути салон (кузов) з метою виявлення залишених ним предметів, які можуть бути речовими доказами у справі.

5.5 ТАКТИКА РОБОТИ У НЕВЕЛИКИХ ПІДРОЗДІЛАХ ПРИ ЗОВНІШНЬОМУ, ВНУТРІШНЬОМУ ОБШУКУ БУДІВЛІ, АКТИВНИЙ СТРЕЛЕЦЬ

5.5.1. Тактика роботи у невеликих підрозділах.

Зовнішній огляд будівлі

- Сфери застосування.
- Комунікація в підрозділі.
- Схеми пересування.
- Техніки пересування.
- Зупинка, вихід з контакту.

- Підхід до будівлі, пересування біля будівель.
- Блокування злочинця.

Невеликий підрозділ — це група у складі двох-восьми поліцейських, які виконують спільне завдання.

5.5.1.1. Сфери застосування невеликих підрозділів

1. Патрулювання.
2. Прочісування місцевості з метою:
 - пошуку підозрюваних;
 - пошуку зниклих безвісті;
 - пошуку доказів;
 - огляду будівлі;
 - детального обстеження місцевості.
3. Стеження.
4. Спеціальні підрозділи.

5.5.1.2. Комунікація в підрозділі

Комунікація відіграє велике значення у формуванні тактики роботи невеликого підрозділу.

Типи комунікації:

- вербальна (радіозв'язок, мобільний зв'язок тощо);
- невербальна (жести, тактильна комунікація тощо).

5.5.1.3. Вибір схеми пересування

При виборі схеми пересування слід звертати увагу на:

- безпеку;
- безпеку радіусу розташування;
- гнучкість;
- пристосування до умов, таких як ландшафт, погода, умови освітлення тощо;
- відстань між членами підрозділу;
- вогневі можливості;
- зонування відповідальності — визначення місцезнаходження цілі за умовним годинниковим циферблатом;
- перекривання зон.

5.5.1.4. Вибір техніки пересування

- Пересування поодиноці (мінімальна ймовірність контакту зі стрільцем).
- Пересування групами (контакт зі стрільцем можливий).
- Пересування групами під прикриттям (контакт зі стрільцем очікується).

Вибір варіанту пересування

1. Пересування по черзі:

- перша група просувається вперед, у той час як друга група прикриває її;
- перша група знаходить позицію для здійснення прикриття, після чого друга група починає просуватися вперед — таке чергування повторюється;
- групи переміщуються швидко.

2. Послідовне пересування:

- перша група просувається вперед, у той час як друга група прикриває її;
- перша група знаходить позицію для здійснення прикриття, після чого друга група починає просуватися до позицій першої групи;
- зазвичай відбувається швидше, ніж переміщення по черзі (тривалість між змінами менша).

5.5.1.5. Зупинка, вихід з контакту

Незалежно від типу зупинки, необхідно завжди гарантувати повну безпеку поліцейських (сектори огляду, прикриття, варіанти відходу).

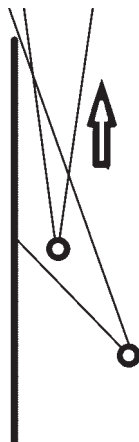
Вихід із контакту:

- зворотний рух із використанням техніки переміщення по черзі;
- зворотний рух із використанням техніки послідовного переміщення.

5.5.1.6. Підхід до будівлі, пересування біля будівель

Основні принципи:

- перед рухом поліцейські оцінюють обстановку та попереджають чергового територіального органу Національної поліції про свої дії;
- перший номер рухається біля стіни і дивиться вперед на місце можливого виходу правопорушника;
- другий номер рухається позаду, дещо далі від стіни, сектор огляду — «вперед—вгору»;
- перед вікном пригнутися і пройти нижче підвіконня;
- підвальні вікна необхідно переступати;
- двері оглядаються зліва або справа;
- при підвищеній небезпеці двері оглядаються зліва або справа, зверху та/або знизу.

5.5.1.7. Блокування злочинця

Завданням групи блокування є безпосереднє оточення (блокування) укриття, запобігання спробам злочинців до втечі, їх затримання під час прориву оточення.

Блокування будівлі, приміщення:

ЗАБОРОНЕНО:

- знаходитися навпроти дверей;
- знаходитися двом або більше поліцейським на одній лінії;
- демаскувати себе.

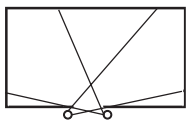
Блокування вулиці, площі.

Застосовується блокування за рахунок шиккування ланцюга.

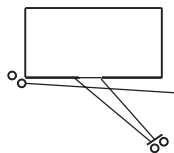
- рідкі — інтервал між патрульними більше 2-х метрів;
- нормальні — інтервал 1—2 метри;
- посилені — інтервал менше 1-го метра.

Основні принципи та схеми розміщення

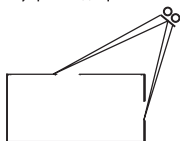
Біля дверного отвору

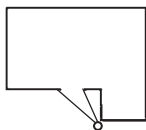
З-за кута будівлі та укриття

З-за укриття (двері та вікна)

З-за кута будівлі

Блокування автомобіля.

Основні способи блокування:

- автомобілем;
- з використанням спецзасобів (Іжак, Гарпун, Діана).

5.5.2. Внутрішній огляд будівлі

5.5.2.1. Вхід в будівлю (приміщення):

- не входити без прикриття;
- ніколи не входити, якщо відомо, що підозрюваний озброєний чи забарикадувався;

- вибирати точки для входу обережно, уникати вікон та вузьких місць;

- якщо знайшли вхід, повідомити чергового територіального органу Національної поліції;
- дати чіткі інструкції підрозділам, що прибувають, або попросити чергового територіального органу Національної поліції передати інструкції відповідним поліцейським;

- повідомляти щодо своїх намірів перед входом та під час усього огляду;
- не переслідувати підозрюваного, який тікає вглиб будівлі;
- зупинитись і оцінити свою ситуацію;
- якщо є необхідність продовжувати просування, робити це повільно і методично;
- при використанні ліфта завжди підніматись на один-два поверхи вище поверху, на який здійснено виклик.

5.5.2.2. Огляд будівлі:

- не поспішати;
- не виказувати свою присутність;
- діяти методично, організовано та розважливо;
- забезпечувати перехресне прикриття та обстеження приміщення швидкими поглядами, коли необхідно;
- зауважувати всі вертикальні та горизонтальні кути при перевірці кімнати по секторах;
- рух, звук, силует, контраст та відблиск — ознаки загрози, які можуть працювати на вас чи проти вас;
- відпрацьовувати невідомі ділянки в логічній послідовності;
- розміщувати прикриття на довгих чи пропущених невідомих ділянках, доки ними можна буде зайнятися;
- усвідомлювати, що ви бачите;
- бути гнучкими та пристосовуватися до ситуації;
- не забувати піднімати погляд;
- довіряти своїм інстинктам — якщо здається, що побачив чи почув щось, то ймовірно так і є.

5.5.2.3. Тактичні поради

1. Поводження зі зброєю:

- тримати свою зброю міцно в руці, палець — на спусковій скобі;
- правило «Три ока» — зброя повинна бути спрямована в напрямку, куди дивляться ваші очі;
- тримати зброю поруч із тілом;

- не подавати сигнали своєю зброєю;
- не використовувати свою зброю як важіль чи блок.

2. Використання світла:

- якщо це можливо, увімкнути світло в усій споруді;
- гасити світло, лише коли це абсолютно необхідно;
- уникати підсвічування чи освітлення силуетів інших;
- навчитись стежити за своєю тінню, вас можуть підсвітити інші.

3. Зв'язок:

- підтримувати зв'язок з нарядами, розташованими по периметру;
- підтримувати зв'язок зі старшим;
- підтримувати зв'язок з черговим територіального органу Національної поліції,
- давати підозрюваним чіткі стислі команди.

4. Використання захисних укриттів:

Впритул притискатися до захисного об'єкту потрібно лише у випадках, коли є імовірність, що підозрюваний:

- буде вести вогонь зверху,
- вогонь буде вестись декількома супротивниками з різних боків.

Приклади типових усних команд:

«Чисто» — в кімнаті відсутній правопорушник.

«Чисто вперед» — сигнал черговій парі поліцейських про те, що вони можуть висуватися до входу в наступну кімнату.

«Праворуч», «ліворуч», «зверху», «знизу», «з тилу» — сигнал напарнику про те, звідки йому загрожує небезпека.

«Затримка» — поліцейський повідомляє напарнику про відмову своєї зброї, напарник негайно переносить вогонь в його сектор або його контролює.

«Тримаю» — відповідь на сигнал напарника.

«Контроль» — поліцейський повідомляє напарнику про готовність зброї і контроль свого сектора.

«Прикрий» — звернення до напарника.

«Прикриваю» — відповідь на сигнал напарника.

«Рухаюсь» — попередження напарнику про свій рух вперед.

Першочерговим засобом невербальної комунікації є фізичний контакт з напарником, завдяки якому відчувається напрям його руху і відповідно робиться висновок про те, яку зону він контролює.

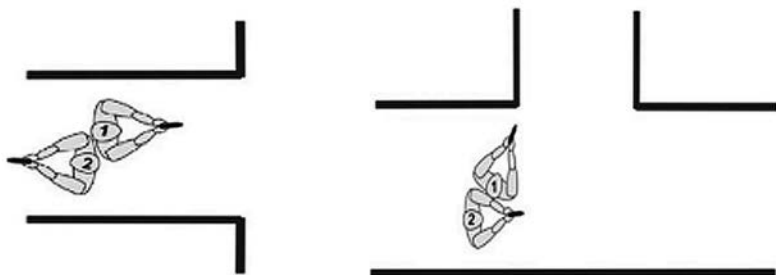
Якщо хтось із членів групи помічає щось підозріле, найпростіше — покласти руку на плече напарника або зупинити його, схопивши за пояс.

5.5.3. Відпрацювання кутів та дверних отворів

1. Ніколи не слід стояти біля самого кута або дверей, впригол до стіни, оскільки обмежується маневр та можливість застосування заходів примусу.

2. Намагайтеся знаходитися відносно кута та стіни таким чином, щоб бачити більшу частину сектора, а зброя перебувала в готовності до застосування.

3. Роблячи рухи тулубом вправо-вліво, ви здатні побачити більшу частину сектора. Підозрюваний, навіть якщо він знаходиться за стіною і помітив поліцейського та встиг відкрити вогонь, не може гарантовано розраховувати на його ураження. В даному випадку поліцейський має такі переваги (на відміну від знаходження біля стіни, поряд з кутом): готові до застосування зброї негайно, можете ідентифікувати ціль, встигаєте прийняти рішення про відкриття вогню, володієте маневром у приміщенні.

4. Намагайтеся приймати положення для стрільби таким чином, щоб знаходитися до підозрюваного боком, а не грудьми; лікті притиснуті і закривають життєво важливі органи.

5. Ні в якому разі не вискакуйте з-за укриття (кута) в розрахунку на швидкість і несподіваність, це в першу чергу ускладнить ідентифікацію цілі (терорист, дитина, літня людина, жінка, які можуть бути звичайними громадянами, а можуть бути і злочинцями; лежить чи стоїть, має або ні засоби індивідуального захисту і т. д.).

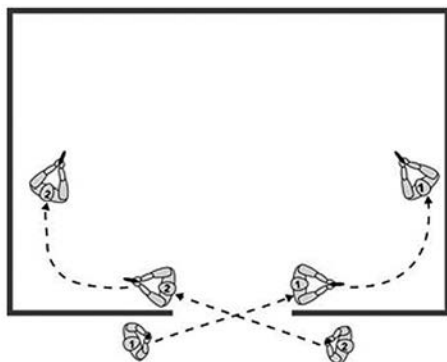
5.5.4. Способи входу в приміщення

Існує декілька способів входу в приміщення через двері:

- «хрест—навхрест»;
- «гак»;
- «кут».

Спосіб «хрест—навхрест»

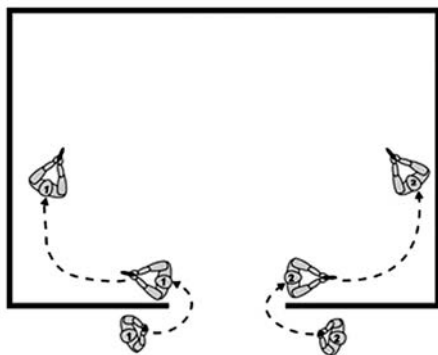
Цей спосіб застосовується у тому випадку, коли ширина дверей не має значення, оскільки поліцейські входять один за одним. Цим способом користуються практично всі спеціальні підрозділи, які виконують бойові завдання із захоплення озброєних злочинців.

Спосіб «гак»

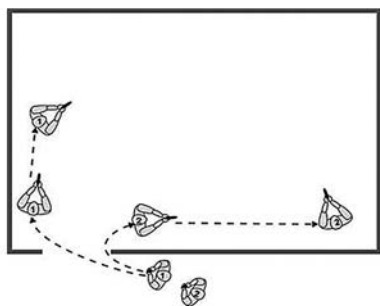
Цей спосіб застосовується у тому випадку, коли поліцейські озброєні короткоствольною зброєю і дозволяє ширина дверей.

Недолік цього способу полягає в тому, що увійти до приміщення можна тільки через достатньо широкі двері, оскільки у вузькі двері двоє поліцейських одночасно увійти не зможуть. В той же час вхід може бути здійснено послідовно, один за одним, що, при певному напрацюванні, може бути ефективним.

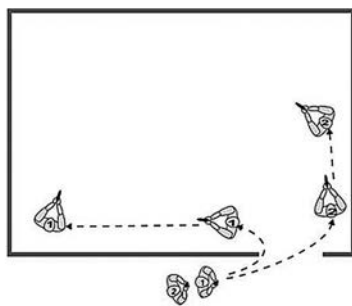

Спосіб «кут»

Цей спосіб використовується, коли двері розміщуються біля одного з кутів приміщення і поліцейським доводиться розпочинати рух з протилежної від стіни сторони дверей, але можливий до застосування і в інших ситуаціях. При виконанні цього прийому можливі два варіанти:

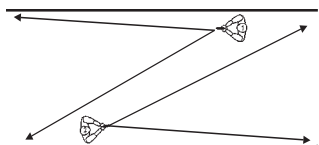
Варіант № 1

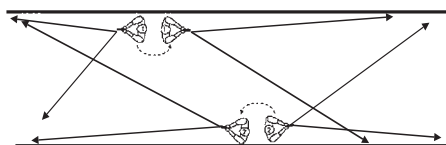
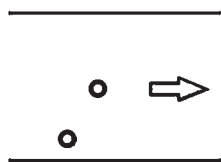
Варіант № 2

5.5.5. Пересування коридорами

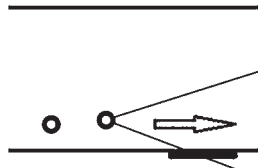
Як правило, рух здійснюється уздовж стін в готовності до ведення вогню. Спостереження здійснюється «прямо» і «хрест—навхрест».

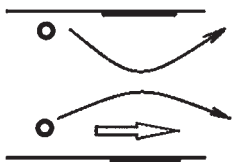
коридор без дверей

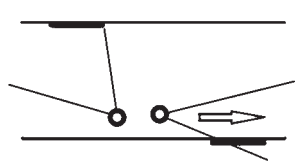
з дверима з одного боку

з дверима по різні боки
на одному рівні

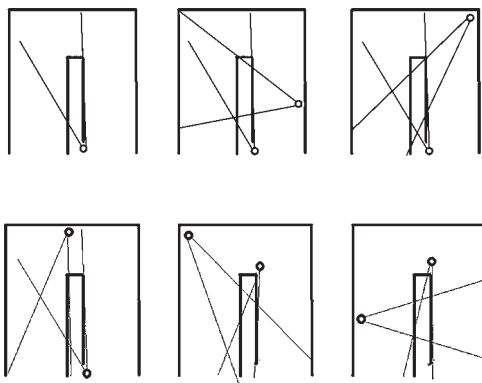
з дверима по різні боки
не на одному рівні

5.5.6. Пересування міжповерховими сходами

Для сходів характерна одночасна наявність декількох небезпечних зон. Переконавшись у безпечності першого прольоту, починайте огляд вище розташованих ділянок.

Пересування по міжповерхових сходах (група в складі 2=2 поліцейських)

5.5.7. Огляд приміщення

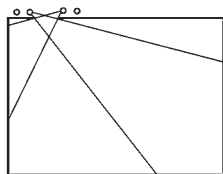
Основні принципи:

- **КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО** виходити (вибігати) на середину кімнати;
- постійний контроль за неперевіреною частиною приміщення;
- огляд проводиться з двох напрямків, уздовж стін;
- не знаходитися на одній лінії вогню з напарниками та дотримуватись заходів особистої безпеки;
- попередньо встановити остаточну точку перевірки;
- при виявленні злочинця зайняти безпечну позицію та змусити підозрюваного вийти на визначене йому місце.

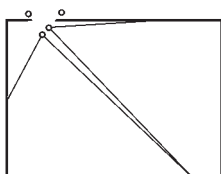

Спосіб обшуку приміщення:

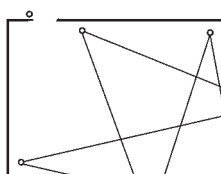
Перевірка секторів
до моменту входу

Вхід та «доперевірка»
секторів

Огляд
неперевіреного простору

При виявленні осіб у кімнаті подають команди голосом:

- «стояти»;
- «кинути зброю (якщо вона є);
- «руки вгору»;
- «повернутися кругом»;
- «встати на коліна/лягти» і далі перехід до надягання кайданків.

5.6. ПОВОДЖЕННЯ НАРЯДІВ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ. ДІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ПРИ ВИСОКОМУ, ТА НЕВІДОМОМУ РІВНІ РИЗИКУ

5.6.1. Тактичні дії при зупинці транспортного засобу при невідомому рівні ризику

Поліцейський під час зупинення транспортного засобу повинен врахувати такі фактори:

- характер зупинки;
- місце зупинки;
- кількість пасажирів;
- поведінку водія та пасажирів;
- можливу зброю, знаряддя та засоби нападу;
- тип транспортного засобу.

Підготовка до зупинення:

- визначити місце зупинки;
- повідомити чергового територіального органу Національної поліції про свої наміри;
- повідомити чергового територіального органу Національної поліції своє місцезнаходження та номерний знак автомобіля, додаткову інформацію;
- підготувати свій транспортний засіб.

Способи зупинення транспортного засобу

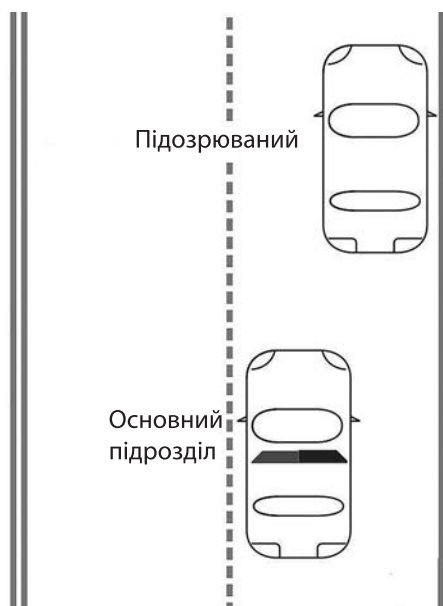
Безпосереднє зупинення транспортного засобу здійснюється:

- через гучномовець;

- з використанням світлових сигналів (маячків);
- жестами (у виняткових випадках).

Зупинення транспортного засобу:

- зупинити інший транспортний засіб будь-яким із зазначених способів;
- зупинити ваш транспортний засіб за 3—5 метрів позаду зупиненого транспортного засобу;
- бути готовими вийти зі службового автомобіля або продовжити рух в разі спроби втечі водія транспортного засобу, який зупинили.

Розташування транспортного засобу під час зупинки для перевірки (невідомий рівень ризику)

Підготовка до наближення:

- здійснити перевірку безпеки попутного потоку транспортних засобів;
- відрегулювати світло, оглянути навколишню територію;

- вийти з транспортного засобу;
- спостерігати за водієм, пасажирами та їхніми діями.

Для забезпечення особистої безпеки, наближаючись до зупиненого транспортного засобу, поліцейський повинен дотримуватись таких заходів безпеки:

- заблокувати двері службового транспортного засобу;
- наближатися до транспортного засобу, що перевіряється, позаду, з боку дверей водія (в разі необхідності позаду, з боку пасажирських дверей) під безпечним кутом;
- через вікна оглянути салон, щоб переконатися у відсутності небезпеки;
- перевірити, чи не відкритий багажник транспортного засобу;
- зупинитися на безпечній відстані від транспортного засобу і водія, щоб не отримати травму або пошкодження при несподіваному початку руху або різкому відкритті дверей;
- постійно спостерігати за діями водія та пасажирів;
- вимагати у водія вимкнути двигун;
- за необхідності вимагати у водія включити світло в салоні, опустити всі вікна транспортного засобу та просвітити салон ліхтарем;
- пред'явлені водієм документи необхідно брати/віддавати лівою рукою («слабкою рукою»);
- ні в якому разі не просовувати руку та інші частини тіла в салон транспортного засобу;
- не повертатись до транспортного засобу, що перевіряється, спиною;
- у випадку виявлення небезпеки або будь-якої загрози з боку водія — подати сигнал своєму напарникові;
- не допускати наближення сторонніх осіб під час спілкування з водієм;
- постійно тримати візуальний контакт з напарником, щоб у випадку необхідності подати завчасно узгоджений, невербальний жест.

У випадку виявлення транспортного засобу, що перебуває в розшуку за кодом «угон»:

- негайно доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити усіх необхідних заходів для затримання транспортного засобу (з дотриманням заходів особистої безпеки та безпеки інших учасників дорожнього руху).

З метою забезпечення особистої безпеки поліцейському **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:**

- сідати в транспортний засіб, що перевіряється, крім випадків крайньої необхідності;
- знаходитися попереду або позаду транспортного засобу, що перевіряється;
- зупинятись на лінії вогню.

Порядок підходу та огляду транспортного засобу

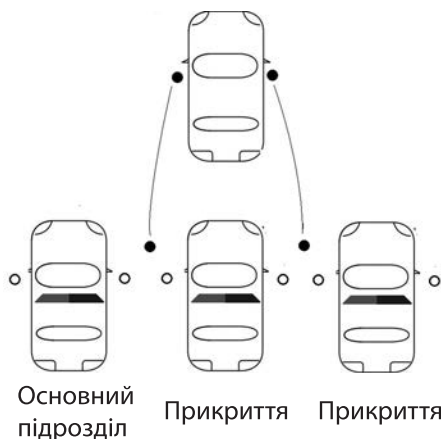
Порядок дії поліцейського-прикриття у разі виходу особи з транспортного засобу

5.6.2. Тактичні дії при зупинці транспортного засобу з високим рівнем ризику

У разі зупинки транспортного засобу на підставі інформації, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення кримінального правопорушення

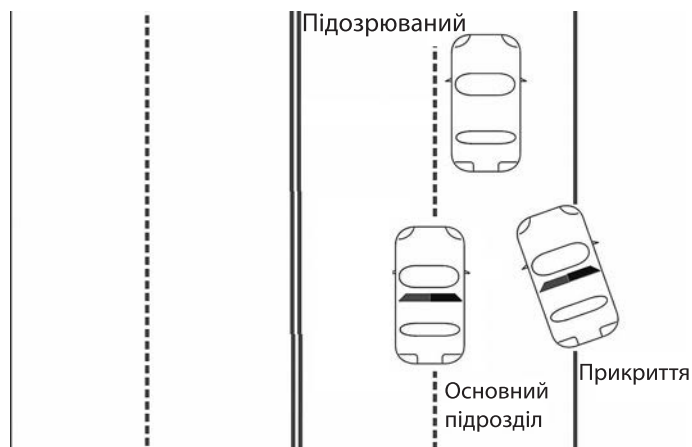
(або при наявності іншого індикатора високого рівня ризику), поліцейський повинен:

- 1) зупинити транспортний засіб на безпечній відстані від транспортного засобу правопорушника (5—7 метрів);
 - доповісти черговому територіального органу Національної поліції всю необхідну інформацію;
 - викликати підкріплення (мінімум два екіпажі);
 - вийти з поліцейського автомобіля та привести зброю у готовність.
- 2) через гучномовець надати команди:
 - «водій, вимкнути двигун»;
 - «включити світло в салоні» (в нічний час);
 - «опустити вікна»;
 - «ключі від замку запалювання покласти на дах транспортного засобу»;
 - «всім, хто знаходиться в автомобілі, висунути руки у вікна»;
 - «водій, відкрити ззовні водійські двері» (постійно тримаючи дві руки у видимості);
 - «повільно вийти з транспортного засобу, тримаючи руки угору»;
 - «повертатися кругом, поки не скажу стоп» (зупиняємо після повного оберту спиною до себе);
 - «рухайся спиною на мій голос»;

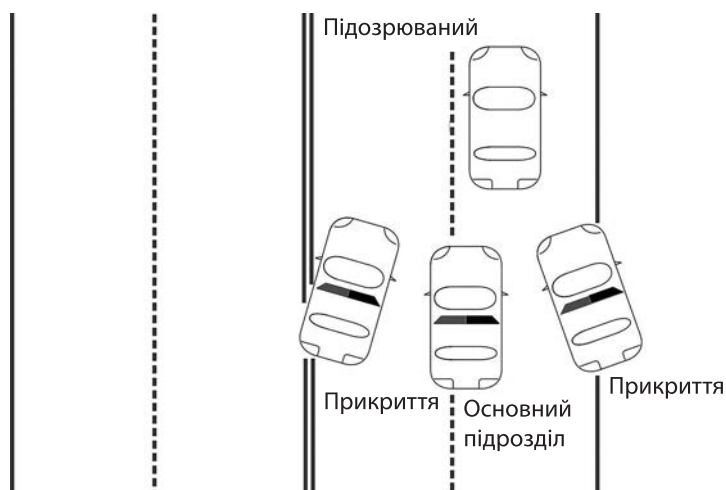

— провести затримання підозрюваного (кайданки, поверхнева перевірка, збір інформації).

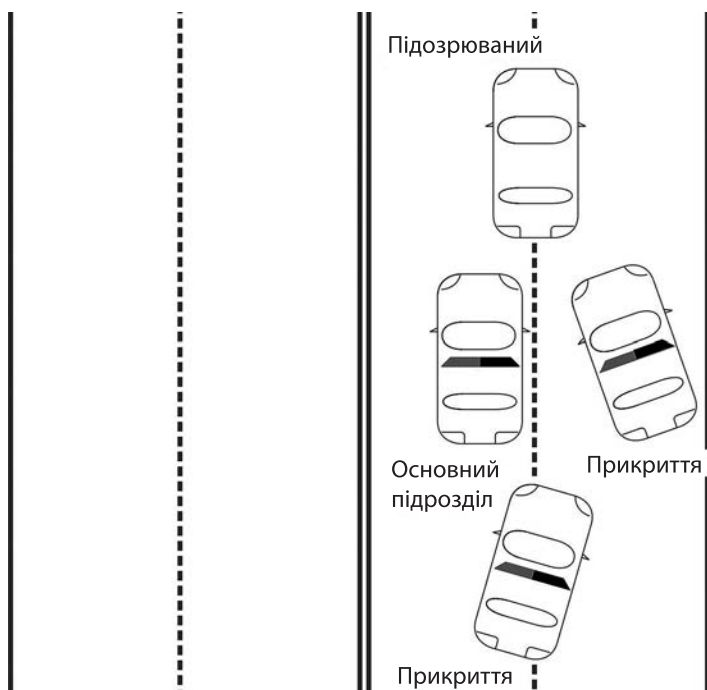
3) вищевказана процедура затримання проводиться і щодо пасажирів (по черзі).

Розташування транспортних засобів під час зупинки з високим ступенем ризику (варіант 1)

Розташування транспортних засобів під час зупинки з високим ступенем ризику (варіант 2)

Розташування транспортних засобів під час зупинки
з високим ступенем ризику (варіант 3)

*Обов'язки основного (той хто першим прибув на місце події
або знаходився першим при переслідуванні) екіпажу:*

- вибір місця зупинки;
- ініціювання зупинки;
- зупинка за 5—7 метрів позаду підозрюваного транспортного засобу;
- керівництво іншими екіпажами (нарядами);
- подання усних команд особам, які знаходяться в підозрюваному транспортному засобі;
- організація «підрозділу для затримання».

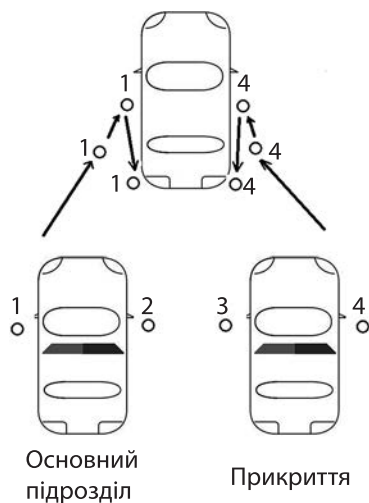
Контроль освітлення позаду поліцейського основного екіпажу, який вступає в контакт з підозрюваним!!!

Екіпажі прикриття:

- зупиняються ліворуч (праворуч, позаду) від основного екіпажу під кутом і забезпечують його прикриття;
- відповідають за радіозв'язок під час зупинки;
- перевіряють транспортний засіб, коли всі відомі підозрювані вийшли з автомобіля (за можливості дві особи).

Правила переміщення та затримання підозрюваних:

- максимальне використання освітлення для отримання переваги;
- виведення водія з автомобіля;
- отримання інформації від водія (кількість осіб, які знаходяться в автомобілі, наявність зброї, заборонених та обмежених в обігу предметів тощо);
- утримання всіх пасажирів в автомобілі;
- почергове виведення пасажирів з автомобіля;
- перевірка підозрюваного автомобіля.

6. ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ

6.1. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим чи неможливим.

Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до значної групи людей — через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали внаслідок застосування заходів примусу.

ЗАБОРОНЕНО застосовувати фізичну силу, спеціальні засоби та вогнепальну зброю щодо жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного

опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами й засобами неможливо.

6.2. Застосування фізичної сили. Ст. 44 ЗУ «Про поліцію»

Поліцейський може застосовувати фізичну силу, зокрема спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, який має поінформувати прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

6.3. Застосування спеціальних засобів. Ст. 45 ЗУ «Про поліцію»

Поліцейський для забезпечення публічної безпеки та порядку застосовує спеціальні засоби, визначені Законом України «Про Національну поліцію».

Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки в разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

Загальні правила застосування спеціальних засобів

1. *Кайданки та інші засоби обмеження рухомості* застосовують:

- до особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення та яка чинить опір поліцейському або намагається втекти;
- під час затримання особи;
- під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;
- якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі й оточуючим;
- під час проведення процесуальних дій з особами в разі, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі.

2. *Гумові та пластикові кийки* застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень.

3. *Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії*, застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень.

4. *Засоби примусової зупинки транспорту* застосовують для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5. *Пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень* застосовують для:

- затримання особи;
- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка перебуває в приміщенні.

6. *Електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії* застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського.

7. *Спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби* застосовують для:

- маркування особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей.

8. *Пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу* застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;
- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка перебуває в приміщенні.

9. *Водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби* застосовують для:

- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
- відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;
- примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;

- затримання озброєної особи, яку підозрюють у вчиненні злочину;

10. *Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, застосовують для:*

- захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;
- відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;
- затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;
- затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;
- затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;
- подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;
- знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
- відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей.

11. *Засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовують для:*

- забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;
- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи.

12. *Службового собаку застосовують під час:*

- патрулювання;
- переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

- конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;
- відбиття нападу на особу та/або поліцейського.

13. *Службового коня застосовують під час:*

- патрулювання;
- переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

ПОЛІЦІЇ (ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ) ЗАБОРОНЕНО:

1) завдавати ударів гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети, коли температура повітря становить нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

6) застосовувати кайданки понад дві години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі поінформувати свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідному прокурору.

6.4. Застосування вогнепальної зброї. Ст. 46 ЗУ «Про поліцію»

Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування та використання лише за умови, що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

- 1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у разі загрози їхньому життю чи здоров'ю;
- 2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;
- 3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;
- 4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;
- 5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;
- 6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погро-

жує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після ПОПЕРЕДЖЕННЯ про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) у разі спроби особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю в разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

Поліцейському **ЗАБОРОНЕНО** застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогненебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі інформувати свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити йому про активне застосування вогнепальної зброї, який, відповідно, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її в готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра в учиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

6.5. Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю під час несення служби

Відповідно до вимог Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю (наказ МВС України від 1 лютого 2016 року № 70), вогнепальна зброя та боєприпаси до неї видаються поліцейському під його особисту відповідальність, який зобов'язаний берегти і підтримувати в належному стані передану йому в користування вогнепальну зброю (боєприпаси) та обачливо поводитися з нею (ними).

Керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) органу (закладу, установи) поліції під час проведення інструктажу наряду, що заступає на службу, обов'язково

перевіряє знання поліцейськими матеріальної частини вида-
ної їм зброї, правил та порядку її застосування і використання,
заходів безпеки при поводженні з нею, а під час перевірок не-
сення служби поліцейськими перевіряє наявність у них зброї
(боєприпасів) та дотримання правил її носіння.

В однострої необхідно пістолет носити в кобурі з пістолет-
ним ремінцем на надійно застебнутому поясному ремені. Ко-
бура має бути розміщена спереду, з лівого або правого боку;
автомат носити на автоматному ремені в положенні «на плечі»,
«на грудях», «на ремені», «за спиною».

В цивільному одязі зброю необхідно носити на спеціально-
му спорядженні з дотриманням заходів запобігання її випадан-
ню або витягуванню іншими особами.

*Під час несення служби поліцейським слід постійно контролюва-
ти наявність отриманої зброї, а саме:*

- перед застосуванням заходів фізичного впливу, спеціаль-
них засобів, подолання перешкод, якщо пістолет був
оголений, необхідно увімкнути на ньому запобіжник, по-
класти в кобуру (спеціального спорядження) та вжити за-
ходів, які б унеможливили його втрату;
- після застосування заходів фізичного впливу, спеціаль-
них засобів, подолання перешкод, падіння, виходу з місця
значного скупчення людей, міського та іншого транспорту
слід негайно перевірити наявність зброї, а також стан ко-
бури (спеціального спорядження, автоматного ременя).

Під час несення служби КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- розбирати зброю;
- вимикати запобіжник, досилати патрон у патронник, якщо в застосуванні чи вико-
ристанні зброї немає потреби. Недбале або необережне
поводження зі зброєю, особливо якщо патрон міститься
в патроннику, може призвести до випадкового пострілу;
- від'єднувати магазин від зброї та виймати з нього патрони.

6.6. Спеціальні заходи із попередження насильства в сім'ї

Відповідно до ЗУ «Про попередження насильства в сім'ї» у разі вчинення насильства у сім'ї передбачено ряд спеціальних заходів, які можуть бути застосовані до кривдника.

Спеціальні заходи з попередження насильства у сім'ї вважаються особливими формами реагування на вчинення такого насильства та характеризуються профілактичним впливом на правопорушника.

Закон виокремлює такі спеціальні заходи попередження насильства в сім'ї, як:

- офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї;
- спрямування на проходження корекційної програми;
- захисний припис;
- взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї.

Офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї виноситься особі, яка вчинила таке насильство за умови відсутності в його діях ознак злочину, уповноваженими підрозділами органів Національної поліції, про що йому повідомляється під розписку.

У разі вчинення особою насильства в сім'ї, після отримання нею офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, ця особа направляється до кризового центру для проходження корекційної програми, а також щодо неї у випадках і в порядку, передбачених цим Законом, може бути винесено захисний припис.

Корекційна програма — програма, спрямована на формування гуманістичних цінностей та ненасильницької моделі поведінки в сім'ї особи, яка вчинила насильство в сім'ї.

Проходження корекційної програми для такої особи є обов'язковим.

Особі, яка вчинила насильство в сім'ї після отримання офіційного попередження про неприпустимість вчинення насиль-

ства в сім'ї, працівниками уповноважених підрозділів органів Національної поліції за погодженням з начальником відповідного органу Національної поліції і прокурором може бути винесений захисний припис.

Захисний припис — спеціальна форма реагування уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо захисту жертви насильства в сім'ї, яким особі, що вчинила насильство в сім'ї, забороняється вчиняти певні дії стосовно жертви насильства в сім'ї.

Захисним приписом особі, стосовно якої він винесений, може бути заборонено чинити певну дію (дії) по відношенню до жертви насильства в сім'ї, а саме:

- чинити конкретні акти насильства в сім'ї;
- отримувати інформацію про місце перебування жертви насильства в сім'ї;
- розшукувати жертву насильства в сім'ї, якщо жертва насильства в сім'ї за власним бажанням перебуває у місці, що невідоме особі, яка вчинила насильство в сім'ї;
- відвідувати жертву насильства в сім'ї, якщо вона тимчасово перебуває не за місцем спільного проживання членів сім'ї;
- вести телефонні переговори з жертвою насильства в сім'ї.

Зазначені у статті обмеження встановлюються на термін до 90 діб з дня погодження захисного припису з прокурором.

Окрім того, членів сім'ї, яким було винесено офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, уповноважені підрозділи органів Національної поліції беруть на профілактичний облік.

Зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, проводиться органами, які брали особу на такий облік, якщо протягом року після останнього факту вчинення насильства в сім'ї особа жодного разу не вчинила насильства в сім'ї.

7. ОСОБЛИВОСТІ ОПИТУВАННЯ ДІТЕЙ, ЯКІ Є УЧАСНИКАМИ В КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ, В ЯКИХ ВОНИ ФІГУРУЮТЬ ЯК ПОТЕРПІЛІ ЧИ СВІДКИ

Допит дитини, яка потерпіла від сексуального насильства чи стала свідком злочину є складним процесом, що вимагає особливого підходу та навичок.

Найкраще проводити допит дитини у «зеленій кімнаті».

«Зелені кімнати» — спеціально обладнані¹, дружні до дитини приміщення, які створені з метою проведення опитування (допитів) дітей, які є учасниками в кримінальних справах, у яких вони фігурують як потерпілі чи свідки, в умовах, що мінімізують повторну травматизацію психіки дитини².

Eman I

Збирання історії та фактів. Перед допитом важливо зібрати якомога більше відомостей про ситуацію насильства над дитиною. Це дасть можливість зіставити отримані свідчення в процесі допиту та відразу ставити додаткові запитання, якщо такі виникають.

Тому до проведення допиту необхідно мати такі дані:

1. Що і коли було повідомлено стосовно випадку?
2. Які заходи були вжиті після виявлення факту насильства?
3. Чи допитували дитину раніше? Якщо так, варто ознайомитись із протоколом чи відеозаписом інтерв'ю.
4. Чи проводилася з дитиною робота з її реабілітації? Яка?

Необхідно з'ясувати стосунки дитини з членами сім'ї та близьким оточенням, дізнатися про друзів (їх імена), номер школи та класу, де навчається дитина, важливі речі та події в її житті (день народження, улюблені свята, наявність домашніх улюбленців тощо).

¹ http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_view_168.html

² http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_view_170.html

Перш ніж допитати дитину, важливо допитати дорослого, якому відомо про випадок насильства. Від нього важливо отримати такі дані:

1. Яким чином випадок насильства став відомим?
2. Який зв'язок має дитина з насильником?
3. Як дитина називає інтимні частини тіла?
4. Чи готували дитину до інтерв'ю?

Необхідно провести опитування членів сім'ї. Опитувати членів родини та саму дитину краще в різні дні.

У ході розмови важливо з'ясувати таку інформацію:

1. Якими є умови проживання дитини в сім'ї (чи хтось із членів сім'ї зловживає алкоголем, наркотиками, вчиняє насильство в сім'ї тощо)?

2. Якими є традиції, побут сім'ї? Чи є якісь специфічні життєві цінності або погляди?

3. Чи помічали члени сім'ї зміни в поведінці дитини — прояви синдрому «брудного тіла», симптоми посттравматичних стресових реакцій, тощо.

4. Чи була дитина коли-небудь свідком сцен сексуальних стосунків, брала участь у перегляді порнографічних фільмів? Ця інформація важлива для оцінки правдивості свідчень дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

5. Чи потерпала дитина від інших видів насильства?

Розмова з дитиною складається із чотирьох фаз і починається з підготовки дитини до цієї процедури.

Дитину важливо попередити про проведення допиту та пояснити, для чого він потрібен. Це може зробити хтось із батьків або соціальний працівник, психолог.

Залежно від віку дитини, а також її індивідуальних психологічних та особистісних особливостей під час допиту можна використовувати спеціальні матеріали (олівці, фарби та папір, анатомічні малюнки людей, іграшки). Це допоможе налагодити ефективну комунікацію з дитиною.

Фаза 1. Побудова взаєморозуміння — 10 хвилин.

Завдання, які ставляться під час цієї фази:

1. Встановити з дитиною контакт.

Для цього можете навести з дитиною розмову на нейтральну тему («наприклад, коли був твій день народження?», «хто був запрошений?», «де ви святкували?»).

Оцініть, наскільки легко дитина йде на контакт, може і хоче спілкуватися на нейтральні теми.

2. Пояснити дитині мету та причини проведення допиту.

3. Домовитися з дитиною про умови проведення допиту, роз'яснити їй її права, домовитися про перерви.

4. Оцінити рівень розвитку дитини: наскільки вона володіє мовою, чи розуміє всі ваші запитання та слова, які ви використовуєте.

5. Пояснити дитині, що інтерв'ю записується (документується) і як цей запис буде надалі використовуватись.

Фаза 2. Уведення в завдання — 10 хвилин.

Починайте з вільних описових відкритих запитань: «Чи можеш сказати мені, чому ти сьогодні тут? Як ти гадаєш?»

Якщо дитина відповість, переходьте до наступної фази. Якщо ні, то необхідно використовувати цілеспрямовані сфокусовані запитання: «Я розмовляю з дітьми, які мають проблеми. Чи ти мав/мала проблему?». Якщо дитина не говорить знову, то використовуйте прямі питання, малюнки ляльок (дівчинку та хлопчика) або ляльки (для дітей до 7 років) і дізнайтесь, чи дитина розрізняє частини тіла і функції цих частин («Де є очі? Для чого вони? Що мож-

на робити очима?») та інше. Чи дитина знає торкання (гарні та не гарні), чи це траплялось з нею? Чи є різниця між притисканням, лоскотанням та відчуттями болю? Чи бачив/ла або відчував/ла геніталії інших (такого ж віку або старших). Після того як ви з'ясували, як дитина називає частини тіла та наскільки розуміє їх призначення, можете переходити до наступної фази.

Фаза 3. Розмова про випадок — 20—30 хвилин.

Ставте відкриті запитання. Якщо дитина почала говорити, то стимулюйте вільне згадування, запитуйте про специфічний «епізод пам'яті», який вас цікавить. Формулюйте ваші питання від загальних до специфічних, відповідно: хто? де? коли? що?

Повторіть/проконтролюйте запитання, щоб перевірити припущення: «Ти казав, це трапилося в кухні? У спальні?» Це дасть можливість перевірити, наскільки правдивими є свідчення дитини.

Але, не називайте самі ім'я конкретного насильника, не говоріть, що ви думаєте про те, що з нею трапилося.

Не застосовуйте примушування та залякування («Ти не підеш звідси, поки не відповіси на запитання») та не обіцяйте винагороду («Після того, як розкажеш, отримаєш подарунок»).

Типові питання під час допиту:

- Чи знаєш, чому ти прийшла/ов зустрітись зі мною?
- Хто тобою опікується? З ким ти спілкуєшся?
- Розкажи про свою сім'ю.
- Що це (показуючи на ляльку)?
- Ти коли-небудь бачив це (частини тіла ляльки) в інших людей?
- Ти говорив/ла мамі (тітці, бабусі тощо) про те, що з тобою трапилось?
- Ти говорив, що батько/вітчим/мама/дядько торкався/лася тебе?
- У яких місцях він/вона тебе торкався/лася?
- Він/вона зробив/ла щось погане?
- Де це трапилося?

Фаза 4. Завершення роботи з дитиною — 10 хвилин.

Ви провели допит дитини і можете прощатись з нею. Проте перед тим, як завершити допит:

- Впевніться, що дитина пододала стрес.
- Зробіть перерву — пограйте в гру, що не пов'язана з темою.
- Поверніться до нейтральної теми.
- Подякуйте дитині за її участь у розмові. Дякуйте саме за участь, а не за те, що вона/він розповіла/ів.
- Якщо запис відбувався на відео, то поясніть дитині, що це відео не буде ніколи показано іншим людям, які не займаються даною проблемою. Особливо це стосується жертв дитячої порнографії, які вже бояться відеорекамер.
- Запитайте дитину, чи в неї нема до вас питань. Це допоможе дитині відчувати завершеність вашої розмови і дасть можливість спитати про ті речі, які їй/його, можливо, турбують.
- Порадьтеся з членами команди, якщо у вас виникли якісь запитання чи проблеми стосовно роботи з дитиною.
- Відчуття безпорадності після почутої розповіді часто є важкими. Поговоріть з членами команди, щоб зняти з себе негативні емоції.

Eman III

Розмова з сім'єю. Цей етап є важливим, коли дитина постраждала від насильства поза межами сім'ї або ж з боку одного з членів сім'ї, проте інші знаходяться поза підозрою. У цій ситуації дитина після опитування повернеться додому. Перед цим важливо провести розмову з членами сім'ї.

Рекомендації, які можна дати батькам:

- Важливо дотримуватись звичного ритму та порядку життя в сім'ї. Це дасть можливість дитині швидше адаптуватись.
- Батькам важливо підтримувати дитину, проте не балувати її і надмірно не жаліти. Така реакція з боку батьків може призвести до того, що дитина замкнеться в собі.
- Після опитування батькам не варто запитувати дитину про обставини насильства. Це травмує і дитину, і батьків. Краще дати можливість дитині поспілкуватися з психологом.
- Варто скористуватися послугами психолога як дитині, так і членам сім'ї. Це допоможе пережити ситуацію та відновити довірливі стосунки в сім'ї¹.

¹ http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_view_169.html

8. АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

8.1. Пожежа

У разі виникнення пожежі поліцейський повинен:

- викликати підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій і доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо вимкнення електроструму та/або газу;
- за наявності потерпілих надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за можливості організувати евакуацію людей та автомобілів, дотримуючись заходів безпеки;
- з метою порятунку людей і майна для гасіння пожежі, а також безперешкодного проникнення до приміщення використовувати підручні засоби злому;
- під час евакуації людей та гасіння пожежі врахувати можливий вибух газу, легкозаймистих речовин або отримання удару електричним струмом;
- залучити громадян до гасіння пожежі наявними засобами, особисто брати участь у гасінні пожежі;
- організувати охорону майна, яке виноситься з об'єкта, а також із прилеглих приміщень;
- з прибуттям пожежної команди безпосередньо сприяти їй у ліквідації пожежі, евакуації потерпілих і майна, забезпеченні збереження пожежних рукавів для подання води, у припиненні намагань проникнути до приміщення, що зайнялося, сторонніх осіб, які не залучені до гасіння пожежі;

- при необхідності надати допомогу для з'ясування причин і виявлення винних у виникненні пожежі;
- не допускати паніки, порушень публічної безпеки та порядку на місці пожежі;
- якщо є підстави підозрювати, що йдеться про підпалювання, організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку і затримання правопорушників. Про одержану інформацію доповісти начальникові пожежної команди і черговому територіального органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.1.1. Займання одягу на людині

У разі займання одягу на людині поліцейський повинен:

- зупинити, покласти (збити) потерпілого на підлогу (землю), обмежити його рух;
- погасити полум'я (накрити ковдрою, брезентом, курткою) місця займання, стежачи, щоб особа не задихнулася;
- надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;

- повідомити про це черговому територіального органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.2. Повінь

У разі повені поліцейський повинен:

- доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції для оповіщення посадових осіб відповідних державних органів і населення про загрозу затоплення;
- дотримуючись заходів безпеки та використовуючи спеціальну техніку і плавзасоби, організувати евакуацію населення із зони затоплення (передусім дітей, жінок, осіб похилого віку, хворих) та майна;
- забезпечити дотримання публічної безпеки і порядку, недопущення метушні й паніки під час переправи населення із затоплюваних районів;
- організувати охорону майна, залишеного без нагляду;
- вжити заходів щодо розшуку та рятування осіб, які зникли під час події;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- виявляти, затримувати і доставляти до чергової частини територіального органу Національної поліції осіб, які розкрадають чуже майно (мародерів);
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.3. Ураган, хуртовина

У разі урагану, хуртовини поліцейський повинен:

- посилити нагляд за рухом транспорту і пішоходів, попередити водіїв та громадян про можливі наслідки урагану або хуртовини;

- надавати допомогу потерпілим і громадянам, які перебувають у безпорадному стані на вулицях та в інших громадських місцях;
- за потреби надати невідкладну домедичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- сприяти мобілізації працездатного населення і транспортних засобів для розчищення проїжджої частини магістралей, вулиць, доріг і занесених будинків.

8.4. Землетрус

У разі землетрусу поліцейський повинен:

- з'ясувати обстановку в районі свого маршруту (поста), встановити зв'язок із черговим територіального органу Національної поліції, дільничним офіцером поліції і доповісти їм обстановку;
- позначити стрічкою чи підручними засобами, предметами місця, небезпечні для руху транспорту й пішоходів, забезпечивши безпеку їх прямування;
- вжити заходів щодо рятування людей і майна та локалізації пожежі;
- вжити заходів із попередження поширення паніки серед населення;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.5. Авіакатастрофа

У разі авіакатастрофи поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- з'ясувати час, місце, обставини, по можливості причини події, чи є людські жертви та потерпілі;

- вжити заходів щодо охорони місця події, збереження матеріальних цінностей і речей пасажирів;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- викликати на місце події підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.6. Масове отруєння людей

У разі масового отруєння людей поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- з'ясувати час, місце, обставини та можливе джерело отруєння, кількість потерпілих, їх стан, місце перебування, чи є померлі (їх кількість, за можливості встановити особу), які заходи вжито щодо ліквідації події;
- забезпечити охорону місця події та можливих джерел отруєння;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.7. Загроза радіаційної небезпеки

У разі виникнення загрози радіаційної небезпеки поліцейський повинен:

- у разі виявлення предметів, які позначені відповідним знаком або потенційно можуть бути джерелом радіоактивного випромінювання, слід доповісти черговому тери-

торіального органу Національної поліції, а також повідомити підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

- вжити заходів щодо позначення небезпечної зони чітко видимими показниками, що попереджують про небезпеку;
- організувати за допомогою громадськості оточення зони на відстані, що виключає можливість ураження людей (але не менше ніж 10 метрів);
- вжити заходів щодо евакуації з небезпечної зони населення і припинення в ній руху, не допускати в зону оточення людей, транспорт, тварин;
- до прибуття фахівців зі знешкодження небезпечних речовин (предметів) охороняти небезпечну зону, після чого діяти за їх вказівками;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.8. Витік газу, хімічна небезпека

У разі витоку газу чи хімічної небезпеки поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції, викликати на місце аварійну бригаду;
- вжити заходів щодо оповіщення громадян, які перебувають у зоні витоку, про небезпеку, категорично заборонити в небезпечній зоні запалювати сірники, запальнички, курити цигарки, вмикати чи вимикати електромеханізми та прилади;
- за наявності постраждалих (отруєних газом, обпечених унаслідок вибуху газу тощо) надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- після прибуття на місце аварійної бригади забезпечити охорону місця витоку газу;

- про усунення несправності доповіді черговому територіального органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.9. Аварія на транспорті чи в метрополітені

У разі аварії на транспорті чи в метрополітені поліцейський повинен:

- доповіді черговому територіального органу Національної поліції;
- з'ясувати час, місце, обставини й причини події, чи є людські жертви та потерпілі;
- за наявності потерпілих надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- допомогти особам, які потрапили в аварію покинути транспорт, вагон поїзда метро, тунель метрополітену, інші небезпечні міста;
- вжити заходів щодо охорони місця події, збереження матеріальних цінностей і речей пасажирів;
- вжити заходів із попередження поширення паніки;

- викликати на місце події підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- здійснювати евакуацію пасажирів і потерпілих;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.10. Аварія на підприємстві

У разі аварії на підприємстві поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- з'ясувати назву та адресу (місцезнаходження) об'єкта, час, місце, обставини й причини аварії, чи є людські жертви й потерпілі;
- вжити заходів щодо оточення місця події, забезпечення публічної безпеки і порядку;
- за наявності постраждалих надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- викликати підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій (у разі виникнення або загрози виникнення пожежі);

- здійснювати евакуацію працівників підприємств і постраждалих;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.11. Обрив повітряних дротів високої напруги

У разі обриву повітряних дротів високої напруги поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції і викликати на місце події аварійну бригаду підприємства з ремонту зовнішніх електромереж;
- якщо обірваний провід під напругою лежить на землі, у місцях руху транспорту і пішоходів, то слід встановити шляхи його об'їзду й обходу;
- за наявності постраждалих надати невідкладну медичну і медичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я.

ТРЕБА ПАМ'ЯТАТИ, що торкати-ся обірваного проводу можна лише за наявності на руках і ногах ізоляційного одягу (гумових рукавичок і чобіт) або використовуючи предмети, які мають електроізоляційні властивості (дошки, дерев'яні палки тощо);

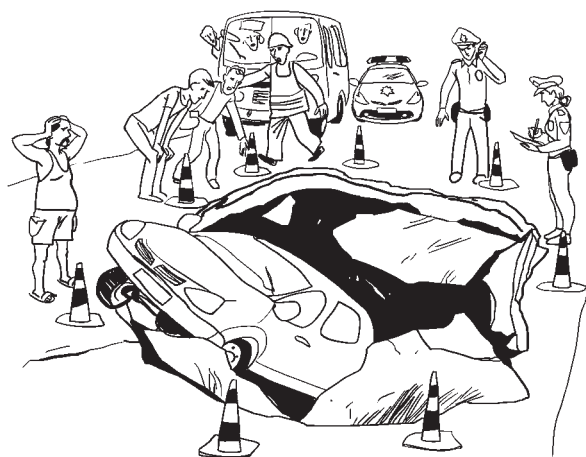
- після прибуття на місце аварійної бригади забезпечувати охорону місця обриву;
- про усунення пошкодження та інші вжиті заходи доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.12. Утворення провалів

У разі утворення провалів поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- за наявності постраждалих надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- викликати підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- за потреби сприяти транспортуванню потерпілих до закладів охорони здоров'я;
- вжити заходів щодо оточення місця події;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

8.13. Евакуація населення

Під час евакуації населення поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- нагадувати громадянам про необхідність брати з собою речі першої необхідності, документи, цінності, продукти та воду на два-три дні;

- надавати допомогу під час навантаження речей, транспортування осіб похилого віку, хворих і дітей;
- сприяти дотриманню правил інженерної та протипожежної безпеки (усі квартири має бути оглянуто, зачинено й опечатано);
- у разі відмови громадян евакуюватися — уникати конфліктів. Залучати до роз'яснювальної роботи сусідів, родичів;
- за небажання осіб виконувати вказівки про евакуацію до встановленого терміну роз'яснювати громадянам можливість примусового виконання рішень органів влади;
- окремі дії проводити в присутності свідків, понятих, щоб уникнути необґрунтованих скарг про зникнення речей чи документів. Дотримуватися законності;
- при здійсненні евакуації студентів, учнів інтернатів, вихованців дитячих будинків, пенсіонерів та інвалідів, які утримуються у будинках для осіб похилого віку, разом з викладачами та вихователями, обслуговуючим персоналом і членами їх сімей, а також хворих разом з лікувальними закладами і їх персоналом, разом із адміністрацією закладів забезпечити допомогу особам, які не в змозі самостійно пересуватися;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

9. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

9.1. Порушення учасником дорожнього руху правил дорожнього руху

Відповідно до Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі, затвердженої наказом МВС України від 7 листопада 2015 року № 1395, у разі виявлення правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, розгляд якого належить до компетенції Національної поліції, поліцейський виносить постанову у справі про адміністративне правопорушення без складання відповідного протоколу.

Постанову виносять у разі виявлення адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачених ст. 80, 81 (у частині перевищення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах транспортних засобів), ч. 1, 2, 3, 5 і 6 ст. 121, ст. 121-1, 121-2, ч. 1, 2, 3 ст. 122, ч. 1 ст. 123, ст. 124-1, ст. 125, 126, ч. 1, 2 і 3 ст. 127, ст. 128, 129, ст. 132-1, ч. 6, 11 ст. 133-1, ч. 1, 2, 3.

У разі виявлення правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, яке вчинили особи віком від 16 до 18 років, або його розгляд не належить до компетенції Національної поліції, поліцейський, відповідно до ст. 255 КУпАП, складає протокол про адміністративне правопорушення.

Поліцейські складають протоколи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачені ч. 4, 7 ст. 121, ч. 3, 4 ст. 122, ст. 122-2, 122-4, 122-5, ч. 2, 3 ст. 123, ст. 124, ч. 4 ст. 127, ст. 127-1, 130, 139, ч. 4, 188-28 КУпАП.

У разі порушення правил дорожнього руху водіями транспортних засобів Збройних сил України або інших утворених відповідно до законів України військових формувань та Державної спеціальної служби транспорту — військовослужбовцями строкової служби штраф як адміністративне стягнення до них не застосовують. У цих випадках поліцейські передають матеріали про правопорушення відповідним органам для вирішення питання про притягнення винних до дисциплінарної відповідальності.

9.2. Керування транспортним засобом у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння

Стаття 130 КУпАП. *Керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом цих лікарських препаратів, а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.*

Особливості оформлення матеріалів про адміністративне правопорушення, відповідальність за яке передбачена ст. 130 КУпАП:

- водії, стосовно яких у поліцейських є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції;
- обов'язковому огляду підлягають водії транспортних засобів — учасники ДТП, унаслідок якої є особи, які отримали тілесні ушкодження;

- направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду на стан сп'яніння і проведення такого огляду здійснюють відповідно до Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103;
- огляд на стан алкогольного сп'яніння поліцейські проводять на місці зупинки транспортного засобу в присутності двох свідків відповідно до чинного законодавства. Результати огляду зазначають в акті огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів;
- проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103;
- акт огляду на стан алкогольного сп'яніння з використанням спеціальних технічних засобів складають у двох примірниках, один з яких під підпис вручають особі, щодо якої проводили цей огляд. У разі виявлення стану алкогольного сп'яніння в результаті проведення огляду з використанням спеціальних технічних засобів складають протокол про адміністративне правопорушення, до якого долучають акт огляду на стан сп'яніння та роздруківку з результатом огляду з використанням спеціального технічного засобу, та на чеку водій ставить свій підпис, чим засвідчує свою згоду з результатом освідкування;
- за умов проведення огляду на стан сп'яніння в закладах охорони здоров'я висновок про його результати долучають до протоколу про адміністративне правопорушення (у разі підтвердження стану сп'яніння);
- у разі відмови водія транспортного засобу від проведення огляду в закладі охорони здоров'я поліцейський в при-

сутності двох свідків складає протокол про адміністративне правопорушення, у якому зазначає ознаки сп'яніння та дії водія щодо ухилення від огляду;

- не може бути залучено як свідків поліцейських або осіб, щодо неупередженості яких є сумніви.

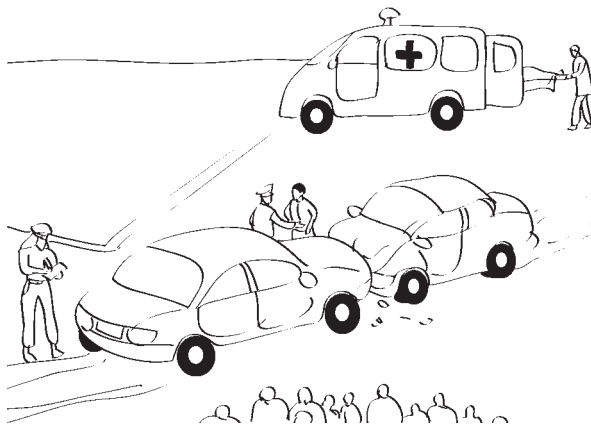
Водій повинен бути перевірений за базами даних інтегрованих інформаційно-пошукових систем.

9.3. Дії на місці ДТП

Дорожньо-транспортна пригода (ДТП) — подія, що стала під час руху дорожнього транспортного засобу, унаслідок якої загинули або зазнали травм люди чи заподіяно шкоду майну.

Прибувши на місце скоєння ДТП поліцейський повинен:

- доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції;
- якщо є потерпілі, які перебувають у безпорадному або небезпечному для життя чи здоров'я стані, то слід надати їм невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- перевірити учасників ДТП за базами даних інтегрованих інформаційно-пошукових систем;

- затримати водіїв, транспортні засоби яких брали участь у події, вжити заходів щодо унеможливлення переміщення транспортних засобів до фіксації їх розташування на місці події, вжити заходів для доставляння у встановленому порядку транспортних засобів для тимчасового зберігання на спеціальних майданчиках чи стоянках;
- встановити і стисло опитати учасників та очевидців події, записати контакти, відібрати пояснення в учасників, уточнити обставини, за яких її було вчинено;
- організувати охорону місця події;
- якщо внаслідок події виникли затримки та інші ускладнення руху транспорту і пішоходів, потрібно встановити нове направлення руху (об'їзд), а якщо останнє здійснити неможливо, то за допомогою водіїв інших транспортних засобів вивільнити проїжджу частину від пошкодженого транспорту, зробивши перед цим відмітки на місцевості про розміщення пошкодженого транспорту, потерпілих, сліди гальмування транспортних засобів;
- якщо особа, винна у вчиненні ДТП веде себе зухвало, погрожує поліцейському, перешкоджає його діяльності, намагається зникнути з місця події потрібно: зробити правопорушникові зауваження, посилаючись на правову норму, висунути вимогу припинити протиправну поведінку, якщо особа не реагує, попередити про можливість застосування до неї заходів фізичного впливу і спецзасобів. За можливості здійснити відеозйомку (попередивши про це правопорушника), роз'яснити правопорушникові його права;
- якщо особа, що винна в учиненні ДТП, зникла з місця події, але одержані дані свідчать про можливість її затримання по гарячих слідах, слід негайно організувати переслідування та розшук цієї особи, передати інформацію іншим патрулям;
- після прибуття слідчо-оперативної групи на місце події доповісти про її обставини, передати документи, вилучені у водіїв, після чого діяти за вказівкою керівника слідчо-оперативної групи та чергового територіального органу Національної поліції;

- про подію та вжиті заходи доповісти письмовим рапортом на ім'я керівника територіального органу Національної поліції.

У разі порушення учасниками дорожнього руху правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна, на місці ДТП складають протокол про адміністративне правопорушення стосовно цих осіб, до якого додають:

- схему місця ДТП, підписану учасниками події та поліцейським;
- пояснення учасників пригоди та свідків (за їх наявності);
- показання технічних приладів (у разі їх наявності);
- показання засобів фото- та/або відеоспостереження (за їх наявності);
- інші матеріали, які необхідні для прийняття рішення в справі.

Не є ДТП пригоди, які сталися:

- унаслідок порушення водіями техніки безпеки і правил експлуатації транспортних засобів у процесі зчеплення (розчеплення) з причепами або встановлення на них спеціального обладнання чи механізмів, запуску двигуна за допомогою пускової рукоятки, проведення ремонту транспортного засобу тощо;
- за участі тракторів, інших самохідних машин і механізмів, що сталися внаслідок порушення техніки безпеки під час виконання ними основних виробничих операцій (польові роботи, прокладання траншей, лісозаготівля, робота в кар'єрах, вантажно-розвантажувальні роботи, що виконуються за допомогою автокранів чи методом самоскиду, установлення щогл, опор тощо);
- під час тренувань і змагань з автомобільних чи мотоциклетних видів спорту, якщо постраждали водії-спортсмени, судді чи інший персонал, що обслуговує спортивні заходи, або глядачі;
- за участі велосипедів та гужового транспорту, які сталися під час їх руху й учасниками яких не були інші транспортні

засоби чи пішоходи, а також за умови, що не завдано шкоди майну, життю чи здоров'ю третіх осіб;

- унаслідок стихійного лиха за умови, що транспортний засіб не рухався.

Складання схеми ДТП

Під час огляду місця пригоди обов'язково складають схему ДТП, що об'єктивно фіксує розташування транспортних засобів та інших об'єктів після події. Схема ДТП є доказом під час аналізу обставин ДТП та подальшого з'ясування обставин події.

Для отримання об'єктивних висновків про механізм ДТП на схемі необхідно зафіксувати найбільш важливі елементи обстановки ДТП, а саме:

- елементи дорожньої інфраструктури (дорожні знаки, розмітка, елементи організації та регулювання руху);
- об'єкти, що безпосередньо стосуються події, передусім транспортні засоби (їх розташування, відносно одного та елементів дороги, напрямку руху даних транспортних засобів);
- місце зіткнення або наїзду (об'єктивно, тобто за слідовою інформацією, або суб'єктивно — зі слів учасників ДТП);
- сліди коліс (гальмування, юзу, заносу, ковзання, пробуксовки);
- окремі сліди, залишені на дорожньому покритті в результаті події (вибоїни, подряпини тощо);
- межі осипу бруду, пилу, скла, частинок лакофарбових покриттів автомобілів тощо;

- сліди (краплі, плями) експлуатаційних рідин автомобілів (мастило, охолоджуюча рідина, гальмівна рідина тощо);
- окремі вузли, деталі та елементи вантажу, що відокремилися від транспортних засобів під час зіткнення (бампер, фара, причіп, колесо тощо).

У разі наїзду транспортного засобу на перешкоду (електроопора, дерево, яма тощо) на схемі ДТП також має бути умовно позначено цю перешкоду.

Під час оформлення подій за ознаками адміністративного правопорушення за ст. 124 КУпАП схему ДТП слід складати виключно:

- на місці події;
- ручкою;
- із застосуванням відповідного приладдя для креслення (бажано використання спеціальної лінійки з геометричними формами).

На схемі ДТП не допускаються виправлення та закреслення.

Ознайомившись зі схемою, учасники ДТП ставлять свої підписи. У разі необхідності (залишення учасником ДТП місця події) схему підписують поняті.

Під час складання схеми використовують вертикальну та горизонтальну опорні (базові) лінії, відносно яких позначають сліди, об'єкти (передусім транспортні засоби), місце зіткнення (наїзду) та від яких здійснюють необхідні вимірювання.

Усі виміри на місці ДТП здійснюють у метрах без зазначення одиниць виміру.

Для складання якісної схеми ДТП необхідно зафіксувати довжину, ширину і конфігурацію сліду, а також вказати його характер (кочення, гальмування, бічне ковзання) і, за можливості, його приналежність конкретному транспортному засобу.

Якщо слід прямолінійний, фіксують його розташування (початок і закінчення сліду) відносно прийнятої базової лінії (до краю дороги або проїзної частини, освової лінії дорожньої розмітки та ін.). Відображення криволінійного сліду потребуватиме ретельності як під час вимірювання, так і під час відображення на схемі ДТП.

Розташування транспортного засобу на схемі ДТП здійснюють умовними позначеннями. Заміри роблять від центру коліс до базових ліній. Для фіксації транспортного засобу на дорозі достатньо зафіксувати відносно базових ліній розташування осей передніх і задніх коліс транспортного засобу, розташованих з одного боку (тобто правих або лівих коліс) вертикально та з іншого боку горизонтально. Водночас слід обов'язково зазначити модель транспортного засобу (тягача, причепа). Якщо під час огляду буде встановлено, що керовані колеса транспортного засобу повернуті, то кут їх повороту можна також зафіксувати. Розрахунок кута коліс слід здійснювати відповідно до тригонометричних функцій.

Також доцільно зазначати відстань між транспортними засобами, задіяними в зіткненні.

На зворотному боці схеми місця ДТП зазначають:

- марку (модель) пошкодженого транспортного засобу;
- номерний знак транспортного засобу;
- власника транспортного засобу;
- місце реєстрації транспортного засобу;
- перелік видимих (зовнішніх) пошкоджень транспортного засобу, що є наслідком ДТП.

Усю зазначену інформацію водії транспортних засобів підтверджують власними підписами.

9.4. Зупинка транспортного засобу з небезпечним вантажем

Під час перевезення небезпечних і великогабаритних вантажів водіям заборонено відхилятися від установлених маршрутів перевезення. Водії повинні виконувати всі вказані в них умови та режими руху.

У разі, виявлення небезпечного вантажу, який не відповідає умовам та режимам перевезення, поліцейський:

- забороняє подальший рух транспортного засобу;
- інформує чергового територіального органу Національної поліції та діє відповідно до отриманих рішень щодо

забезпечення безпеки дорожнього руху та належного збереження небезпечного вантажу.

У разі виявлення порушень правил зупинки, стоянки чи порушень п. 3.12, 3.13, 3.14, 4.18.1—4.18.3 Правил дорожнього руху поліцейський:

- негайно припиняє правопорушення;
- пересвідчується щодо безпечності подальшого руху транспортного засобу;
- перевіряє наявність дозвільної документації та відповідність дій Правилам дорожнього перевезення небезпечних вантажів, затвердженим наказом МВС України від 26 липня 2004 року № 822.

На транспортних засобах, що перевозять небезпечні вантажі, установлюють такі розпізнавальні знаки: «Інформаційна таблиця небезпечного вантажу», «Знак безпеки».

Під час стоянки транспортної одиниці з небезпечним вантажем повинні використовуватись стоянкові гальма та інші необхідні засоби запобігання самовільному переміщенню.

У разі зупинки транспортних засобів з вантажами 1-го класу безпеки для виконання вантажно-розвантажувальних операцій у місці загального користування відстань між ними повинна становити не менш ніж 50 м.

У разі вимушеної зупинки транспортного засобу з небезпечним вантажем поліцейський:

- повідомляє черговому територіального органу Національної поліції час зупинки, причину, ідентифікаційний код виду безпеки (верхня частина інформаційної таблиці) та ідентифікаційний номер небезпечного вантажу (нижня частина інформаційної таблиці);
- діє за рішенням чергового територіального органу Національної поліції;
- перевіряє правильність позначення місця зупинки згідно з ПДР;
- вживає заходів щодо евакуації транспортного засобу за межі дороги.

У разі вимушеної зупинки транспортного засобу через пошкодження тари або упаковки з небезпечним вантажем, властивості якого є небезпечними для інших учасників руху, необхідно:

- місце зупинки додатково позначити двома дорожніми знаками «В'їзд заборонено», установленими попереду і позаду транспортного засобу на відстані 300 м від нього;
- за потреби організувати рух інших засобів в об'їзд місця вимушеної зупинки;
- доповісти черговому територіального органу Національної поліції про місце й причини вимушеної зупинки та діяти за його вказівкою.

9.5. Незаконне перевезення зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв і речовин

У разі виявлення зброї, боєприпасів, вибухових пристроїв і речовин, вогненебезпечних об'єктів або предметів, що нагадують такі (сумка, валіза, портфель тощо), поліцейський повинен:

- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції, повідомивши вид, кількість, ступінь небезпечності виявлених об'єктів;
- у разі необхідності вивести сторонніх громадян із небезпечної зони, наполегливо, але ввічливо пояснивши, що їх перебування може становити загрозу життю і здоров'ю. Причому варто пам'ятати, що мінімальна безпечна відстань від вибухонебезпечних або підозрілих предметів на відкритій місцевості становить не менше 100 м;
- забезпечити охорону (оточення) місця події до приїзду слідчо-оперативної групи та спеціалістів-вибухотехніків. Водночас слід не дозволяти нікому торкатися виявлених об'єктів або переміщувати їх;
- за потреби вжити заходів зі збереження слідів на вогнепальній зброї, які під дією атмосферних проявів можуть бути знищені (накрити будь-яким підручним матеріалом, наприклад, ящиком, картоном, фанерою, газетою, брезентом тощо, які не мають різкого запаху);

- провести затримання водія транспортного засобу та інших підозрілих осіб, встановити свідків та очевидців події, опитати їх;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи доповісти про заходи, вжиті для забезпечення охорони місця події, а також про затриманих осіб, встановлених свідків та очевидців. У подальшому діяти за вказівкою керівника слідчо-оперативної групи;
- підтримувати постійний зв'язок з оперативним черговим і доповідати йому про оперативну обстановку на місці події.

9.6. Виявлення викрадених або розшукуваних транспортних засобів

У разі виявлення транспортного засобу, що перебуває в розшуку як викрадений у межах кримінального провадження чи за постановою слідчого, поліцейський повинен:

- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції, повідомивши марку та модель транспортного засобу, державний номер, дані про водія та пасажирів;
- якщо черговий надав вказівку про необхідність доставлення затриманого транспортного засобу, його водія чи осіб, що в ньому перебувають, до територіального органу Національної поліції — доповісти про це керівникові підрозділу, який визначає необхідну кількість поліцейських та віддає відповідне розпорядження. Під час проведення затримання та доставлення транспортного засобу, його водія чи пасажирів слід дотримуватися заходів особистої безпеки;
- доставивши транспортний засіб, його водія чи пасажирів, доповісти про це старшому наряду. Після оформлення відповідних матеріалів та їх реєстрації повернутися на маршрут патрулювання.

У разі виявлення транспортного засобу, який розшукує Державна виконавча служба (ДВС), старший наряду патрульної поліції зобов'язаний:

- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції для подальшого інформування ініціатора розшуку транспортного засобу. Далі діяти за його вказівкою;
- за наявності на стаціонарному посту патрульної поліції контактних телефонів підрозділу ДВС як ініціатора розшуку поінформувати про затримання посадову особу цього підрозділу, зафіксувавши її прізвище, час і дату передачі інформації;
- у разі, якщо протягом робочої зміни посадова особа підрозділу ДВС не вилучила розшукуваний автомобіль, у рапорті про здачу чергування зазначити марку та номерні знаки транспортного засобу, номер телефону, за яким передано інформацію, прізвище особи, яка прийняла інформацію, час і дату інформування;
- за умов неприбуття представника підрозділу ДВС — ініціатора розшуку — затримати транспортний засіб та доставити його на спеціальний майданчик чи стоянку для тимчасового зберігання територіального органу Національної поліції, про що в триденний строк із моменту затримання транспортного засобу письмово повідомити ініціатора розшуку;
- у разі прибуття представника ініціатора розшуку (працівника відповідного підрозділу ДВС) передати йому в установленому порядку затриманий транспортний засіб та забезпечити публічну безпеку і порядок під час проведення виконавчих дій;
- за наявності у водія транспортного засобу, що розшукується ДВС, постанови державного виконавця про припинення розшуку майна боржника, затвердженої начальником відділу ДВС та скріпленої печаткою, перевірити дійсність постанови, зробити її ксерокопію, встановити особу, яка керує транспортним засобом, після чого дозволити подальший його рух. У разі виявлення постанови чи інших документів, що містять ознаки підробки, затримати особу та вжити заходів у порядку, визначеному законом.

9.7. Виявлення ознак знищення, підробки або заміни номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу, підроблення документів на транспортний засіб або право керування ним

Стаття 290 КК України. *Знищення, підробка або заміна ідентифікаційного номера, номерів двигуна, шасі або кузова, або заміна без дозволу відповідних органів номерної панелі з ідентифікаційним номером транспортного засобу.*

З метою виявлення ознак знищення, підробки або заміни номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу, підроблення документів на транспортний засіб або право керування ним поліцейський повинен:

- здійснити загальний огляд транспортного засобу, під час якого звернути увагу на ідентифікаційне позначення кузова, номер двигуна (за наявності технічної можливості), цілісність лакофарбового покриття, а також на інформацію, зазначену в табличках виробника, номерному майданчику та прилеглих до нього частинах транспортного засобу тощо;
- встановити відповідність даних, зазначених у документах на транспортний засіб, інформації про найменування, марку автомобіля, його тип (модель), номер кузова, кількість знаків, їх зміст, дату випуску транспортного засобу,

- що вказана в документах, час виготовлення комплектуючих;
- здійснити загальний огляд реєстраційних документів на транспортний засіб, під час якого встановити відповідність встановленим зразкам бланків документів, паперу, на якому їх виготовлено, способу виготовлення реквізитів, способу нанесення серії та номера бланків, елементів захисту тощо;
 - у разі виявлення ознак зміни або підробки вищезазначених об'єктів доповісти про це черговому територіальному органу Національної поліції, повідомивши йому марку та модель транспортного засобу, його державний номер. Далі діяти за його вказівкою;
 - якщо від чергового надійшла вказівка про необхідність доставляння затриманого транспортного засобу, його водія чи осіб, які в ньому перебувають, до територіального органу Національної поліції, то доповісти про це керівникові підрозділу, який визначає необхідну кількість поліцейських та видає відповідне розпорядження. Під час здійснення затримання та доставлення транспортного засобу, його водія чи пасажирів необхідно дотримуватися заходів особистої безпеки;
 - доставивши транспортний засіб, його водія чи пасажирів, доповісти про це старшому наряду;
 - після закінчення оформлення відповідних матеріалів та їх реєстрації повернутися на маршрут патрулювання.

9.8. Порушення правил паркування

Стаття 152-1 КУпАП. *Порушення правил паркування транспортних засобів. Несплата водієм транспортного засобу вартості послуг з користування майданчиками для платного паркування, обладнаними паркувальними автоматами або автоматичними в'їзними та виїзними терміналами.*

У разі виявлення чи повідомлення поліцейському про факт порушення правил паркування слід з'ясувати обставини, а також встановити факт незаконного паркування чи порушення правил стоянки та зупинки. *Поліцейський повинен:*

- встановити факт незаконного паркування чи порушення правил стоянки та зупинки, а також з'ясувати всі обставини вчиненого правопорушення;
- встановити особу водія транспортного засобу та опитати його;
- визначити свідків, очевидців правопорушення та опитати їх;
- за можливості зафіксувати факт порушення правил дорожнього руху за допомогою технічних засобів;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення за ч. 3 ст. 122. В протоколі слід конкретизувати, за що він складається, порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху, а так само порушення правил руху і зупинки на смузі для маршрутних транспортних засобів;
- за необхідності здійснити тимчасове затримання транспортного засобу відповідно до ст. 265-2 КУпАП — шляхом блокування або доставити його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, що дозволяється виключно в разі, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху, у тому числі за допомогою спеціального автомобіля-евакуатора;
- поліцейський не складає протоколи та не притягує до адміністративної відповідальності водіїв за порушення правил паркування транспортних засобів на майданчиках для платного паркування;
- якщо внаслідок паркування транспортного засобу з порушенням Правил паркування транспортних засобів або Правил дорожнього руху було пошкоджено майно суб'єктів господарювання, які утримують майданчики для паркування, житлово-комунального господарства, учасників дорожнього руху, зелені насадження, створено перешкоди виконанню робіт з утримання доріг, інженерних мереж, будинків та споруд, розташованих уздовж дороги, користувач несе відповідальність згідно із законом.

10. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З РЕАГУВАННЯМ НА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

10.1. Загальний алгоритм дій у разі виявлення адміністративного правопорушення

У разі виявлення адміністративного правопорушення поліцейський повинен:

- наблизитись до правопорушника¹, дотримуючись заходів особистої безпеки (один із поліцейських має страхувати дії напарника);
- зупинившись від правопорушника на відстані двох-трьох кроків, відрекомендуватись (назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитись із викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук);
- зробити правопорушникові зауваження, посиляючись на правову норму, висунути вимогу припинити протиправну поведінку;
- попередити, що ведеться відеореєстрація;
- встановити особу правопорушника, перевірити наявність документів;
- встановити причину вчинення правопорушення і намагатися заспокоїти правопорушника;

¹ Термін «правопорушник» вживається по тексту за традицією виключено в чоловічому роді, хоча визначає осіб, що скоїли правопорушення, як чоловічої, так і жіночої статі.

- якщо особа не реагує на вимогу припинити протиправні дії, попередити про настання більш суворої міри відповідальності та про можливість застосування до неї заходів фізичного впливу і спецзасобів. За можливості здійснити відеозйомку (попередивши про це правопорушника);
- роз'яснити правопорушникові його права;
- за необхідності здійснити адміністративне затримання правопорушника, його поверхневий огляд, огляд його речей і транспортного засобу;
- встановити свідків правопорушення (зафіксувати їх дані), за можливості відібрати в них пояснення;
- доставити порушника до територіального органу Національної поліції для складання протоколу про адміністративне правопорушення (попередньо доповісти про доставлення черговому територіального органу Національної поліції);
- під час затримання та доставлення правопорушника до територіального органу Національної поліції дотримуватись заходів особистої безпеки, не давати можливості правопорушнику нанести пошкодження собі або оточуючим;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- забезпечити інформування центру вторинної правової допомоги для захисту прав правопорушника;
- перевірити правопорушника за базами даних інтегрованих інформаційно-пошукових систем, скласти рапорт та підготувати інші адміністративно-процесуальні документи;
- надати інформацію потерпілим про можливість отримання допомоги, якої вони можуть потребувати, в різних державних установах, органах місцевого самоврядування та громадських організаціях;
- за потреби надати першу психологічну допомогу.

10.2. Торгівля з рук у невстановлених місцях

Стаття 160 КУпАП. Торгівля в містах із рук на вулицях, площах, у дворах, під'їздах, скверах та в інших невстановлених місцях.

У разі виявлення торгівлі з рук у невстановлених місцях поліцейський повинен:

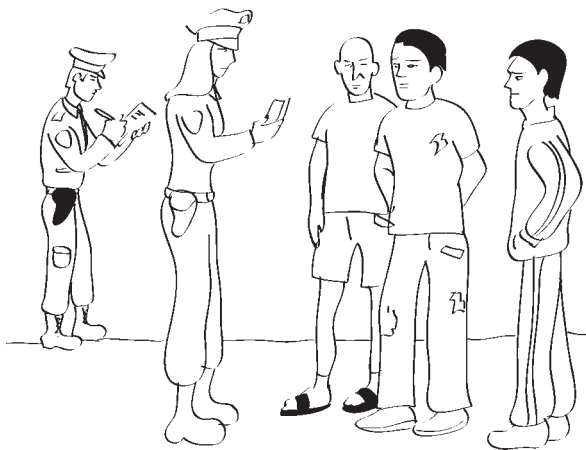
- відрекомендуватися;
- вжити заходів щодо припинення несанкціонованої торгівлі;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення та/або зафіксувати торгівлю на нагрудну камеру;
- за потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 160 КУпАП);
- у разі необхідності провести особистий огляд, огляд речей, конфіскацію предметів торгівлі або без такої;
- скласти відповідний протокол або зафіксувати цей факт у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.3. Дрібне хуліганство

Стаття 173 КУпАП. Дрібне хуліганство, тобто нецензурна лайка в громадських місцях, образливе чіпляння до громадян та інші подібні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян.

У разі виявлення дрібного хуліганства поліцейський повинен:

- відрекомендуватися та пред'явити вимогу припинити нецензурну лайку, образливе чіпляння до громадян та іншу протиправну поведінку;
- якщо правопорушник не реагує на зауваження, то припинити протиправні дії, що порушують громадський порядок і спокій громадян, дотримуючись заходів особистої безпеки;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення;
- за потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП);
- за потреби провести особистий огляд, огляд речей, вилучення речей, скласти відповідний протокол або зафіксувати цей факт у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції;

- надати інформацію потерпілим про можливість отримання допомоги, якої вони можуть потребувати, в різних державних установах, органах місцевого самоврядування та громадських організаціях;
- знати особливості реагування, якщо це чіпляння за гендерною ознакою або сексуального характеру;
- надати першу психологічну допомогу потерпілим в разі необхідності.

10.4. Насильство в сім'ї

Стаття 173-2 КУпАП. Учинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), унаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї.

У разі виявлення вчинення насильства в сім'ї поліцейський повинен:

- відрекомендуватися, визначити учасників конфлікту (з'ясувати, хто є кривдником, а хто — жертвою, чи є діти);

- пред'явити вимогу кривднику щодо припинення фізичного, психологічного та іншого незаконного впливу стосовно іншого члена сім'ї;
- розмістити жертву (дітей) і кривдника в різних кімнатах, у разі їх наявності;
- якщо кривдник продовжує протиправну поведінку, то попередити його про застосування заходів примусу та припинити протиправні дії, дотримуючись заходів особистої безпеки;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- відібрати заяву у постраждалої сторони;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- повідомити про можливе отримання правопорушником офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї;
- винести офіційне попередження про неприпустимість учинення насильства в сім'ї;
- визначити необхідність направлення правопорушника до кризового центру для проходження корекційної програми;
- попередити щодо можливості винесення захисного припису;
- відібрати пояснення в потерпілої сторони;
- надати інформацію про можливість отримання допомоги для потерпілої особи, в тому числі, психологічної підтримки та юридичної та інформаційної консультацій на цілодобовій безкоштовній Національній «гарячій» лінії із попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації за телефоном 0800-500-335;
- за потреби направити потерпілих до соціальних служб та закладів надання допомоги потерпілим від насильства в сім'ї;

- у разі наявності дитини в сім'ї, повідомити службу ювенальної превенції та службу у справах дітей;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП); (Див. Додаток 4)
- за потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.4.1. Насильство в сім'ї без складу злочину

Типова ситуація: Чоловік прийшов додому напідпитку. Принижував дружину, нецензурно висловлювався, дав їй ляпаса. Подружжя півроку як одружилися, така ситуація сталася вперше.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- у разі продовження насильства — припинити правопорушення;
- опитати сторони щодо ситуації яка склалася;
- повідомити потерпілій стороні про її права та можливість отримати соціальні послуги;

- провести з кривдником профілактичну бесіду та/або вноситися офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (Див. Додаток 4);
- передати інформацію дільничному офіцерові поліції.

У разі відсутності (втечі) кривдника на місці скоєння правопорушення, його/її може бути викликано до відділку поліції для опитування.

Якщо є дитина:

- оцінити ситуацію щодо наявності загрози життю та здоров'ю дитини;
- поінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- у протоколі про адміністративне правопорушення ОБО-В'ЯЗКОВО вказати, що під час правопорушення була присутня дитина;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.5. Куріння тютюнових виробів у заборонених

місцях *Стаття 175-1 КУпАП. Куріння тютюнових виробів у місцях, де це заборонено законом, а також в інших місцях, визначених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.*

У разі виявлення куріння тютюнових виробів у заборонених місцях поліцейський повинен:

- відрекомендуватися;
- вжити заходів щодо припинення куріння тютюнових виробів;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;

- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці його вчинення (за ст. 175-1 КУпАП);
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.6. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді

Стаття 178 КУпАП. Розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв на вулицях, у закритих спортивних спорудах, у скверах, парках, у всіх видах громадського транспорту (включаючи транспорт міжнародного сполучення) та в інших заборонених законом місцях, крім підприємств торгівлі і громадського харчування, у яких продаж пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв на розлив дозволено відповідним органом місцевого самоврядування, або поява в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль.

У разі виявлення розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді поліцейський повинен:

- відрекомендуватися та висунути вимогу припинити розпивання пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв;
- якщо правопорушник не реагує на зауваження, то потрібно припинити протиправні дії, дотримуючись заходів особистої безпеки;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- встановити свідків та очевидців розпивання, відібрати в них пояснення;
- за потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП);
- у разі необхідності провести особистий огляд, огляд речей, вилучення речей, скласти відповідний протокол або зафіксувати цей факт у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.7. Порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадять діяльність у сферах розваг, або закладах громадського харчування

Стаття 180-1 КУпАП. *Порушення встановленого законом порядку перебування дітей у закладах, у яких провадять діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування.*

- Відповідальності за перебування дітей у розважальних закладах та закладах громадського харчування у період з двадцять другої до шостої години без супроводу принаймні одного з батьків чи іншого законного представника дитини або особи, яка її супроводжує і несе за неї персональну відповідальність, підлягають посадові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, громадян — власників підприємств чи уповноважених ними осіб, громадян — суб'єктів підприємницької діяльності.

У разі виявлення порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сферах розваг, або закладах громадського харчування поліцейський повинен:

- відрекомендуватися;
- вжити заходів щодо припинення правопорушення;
- перевірити документи, встановити власника закладу;
- роз'яснити правопорушникові(кам) (посадовим особам підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, громадянам — власникам підприємств чи уповноважених ними особам, громадянам — суб'єктам підприємницької діяльності) його (їх) права, відібрати в нього (них) пояснення;
- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення;
- викликати батьків дитини та/або сповістити співробітника служби ювенальної превенції Національної поліції;
- скласти на власника закладу (посадових осіб підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, громадян — власників підприємств чи уповноважених ними осіб, громадян — суб'єктів підприємницької діяльності) протокол про адміністративне правопорушення на місці (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 180-1 КУпАП);
- передати дитину (дітей) батькам, особам, які їх замінюють, (попередити про те, що їх може бути притягнуто до адміністративної відповідальності за неналежне виконання батьківських обов'язків (ст. 184 КУпАП) або спів-

робітників служби ювенальної превенції Національної поліції;

- провести з дитиною профілактичну бесіду, щодо недопущення повторного відвідування закладів, у яких провадять діяльність у сфері розваг, або закладів громадського харчування, без супроводу батьків чи осіб, які їх замінюють;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.8. Діти, які грають в суїцидальні ігри

Типова ситуація: Наряд поліції виявив п'ять дітей підліткового віку, що перебігають через автомагістраль перед автомобілями з криком «Біжи або помри!» Шоста дитина знімає це за допомогою мобільного телефону.

Прибувши на місце поліцейський повинен:

- припинити вчинення правопорушення;
- дізнатися у дітей ім'я, вік, місце проживання, контакти батьків;
- передати дітей батькам та проінформувати батьків про їх права та обов'язки щодо виховання дитини;

- провести профілактичну бесіду з дітьми та батьками;
- поінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.9. Жебрацтво дітей

Типова ситуація: Біля підземного переходу кожного дня жебракують троє малолітніх дітей (на вигляд — 5, 7 і 14 років). Діти брудні, мають неохайний вигляд і одягнені не по сезону. Перехожі не звертають на це уваги. Дехто кидає гроші. Найменший хлопчик співає.

Прибувши на місце поліцейський повинен:

- припинити вчинення правопорушення;
- дізнатися у дітей ім'я, вік, місце проживання, контакти батьків;
- негайно проінформувати службу у справах дітей за місцем виявлення дітей;
- якщо це нічний час: доставити дітей до лікарні;
- передати інформацію до підрозділу ювенальної превенції;

- поінформувати служби у справах дітей за місцем виявлення дітей;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

10.10. Заняття проституцією

Стаття 181-1 КУпАП. Заняття проституцією.

Проституція — це рід занять, що полягає у вступі людей у статеві стосунки в обмін на доходи чи блага.

Для припинення правоопущення поліцейський повинен:

- відрекомендуватися;
- дотримуючись норм етики та моралі, припинити протиправні дії;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;
- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення;
- у разі потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 181-1 КУпАП);
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції;
- надати інформацію для правопорушника/правопорушниці про можливості отримання допомоги;
- надати інформацію про ризики для особистої безпеки правопорушника/правопорушниці, включаючи випадки торгівлі людьми, зґвалтування.

10.11. Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського

Стаття 185 КУпАП. Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського під час виконання ним службових обов'язків, а також учинення таких самих дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку.

У разі злісної непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського правоохоронець повинен:

- відрекомендуватися та висунути вимогу особі (особам), які порушують публічну безпеку і порядок, щодо припинення правопорушень та дій, які перешкоджають здійсненню повноважень поліцейського;
- якщо правопорушник не реагує на зауваження — попередити його про можливість застосування заходів примусу та припинити протиправні дії, дотримуючись особистої безпеки;
- перевірити документи, встановити особу правопорушника;

- роз'яснити правопорушникові його права, відібрати в нього пояснення;
- встановити свідків та очевидців правопорушення, відібрати в них пояснення;
- за потреби доставити правопорушника до органу поліції, скласти протокол про адміністративне затримання;
- скласти протокол про адміністративне правопорушення (за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 185 КУпАП);
- у разі необхідності провести особистий огляд, огляд речей, вилучення речей, скласти відповідний протокол або зафіксувати цей факт у протоколі про адміністративне правопорушення чи в протоколі про адміністративне затримання;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЯВЛЕННЯМ ОЗНАК КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

11.1. Загальний алгоритм дій у разі виявлення ознак кримінального правопорушення

У разі виявлення ознак кримінального правопорушення поліцейський повинен:

- встановити і записати всі установчі дані про заявників, конкретне місце вчинення правопорушення, ким і проти кого воно готується або вчинено, прикмети правопорушника, а також іншу інформацію, що має значення для припинення чи розслідування правопорушення;
- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо недопущення чи припинення правопорушення, виявлення та затримання осіб, які готують злочин (організувати переслідування й затримання злочинців), встановлення свідків та очевидців;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- у разі неможливості впоратися самостійно слід заручитися допомогою сусідніх нарядів;
- не допускати паніки та порушень публічної безпеки й порядку на місці події;
- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів;

- вжити заходів для видалення всіх громадян з місця події на таку відстань, щоб вони не могли знищити або пошкодити сліди й речові докази (переміщення речових доказів із попередньою фіксацією їх первинного стану допускається лише в разі виникнення загрози їх псування або знищення через погодні та інші обставини);
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи діяти відповідно вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.2. Виявлення трупа людини

Ознаки смерті:

- відсутність серцевої діяльності (немає пульсу на великих артеріях, не вислуховуються тони серця, немає біоелектричної активності серця);
- час відсутності серцевої діяльності достовірно більше 25 хв (за звичайної температури навколишнього середовища);
- відсутність самостійного дихання;
- максимальне розширення зіниць і відсутність їх реакції на світло;

- відсутність рогівкового рефлексу;
- наявність посмертного гіпостазу в пологих частинах тіла.

У разі виявлення трупа людини поліцейський повинен:

- повідомити про такий факт черговому територіального органу Національної поліції;
- за неможливості впоратися самостійно слід попросити (скориставшись рацією або в інший спосіб) про допомогу сусідній наряд поліції;
- попередньо організувати охорону місця вчинення злочину;
- під час організації охорони місця події особливу увагу звернути на збереження слідів потерпілого та злочинця, схожі на кров плями на землі та інших предметах, слідів транспорту на місці події та навколишній території, слідів пальців рук, слідів застосування зброї та інших слідів, що можуть стосуватися злочину, засобів убивства;
- якщо подія відбулася в приміщенні, то звернути увагу на те, відкриті чи зачинені двері, вікна та квартирки, чи цілісне в них скло, підняті або опущені занавіски, а також на наявність ключа у дверях і з якого він знаходиться боку.

УВАГА!

ВАЖЛИВА ІНФОРМАЦІЯ!

**— У ЖОДНОМУ РАЗІ НЕ ТОРКАТИ-
СЯ РУКАМИ ДВЕРЕЙ, ПОСУДУ ТА
ІНШИХ РЕЧЕЙ І ПРЕДМЕТІВ;**

- якщо є заявник, то опитати його про час і місце виявлення трупа, чи бачив особу, яка вчинила злочин, прикмети злочинця, мотиви та обставини злочину, а також з'ясувати безпосередньо дані про заявника;
- встановити дані вбитого (якщо відомо), з'ясувати, чи викрали щось підозрювані, прикмети викраденого;
- якщо злочинця на місці злочину не виявлено, то отримані дані негайно потрібно використати для затримання його за гарячими слідами, передати інформацію черговому територіального органу та сусіднім нарядам поліції для розшуку злочинця;

- вжити заходів з виявлення свідків, встановлення наявності камер відеоспостереження поблизу місця вчинення злочину і з'ясування інших обставин, пов'язаних із цим злочином;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.3. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу

Стаття 345 КК України. Погроза бивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна щодо працівника правоохоронного органу, а також щодо його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків.

У разі погрози насильством поліцейський повинен:

- висунути особі (особам), які погрожують насильством, вимогу щодо припинення протиправних дій;
- якщо злочинні дії продовжуються, то вжити заходів щодо їх негайного припинення та затримання особи (осіб), які їх вчиняють;

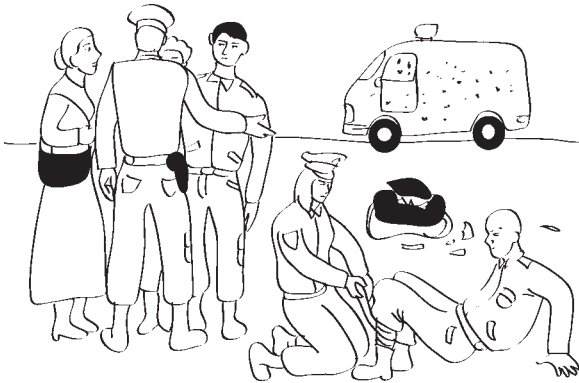
- за неможливості впоратися самостійно — попросити допомоги в сусідніх нарядів або звернутися за допомогою до громадян;
- за потреби організувати переслідування та затримання правопорушника (правопорушників);
- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції;
- організувати надання допомоги постраждалим, встановити свідків та очевидців;
- вжити заходів щодо недопущення паніки та порушень публічного порядку на місці події;
- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

У разі погрози вбивством, насильством або знищенням чи пошкодженням майна працівнику правоохоронного органу, а також його близьким родичам у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків, що можуть надходити телефоном, поштою (ел. поштою) і. т. ін., потрібно, якщо дозволяють технічні можливості здійснити запис розмови, скопіювати, зробити скріншот екрана телефону з розмовою, повідомленням та негайно звернутись з письмовим рапортом до керівника з викладенням інформації по суті.

11.4. Напад на банківську установу, інкасаторів або наряд, який супроводжує касирів, цінності

У разі нападу на банківську установу, інкасаторів або наряд, який супроводжує касирів, цінності, поліцейський повинен:

- доповісти про напад на відповідний об'єкт (особу) черговому територіального органу Національної поліції, намагаючись не випускати злочинців з поля зору і бути готовим розпочати їх переслідування, надати допомогу наряд

ду поліції з охорони банку, а після прибуття на місце групи затримання підрозділу Державної служби охорони — діяти спільно з нею;

- з'ясувати, чи є потерпілі, за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- якщо злочинці встигли зникнути, то за одержаними на місці події відомостями (прикметами) від співробітників служби охорони, працівників банку, громадян, які випадково там опинились, слід вжити заходів щодо їх затримання за гарячими слідами, негайно розпочати їх розшук, попередньо повідомивши про це черговому територіальному органу Національної поліції, а також забезпечити охорону місця події;
- у разі неможливості розпочати переслідування потрібно не покидати місце події, особливу увагу звернути на збереження грошей, цінних паперів, наявних у відкритих сейфах, слідів пострілів (стріляних гільз, ножів тощо), схожих на кров плям, відбитків пальців рук злочинців на поверхні предметів;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.5. Факти крадіжки, грабежу чи розбою

Стаття 185 КК України. Крадіжка — таємне викрадення чужого майна.

Стаття 186 КК України. Грабіж — відкрите викрадення чужого майна.

Стаття 187 КК України. Розбій — напад з метою заволодіння чужим майном, поєднаний із насильством, небезпечним для життя чи здоров'я особи, яка зазнала нападу, або з погрозою застосування такого насильства.

У разі виявлення фактів крадіжки, грабежу чи розбою поліцейський повинен:

- прибути на місце для перевірки факту заволодіння майном громадян та вжити заходів із припинення злочину;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- уточнити час, місце, обставини вчинення злочину;
- за результатами доповісти черговому територіального органу Національної поліції, а за потреби — попросити за допомогою рації або в інший спосіб про допомогу інших патрулів поліції;
- попередньо організувати охорону місця події;
- під час організації охорони місця події особливу увагу звернути на збереження слідової інформації, слідів транспорту в зоні події, знарядь злочину, відбитків пальців рук, ніг, безпосередньо знарядь учинення злочину;
- встановити прикмети злочинців, їх кількість, чи використовувався транспортний засіб, напрям руху та ознаки викраденого майна;
- отримані дані негайно використати для затримання злочинця за гарячими слідами або передати інформацію черговому територіального органу та сусіднім нарядам поліції для розшуку злочинця;
- вжити заходів щодо встановлення свідків, наявності камер відеоспостереження поблизу місця вчинення злочину

ну та з'ясування інших обставин, пов'язаних із цим злочином;

- якщо є заявник, то опитати його про обставини злочину, прикмети злочинця, а також з'ясувати дані безпосередньо про заявника;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.6. Шахрайство

Стаття 190 КК України. *Шахрайство — заволодіння чужим майном або придбання права на майно шляхом обману чи зловживання довірою.*

У разі виявлення шахрайства поліцейський повинен:

- прибути на місце події для перевірки факту та вжити заходів щодо припинення злочину;
- за результатами доповіді черговому територіального органу Національної поліції, а в разі необхідності — запросити, скориставшись рацією, або в інший спосіб допомогу інших патрулів поліції;
- попередньо організувати охорону місця злочину;
- під час організації охорони місця події особливу увагу звернути на збереження слідової інформації, зокрема слідів транспорту в зоні події, знарядь злочину, пальців рук, ніг, безпосередньо знарядь учинення злочину;
- встановити прикмети злочинців та ознаки викраденого майна;
- отримані дані негайно використати для затримання злочинця за гарячими слідами або передати інформацію черговому територіального органу для розшуку злочинця;
- вжити заходів щодо виявлення свідків, наявності камер відеоспостереження поблизу місця вчинення злочину та з'ясування інших обставин, пов'язаних із цим злочином;

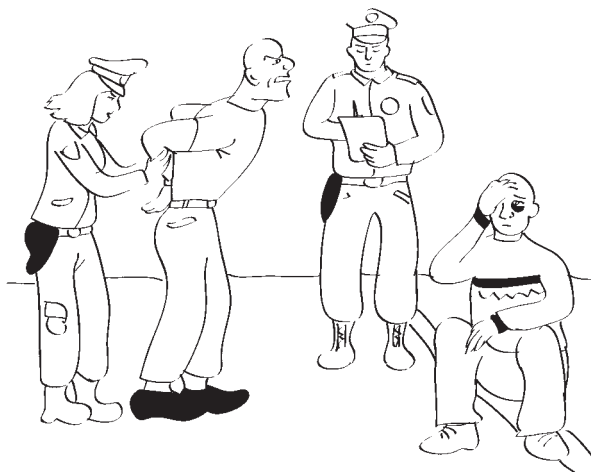
- опитати заявника, звернувши особливу увагу на час, спосіб учинення злочину (шляхом обману, зловживання довірою), прикмети злочинця, найменування та прикмети речей, що стали об'єктом шахрайства, наявність свідків;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.7. Нанесення тілесних ушкоджень, побоїв

Стаття 121 КК України. Умисне тяжке тілесне ушкодження.

Стаття 122 КК України. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Стаття 123 КК України. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне в стані сильного душевного хвилювання.

Стаття 124 КК України. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або в разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.

Стаття 125 КК України. Умисне легке тілесне ушкодження.

Стаття 126 КК України. Побій і мордування.

У разі виявлення нанесення тілесних ушкоджень, поліцейський повинен:

- якщо злочинні дії продовжуються, припинити їх, вжити заходів щодо затримання злочинця і доставлення його до територіального органу Національної поліції;
- повідомити про подію черговому територіального органу Національної поліції;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- з'ясувати дані потерпілого (прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, місце проживання й роботи, посаду);
- попередньо організувати охорону місця злочину;
- під час організації охорони місця події особливу увагу звернути на збереження слідів потерпілого і злочинця, схожих на кров плям на землі та інших предметах, слідів транспорту в зоні події, наявність відбитків пальців рук, одягу, що можуть мати сліди злочину, засобів нанесення тілесних ушкоджень, слідів пострілів;
- опитати заявника про час, місце, злочинця, його прикмети, мотиви й обставини злочину (хуліганство, помста, пограбування тощо), яку зброю використовували для цього (рушниця, ніж, кастет тощо), зник злочинець чи перебуває на місці злочину, якщо зник — шляхи можливого відходу або переховування, які сліди могли залишитися на одязі й тілах підозрюваних, а також з'ясувати дані про заявника. Одержані дані повідомити черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо виявлення свідків, наявності камер відеоспостереження поблизу місця вчинення злочину, з'ясування інших обставин, пов'язаних із цим злочином;
- при скоєнні зазначених злочинів одним із членів сім'ї, проводити всі додаткові дії, які стосуються випадків насильства в сім'ї з ознаками кримінальних злочинів. (Дивись п.п. 10.4.2, 10.4.3 пам'ятки.)

- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.8. Хуліганство та групове порушення громадського порядку

Стаття 293 КК України. *Групове порушення громадського порядку. Організація групових дій, що призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації, а також активна участь у таких діях.*

Стаття 296 КК України. *Хуліганство, тобто грубе порушення громадського порядку з мотивів явної неповаги до суспільства, що супроводжується особливою зухвалістю чи винятковим цинізмом.*

У разі хуліганства та групового порушення громадського порядку поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо припинення хуліганських дій та порушення громадського порядку;

- вжити заходів із затримання осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень;
- у разі неможливості здійснити затримання осіб, що вчиняють хуліганські дії, здійснювати відеофіксацію їх протиправних дій;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- якщо пошкоджено майно (автомобілі, приміщення, вуличні кіоски), то вжити заходів щодо його зберігання;
- забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;
- вжити заходів щодо недопущення подальших хуліганських дій, порушень громадського порядку, пошкодження майна, заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян;
- організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку та затримання правопорушників за їх відсутності на місці події;
- встановити очевидців кримінального правопорушення, отримати від них та потерпілих інформацію про обставини події, прикмети причетних до протиправних дій осіб, заподіяну шкоду;
- скласти словесний портрет розшукуваних та передати інформацію черговому територіальному органу Національної поліції;
- про одержану інформацію та вжиті заходи доповісти черговому територіальному підрозділу Національної поліції та керівнику слідчо-оперативної групи;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.9. Насильство в сім'ї з ознаками складу злочину

Типова ситуація: Чоловік прийшов додому п'яним. Дружина запитала, чому так трапилося. Він з образою та лайками кинувся на дружину — почав її душити, вона виривалася і розцарапала йому обличчя. Він

дуже розгнівався і розбив дружині об голову пляшку з-під пива, нанеши їй тілесні ушкодження. Подія відбулася на очах 12-річної доньки, яка дуже злякалася.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- у ситуації продовження насильства — припинити правопорушення;
- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, дільничного офіцера поліції, працівника ювенальної превенції, слідчого та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити постраждалу особу разом з дитиною до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити потерпілій про її права та свободи, про можливість отримання соціальних послуг;
- роз'яснити потерпілій необхідність проходження судово-медичної експертизи та порядок отримання направлення на судово-медичну експертизу;

- поінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.10. Насильство в сім'ї з ознаками злочину проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Типова ситуація: Чоловік прийшов додому напідпитку. В принизливій формі став вимагати від дружини фізичної близькості. Дружина не відповідала взаємності, тоді чоловік проти її волі примусив вступити в статевий акт.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, дільничного офіцера поліції, слідчого та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;

- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити потерпілій про її права та свободи, про можливість отримання соціальних послуг;
- роз'яснити потерпілій необхідність проходження судово-медичної експертизи та порядок отримання направлення на судово-медичну експертизу;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.11. Зґвалтування та інші насильницькі дії сексуального характеру

Стаття 152 КК України. *Зґвалтування, тобто статеві зносини із застосуванням фізичного насильства, погрози його застосування або з використанням безпорадного стану потерпілої особи.*

У разі виявлення зґвалтування та інших насильницьких дій сексуального характеру поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, дільничного офіцера поліції, слідчого, кінолога та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- вжити заходів щодо затримання осіб, причетних до вчинення зґвалтування та інших насильницьких дій сексуального характеру;
- забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;
- вжити заходів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку на місці події;

- організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку й затримання правопорушників за їх відсутності на місці події;
- встановити очевидців кримінального правопорушення, отримати від них та потерпілих інформацію про обставини, місце, час події, прикмети причетних до протиправних дій осіб;
- скласти словесний портрет розшукуваних та передати інформацію черговому територіального органу Національної поліції;
- орієнтувати за наявною інформацією про підозрюваних усі наряди;
- про одержану інформацію та вжиті заходи доповісти черговому територіального підрозділу Національної поліції та керівнику слідчо-оперативної групи;
- здійснити перекриття шляхів можливої втечі підозрюваного (вокзал, зупинка громадського транспорту та ін.);
- вказати потерпілій особі необхідність проходження судово-медичної експертизи та збереження слідів злочину на тілі (не обмивати тіло);
- надати телефон безкоштовної Національної «гарячої» лінії із попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації для отримання психологічної підтримки, інформаційної та правової консультації — 0800-500-335, а також координати центрів соціальних

- служб для отримання психологічної і соціальної допомоги та центрів безоплатної правової допомоги;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.12. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом

Стаття 153 КК України. *Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом. Задоволення статевої пристрасті неприродним способом із застосуванням фізичного насильства, погрози його застосування або з використанням безпорадного стану потерпілої особи.*

При виявленні чи надходженні інформації про дії щодо насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;

- вжити заходів щодо затримання особи (осіб), причетних до вчинення насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом;
- звільнити місце події від сторонніх осіб;
- вжити заходів щодо забезпечення публічної безпеки і порядку на місці події;
- організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку й затримання правопорушників за їх відсутності на місці події;
- здійснити заходи, щодо встановлення очевидців кримінального правопорушення, отримати від них та потерпілих інформацію про обставини події, прикмети причетних до протиправних дій осіб, заподіяну шкоду;
- скласти словесний портрет розшукуваної особи (осіб) та передати інформацію черговому територіального органу Національної поліції;
- про одержану інформацію та вжиті заходи доповісти черговому територіального підрозділу Національної поліції та керівнику слідчо-оперативної групи;
- надати телефон безкоштовної Національної «гарячої» лінії із попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації для отримання психологічної підтримки, інформаційної та правової консультації — 0800-500-335, а також координати центрів соціальних служб для отримання психологічної та соціальної допомоги та центрів безоплатної правової допомоги;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.12.1. Зґвалтування та задоволення статевої пристрасті неприродним способом стосовно неповнолітньої особи

Статті 152 та 153 КК України

Типова ситуація: Донька (12 років) розповіла мамі, що коли та йде на роботу, а вона залишається з татом вдома, то тато робить їй боляче. Він спочатку її гладить, цілує, а потім починає щипати. Сьогодні він

поклав її на диван та увів у анальний отвір спочатку палець руки, а потім статевий орган.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити потерпілій (батькам, законному представнику дитини) про її права та свободи, про можливість отримання соціальних послуг;
- роз'яснити батькам чи законному представнику дитини, якщо вони не є кривдниками, необхідність проходження судово-медичної експертизи та порядок отримання направлення на судово-медичну експертизу;
- негайно проінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.13. Розбещення неповнолітніх

Стаття 156 КК України

Типова ситуація: Дружина дізналася, що її громадянський чоловік вчора не відвів доньку в дитсадок. Дівчинка виявилась в синцях і з кров'ю на обличчі. Лише на другий день донька розповіла матері, що чоловік не тільки бив її, а й щипав за статеві органи. І робив це не вперше за останні півроку. Дружина намагалася поговорити з чоловіком, але він стверджує, що не розбещував доньку, а лише трохи «карав» її за неслухняність.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити потерпілій про її права та свободи, про можливість отримання соціальних послуг;
- роз'яснити законному представнику дитини, якщо він не є кривдником, необхідність проходження судово-медичної експертизи та порядок отримання направлення на судово-медичну експертизу;
- негайно проінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.14. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Стаття 155 КК України

Типова ситуація: Мати дізналася, що донька (13 років) та її хлопець (17 років) мають статеві стосунки вже понад півроку.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- викликати слідчо-оперативну групу у складі оперативно-го працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити законному представнику дитини про необхідність проходження судово-медичної експертизи з приводу статевих станів та порядок отримання такого направлення;
- негайно проінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.15. Примушування до вступу у статеві відносини

Стаття 154 КК України

Типова ситуація: Жінка розповіла, що їй 21 рік, вона влаштувалася на роботу секретаркою, її безпосередній керівник говорить, що вона йому дуже подобається, здійснює шльопки по сідницях, говорить по відношенню до неї непристойні жарти. І постійно зазначає, що хоче вступити з нею в статевий зв'язок. Сьогодні він закрив дівчину в офісі та сказав, що вони звідси не вийдуть, поки в них не буде статевого акту.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- повідомити потерпілій про її права та свободи, про можливість отримання соціальних послуг;
- роз'яснити потерпілій необхідність проходження судово-медичної експертизи та порядок отримання направлення на судово-медичну експертизу;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.16. Залучення дітей до виготовлення порнопродукції

Стаття 301 КК України

Типова ситуація: На пляжі два дорослих чоловіки знімають на мобільний телефон маленьких дітей, які бавляться на піску без спідньої білизни.

Прибувши на виклик поліцейський повинен:

- з'ясувати особу чоловіків та чи мають вони родинні зв'язки з дітьми;
- якщо є підозра про факт вчинення кримінального правопорушення, викликати на місце події оперативно-слідчу групу у складі оперативного працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- поінформувати службу у справах дітей за місцем проживання дитини, батьків дитини або осіб, які їх замінюють;
- зафіксувати обставини події, провести первинний збір даних та опитування;
- у разі необхідності доставити правопорушників до суду для обрання ним запобіжного заходу;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.17. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини

Стаття 149 КК України

Типова ситуація: 1. Дівчина 25 років, в дитинстві втратила батьків, навчалася в ПТУ. Подруга запропонувала роботу на ринку в Москві з гарним заробітком і пообіцяла допомогти оформити всі необхідні документи в борг. Коли дівчина приїхала в Москву чоловік, якого їй відрекомендували як шефа заявив, що вона буде повією поки не відпрацює гроші. Коли дівчина відмовилася — її зґвалтували, жорстоко побили і закрили в квартирі з іншими дівчатами. Періодично до неї приводили клієнтів, примушували до сексуальних контактів, а при відмові — били. З часом дівчина змогла втікти та повернутися додому, коли «шефа» заарештували.

При отриманні інформації щодо торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини поліцейський повинен:

- провести опитування особи та з'ясувати ситуацію, яка сталася;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- повідомити постраждалій про її право на звернення в поліцію з заявою про вчинення злочину відносно неї;
- повідомити постраждалій про право на звернення до Департаменту боротьби з злочинами пов'язаними з торгівлею людьми для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми;
- повідомити постраждалій її права та можливість отримання соціальних послуг;
- надати контакти державних та громадських організацій де постраждала може отримати допомогу;
- доповісти черговому територіальному органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

Типова ситуація: 2. Чоловік, 45 років, втратив роботу півроку тому. Знайти нову не виходило. Сусід запропонував поїхати в Польщу на заробітки. Їхати потрібно було швидко, тому візи замовили туристичні. Сусід запевнив, що на місці вони перероблять на робочі візи. Перед відльотом у сусіда сталися якості сімейні негаразди і сусід пообіцяв приїхати пізніше. На автовокзалі чоловіка зустрів бригадир і його разом з іншими чоловіками привезли на закриту територію на будівництво. Паспорти в них позабирали для оформлення віз. Потім чоловікові сказали, що він має працювати на будівництві 12 годин, а спати вони будуть в вагончику без світла та води. Коли він запитав щодо заробітної плати йому відповіли, що рабам не

платять і взагалі його купили за кругленьку суму. Періодично коли чоловік відмовлявся працювати його били та погрожували вбивством. Якось в ночі поки охоронники спали йому вдалося втекти та без документів повернутися в Україну.

При отриманні інформації щодо торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини поліцейський повинен:

- провести опитування постраждалого та з'ясувати ситуацію, яка сталася;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу постраждалому, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- повідомити постраждалому про його право на звернення в поліцію з заявою про вчинення злочину відносно нього;
- повідомити постраждалому про право на звернення до Департаменту боротьби з злочинами пов'язаними з торгівлею людьми для встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми;
- повідомити постраждалому його права та можливість отримання соціальних послуг;
- надати контакти державних та громадських організацій де постраждалий може отримати допомогу;
- доповісти черговому територіальному органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

Типова ситуація: 3. Дівчині 19 років, вона вагітна другою дитиною. Вона — мати-одиначка і, як буде виховувати двох дітей одразу, не знає. У жіночій консультації дівчина познайомилася з жінкою і поки вони чекали своєї черги зайти до лікаря, дівчина поскаржилася на своє життя жінці. Остання розповіла дів-

чині, що півроку тому її подруга продала свою ново-народжену дитину, і запропонувала те саме зробити вагітній. Дівчина погодилася, бо були необхідні кошти. Жінка познайомила її з бездітною родиною, яка була готова купити дитину. Після народження дитини дівчина передала її сім'ї, яка одразу заплатила їй 20 000 грн.

При отриманні інформації щодо торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини поліцейський повинен:

- провести опитування особи та з'ясувати ситуацію, яка сталася;
- викликати слідчо-оперативну групу у складі оперативно-го працівника, слідчого та експерта-криміналіста;
- передати інформацію до територіального управління ювенальної превенції та служби у справах дітей;
- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.18. Незаконне заволодіння транспортним засобом

Стаття 289 КК України. *Незаконне заволодіння транспортним засобом.*

Незаконне заволодіння транспортним засобом — це вчинене умисно з будь-якою метою протиправне вилучення будь-яким способом транспортного засобу у власника чи користувача всупереч їх волі.

У разі незаконного заволодіння транспортним засобом поліцейський повинен:

- доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції;
- з'ясувати в заявника: 1) який транспортний засіб викрадено, марку, модель і його номерний знак, найбільш характерні прикмети (колір, дефекти, номер шасі, кузова, двигуна тощо), час учинення злочину; 2) де транспорт пере-

бував (у гаражі, на вулиці або на стоянці); 3) за яких обставин ним незаконно заволоділи, чи є свідки (очевидці) угону, що вони знають про обставини угону й особу, яка його вчинила; 4) відомості про особу власника викраденого транспортного засобу (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, громадянство, сімейний стан, освіта, місце проживання, контактні телефони);

- передати інформацію сусіднім нарядам поліції;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- отримані відомості записати і доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції;
- якщо незаконне заволодіння транспортним засобом відбулося із закритого гаража, то організувати його охорону до прибуття слідчо-оперативної групи;
- оглянути прилеглі двори, вулиці, сквери, а в разі виявлення транспортного засобу — поінформувати оперативно-го чергового територіального органу Національної поліції, перебуваючи на місці виявлення транспортного засобу до прибуття слідчо-оперативної групи;
- вжити заходів щодо виявлення свідків, наявності камер відеоспостереження поблизу місця вчинення злочину і з'ясування інших обставин, пов'язаних із цим злочином;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

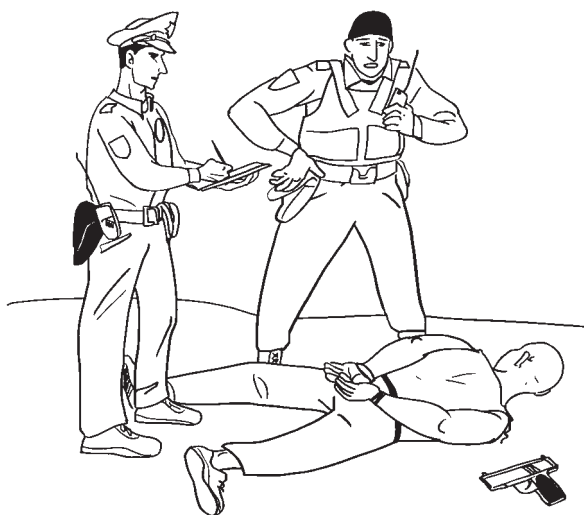
11.19. Посягання на життя поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку

Стаття 348 КК України. *Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формуван-*

ня з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця. Вбивство або замах на вбивство працівника правоохоронного органу чи його близьких родичів у зв'язку з виконанням цим працівником службових обов'язків, а також члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх діяльністю щодо охорони громадського порядку.

Уразі посягання на життя поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку поліцейський повинен:

- висунути вимогу правопорушникові щодо припинення протиправних вчинків, діючи відповідно до Закону України «Про Національну поліцію»;
- застосувати поліцейські заходи примусу (ст. 42—45 Закону України «Про Національну поліцію»), покласти (за потреби — збити) правопорушника на підлогу (землю), обмежити його рух;
- доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції;
- якщо нападники зі зброєю в руках, то діяти відповідно до Закону України «Про Національну поліцію»;

- за потреби надати потерпілій особі та/чи правопорушнику невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- скласти письмовий рапорт та ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.20. Публічне вживання та інші незаконні дії з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами або прекурсорами

Стаття 316 КК України. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів.

У разі виявлення публічного вживання та інших незаконних дій із наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами або прекурсорами поліцейський повинен:

- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо припинення вживання та інших незаконних дій з наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами або прекурсорами, інших протиправних дій;
- за наявності потерпілих надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілій особі, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- забезпечити виведення з місця події сторонніх осіб;
- вжити заходів щодо забезпечення безпеки громадян та поліцейських;
- організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку та затримання правопорушників за їх відсутності на місці події;
- встановити очевидців кримінального правопорушення, вжити заходів до затримання осіб, причетних до вчинення кримінального правопорушення;

- про одержану інформацію та вжиті заходи доповісти черговому територіального підрозділу Національної поліції та керівнику слідчо-оперативної групи;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.21. Виявлення фальшивих грошових знаків (піддроблених грошей)

Стаття 199 КК України. *Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання під час продажу товарів, збуту або збут піддроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів.*

У разі виявлення фальшивих грошових знаків (піддроблених грошей) поліцейський повинен:

- вжити заходів щодо затримання збувальників фальшивих грошових знаків, виявлення свідків та очевидців;
- за неможливості впоратися власними силами — запросити допомогу сусідніх нарядів;
- доповісти про це черговому територіального органу Національної поліції;
- встановити і записати всі установчі дані про заявників, конкретне місце виявлення чи збуту фальшивих грошових знаків та іншу інформацію, що має значення для припинення чи розслідування правопорушення;
- до прибуття слідчо-оперативної групи забезпечити охорону місця події, недоторканність обстановки, збереження слідів і речових доказів;
- вжити заходів щодо обмеження доступу громадян, які перебувають на місці події, на таку відстань, щоб вони не могли знищити або пошкодити сліди й речові докази;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

11.22. Виявлення незаконних дій із банківськими платіжними засобами

Стаття 200 КК України. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення.

У разі виявлення незаконних дій із банківськими платіжними засобами поліцейський повинен:

- вжити заходів щодо припинення протиправних дій із банківськими платіжними засобами;
- вжити заходів щодо затримання осіб, причетних до незаконних дій із документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення;
- встановити й записати всі установчі дані свідків та очевидців;
- доповісти черговому територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо охорони місця події та збереження слідів;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

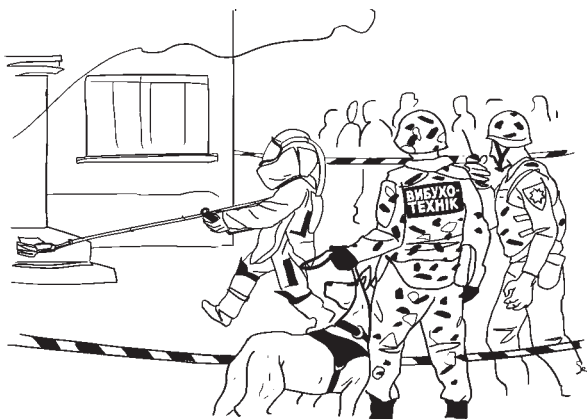

12. ТИПОВІ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З ВИЯВАМИ ТЕРОРИЗМУ ТА ЕКСТРЕМІЗМУ

12.1. Отримання інформації про можливе вчинення терористичного акту шляхом вибуху

У разі отримання інформації про можливе вчинення терористичного акту шляхом вибуху поліцейський повинен:

- отримавши повідомлення від чергового територіального органу Національної поліції про можливе вчинення терористичного акту шляхом вибуху, слід звернути увагу на час його отримання, з'ясувати місце знаходження і тип вибухового пристрою чи речовини, наявність поблизу людей та інших обставин, що характеризують цю подію;
- якщо така інформація надійшла від громадянина, то необхідно обов'язково з'ясувати установчі дані заявника, а також джерела отримання ним такої інформації. У подальшому слід повідомити отриману інформацію черговому територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою;

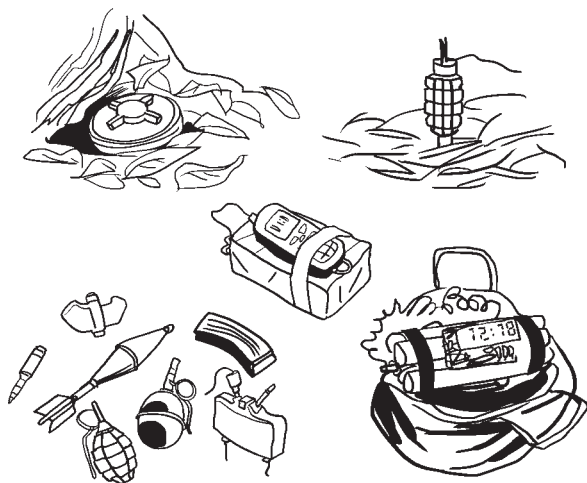

- якщо першим на місце події прибув наряд поліції, то слід евакуювати громадян на безпечну відстань (на відкритій місцевості — 100 м, у будівлі — 50 м) або на максимально можливу відстань з урахуванням властивостей місцевості, виставити оточення на безпечній відстані та забезпечити охорону місця події до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- після прибуття працівників вибухотехнічної служби поінформувати їх про місцезнаходження підозрілого предмета (якщо такий виявлено) та про свої дії на місці події;
- усі подальші дії з огляду підозрілих предметів і території мають здійснювати лише працівники вибухотехнічної служби;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.2. Ознаки виявленої зброї та вибухових пристроїв

На належність предмета до вибухового пристрою можуть вказувати:

- належність предмета до боєприпасів, вибухових засобів чи речовин;

- наявність у конструкції виявленого предмета вибухової речовини чи предметів, а також елементів ураження, дрібних металевих предметів (наприклад, гайок, шайб, рубаних цвяхів тощо);
- наявність антен, дротів, що стирчать із невідомого предмета, лампочки на його поверхні, звуку годинникового механізму тощо;
- розтяжки дротів, мотузки, прив'язані до дверей, частин автомобілів, що тягнуться від невідомого предмета;
- наявність годинникового механізму або електронного таймера;
- наявність елементів етикеток, штатної упаковки від боєприпасів або засобів ініціювання вибуху;
- залишені без нагляду предмети побутового призначення (валізи, сумки тощо), які містять у собі інші підозрілі предмети;
- характерна форма вибухового пристрою.

12.2.1. Виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському місці чи приміщенні

У разі виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському місці чи приміщенні поліцейський повинен:

- повідомити про подію черговому територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою, припинивши подальший огляд предмета до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- спробувати встановити, кому належить цей предмет або хто міг його залишити;
- організувати евакуацію громадян на безпечну відстань (на відкритій місцевості — 100 м, у будівлі — 50 м) або на максимально можливу відстань з урахуванням властивостей місцевості, виставити оточення на безпечній відстані та забезпечити охорону місця події до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- після прибуття працівників вибухотехнічної служби поінформувати їх про місцезнаходження підозрілого предмета та про свої дії на місці події;

- усі подальші роботи з огляду підозрілих предметів та території мають проводити лише працівники вибухотехнічної служби;
- про подію і вжиті заходи доповісти письмовим рапортом на ім'я начальника територіального органу Національної поліції;
- якщо виявлено предмет, схожий на зброя, то поінформувати про подію чергового територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою;
- забезпечити охорону місця події до прибуття слідчо-оперативної групи;
- шляхом опитування громадян, які перебувають на місці події, встановити якомога повне коло свідків (очевидців), а також особу, якій, можливо, належить зброя;
- якщо одержані дані свідчать про те, що певній особі може належати зброя, її слід затримати. Якщо особа почала втікати, то потрібно негайно почати її переслідування, попередньо організувавши охорону місця події;
- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти її керівнику про обставини події, вжиті заходи та діяти за його вказівкою;

- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.2.2. Виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки документів у громадян

У разі виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки документів у громадян поліцейський повинен:

- якщо обставини, що склалися, не дають змоги здійснити затримання особи, яка зберігає при собі зброю чи вибуховий пристрій, або затримання може загрожувати безпеці інших громадян, слід зробити вигляд, що не помітив цього вибухового пристрою чи зброї;
- відпустити особу, продовжуючи за нею спостереження з певної відстані;
- про обставини події, прикмети підозрюваної особи негайно доповісти черговому територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою;
- після прибуття групи затримання доповісти керівникові групи про обставини події та вжиті заходи і діяти за його вказівкою;

- якщо злочинець помітив, що його запідозрили, а група затримання ще не прибула, то один із поліцейських розпочинає переговори зі злочинцем, намагаючись заспокоїти його, переконати в недоцільності приведення вибухового пристрою в дію та відвести злочинця з людного до більш безпечного місця, де б не постраждали громадяни. Причому слід уважно стежити за діями злочинця, щоб у разі приведення ним вибухового пристрою в дію вдатися до заходів особистої безпеки (лягти на землю, скористатися наявними предметами, спорудами для попередження ураження осколками, вибуховою хвилею тощо). Інший поліцейський в цей час має доповісти про подію черговому територіальному органу Національної поліції та, отримавши від нього вказівки, обмежити доступ громадян до небезпечного місця з одночасним страхуванням дій напарника;
- чекати на підмогу та діяти відповідно до обставин;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.2.3. Виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки транспортних засобів

У разі виявлення зброї та вибухових пристроїв під час перевірки транспортних засобів поліцейський повинен:

- за умов виявлення вибухового пристрою у водія в транспортному засобі, коли обставини, що склалися, не дають змоги його затримати та є безпосередня загроза безпеці оточуючих, зробити вигляд, що ви не помітили вибуховий пристрій;
- запропонувати водієві вийти з автомобіля під приводом перевірки документів, усунення технічної несправності автомобіля чи з інших причин;
- дотримуючись заходів особистої безпеки, здійснити затримання водія, унеможлививши приведення ним вибухового пристрою в дію;
- дотримуючись заходів безпеки, здійснити поверхневу перевірку затриманого, вилучивши предмети, що можуть бути використані для нападу, втечі, передусім приладдя, за допомогою якого може бути приведено в дію вибуховий пристрій;

- здійснити евакуацію громадян на безпечну відстань (на відкритій місцевості — 100 м або на максимально можливу відстань з урахуванням особливостей місцевості), виставити оточення на безпечній відстані та забезпечити охорону місця події до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- поінформувати про подію чергового територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою, припинивши подальший огляд предмета до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- після прибуття працівників вибухотехнічної служби поінформувати їх про місцезнаходження підозрілого предмета, а також про вжиті заходи на місці події;
- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти її керівникові про обставини події, вжиті заходи, передати йому затриману особу та діяти за його вказівкою;
- підготувати письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.2.4. Виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському транспорті

У разі виявлення зброї та вибухових пристроїв у громадському транспорті поліцейський повинен:

- повідомити про подію черговому територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою, припинив-

- ши подальший огляд предмета до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
- поінформувати про подію водія транспортного засобу, запропонувати йому зупинитися, оголосити через гучномовець, щоб пасажир залишив салон транспортного засобу у зв'язку з його технічною несправністю та неможливістю продовжити рух (для уникнення паніки серед пасажирів);
 - спробувати встановити, чий підозрілий предмет або хто міг його залишити;
 - евакуювати громадян на безпечну відстань (на відкритій місцевості — 100 м, у будівлі — 50 м) або на максимально можливу відстань з урахуванням властивостей місцевості, виставити оточення на безпечній відстані та забезпечити охорону місця події до прибуття працівників вибухотехнічної служби;
 - забезпечити об'їзд на безпечній відстані іншими транспортними засобами місця розташування громадського транспорту, у якому виявлено підозрілий предмет;
 - після прибуття працівників вибухотехнічної служби поінформувати їх про місцезнаходження підозрілого

предмета (якщо такий виявлено) та про свої дії на місці події;

- усі подальші дії з огляду підозрілих предметів і території мають здійснювати тільки працівники вибухотехнічної служби;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

У разі виявлення схожого на вибуховий пристрій предмета **КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:**

- самостійно вчиняти дії, що порушують стан підозрілого предмета, чіпати або переміщати підозрілий предмет чи інші предмети, розміщені поряд із ним;
- намагатися знешкодити вибуховий пристрій;
- заливати рідинами, засипати ґрунтом або накривати виявлений предмет тканинами та іншими матеріалами, крім спеціальних противибухових засобів (вибухозахисні контейнери, покривала тощо);
- користуватися електро-, радіоапаратурою, переговорними пристроями або рацією поблизу знайденого предмета, переїжджати на автомобілі;
- здійснювати температурний, звуковий, світловий, механічний вплив на підозрілий предмет.

12.3. Надходження повідомлення про виявлення речовин невідомого походження в громадському місці

У разі надходження повідомлення про виявлення речовин невідомого походження в громадському місці поліцейський повинен:

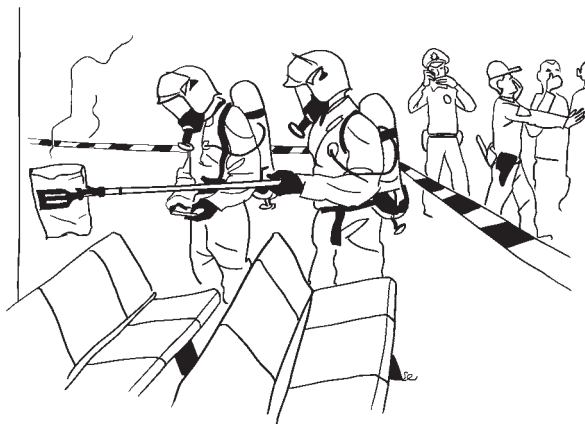
- доповісти про подію черговому територіального органу Національної поліції та діяти за його вказівкою;

- організувати охорону місця події та евакуацію сторонніх осіб на безпечну відстань;
- дотримуючись заходів індивідуальної безпеки, не допустити подальшого контакту людей і тварин із цими речовинами;
- встановити свідків події та зафіксувати їхні дані (за можливості);
- після прибуття служб екстреного виклику надавати їм необхідне сприяння, повідомити наявну інформацію про обставини події та потерпілих (якщо такі є);
- після прибуття працівників слідчо-оперативної групи поінформувати керівника про обставини події;
- вжити заходів щодо встановлення осіб, причетних до розповсюдження речовин невідомого походження;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.4. Учинення терористичного акту шляхом вибуху

Стаття 258 КК України

Терористичний акт, тобто застосування зброї, учинення вибуху, підпалу чи інших дій, які створювали небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди

чи настання інших тяжких наслідків, якщо такі дії було вчинено з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації воєнного конфлікту, міжнародного ускладнення, або з метою впливу на прийняття рішень чи вчинення або невчинення дій органами державної влади чи органами місцевого самоврядування, службовими особами цих органів, об'єднаннями громадян, юридичними особами, або привернення уваги громадськості до певних політичних, релігійних чи інших поглядів винного (терориста), а також погроза вчинення зазначених дій з тією самою метою.

У разі вчинення терористичного акту шляхом вибуху поліцейський повинен:

- з'ясувати обставини злочину;
- будь-яким доступним способом (телефоном, рацією, через посильного) викликати підрозділ Державної служби України з надзвичайних ситуацій, швидку медичну допомогу, поінформувати про терористичний акт чергового територіального органу Національної поліції і діяти за його вказівкою;
- опитати очевидців, з'ясувати наявність постраждалих (уточнити їх кількість і місцезнаходження);
- вивести постраждалих із небезпечної території, транспортного засобу, надати їм невідкладну домедичну допомогу доступними засобами, сприяти оперативному доставленню до закладу охорони здоров'я;

- доступними засобами здійснювати життєзабезпечення, надання першої психологічної допомоги постраждалим, які перебувають під завалами, в ізольованих приміщеннях, транспортних засобах тощо до прибуття служб надання екстреної допомоги;
- огородити місце події та вивести всіх сторонніх осіб за її межі, організувати охорону місця події;
- у разі виявлення трупа вжити заходів щодо встановлення особи постраждалого та збереження слідів злочину (за можливості);
- вжити заходів щодо запобігання подальших руйнівних наслідків вибуху та мінімізації збитків (гасіння осередків загорянь, відключення електроенергії, подачі газу, припинення витоку (розливу) легкозаймистих, вибухонебезпечних і отруйних речовин, припинення проходів на небезпечну територію сторонніх осіб та в'їзду транспортних засобів);
- встановити свідків події та зафіксувати їхні дані;
- за можливості зберегти речові сліди злочину;
- після прибуття працівників вибухотехнічної служби чи слідчо-оперативної групи поінформувати їх керівників, надати наявну інформацію про подію, потерпілих та діяти за їх вказівками;
- після прибуття служб екстреного виклику надавати їм необхідне сприяння, повідомити наявну інформацію про руйнування та потерпілих;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

12.5. Захоплення заручників

Стаття 147 КК України. *Захоплення або тримання особи як заручника з метою спонукання родичів затриманого, державної або іншої установи, підприємства чи організації, фізичної або службової особи до вчинення чи утримання від учинення будь-якої дії як умови звільнення заручника.*

У разі надходження від громадян інформації про захоплення заручників поліцейський повинен:

- опитати заявника, з'ясувавши кількість заручників, кого конкретно захоплено, їх стан здоров'я, чи є серед них поранені, а також чисельність нападників, дані про них, їх екіпіровку та озброєність, наявність у їх розпорядженні транспортних засобів, висунуті ними вимоги, особливості поведінки під час нападу;
- доповісти черговому територіального органу Національної поліції про надходження повідомлення про захоплення заручників та з'ясовану інформацію;
- прибути на місце події і в разі підтвердження повідомлення заявника діяти за вказаними рекомендаціями оперативного чергового;
- з'ясувати обставини події, опитати очевидців щодо кількості та місцезнаходження постраждалих осіб, а за її наявності — вивести їх із небезпечної території;
- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- за потреби надати першу психологічну допомогу;
- здійснити обмеження дорожнього руху, якщо є поруч особи — організувати їх евакуацію на безпечну відстань, не допускати проникнення сторонніх осіб у район проведення спецоперації;

- за можливості не випускати з поля зору місце, де тримаються заручники, і бути готовим розпочати переслідування злочинців;
- після прибуття на місце групи затримання або слідчо-оперативної групи поінформувати їх про обставини події та діяти за вказівками керівника такої групи;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

У разі надходження інформації про захоплення заручників від чергового територіального органу Національної поліції слід діяти за його вказівками з урахуванням зазначених вище пунктів.

12.6. Захоплення будівель чи споруд

Стаття 341 КК України. *Захоплення будівель чи споруд, що забезпечують діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, з метою незаконного користування ними або перешкодження нормальній роботі підприємств, установ, організацій.*

У разі надходження інформації про захоплення будівель і споруд від громадян поліцейський повинен:

- опитати заявника, з'ясувавши кількість заручників, кого конкретно захоплено, їх стан здоров'я, чи є серед них поранені, а також чисельність нападників, дані про них, їх екіпіровку та озброєння, наявність у їх розпорядженні транспортних засобів, висунуті ними вимоги, особливості поведінки під час нападу;
- доповісти черговому територіального органу Національної поліції щодо надходження повідомлення про захоплення будівель або споруд та з'ясовану інформацію;
- прибути на місце події і в разі підтвердження повідомлення заявника діяти за вказаними рекомендаціями оперативного чергового;
- з'ясувати обставини події, опитати очевидців щодо кількості та місцезнаходження постраждалих осіб, а за її наявності — вивести їх із будівель;

- за потреби надати невідкладну домедичну і медичну допомогу потерпілим особам, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- здійснити обмеження дорожнього руху, якщо є поруч особи — організувати їх евакуацію на безпечну відстань, не допускати проникнення сторонніх осіб у район проведення спецоперації;
- за можливості не випускати з поля зору місце, де тримають заручників, та бути готовим розпочати переслідування злочинців;
- після прибуття на місце групи затримання або слідчо-оперативної групи поінформувати їх про обставини події та діяти за вказівками керівника групи;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.
- У разі надходження інформації про захоплення заручників від чергового територіального органу Національної поліції слід діяти за його вказівками з урахуванням зазначених вище пунктів.

12.7. Блокування транспортних комунікацій

У разі блокування транспортних комунікацій поліцейський повинен:

- поінформувати чергового територіального органу Національної поліції про блокування транспортних комунікацій;
- вжити заходів, щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, діяти у відповідності до обставин, що склалися, з дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина;
- намагатися відвернути увагу нападників переговорами про припинення протиправних дій, кримінальну відповідальність за вчинене тощо з метою виграти час для припинення злочину викликаним підкріпленням;
- не вчиняти дій, які можуть стимулювати агресію нападників і завдають шкоди;
- намагатися запам'ятати обличчя нападників, їх кількість, імена, клички, вік, особливі прикмети, їх дії тощо;
- за можливості встановити свідків події та зафіксувати їхні дані;
- після прибуття на місце події слідчо-оперативної групи слід діяти відповідно до вказівок її керівника;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

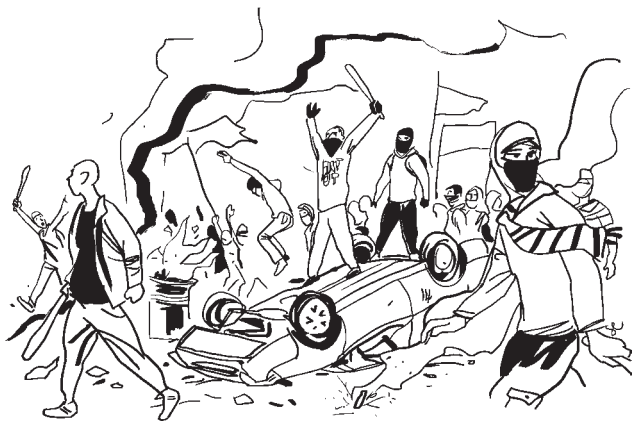
12.8. Виявлення заходів протестного характеру (з можливістю виникнення групових порушень громадського порядку чи масових заворушень)

Стаття 293 КК України. Групове порушення громадського порядку. Організація групових дій, що призвели до грубого порушення громадського порядку або суттєвого порушення роботи транспорту, підприємства, установи чи організації, а також активна участь у таких діях.

Стаття 294 КК України. Масові заворушення. Організація масових заворушень, що супроводжувалися насильством над особою, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд, насильницьким виселенням громадян, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовувалися як зброя, а також активна участь у масових заворушеннях.

У разі виявлення (надходження інформації) щодо заходів протестного характеру (з можливістю виникнення групових порушень громадського порядку чи масових заворушень) поліцейський повинен:

- в організаторів масового заходу протестного характеру перевірити наявність дозволу, уточнити програму, місце, час, порядок його проведення, кількість і склад учасників;

- доповісти про початок, кількість учасників та обставини проведення цього заходу черговому територіальному органу Національної поліції;
- вжити заходів, щодо забезпечення публічної безпеки і порядку, діяти у відповідності до обставин, що склалися, з дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина, виявляти особливу обачність і витримку, діяти спокійно та впевнено, запобігаючи виникненню паніки та вчиненню правопорушень;
- у разі невиконання законних вимог з урахуванням обставин, що склалися, ужити заходів щодо затримання організаторів або активних учасників, які загрожують публічній безпеці й порушують порядок, учиняючи протиправні дії;
- виявляти присутність невірноважених людей, осіб, схильних до агресивної поведінки, а також тих, хто перебуває в стані сп'яніння;
- уживати необхідних заходів щодо фіксації протиправних дій інших учасників цього заходу та їх документування, встановлення свідків;
- забезпечити безпеку дорожнього руху та пожежну безпеку;
- за потреби надати затриманим невідкладну домедичну і медичну допомогу, а в разі необхідності викликати швидку медичну допомогу чи доставити до найближчого закладу охорони здоров'я;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

13. НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ БЛОК

13.1. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (витяги)

< ... >

Стаття 21. Усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними.

< ... >

Стаття 24. Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом.

Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Рівність прав жінки і чоловіка забезпечується: наданням жінкам рівних з чоловіками можливостей у громадсько-політичній і культурній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці і здоров'я жінок, встановленням пенсійних пільг; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям.

< ... >

Стаття 28. Кожен має право на повагу до його гідності.

Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню.

Жодна людина без її вільної згоди не може бути піддана медичним, науковим чи іншим дослідом.

Стаття 29. Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника.

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання.

Про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого.

Стаття 30. Кожному гарантується недоторканність житла.

Не допускається проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше як за вмотивованим рішенням суду.

У невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок проникнення до житла чи до іншого володіння особи, проведення в них огляду і обшуку.

Стаття 31. Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинові чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо.

Стаття 32. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини.

Кожний громадянин має право знайомитися в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, установах і організа-

ціях з відомостями про себе, які не є державною або іншою захищеною законом таємницею.

Кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

< ... >

Стаття 39. Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування.

Обмеження щодо реалізації цього права може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку — з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

< ... >

Стаття 60. Ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази.

За віддання і виконання явно злочинного розпорядження чи наказу настає юридична відповідальність.

Стаття 61. Ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

Юридична відповідальність особи має індивідуальний характер.

Стаття 62. Особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду.

Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину.

Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь.

У разі скасування вироку суду як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду, завдану безпідставним засудженням.

Стаття 63. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Підозрюваний, обвинувачений чи підсудний має право на захист. Засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Стаття 124. Правосуддя в Україні здійснюють виключно суди.

< ... >

Стаття 133. Систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села.

До складу України входять: Автономна Республіка Крим, Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, міста Київ та Севастополь.

Міста Київ та Севастополь мають спеціальний статус, який визначається законами України.

< ... >

13.2. ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ **(Закон України від 02 серпня 2015 року)** *(витяги)*

< ... >

Стаття 1. Національна поліція України

1. Національна поліція України (далі — поліція) — це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

Стаття 2. Завдання поліції

1. Завданнями поліції є надання поліцейських послуг у сферах:

- 1) забезпечення публічної безпеки і порядку;
- 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин

або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

< ... >

Стаття 6. Верховенство права

1. Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

2. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини.

Стаття 7. Дотримання прав і свобод людини

1. Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації.

2. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

3. Здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини, має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

4. Поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання.

У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У разі виявлення таких дій поліцейський зобов'язаний повідомити про це орган досудового розслідування, уповноважений на розслідування відповідних злочинів, вчинених поліцейськими.

5. У діяльності поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками.

Стаття 8. Законність

1. Поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України.

2. Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази.

3. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України.

Стаття 9. Відкритість та прозорість

1. Поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України.

2. Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.

3. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом.

4. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Нормативно-правові акти, що регламентують діяльність поліції, обов'язково оприлюднюються на веб-порталі центрального органу управління поліції. Нормативно-правові акти з обмеженим доступом оприлюднюються у випадках та в порядку, визначених законом.

6. Проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 10. Політична нейтральність

1. Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

2. Поліція у своїй діяльності є незалежною від рішень, заяв чи позицій політичних партій та громадських об'єднань.

3. В органах і підрозділах поліції заборонено використовувати будь-які предмети, на яких зображена символіка політичних партій, та провадити політичну діяльність.

4. Поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях.

Стаття 11. Взаємодія з населенням на засадах партнерства

1. Діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб.

2. З метою визначення причин та/або умов учинення правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад.

3. Рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції.

4. Оцінка рівня довіри населення до поліції проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

< ... >

Стаття 17. Поліцейський

1. Поліцейським є громадянин України, який склав Присягу поліцейського, проходить службу на відповідних посадах у поліції і якому присвоєно спеціальне звання поліції.

2. Поліцейський має службове посвідчення та спеціальний жетон. Зразки та порядок видання службових посвідчень та спеціальних жетонів затверджує Міністр внутрішніх справ України.

Стаття 18. Основні обов'язки поліцейського

1. Поліцейський зобов'язаний:

- 1) неухильно дотримуватися положень Конституції України, законів України та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції, та Присяги поліцейського;
- 2) професійно виконувати свої службові обов'язки відповідно до вимог нормативно-правових актів, посадових (функціональних) обов'язків, наказів керівництва;
- 3) поважати і не порушувати прав і свобод людини;
- 4) надавати невідкладну, зокрема домедичну і медичну, допомогу особам, які постраждали внаслідок правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в безпорадному стані або стані, небезпечному для їхнього життя чи здоров'я;
- 5) зберігати інформацію з обмеженим доступом, яка стала йому відома у зв'язку з виконанням службових обов'язків;
- 6) інформувати безпосереднього керівника про обставини, що унеможливають його подальшу службу в поліції або перебування на займаній посаді.

2. Поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції.

3. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

4. Додаткові обов'язки, пов'язані з проходженням поліцейським служби в поліції, можуть бути покладені на нього виключно законом.

< ... >

Стаття 23. Основні повноваження поліції

1. Поліція відповідно до покладених на неї завдань:

- 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;
- 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;
- 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;
- 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;
- 5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;
- 6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;
- 7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;
- 8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

- 9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;
- 10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;
- 11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;
- 12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;
- 13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;
- 14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;
- 15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;
- 16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;
- 17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;
- 18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї;
- 19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

- 20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;
- 21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;
- 22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;
- 23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;
- 24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;
- 25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України;
- 26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону;
- 27) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку під час примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб), а також вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю державних виконавців, приватних виконавців та інших осіб, які беруть участь у вчиненні виконавчих дій, здійснює привід у виконавчому провадженні.

Залучення для проведення виконавчих дій працівників поліції здійснюється за вмотивованою постановою виконавця, яка надсилається керівнику територіального органу поліції за місцем проведення відповідної виконавчої дії. Відмова у залученні поліції для проведення виконавчих дій допускається лише з підстав залучення особового складу даного територіального органу поліції до припинення групового порушення громадської безпеки і порядку чи масових заворушень, а також для подолання наслідків масштабних аварій чи інших масштабних надзвичайних ситуацій.

Стаття 24. Додаткові повноваження поліції

1. Виконання інших (додаткових) повноважень може бути покладене на поліцію виключно законом.

< ... >

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід — це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його застосування буде неефективним, а також якщо такий захід за подіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

- 1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- 3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;
- 4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для збері-

гання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

- 5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;
- 6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідно статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

- 1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

- 2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;
 - 3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.
5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.
6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.
7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

- 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
- 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів

про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

- 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

2. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспорт-

ний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- 1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- 2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- 3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 39. Перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ

1. Поліція в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України, може оглядати за участю адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб — підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де знаходяться зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та

матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

2. Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, що знаходяться у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання та використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

3. Поліція відповідно до порядку, визначеного Міністерством внутрішніх справ України, вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у випадку виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують громадській безпеці, до усунення таких порушень.

4. Поліція інформує відповідний орган Міністерства внутрішніх справ України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання і використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин та матеріалів, інших предметів, матеріалів і речовин, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ.

Стаття 40. Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису

1. Поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото- і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото- і відеотехніки, що знаходиться в чужому володінні, з метою:

- 1) попередження, виявлення або фіксування правопорушення, охорони громадської безпеки та власності, забезпечення безпеки осіб;
 - 2) забезпечення дотримання правил дорожнього руху.
2. Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Стаття 41. Поліцейське піклування

1. Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) особи, яка підозрюється у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де вона утримувалася на підставі судового рішення;
- 3) особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) особи, яка перебуває у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Поліцейське піклування має наслідком щодо:

- 1) осіб, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, — передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
- 2) осіб, зазначених у пунктах 2, 3 частини першої цієї статті, — передання відповідному закладу;
- 3) осіб, зазначених у пункті 4 частини першої цієї статті, — передання у спеціальний лікувальний заклад чи до місця проживання.

2. Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

Повідомлення про права і їх роз'яснення поліцейським може не проводитися у випадку, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії і керувати ними.

3. Поліцейський уповноважений вилучити у особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу.

Поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування.

4. Про застосування поліцейського піклування складається протокол, в якому зазначаються: місце, дата і точний час (година і хви-

лини) застосування поліцейського заходу; підстави застосування; опис вилученої зброї чи інших предметів; клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписується поліцейським і особою. Копія протоколу негайно під розпис вручається особі. Протокол може не надаватися особі для підписання, а його копія — вручатися особі у випадку, коли є достатні підстави вважати, що вона не може усвідомлювати свої дії і керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

5. Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідально-го поліцейського в підрозділі поліції.

У разі наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

6. Поліцейський зобов'язаний надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу — це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактно-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;
- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Поліцейський за жодних обставин не може застосовувати заходи примусу, не визначені цим Законом.

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпірування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або

інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей — через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 44. Застосування фізичної сили

1. Поліцейський може застосовувати фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших поліцейських заходів не забезпечує виконання поліцейським повноважень, покладених на нього законом.

2. Поліцейський зобов'язаний письмово повідомити свого керівника, а той зобов'язаний повідомити прокурора про завдання особі тілесних ушкоджень унаслідок застосування фізичної сили.

Стаття 45. Застосування спеціальних засобів

1. Поліцейський для забезпечення публічної безпеки і порядку застосовує спеціальні засоби, визначені цим Законом.

2. Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки у разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Загальні правила застосування спеціальних засобів:

1) кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

- а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;
- б) під час затримання особи;
- в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;

- г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі й оточуючим;
 - г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 2) гумові та пластикові кийки застосовуються для:
- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
 - б) затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;
 - в) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
- 3) засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовуються для:
- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
 - б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
- 4) засоби примусової зупинки транспорту застосовуються для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;
- 5) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень застосовуються для:
- а) затримання особи;
 - б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;
- 6) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії застосовуються для:
- а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
 - б) відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського;
- 7) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби застосовуються для:
- а) маркування особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
 - б) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлен-

ня осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей;

- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу застосовуються для:
 - а) відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
 - б) затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;
 - в) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка знаходиться у приміщенні;
- 9) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби застосовуються для:
 - а) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
 - б) відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;
 - в) примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;
 - г) затримання озброєної особи, яка підозрюється у вчиненні злочину;
- 10) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, застосовуються для:
 - а) захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;
 - б) відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;
 - в) затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;
 - г) затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з-під варти;
 - г) затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;
 - д) подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;
 - е) знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

- є) припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
 - ж) відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей;
- 11) засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовуються для:
- а) забезпечення маскування дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;
 - б) звільнення особи, незаконно позбавленої свободи;
- 12) службовий собака застосовується під час:
- а) патрулювання;
 - б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;
 - в) під час конвоювання (доставлення) затриманої або заарештованої особи;
 - г) для відбиття нападу на особу та/або поліцейського;
- 13) службовий кінь застосовується під час:
- а) патрулювання;
 - б) переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.
4. Поліції (поліцейському) заборонено:
- 1) наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;
 - 2) під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;
 - 3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;
 - 4) застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10° С;
 - 5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажир-

ські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

- б) застосовувати кайданки більше ніж 2 години безперервно-го використання або без послаблення їх тиску.

5. Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

6. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.

Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідного прокурора.

7. Допустимі параметри спеціальних засобів у частині їх фізичного, хімічного та іншого впливу на організм людини визначаються уповноваженими установами центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

8. Правила зберігання, носіння та застосування спеціальних засобів, що є на озброєнні поліції, визначаються нормативними актами Міністерства внутрішніх справ України.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

- 1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;
- 2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;
- 3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

- 4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;
 - 5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;
 - 6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;
 - 7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.
5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.
6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:
- 1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;
 - 2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;
 - 3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;
 - 4) якщо особа чинить збройний опір;
 - 5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.
7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.
8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.
9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнєнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.
10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також не-

гайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

< ... >

Стаття 62. Гарантії професійної діяльності поліцейського

1. Поліцейський під час виконання покладених на поліцію повноважень є представником держави.

2. Законні вимоги поліцейського є обов'язковими для виконання всіма фізичними та юридичними особами.

3. Поліцейський під час виконання покладених на нього обов'язків підпорядковується тільки своєму безпосередньому та прямому керівнику.

Ніхто, крім безпосереднього і прямого керівника (за винятком випадків, прямо передбачених законом), не може надавати будь-які письмові чи усні вказівки, вимоги, доручення поліцейському або іншим способом втручатися в законну діяльність поліцейського, у тому числі діяльність, пов'язану з кримінальним провадженням або провадженням у справах про адміністративні правопорушення.

4. Поліцейський надає пояснення з приводу справ та матеріалів, які перебувають у нього в провадженні, а також надає їх для ознайомлення лише у випадках та в порядку, визначених законом.

5. Ніхто не має права покласти на поліцейського виконання обов'язків, не визначених законом.

6. Втручання в діяльність поліцейського, перешкодження виконанню ним відповідних повноважень, невиконання законних ви-

мог поліцейського, будь-які інші протиправні дії стосовно поліцейського мають наслідком відповідальність відповідно до закону.

7. Правопорушення щодо поліцейського або особи, звільненої зі служби в поліції, її близьких родичів, вчинені у зв'язку з його попередньою службовою діяльністю, мають наслідком відповідальність відповідно до закону.

8. У разі затримання поліцейського за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення або обрання щодо нього тримання під вартою як запобіжного заходу його тримають у призначених для цього установах окремо від інших категорій осіб.

9. Поліцейські, а також особи, звільнені зі служби в поліції на підставі пунктів 1—4, 7, 8 частини першої статті 77 цього Закону, для забезпечення власної безпеки мають право придбати у власність пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, використовуючи їх виключно з підстав, визначених цим Законом.

Умови та порядок придбання зазначеними особами таких спеціальних засобів визначає Міністерство внутрішніх справ України.

10. Поліцейський:

- 1) забезпечується належними умовами для виконання покладених на нього службових обов'язків;
- 2) отримує в органах поліції в установленому порядку інформацію, у тому числі з обмеженим доступом, та матеріали, необхідні для належного виконання покладених на нього обов'язків;
- 3) користується повноваженнями, передбаченими цим Законом, незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу;
- 4) своєчасно і в повному обсязі отримує грошове забезпечення та інші компенсаційні виплати відповідно до закону та інших нормативно-правових актів України;
- 5) у повному обсязі користується гарантіями соціального та правового захисту, передбаченими цим Законом та іншими актами законодавства;
- 6) захищає свої права, свободи та законні інтереси всіма способами, що передбачені законом;
- 7) під час виконання поліцейських повноважень користується безоплатно всіма видами громадського транспорту міського, приміського і місцевого сполучення (крім таксі), а також попутним транспортом. Поліцейські, які виконують повноваження поліції на транспортних засобах,

крім того, мають право на безоплатний проїзд у поїздах, на річкових і морських суднах. Під час службових відряджень поліцейські мають право на позачергове придбання квитків на всі види транспорту і розміщення в готелях при пред'явленні службового посвідчення та посвідчення про відрядження;

8) може бути переміщений по службі залежно від результатів виконання покладених на нього обов'язків та своїх професійних, особистих якостей.

11. В органах (закладах, установах) поліції з метою захисту трудових, соціально-економічних прав та інтересів поліцейських відповідно до вимог законодавства можуть утворюватися професійні спілки. Обмеження прав професійних спілок поліцейських порівняно з іншими професійними спілками не допускається.

< ... >

Стаття 66. Службове сумісництво поліцейських

1. Поліцейський не може під час проходження служби займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім науково-педагогічної, наукової або творчої.

< ... >

13.3 ПРО ДОРОЖНІЙ РУХ **(Закон України від 30 червня 1993 року)** *(витяги)*

< ... >

Стаття 10. Компетенція власників транспортних засобів

До компетенції власників транспортних засобів належить:

здійснення заходів щодо розвитку, експлуатації та утримання у справному технічному стані транспортних засобів;

розвиток мережі навчальних закладів по підготовці та підвищенню кваліфікації водіїв транспортних засобів;

організація та здійснення заходів щодо медичного забезпечення безпеки дорожнього руху;

організація та здійснення заходів щодо захисту навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту;

організація та фінансування заходів, пов'язаних із профілактикою дорожньо-транспортного травматизму;

вирішення питань експлуатації транспорту у надзвичайних ситуаціях;

створення за наявності більше п'ятнадцяти одиниць транспортних засобів, що дислокуються в одному населеному пункті, автотранспортного підприємства з відокремленою територією та комплексом відповідних умов, із введенням посад фахівців з безпеки дорожнього руху, відповідальних за зберігання, технічне обслуговування та експлуатацію транспортних засобів;

здійснення обліку осіб, які допускаються до керування транспортним засобом.

< ... >

Стаття 14. Учасники дорожнього руху

Учасниками дорожнього руху є особи, які використовують автомобільні дороги, вулиці, залізничні переїзди або інші місця, призначені для пересування людей та перевезення вантажів за допомогою транспортних засобів.

До учасників дорожнього руху належать водії та пасажери транспортних засобів, пішоходи, велосипедисти, погоничі тварин.

Учасники дорожнього руху мають право на:

безпечні умови дорожнього руху, на відшкодування збитків, завданих внаслідок невідповідності стану автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів вимогам безпеки руху;

вивчення норм і правил дорожнього руху;

своєчасне забезпечення екстреною медичною допомогою;

отримання від гідрометеорологічних, дорожніх, комунальних та інших організацій, а також відповідних підрозділів Національної поліції, військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України інформації про умови дорожнього руху.

Учасник дорожнього руху може оскаржити дію працівника відповідних підрозділів Національної поліції, військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у разі порушення з його боку чинного законодавства.

Учасники дорожнього руху зобов'язані:

знати і неухильно дотримувати вимог цього Закону, Правил дорожнього руху та інших нормативних актів з питань безпеки дорожнього руху;

створювати безпечні умови для дорожнього руху, не завдавати своїми діями або бездіяльністю шкоди підприємствам, установам, організаціям і громадянам;

виконувати розпорядження органів державного нагляду та контролю щодо дотримання законодавства про дорожній рух;

не створювати перешкод для проїзду спеціалізованого санітарного транспорту бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, який рухається з включеними проблісковим маячком та спеціальним звуковим сигналом;

у випадках, визначених Законом України «Про екстрену медичну допомогу», надавати необхідну домедичну допомогу та вживати всіх можливих заходів для забезпечення надання екстреної медичної допомоги, у тому числі потерпілим внаслідок дорожньо-транспортних пригод.

Поліцейські, працівники, військової інспекції безпеки дорожнього руху, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, дорожньо-експлуатаційних служб та бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги при виконанні службових обов'язків можуть відступати від окремих вимог Правил дорожнього руху лише у випадках і при виконанні умов, викладених у них.

Стаття 17. Основні права і обов'язки пішохода

Пішохід, тобто особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу (до пішоходів належать також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигунів, ведуть велосипед, мопед чи мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу або інвалідну коляску), має право:

- на переважне перетинання проїзної частини по позначених пішохідних переходах;

- при відсутності в зоні видимості переходу чи перехрестя переходити дорогу, вулицю, залізничний переїзд під прямим кутом до краю проїзної частини на дільниці, де вона добре проглядається в обидві сторони;

- вимагати від державних та місцевих органів влади, власників автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів створення необхідних умов для забезпечення безпеки руху.

Пішохід зобов'язаний:

- рухатися по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, узбіччях, а в разі їх відсутності — по краю проїзної частини автомобільної дороги чи вулиці;

- перетинати проїзну частину автомобільної дороги, вулиці по пішохідних переходах, а в разі їх відсутності — на перехрестях по лінії тротуарів і узбіччя;

- керуватися сигналами регулювальника та світлофора в місцях, де дорожній рух регулюється;

- не затримуватися і не зупинятися без необхідності на проїзній частині автомобільної дороги, вулиці і залізничному переїзді;

- не переходити проїзну частину автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів безпосередньо перед транспортними засоба-

ми, що наближаються, поза пішохідними переходами при наявності роздільної смуги, а також у місцях, де встановлені пішохідні чи дорожні огородження;

стримуватися від переходу проїзної частини при наближенні транспортного засобу з включеними проблисковим маячком та спеціальним звуковим сигналом;

не виходити на проїзну частину із-за нерухомого транспортного засобу або іншої перешкоди, що обмежує видимість, не переконавшись у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

Стаття 18. Основні обов'язки та права пасажирів

Пасажир, тобто особа, яка користується транспортним засобом, але не причетна до керування ним, зобов'язаний:

здійснювати посадку в транспортний засіб лише із спеціального майданчика, а в разі його відсутності — з тротуару чи узбіччя;

здійснювати посадку і висадку лише після повного припинення руху транспортного засобу;

не відволікати увагу водія від керування транспортним засобом; під час руху на автомобілі, обладнаному ремнями безпеки, бути пристебнутим, а на мотоциклі — в застібнутому мотошоломі.

Пасажир при користуванні транспортним засобом має право на: безпечне перевезення себе і багажу;

відшкодування заподіяних збитків;

своєчасну і точну інформацію про умови і порядок руху.

Стаття 19. Основні права і обов'язки велосипедистів і погоничів тварин

Особи, які керують велосипедами без двигунів, мають право:

їздити по спеціальних велосипедних доріжках, а в разі їх відсутності — по краю проїзної частини дороги, вулиці чи узбіччю.

Вони зобов'язані:

використовувати технічно справні та належним чином обладнані велосипеди;

не перевозити вантажів, що заважають керуванню;

не перевозити пасажирів, за винятком дітей віком до семи років, на спеціально обладнаному сидінні.

Погоничі тварин зобов'язані:

не залишати тварин на проїзній частині без догляду, не переганяти тварин через залізничні колії та дороги, вулиці поза спеціально відведеними місцями, а також через проїзну частину в темний час доби і в умовах недостатньої видимості.

Візки (сани) повинні бути обладнані світловідбивними пристроями, а в темний час доби — і ліхтарями.

Стаття 26. Обмеження або заборона дорожнього руху при виконанні робіт на автомобільних дорогах, вулицях та залізничних переїздах

При виконанні робіт в смузі відведення автомобільної дороги, вулиці та залізничного переїзду, якщо це загрожує безпечному чи безперерйному руху транспорту і пішоходів, організації, що відповідають за утримання автомобільної дороги, вулиці та залізничного переїзду, можуть закрити чи обмежити рух на основі погодженого з Національною поліцією ордеру, який видається відповідним дорожнім органом, а в містах — службою місцевого державного органу виконавчої влади та місцевого самоврядування. У ордері викладаються умови заборони або обмеження руху, порядок інформування про це учасників дорожнього руху, заходи щодо безпеки дорожнього руху і строки проведення робіт.

Порушення цих вимог тягне за собою матеріальну відповідальність організацій, що виконують роботи.

Обмеження або заборона руху без ордеру можливі лише у випадках, пов'язаних із стихійними явищами, а також з необхідністю виконання аварійних робіт, про що повідомляється місцевим органам державної виконавчої влади, органам місцевого самоврядування і відповідним підрозділам Національної поліції.

Стаття 26-1. Обмеження або заборона дорожнього руху під час проїзду окремих осіб, щодо яких здійснюється державна охорона

Тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг дозволяється під час проїзду автомобільним транспортом Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, а також глав іноземних держав, парламентів і урядів, керівників міжнародних міжурядових організацій та іноземних делегацій, які перебувають в Україні з офіційним візитом. Супроводження транспортних засобів, у яких пересуваються глави іноземних держав, парламентів і урядів, керівники міжнародних міжурядових організацій та іноземних делегацій, які перебувають в Україні з офіційним візитом, здійснюється з урахуванням принципу взаємності.

Безпечний та безперешкодний проїзд транспортних засобів з особами, зазначеними в частині першій цієї статті, забезпечується відповідними підрозділами Національної поліції, Управління державної охорони України шляхом запровадження тимчасових обмежень, заборони руху інших учасників дорожнього руху або його регулювання відповідними підрозділами Національної поліції. Супроводження таких транспортних засобів здійснюється відповідними підрозділами Національної поліції з використанням спеціальних автомобілів або мотоциклів з розпізнавальним фарбуванням і напи-

сами відповідно до вимог стандартів та увімкненими спеціальними світловими і в разі потреби звуковими сигнальними пристроями.

Тимчасове обмеження або заборона руху транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг встановлюється не раніше ніж за десять хвилин до та відмінюється не пізніше ніж через три хвилини після проїзду осіб, зазначених у частині першій цієї статті.

Під час проїзду автомобільного транспорту з особами, зазначеними в частині першій цієї статті, дозволяється рух автомобілів спеціалізованих санітарних автомобілів бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги, пожежної охорони, Національної поліції, оперативно-рятувальних та інших аварійних служб, які виконують невідкладні службові завдання.

Тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів, пішоходів на окремих ділянках вулиць, автомобільних доріг під час проїзду автомобільним транспортом інших осіб, крім зазначених у частині першій цієї статті, забороняється.

Безперешкодний проїзд офіційних делегацій та осіб, щодо яких здійснюється супровід кортежем (ескортом), забезпечується відповідними підрозділами Національної поліції.

Такий супровід здійснюється за відповідною технологією та в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України і Управлінням державної охорони України.

< ... >

Стаття 37. Підстави для заборони експлуатації транспортних засобів

Забороняється експлуатація незареєстрованих (неперереєстрованих) транспортних засобів, ідентифікаційні номери складових частин яких не відповідають записам у реєстраційних документах, знищені чи підроблені, без номерного знака або з номерним знаком, що не належить цьому засобу чи не відповідає вимогам стандартів, або з номерними знаками, які закріплені у не встановлених для цього місцях, закриті іншими предметами чи забруднені, що не дозволяє чітко визначити символи номерного знака з відстані 20 метрів, перевернуті чи не освітлені, а також транспортних засобів, що підлягають обов'язковому технічному контролю, але не пройшли його, та у випадках, передбачених законодавством, без чинного на території України поліса обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката «Зелена картка»).

Експлуатація транспортних засобів також забороняється в разі: порушення вимог щодо їх переобладнання;

порушення порядку встановлення і використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв;

виявлення технічних несправностей і невідповідності вимогам правил, норм та стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, а також неукомплектованості відповідно до призначення.

З метою недопущення негативного впливу на життя і здоров'я людей або в разі загрози погіршення екологічної ситуації експлуатація транспортних засобів може бути в установленому законодавством порядку обмежена або заборонена в окремій місцевості, оголошеній зоною надзвичайної екологічної ситуації.

< ... >

13.4. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ **(Закон України від 13 квітня 2012 року. Редакція станом на 03.08.2017)** *(витяги)*

< ... >

Стаття 207. Законне затримання

1. Ніхто не може бути затриманий без ухвали слідчого судді, суду, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються главою 37 цього Кодексу.

2. Кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу, крім осіб, зазначених у статті 482 цього Кодексу:

1) при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення;

2) безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні.

3. Кожен, хто не є уповноваженою службовою особою (особою, якій законом надано право здійснювати затримання) і затримав відповідну особу в порядку, передбаченому частиною другою цієї статті, зобов'язаний негайно доставити її до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

Стаття 208. Затримання уповноваженою службовою особою

1. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках:

1) якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;

- 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин;
- 3) якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

Особливості затримання окремої категорії осіб визначаються главою 37 цього Кодексу.

2. Уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад три тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, виключно у випадку, якщо підозрюваний не виконав обов'язки, покладені на нього при обранні запобіжного заходу, або не виконав у встановленому порядку вимог щодо внесення коштів як застави та надання документа, що це підтверджує.

3. Уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених частиною сьомою статті 22 і статтею 236 цього Кодексу.

4. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання особи, повинна негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування відповідно до положень статті 213 цього Кодексу, вимагати перевірку обґрунтованості затримання та інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

5. Про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, складається протокол, в якому, крім відомостей, передбачених статтею 104 цього Кодексу, зазначаються: місце, дата і точний час (година і хвилини) затримання відповідно до положень статті 209 цього Кодексу; підстави затримання; результати особистого обшуку; клопотання, заяви чи скарги затриманого, якщо такі надходили; повний перелік процесуальних прав та обов'язків затриманого. Протокол про затримання підписується особою, яка його склала, і затриманим. Копія протоколу негайно під розпис вручається затриманому, а також надсилається прокурору.

6. Затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним своїх службових обов'язків

і пов'язані з цим особистий обшук та огляд його речей застосовують тільки в присутності офіційних представників цього органу.

Стаття 209. Момент затримання

1. Особа є затриманою з моменту, коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою.

Стаття 210. Доставлення до органу досудового розслідування

1. Уповноважена службова особа зобов'язана доставити затриману особу до найближчого підрозділу органу досудового розслідування, в якому негайно реєструються дата, точний час (година і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством.

2. Про кожне затримання уповноважена службова особа одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальних осіб в підрозділі органу досудового розслідування.

3. У разі наявності підстав для обґрунтованої підозри, що доставлення затриманої особи тривало довше, ніж це необхідно, слідчий зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

Стаття 211. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду

1. Строк затримання особи без ухвали слідчого судді, суду не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, який визначається згідно з вимогами статті 209 цього Кодексу.

2. Затримана без ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше шістдесяти годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу.

Стаття 212. Особа, відповідальна за перебування затриманих

1. У підрозділі органу досудового розслідування мають бути призначені одна або декілька службових осіб, відповідальних за перебування затриманих.

2. Відповідальними за перебування затриманих не можуть бути слідчі.

3. Службова особа, відповідальна за перебування затриманих, зобов'язана:

- 1) негайно зареєструвати затриманого;
- 2) роз'яснити затриманому підстави його затримання, права і обов'язки;
- 3) звільнити затриманого негайно після зникнення підстави для затримання або спливу строку для затримання, передбаченого статтею 211 цього Кодексу;

- 4) забезпечити належне поводження із затриманим та дотримання його прав, передбачених Конституцією України, цим Кодексом та іншими законами України;
- 5) забезпечити запис усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, у тому числі час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій;
- 6) забезпечити невідкладне надання належної медичної допомоги та фіксацію медичним працівником будь-яких тілесних ушкоджень або погіршення стану здоров'я затриманого. До складу осіб, що надають затриманому медичну допомогу, за його бажанням може бути допущена конкретна особа, що має право на зайняття медичною діяльністю.

Стаття 213. Повідомлення інших осіб про затримання

1. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана надати затриманій особі можливість негайно повідомити про своє затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором цієї особи.

Якщо уповноважена службова особа, що здійснила затримання, має підстави для обґрунтованої підозри, що при повідомленні про затримання ця особа може зашкодити досудовому розслідуванню, вона може здійснити таке повідомлення самостійно, проте без порушення вимоги щодо його негайності.

2. У разі затримання неповнолітньої особи уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це його батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування.

3. У разі затримання співробітника кадрового складу розвідувального органу України при виконанні ним службових обов'язків уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це відповідний розвідувальний орган.

У разі затримання державного виконавця чи приватного виконавця уповноважена службова особа, яка здійснювала затримання, зобов'язана протягом 24 годин повідомити про це Міністерство юстиції України, а щодо осіб, які є приватними виконавцями, — Міністерство юстиції України та Раду приватних виконавців України.

4. Уповноважена службова особа, що здійснила затримання, зобов'язана негайно повідомити про це орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги. У разі неприбуття в установлений законодавством строк захисника, призначеного органом (установою), уповноваженим законом на надання безоплатної правової допомоги, уповноважена службова особа негайно повідомляє про це відповідний орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги.

5. Службова особа, відповідальна за перебування затриманих, зобов'язана перевірити дотримання вимог цієї статті, а в разі нездійснення повідомлення про затримання — здійснити передбачені цією статтею дії самостійно.

< ... >

13.5. КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ
(Закон України від 05 квітня 2001 року)
(витяги)

< ... >

Розділ II
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Стаття 115. Умисне вбивство

Стаття 116. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання

Стаття 117. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини

Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця

Стаття 119. Вбивство через необережність

Стаття 120. Доведення до самогубства

Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження

Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

Стаття 123. Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне в стані сильного душевного хвилювання

Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або в разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця

Стаття 125. Умисне легке тілесне ушкодження

Стаття 126. Побой і мордування

Стаття 127. Каткування

Стаття 129. Погроза вбивством

Стаття 130. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби

Стаття 136. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані

Розділ III
ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Стаття 146. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини

Стаття 147. Захоплення заручників

Стаття 149. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини

Стаття 150. Експлуатація дітей

Стаття 150-1. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом

Розділ IV **ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ** **НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ**

Стаття 152. Зґвалтування

Стаття 153. Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом

Стаття 154. Примушування до вступу в статевий зв'язок

Стаття 155. Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості

Стаття 156. Розбещення неповнолітніх

Розділ V **ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ** **ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА**

Стаття 157. Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача

Стаття 158-1. Незаконне використання виборчого бюлетеня, бюлетеня для голосування на референдумі, голосування виборцем, учасником референдуму більше ніж один раз

Стаття 158-2. Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму

Стаття 159. Порушення таємниці голосування

Стаття 160. Підкуп виборця, учасника референдуму

Стаття 162. Порушення недоторканності житла

Стаття 170. Перешкоджання законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій

Стаття 171. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів

Стаття 178. Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків

Стаття 182. Порушення недоторканності приватного життя

Розділ VI **ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ**

Стаття 185. Крадіжка

Стаття 186. Грабіж

Стаття 187. Розбій

Стаття 188-1. Викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання

Стаття 189. Вимагання

Стаття 190. Шахрайство

Стаття 194. Умисне знищення або пошкодження майна

Стаття 194-1. Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики

Стаття 195. Погроза знищення майна

Стаття 196. Необережне знищення або пошкодження майна

Стаття 197-1. Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво

Стаття 198. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом

Розділ VII

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 199. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів

Стаття 200. Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, електронними грошима, обладнанням для їх виготовлення

Стаття 203-1. Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва

Стаття 203-2. Зайняття гральним бізнесом

Стаття 204. Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів

Стаття 205-1. Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців

Стаття 206-2. Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації

Стаття 227. Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції

Стаття 229. Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару.

Розділ VIII ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Стаття 245. Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу

Стаття 246. Незаконна порубка лісу

Стаття 248. Незаконне полювання

Розділ IX ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття 258-2. Публічні заклики до вчинення терористичного акту

Стаття 259. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності

Стаття 262. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем

Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами

Стаття 263-1. Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв

Стаття 264. Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів.

Розділ XI ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Стаття 277. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів

Стаття 279. Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства

Стаття 289. Незаконне заволодіння транспортним засобом

Стаття 290. Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу

Розділ XII ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Стаття 293. Групове порушення громадського порядку

Стаття 294. Масові заворушення

Стаття 295. Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку

Стаття 296. Хуліганство

Стаття 299. Жорстоке поводження з тваринами

Стаття 301. Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів

Стаття 303. Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією

Стаття 304. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність

Розділ XIII

ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Стаття 307. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

Стаття 308. Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем

Стаття 309. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту

Стаття 310. Посів або вирощування снотворного маку чи конопель

Стаття 311. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів

Стаття 313. Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням

Стаття 314. Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

Стаття 315. Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

Стаття 316. Незаконне публічне вживання наркотичних засобів

Стаття 317. Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів

Розділ XIV
**ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ,
НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ**

Стаття 332-1. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї

Розділ XV
**ЗЛОЧИНИ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ,
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ
ГРОМАДЯН ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ**

Стаття 338. Наруга над державними символами

Стаття 340. Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій

Стаття 341. Захоплення державних або громадських будівель чи споруд

Стаття 342. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб

Стаття 343. Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби, приватного виконавця

Стаття 345. Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу

Стаття 347. Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу, працівника органу державної виконавчої служби чи приватного виконавця

Стаття 348. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця

Стаття 349. Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника

Розділ XVII
**ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ**

Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

Стаття 366-1. Декларування недостовірної інформації

Стаття 368. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою

Стаття 369. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі

Розділ XVIII **ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ**

Стаття 371. Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою

Стаття 383. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину

Стаття 390. Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі

13.6. КОДЕКС УКРАЇНИ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ **ПРАВОПОРУШЕННЯ** **(Закон України від 07 грудня 1984 року)** **(витяги)**

< ... >

Глава 10 **АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ НА ТРАНСПОРТІ,** **В ГАЛУЗІ ШЛЯХОВОГО ГОСПОДАРСТВА І ЗВ'ЯЗКУ**

Стаття 121. Порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ремнями безпеки або мотоломомами

Стаття 121-1. Експлуатація водіями транспортних засобів, ідентифікаційні номери складових частин яких не відповідають записам у реєстраційних документах

Стаття 121-2. Порушення правил перевезення пасажирів при наданні послуг з перевезення пасажирів

Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху

Стаття 122-2. Невиконання водіями вимог про зупинку

Стаття 122-4. Залишення місця дорожньо-транспортної пригоди

Стаття 122-5. Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв

Стаття 123. Порушення правил руху через залізничні переїзди

Стаття 124. Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна

Стаття 124-1. Ненадання транспортних засобів поліцейським та медичним працівникам, а також ненадання військових транспортних засобів посадовим особам Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Стаття 125. Інші порушення правил дорожнього руху

Стаття 126. Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки

Стаття 127. Порушення правил дорожнього руху пішоходами, велосипедистами та особами, які керують гужовим транспортом, і погоничами тварин

Стаття 130. Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції

Стаття 132-1. Порушення правил дорожнього перевезення небезпечних вантажів та правил проїзду великогабаритних і велико-вагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами

Стаття 133. Порушення правил перевезення небезпечних речовин і предметів на транспорті

Стаття 133-1. Порушення правил надання послуг та вимог безпеки при наданні послуг з перевезення пасажирів чи вантажів автомобільним транспортом

Глава 14

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ЩО ПОСЯГАЮТЬ НА ГРОМАДСЬКИЙ ПОРЯДОК І ГРОМАДСЬКУ БЕЗПЕКУ

Стаття 160. Торгівля з рук у невстановлених місцях

Стаття 173. Дрібне хуліганство

Стаття 173-2. Вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або непроходження корекційної програми

Стаття 175-1. Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях

Стаття 178. Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді

Стаття 183. Завідомо неправдивий виклик спеціальних служб.

Стаття 184. Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей.

Стаття 185. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку, військовослужбовця.

Dogamku

ДОДАТОК 1

Державні, комунальні та неурядові організації та установи, що надають допомогу особам у складних життєвих обставинах, у тому числі, в ситуаціях насильства в сім'ї та в напрямку захисту прав дітей

ДОДАТОК 1.1.

Служби у справах дітей

Область	Адреса, телефон, E-mail
Служба у справах дітей Вінницької області	Область: Вінницька Нас. пункт: Вінниця Поштова адреса: 21050, м. Вінниця, вул. Монастирська (Володарського), 47 Тел. (факс): (0432) 67-14-08, 67-31-08, 52 -45-52 E-mail: upr_ssd@vin.gov.ua
Служба у справах дітей Волинської області	Область: Вінницька Нас. пункт: Луцьк Поштова адреса: 43021, м. Луцьк, вул. В. Винниченка, 67 Тел. (факс): (03322) 46061 E-mail: post@ssd.voladm.gov.ua
Служба у справах дітей Дніпропетровської області	Область: Дніпропетровська Нас. пункт: м. Дніпро, 83/1 Тел. (факс): (056) 732-48-71, факс: (056) 732-48-71 E-mail: slnepov@adm.dp.gov.ua
Служба у справах дітей Донецької області	Область: Донецька Нас. пункт: м. Краматорськ Поштова адреса: Донецька обл., м. Краматорськ, пл. Миру, 2 Тел. (факс): (0626) 48-52-23
Служба у справах дітей Житомирської області	Область: Житомирська Нас. пункт: Житомир Поштова адреса: 10014, м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 25 Тел. (факс): (0412) 47-50-11 E-mail: dity_zhitomir@ukr.net
Служба у справах дітей Закарпатської області	Область: Закарпатська Нас. пункт: Ужгород Поштова адреса: 88008, м. Ужгород, пл. Народна, 4 Тел. (факс): (0312) 61-39-44, 61-39-06
Служба у справах дітей Запорізької області	Область: Запорізька Нас. пункт: Запоріжжя Поштова адреса: 69107, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 164 Тел. (факс): (0612) 39-02-51, 39-01-56, 39-07-13
Служба у справах дітей Івано-Франківської області	Область: Івано-Франківська Нас. пункт: Івано-Франківськ Поштова адреса: 76000, м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21 Тел. (факс): (0342) 55-25-22, 77-96-41

Служба у справах дітей та сім'ї Київської області	Область: Київська Нас. пункт: Київ Поштова адреса: 01196, м. Київ, пл. Лесі Українки, 1 Тел. (факс): (044) 286-85-07, 286-83-26,
Служба у справах дітей Кіровоградської області	Область: Кіровоградська Нас. пункт: м. Кропивницький Поштова адреса: вул. Тараса Карпи, 84, кім. 110—112 Тел. (факс): (0522) 22-54-98, 22-34-96
Служба у справах дітей Луганської області	Область: Луганська Нас. пункт: м. Сєвєродонецьк Поштова адреса: м. Сєвєродонецьк, вул. Леніна, 32 Тел. (факс): (06452) 4-01-25 E-mail: ssdloga@loga.gov.ua
Служба у справах дітей Львівської області	Область: Львівська Нас. пункт: Львів Поштова адреса: 79008, м. Львів, вул. Валова, 31 Тел. (факс): (0322) 235-44-56 E-mail: susd_loda@ukr.net
Служба у справах дітей Миколаївської області	Область: Миколаївська Нас. пункт: Миколаїв Поштова адреса: 54009, м. Миколаїв, вул. Наваринська, 16 Тел. (факс): (0512) 47-38-32
Служба у справах дітей Одеської області	Область: Одеська Нас. пункт: Одеса Поштова адреса: 65032, м. Одеса, пр-т Шевченка, 4 Тел. (факс): (048) 728-35-44 E-mail: SlujbaDitei@odessa.gov.ua
Служба у справах дітей Полтавської області	Область: Полтавська Нас. пункт: Полтава Поштова адреса: 36014, м. Полтава, вул. Соборності, 45, кім. 201 Тел. (факс): (0532) 56-97-93, (0532) 50-27-27 E-mail: slnepov@adm-pl.gov.ua
Служба у справах дітей Рівненської області	Область: Рівненська Нас. пункт: Рівне Поштова адреса: 33000, м. Рівне, майдан Просвіти, 1 Тел. (факс): (0362) 69-51-99 E-mail: children@icc.rv.ua
Служба у справах дітей Сумської області	Область: Сумська Нас. пункт: Суми Поштова адреса: 40022, м. Суми, вул. Леваневського, 26 Тел. (факс): (0542) 77-52-59, 77-52-82 E-mail: sodassd@sm.gov.ua
Служба у справах дітей Тернопільської області	Область: Тернопільська Нас. пункт: Тернопіль Поштова адреса: м. Тернопіль, 46021, вул. Грушевського, 8 каб. 327 Тел. (факс): (0352) 52-63-63 E-mail: ssntoda@gmail.com
Служба у справах дітей Харківської області	Область: Харківська Нас. пункт: Харків Поштова адреса: 61022, м. Харків, майдан Свободи, 5, Держпром, 6-й під'їзд, 4-й поверх, кімн. 587, 589 Тел. (факс): (057) 705-50-17, 757-44-36, ф. 757-44-35 E-mail: slugbaditey@kharkivoda.gov.ua

Служба у справах дітей Херсонської області	Область: Херсонська Нас. пункт: Херсон Поштова адреса: 73000, м. Херсон, пл. Свободи, 1, каб. 406, 407 Телефон: (0552) 49-20-79, факс (0552) 22-64-87 e-mail: ssd@khoda.gov.ua
Служба у справах дітей Хмельницької області	Область: Хмельницька Нас. пункт: Хмельницький Поштова адреса: 29005, м. Хмельницький, Будинок освіти, Майдан незалежності, 1, к. 131, Тел. (факс): (0382) 79-41-43, 65-61-62 E-mail: 25879401@mail.gov.ua
Служба у справах дітей Черкаської області	Область: Черкаська Нас. пункт: Черкаси Поштова адреса: 18000, м. Черкаси, бул. Т. Г. Шевченка, 185, Тел. (факс): (0472) 33-01-15, 32-11-40, 33-08-12, 32-00-66 E-mail: 25727677@mail.gov.ua
Служба у справах дітей Чернівецької області	Область: Чернівецька Нас. пункт: Чернівці Поштова адреса: 58010, м. Чернівці, вул. Університетська, 20, Тел. (факс): (0372) 52-24-08 E-mail: slujba-cv2015@ukr.net
Служба у справах дітей Чернігівської області	Область: Чернігівська Нас. пункт: Чернігів Поштова адреса: 14000, м. Чернігів, проспект Миру, 19 Тел. (факс): (0462) 65-17-64, 67-46-38 E-mail: ssd_post@cg.gov.ua
Служба у справах дітей та сім'ї м. Києва	Нас. пункт: Київ Поштова адреса: 04050, м. Київ, вул. Дегтярівська, 3а Тел. (факс): (044) 483-45-55, 484-05-25, 484-05-24, 484-05-23, 484-05-22 E-mail: ssd@kievcity.gov.ua

Додаток 1.2.
Мережа притулків для дітей служб у справах дітей

Область	Адреса, телефон
Волинська область	Волинська область, м. Рожище, вул. Шевченка, 89 тел. (3368) 2-25-61 E-mail: prutylok1998@ukr.net
Закарпатська область	Закарпатська область, Берегівський район, смт Батьово, вул. Кошута, 146 тел. (03141) 4-94-02, 4-94-03
Кіровоградська область	Кіровоградська область, м. Олександрія, вул. Артема, 12, тел. (0235) 6-82-09
Львівська область	Львівська область, м. Львів, вул. Левандівська, 17-в тел. (032) 267-93-49, 267-91-90 E-mail: prutulok2015ukr.net
Одеська область	Одеська область, м. Одеса, вул. В. Стуса, 2-б тел. (048) 731-62-10
	Одеська область, м. Березівка, вул. Данілішина, 8 тел. (04856) 2-14-75
	Одеська область, м. Роздільна, вул. Леніна, 1 тел. (04853) 3-23-58
Чернівецька область	Чернівецька область, м. Чернівці, вул. Головна, 169 тел. (03722) 7-45-04 E-mail: prutylok.cv@gmail.com

Додаток 1.3.

Мережа центрів соціально-психологічної реабілітації дітей

Область	Назва закладу	Адреса, телефон
Вінницька область	Комунальний заклад «Жмеринський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей»	Вінницька область, м. Жмеринка, вул. Училищна, 9 (04332) 5-07-32 centr-reabilit@ukr.net
	Комунальний заклад «Вінницький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей»	Вінницька область, м. Вінниця, вул. 1905 року, 12 (0432) 67-72-45 vin_centre_sprd@ukr.net
Волинська область	Волинський обласний центр соціально-психологічної реабілітації	Волинська область, м. Ковель, вул. Відродження, 12-а (3352) 71-819,
Дніпропетровська область	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Дніпровської міської ради	Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Тверська, 41 (0562) 38-84-86, 27-15-24
	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Барвінок» Дніпровської міської ради	Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Янтарна, 45 (056) 38-82-16, 724-67-05 PriyutBarvinok@ukr.net
	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Криворізької міської ради	Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг, вул. Озерна, 17 (0564) 64-43-35
	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Теплий дім»	Дніпропетровська область, м. Марганець, вул. 40 років Жовтня, 87 (05665) 2-35-08 dim040592@ukr.net
	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Кам'янської міської ради	Дніпропетровська область, м. Кам'янське, вул. Білоруський проїзд, 4-а (05692) 7-05-42 pritulokdndz@i.ua
	Комунальний заклад Центр соціально-психологічної реабілітації дітей № 1 Криворізької міської ради	Дніпропетровська область, м. Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 51-а (056) 406-15-05, 406-20-50
	Апостолівський Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Надія»	Дніпропетровська область, м. Апостолове, вул. Вокзальна, 97 (056) 9-12-56, 9-41-04

Донецька область	Великоновосілівський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Донецька область, Великоновосілівський район, смт Велика Новосілка, вул. Щорса, буд. 42 (06243) 2-07- 69 wn.cent@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Добропільської міської ради	Донецька область, м. Добропілля, м-н Сонячний, 18-а, приміщення, 1 (06277) 44-951 dobrpriyut@meta.ua
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей в м. Лиман	Донецька область, м. Лиман, вул. Свободи, 104 (06261) 4-24-56, csprd-liman@ukr.net
	Комунальний заклад «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей в м. Слов'янську»	Донецька область, м. Слов'янськ, вул. Короленка, 3 (06262) 66-41-04 slavchild@gmail.com
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Торецької міської ради	Донецька область, м. Торецьк, вул. Гоголя , 4 (06247) 3 -74- 02
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей для дітей служби у справах дітей Авдіївської міської ради	Донецька область, м. Авдіївка, вул. Молодіжна, 15 (06236) 3-10-75, 3-29-65 avd_priut@meta.ua
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Краматорської міської ради	Донецька область, м. Краматорськ, вул. Героїв України, 18 (06264) 35–5-70 kramcsrn@ukr.net
Житомирська область	Комунальна установа Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Сонячний дім» Житомирської обласної ради	10012, Житомирська область, м. Житомир, пров. Івана Садовського, 5а (0412) 51-20-96
	Коростенський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Віри, Надії, Любові»	11500, Житомирська область, м. Коростень, провулок Табукашвілі, 14, (242) 9-30-68
Закарпатська область	Закарпатський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Закарпатська область, м. Свалява, вул. Верховинська, 43а (03133) 2-24-05

Запорізька область	Комунальний заклад «Запорізький обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Запорізької обласної ради	69093, Запорізька область, м. Запоріжжя, вул. Узбекистанська, 13 (061) 223-66-93, (061) 223-63-32 zap_crd@ukr.net
	Комунальний заклад «Пологівський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Запорізької обласної ради	70600, Запорізька область, м. Пологи, вул. Суворова, 4 (06165) 2-32-29 (06165) 50-129 adpol097@ukr.net
	Комунальний заклад «Мелітопольський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Запорізької обласної ради	72301, Запорізька область, м. Мелітополь, II провулок Чехова, 33а (06192) 6-14-42, (06192) 6-53-19 mozsprd@ukr.net
	Комунальний заклад «Оріхівський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Запорізької обласної ради	70500, Запорізька область, м. Оріхів, вул. Запорізька, 28 (06141) 4-40-10 zentr.orihiv@ukr.net
	Комунальний заклад «Мирненський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Запорізької обласної ради	72350, Запорізька область, Мелітопольський район, смт Мирне, вул. Комсомольська, 14а (06194) 9-47-55 mirnoe_zentr@ukr.net
Івано-Франківська область	Міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей в Івано-Франківській області	77163, Івано-Франківська область, Галицький район, с. Медина, вул. Чорновола, 104 mzsprd@ukr.net
	Івано-Франківський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей	76010, м. Івано-Франківськ, вул. Набережна, 34б, (0342) 78-53-19 ifocs-prd@ukr.net
Київська область	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Копилів»	08033, Київська обл., Макарівський р-н, с. Копилів, вул. Макарівська, 31-А 045-7-83-02-18 centr_ssd@ukr.net
	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Переяслав»	08454, Київська обл., Переяслав-Хмельницький р-н, с. Циблі, вул. Шевченка, 52а (04567) 2-41-48 chernysh_nikolay@bigmir.net

Київська область	Комунальний заклад Київської обласної державної адміністрації Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Узин»	09161, Київська обл., Білоцерківський р-н, м. Узин, вул. Київська, 13 (045) 632-61-63
	Київській обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Отчий дім»	08141, Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с. Петрівське, вул. Петровського, 1186 (044) 583-08-56, 066-755-42-42, 098-460-95-59 otchiy-dim@ukr.net
	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Оберіг»	09700, Київська обл. м. Богуслав, вул. 40-річчя Перемоги, 8 (04561) 5-14-58
	Київський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Сезенків»	07524, Київська обл. Барішівський р-н, с. Сезенків, вул. Леніна, 33 (04576) 2-72-02 sprdsezenkiv@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Злагода»	09117 Київська область, м. Біла Церква, вул. Пушкінська, 29 (045) 639-90-55 zlagoda-1@ukr.net,
Кіровоградська область	Комунальний заклад «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Кіровоградської обласної ради»	Кіровоградська обл., м. Кропивницький, вул. Короленко, 50 (0522) 34-20-95 cspr@ukr.net
Луганська область	Лисичанський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Луганська область, м. Лисичанськ, вул. 40 лет Победы, 12а (06451) 5-24-17, 5-18-44
Миколаївська область	Комунальний заклад «Миколаївський центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Миколаївської обласної ради	Миколаївська область, м. Миколаїв, вул. Новобузька, 97 (0512) 56-83-42
	Комунальний заклад «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Южноукраїнської міської ради»	Миколаївська область, м. Южноукраїнськ, вул. Молодіжна, 5а (051236) 5-57-22
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Вознесенської міської ради	Миколаївська область, м. Вознесенськ, вул. Київська, 110 (051234) 4-46-74

Миколаївська область	Радсадівський соціально-реабілітаційний центр для дітей служби у справах дітей Миколаївської райдержадміністрації	Миколаївська обл., Миколаївський р-н, с. Радсад (0512) 76-77-00
	Комунальний заклад «Первомайський центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Миколаївської обласної ради	Миколаївська обл., м. Первомайськ, вул. Юності, 8 (051261) 5-04-40
Одеська область	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Одеської міської ради	Одеська обл., м. Одеса, вул. Терешкової, 12а 050-336-32-44 (04852) 766-00-65 centr.deti@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Кодимської районної державної адміністрації	66000, Одеська обл, м. Кодима, вул. Садова, 3 (04867) 2-11-39 bysluk@i.ua
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Білгород-Дністровської районної державної адміністрації	67700, Одеська область, м. Білгород-Дністровський, вул. Молодіжна, 71 (04849) 3-65-07
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Ширяївської районної державної адміністрації	66810, Одеська обл., Ширяївський р-н., с. Миколаївка, (04858) 2-42-44
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Тарутинської районної державної адміністрації	68500, Одеська область, м. Тарутино, вул. Спортивна, 1а (04847) 3-16-75
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Фрунзівської районної державної адміністрації	66740, Одеська обл., Фрунзівський р-н, смт Затишшя. вул. Елеваторна, 3 (04860) 9-59-90
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Ізмаїльської районної державної адміністрації	68640, Одеська обл., Ізмаїльський р-н, с. Суворове (04841) 4-49-90 prituloksuv@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Біляївської районної державної адміністрації	67600, Одеська обл., Біляївський р-н, с. Троїцьке, вул. Сатова, 8 (04852) 3-54-73
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Ізмаїльської міської ради	68800, Одеська обл, м. Ізмаїл, вул. Червоноармійська, 20 (04841) 6-55-36

Полтавська область	Комунальний заклад «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Полтавської обласної ради	Полтавська обл., м. Полтава, вул. Халтуріна, 5 (05322) 7-21-94 prytulok_poltava@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Автозаводської районної адміністрації виконавчого комітету Кременчуцької міської ради	Полтавська обл., м. Кременчук, пр. Свободи, 148 (0536) 77-35-51 center.ditu.kremenchyk@ukr.net
Рівненська область	Комунальний заклад «Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей» Рівненської обласної ради	Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Олександрія, вул. Санаторна, 26 (0362) 43-59-42
Сумська область	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Сумська обл., м. Шостка, вул. Марата, 34 (05449) 6-11-48
	Сумський центр соціально-психологічної реабілітації дітей області	Сумська обл., м. Суми, вул. Ковпака, 37 (0542) 65-37-64
Тернопільська область	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей Тернопільської облдержадміністрації	Тернопільська обл., м. Тернопіль, вул. Стрімка, 6 (0352) 52-21-84, (0352) 52-84-47 prtl.te@meta.ua
Харківська область	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей	61038, м. Харків, вул. Краснодарська, 102А 711-05-74 obl_priut@ukr.net
	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Гармонія»	61029, м. Харків, вул. Фісаченкова, 4 738-20-00 garmoniya59@ukr.net
	Балаклійський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	64263, Харківська обл., Балаклійський р-н, с. Шевелівка, вул. Центральна, 74-а (0572-249) 5- 44-85
	Красноградський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	63300, Харківська обл., м. Красноград, вул. Лермонтова, 69 (0572-244) 7-33-81 kcsprd@ukr.net
	Ізюмський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	64300, Харківська обл., м. Ізюм, просп. Леніна, 89 (0572-243) 2-45-11 lzum.czentr.2013@ukr.net

Харківська область	Чугуївський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	64500, Харківська обл., м. Чугуїв, пров. Мічуріна, (0572) 246 2-30-46 chuguevcsprd@ukr.net
	Обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Надія»	62620, Харківська обл., Великобурлуцький р-н, с. Вільхуватка, вул. Гагаріна, 17 А 252-92-6-80 byrlyk-center@ukr.net
	Харківський міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей	Харків, вул. Власенка, 14 csprd12@gmail.com
Херсонська область	Комунальний заклад Херсонської обласної ради «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей»	Херсонська обл., м. Херсон, с. Степанівка, вул. Запорізька, 4 (0552) 37-42-01, 41-81-08, 41-81-46 priut50@i.ua
Хмельницька область	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Щасливе дитинство»	Хмельницька обл., м. Полонне, вул. Толстого, 117 (03843) 2-07-38
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей «Подоланчик»	Хмельницька обл., м. Хмельницький, вул. Конєва, 5/1 (03822) 2-05-37
Черкаська область	Комунальний заклад «Черкаський обласний центр соціально-психологічної реабілітації дітей Черкаської обласної ради»	Черкаська обл., м. Черкаси, вул. Чайковського, 40 (0472) 64-22-00, 64-22-33 cherkasy_kids@ukr.net
	Комунальний заклад «Обласний міжрегіональний центр соціально-психологічної реабілітації дітей у м. Умані Черкаської обласної ради»	Черкаська обл., м. Умань, вул. Івана Гонти, 12 (244) 4-84-56 prutylokuman@ukr.net
Чернігівська область	Чернігівський центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей облдержадміністрації	Чернігівська обл., м. Чернігів, вул. Толстого, 110а (0462) 64-51-06 chernigivpriut@meta.ua
Чернігівська область	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей облдержадміністрації	Чернігівська обл., с. Хмільниця, вул. Шкільна, 2 (0462) 68-76-66 csprd_2006@ukr.net
	Ніжинський центр соціально-психологічної реабілітації дітей служби у справах дітей облдержадміністрації	Чернігівська обл., м. Ніжин, вул. Гончарна, 19а (04631) 3-14-30 nopdn@ukr.net

м. Київ	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей та сім'ї виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	м. Київ, вул. Полярна, 7а (044) 464-20-21 cspr2@ukr.net
	Центр соціально-психологічної реабілітації дітей № 1 Служби у справах дітей виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)	м. Київ, пр. Маяковського, 28в (044) 515-79-90; 515-16-76 kyivcspr1@ukr.net

Додаток 1.4.
Мережа обласних центрів соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді

Область	Адреса, телефон, E-mail
Вінницький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Вінницька Вінниця 21050, м. Вінниця, вул. Монастирська, 47 (0432) 67-29-66, 67-10-40, 67-12-30 (ф)., 59-20-72 vocsssdm@ukr.net
Волинський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Волинська Луцьк 43025, м. Луцьк., вул. Степана Бандери, 5 (0332) 72-77-10 ф. 711212 vocsssdm1@ukr.net
Дніпропетровський обласний центр соціальних служб для сім'ї дітей та молоді	Дніпропетровська Дніпро 49054, м. Дніпро, пр. Кірова, 83/2 (056) 370-48-18
Донецький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Донецька м. Слов'янськ 84100, Донецька обл., м. Слов'янськ, пл. Жовтневої Революції, 2 (06262) 3-45-54
Житомирський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Житомирська Житомир 10014, м. Житомир, вул. М. Бердичівська, 25 (0412) 47-44-07, 47-09-92 zt_kadru@ukr.net
Закарпатський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Закарпатська Ужгород 88008, м. Ужгород, пл. Народна, 4; 6-й поверх, к. 601, 602, 603, 605, 608 (03122) 3-52-27, 3-40-00 zocsssdm@gmail.com
Запорізький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Запорізька Запоріжжя 69037, м. Запоріжжя, вул. Рекордна, 24, (061) 224-70-09 css@ukrpost.ua
Івано-Франківський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Івано-Франківська Івано-Франківськ 76004, м. Івано-Франківськ, вул. Грушевського, 21 (0342) 53-91-07 if_ocsssdm@i.ua
Київський обласний центр соціальних служб для сім'ї дітей та молоді	Київська Київ 01032, м. Київ, вул. Симона Петлюри (Комінтерну), 16 (044) 235-84-35 kocsssdm@ukr.net

Кіровоградський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Кіровоградська Кропивницький вул. Преображенська, 2, 3-й поверх (0522) 24-67-83, 32-10-07 public@ocsssdm.kr-admin.gov.ua
Луганський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Луганська Северодонецьк м. Северодонецьк, вул. Федоренка, 41, (06452) 4-30-97
Львівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Львівська Львів 79000, м. Львів, вул. Чайковського, 17 (032) 261-09-37, 261-09-42 locssm@ukr.net
Миколаївський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Миколаївська Миколаїв 54001, м. Миколаїв, вул. Спаська, 43/5 (0512) 37-64-92, 37-67-07, факс 37-64-92
Одеський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Одеська Одеса 65107, м. Одеса, вул. Канатна, 83, (048) 728-38-60, 728-33-77 odesa_ocsssdm@ukr.net
Полтавський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Полтавська Полтава 36029, м. Полтава, вул. Жовтнева, 54, к. 401 (05322) 29-411, 73-329
Рівненський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Рівненська Рівне 33001, м. Рівне, вул. Дубенська, 71а (0362) 63-18-65 rocssm@ukr.net
Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Сумська Суми 40022, м. Суми, вул. Троїцька, 26 (0542) 25-42-33
Тернопільський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Тернопільська Тернопіль 46008, м. Тернопіль, вул. Шпитальна, 7 (0352) 23-65-78, ф. 22-03-95
Харківський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Харківська Харків 61022, м. Харків, Держпром, майдан Свободи, 5, 6 під., 9 пов., к. 47 (057) 757-08-94 xcssm@ukr.net
Херсонський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Херсонська Херсон м. Херсон, вул. Воронцовська, 11 (0552) 26-35-51, 26-35-51 kherson_ocsssdm@ukr.net

Хмельницький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Хмельницька Хмельницький м. Хмельницький, Львівське шосе, 10/1 (0382) 76-55-58, 76-55-58
Черкаський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Черкаська Черкаси 18033, м. Черкаси, вул. Громова, 10, к. 508, 509, 510, 511, 512 (0472) 63-05-54, 63-54-97 winners@ukrpost.ua
Чернівецький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Чернівецька Чернівці м. Чернівці, вулиця Університетська, 20 (0372) 55-28-02, 55-04-00
Чернігівський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Чернігівська Чернігів 14000, м. Чернігів, вул. Шевченка, 21 (0462) 77-89-84, 77-48-25, 77-89-58 cssm_post@cg.gov.ua
Київський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	м. Київ м. Київ-057, вул. Довженка, 2 (перший під'їзд будинку навпроти станції метро «Шулявська») (044) 458-27-67 kmcsm@ukr.net

Додаток 1.5.
Центри соціально-психологічної допомоги
та Центри матері та дитини

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Вінницька	«Козятинський обласний соціальний центр матері та дитини»	м. Козятин вул. Пролетарська, 91 Тел. (факс): (04342) 5-35-35, 5-35-34	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні. В закладі мають право перебувати жінки в період з 7-го місяця вагітності до досягнення дитиною 1,5 річного віку. <i>Прим.</i> Звертатися до Центру соціальних служб сім'ї дітей та молоді. Приймають до себе клієнтів тільки через направлення від державної адміністрації.
Волинська	Волинський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Луцьк, вул. Декабристів, 23 Тел.: (0332) 78-48-09, (0332) 78-23-88 Моб. тел.: (050) 438-60-31	Стаціонар денний та цілодобовий. Надання психологічних, соціально-побутових, соціально-педагогічних, соціально-медичних, інформаційних і юридичних послуг тощо, особам, які опинилися у складних життєвих обставинах, що сприятиме якнайшвидшому їх поверненню до нормальних умов життєдіяльності.
Дніпропетровська	Обласний комунальний заклад «Дніпропетровський центр соціально-психологічної допомоги»	м. Дніпро, вул. Праці, буд. 24 Тел.: (056) 376-53-83, (056) 748-07-39	Цілодобово. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 15 місць. Термін перебування до 3-х місяців.
Донецька	Донецький обласний Центр соціально-психологічної допомоги	м. Дружківка, вул. Машинобудівників (Радченка), 64 Моб. тел.: (095) 428-17-00	Цілодобово. Психологічні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, соціально-медичні, інформаційні, юридичні послуги. Обласний центр соціально-психологічної допомоги — установа для тимчасового притулку (до 90 діб на рік) та соціальної адаптації. Осіб (зокрема, з дітьми), які перебувають у складних життєвих обставинах (зокрема, спричинених стихійним лихом, учиненням стосовно них злочину, насильством в сім'ї) віком від 18 до 35 років, які зазнали різних форм насилля: фізичного, сексуального, психологічного; стали жертвами торгівлі людьми тощо. Заклад розрахований на 15 місць.

Житомирська	Житомирський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Житомир, вул. Маршала Рибалка, 32 Тел.: (0412) 25-59-89	Цілодобово. Послуги: психологічні, юридичні, соціально-педагогічні. Заклад розрахований на 16 місць. Термін перебування — до 90 діб. Заклад надає допомогу особам від 13 до 35 років.
Закарпатська	Закарпатський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Ужгород вул. Благоева, 10-6 Тел.: (0312) 63-80-97 Моб. тел.: (050) 077-69-59, (099) 029-44-45	Послуги: психологічні, юридичні, соціально-педагогічні; перебування до 90 діб, безкоштовне харчування. Цілодобово. Спеціалісти: з 9.00 до 17.00.
	Обласний соціальний центр матері і дитини	м. Перечин, вул. Червоноармійська, 36 Тел.: (0245) 2-34-87	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні. Тимчасове влаштування.
Запорізька	Запорізький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Запоріжжя, вул.Північно-кільцева, 22а Тел.: (061) 213-88-20	Цілодобово. Соціальні, психологічні, юридичні послуги клієнтам, які перебувають в складних життєвих обставинах, зокрема, через насильство в сім'ї (безкоштовно). Можливість протягом 3-х місяців перебування жінок з дітьми від 3-х років у притулку. Заклад розрахований на 10 місць.
	«Обласний соціальний центр матері та дитини»	м. Бердянськ, вул. І. Франка, 18 Тел. (факс): (0615) 34-05-54	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні, тимчасове влаштування.
Івано-Франківська	Центр соціально-психологічної допомоги	с. Верховина, вул. Ковалю, 1 Тел.: (03432) 2-51-45	Психологічні, соціально-педагогічні, юридичні, соціально-економічні та інформаційні послуги. Захист прав та інтересів осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах. Тимчасовий притулок та харчування осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах Заклад розрахований на 30 місць.
Київська	Київський обласний центр соціально-психологічної допомоги «Мати і дитина разом»	м. Фастів, вул. Піонерська, 24 Тел.: (04565) 6-66-13	Цілодобово. Соціально-психологічні послуги для матерів, які опинились в складних життєвих обставинах та виникла загроза відмови від дитини (зокрема, жертвам насильства).

Київська	Деснянський районний притулок для жінок, які зазнали насильства в сім'ї	м. Київ, вул. Курчатова, 14а Тел. (факс): (044) 518-73-72	Цілодобово. Надання тимчасового притулку для жінок (з дітьми), які постраждали від насильства в сім'ї. Термін перебування — від 1 до 3 місяців. Заклад розрахований на 10 місць. Консультування юристів, психологів, лікарів, соціальних працівників.
	Київський міський центр по роботі з жінками	м. Київ, вул. Мельникова, 20 Тел.: (044) 483-07-13, (044) 489-44-48	Допомога жертвам насильства та жінкам, які опинилися в кризових ситуаціях. Психологічна та юридична допомога, влаштування на тимчасове проживання до притулку для потерпілих від насильства в сім'ї. Організація та проведення різноманітних курсів та навчання для жінок в центрі.
	Київський міський центр соціально – психологічної допомоги	м. Київ, вул. Новодарницька, 26, корпус 1 Тел. (факс): (044) 566-15-48	Профілактика. Надання соціальних, психологічних та юридичних послуг (безкоштовно). Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 30 місць (строк перебування — до 3-х місяців).
	Центр сім'ї Дарницького району м. Києва	м. Київ, вул. Григоренко 21-б Тел. (факс): (044) 575-46-72	Надання просвітницьких, консультативних, психокорекційних послуг для тих, хто постраждав від насильства в сім'ї. Сімейна медіація (безкоштовно).
Кіровоградська	Кропивницький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Кропивницький, вул. Короленка, 50 Тел.: (0522) 27-42-36	Цілодобово. Надання соціальних послуг. Психокорекція. Правовий захист. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів. Заклад розрахований на 12 місць.
	КЗ «Кіровоградський обласний соціальний центр матері та дитини»	м. Кропивницький, вул. Металургів, 2 Тел. (факс): (552) 27-70-59	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні послуги.
Луганська	Луганський обласний центр соціально-психологічної допомоги	Слов'янськ-Сербський р-н, смт Слов'янськ-Сербський, вул. Гагаріна, 36 Тел.: (06473) 9-30-54	Послуги (безкоштовні): медичні, юридичні, психологічні, соціально-педагогічні. Проживання до 90 діб. Заклад розрахований на 16 місць.

Львівська	Львівський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Львів, вул. Коновальця, 103 Тел. (факс): (032) 37-99-20, (032) 37-99-27	Цілодобово. Профілактика. Реабілітація. Надання соціальних, педагогічних, психологічних послуг. Заклад розрахований на 15 місць.
	Комунальний заклад «Обласний соціальний центр матері та дитини» Львівської обласної ради	м. Дрогобич, Тел. (факс): (03244) 3-89-20, (03244) 1-01-43 Моб. тел.: (096) 367-11-02	Цілодобово. Соціально-психологічні послуги для матерів, які опинились в складних життєвих обставинах та виникла загроза відмови від дитини (зокрема, жертвам насильства) Кількість: 20 ліжко-місць (10 матерів і 10 дітей), термін перебування до 20 місяців.
Миколаївська	Обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Вознесенськ, вул. Жовтневої революції, 239 Тел.: (0513) 45-30-42	Соціальні, психологічні та юридичні послуги особам, які перебувають в складних життєвих обставинах, зокрема, через насильство в сім'ї. Є можливість цілодобового перебування в центрі жінкам з дітьми протягом 3-х місяців. Заклад розрахований на 24 місця.
Одеська	Обласна комунальна установа «Обласний центр соціально-психологічної допомоги»	м. Одеса, вул. Вал. Терешкової, 12а Тел. (факс): (048) 766-00-62	Цілодобово. Психологічні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, інформаційні, юридичні послуги. Заклад розрахований на 24 місця.
	«Соціальний центр матері і дитини»	м. Одеса, вул. Генерала Петрова, 47 Тел.: (048) 725-00-41	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні послуги.
Полтавська	Полтавський обласний соціальний центр матері та дитини	Кременчуцький р-н с. Омельник, вул. Леоніова, 10 Тел.: (0536) 73-88-74, (0536) 73-88-75, Моб. тел.: (096) 618-64-12	Обласний соціальний центр матері та дитини створений для жінок від народження і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців.
Рівненська	Рівненський обласний соціальний гуртожиток», Відділення матері та дитини	м. Рівне, вул. П. Могили, 57. Тел.: (0362) 68-40-39	Відділення створене для тимчасового проживання жінок на сьомому-дев'ятому місяці вагітності та матерів з дітьми віком від народження до 18-ти місяців, які опинились в складних життєвих обставинах.

Сумська	Сумський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Суми, вул. Іллінська, 51-г Тел.: (0542) 60-18-58 Моб. тел.: (066) 321-18-90	Стационар цілодобовий. Профілактика. Реабілітація. Заклад розрахований на 16 місць.
	«Соціальний центр матері та дитини»	м. Суми, вул. Герасима Кондратьєва, 110 Тел. (факс): (0542) 78-15-27 Моб. тел.: (095) 300-26-57	Цілодобово психологічні, соціально-педагогічні, соціально-медичні Кількість місць: 10 осіб, мами від 6 місяців вагітності і до виповнення дитині 18 місяців.
Тернопільська	Тернопільський обласний центр соціально-психологічної допомоги «Родина»	м. Тернопіль, вул. Коновальця, 18 Тел. (факс): (0352) 28-79-29	Тимчасовий притулок. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів.
Харківська	Харківський обласний центр матері та дитини	м. Люботин вул. Нове життя, 28 Тел.: (057) 741-21-41	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7—9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців. Заклад розрахований на 25 осіб.
Херсонська	Соціальний центр матері та дитини Херсонської обласної ради	м. Херсон, вул. Цюлковського, 41 Тел.: (0552) 37-64-76, (0552) 41-06-08 Моб. тел.: (050) 988-47-09	Соціальний центр матері та дитини створений для жінок від 7—9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців. Розрахований на 20 місць (10 дорослих, 10 дітей).
Хмельницька	Державний заклад «Хмельницький обласний центр соціально-психологічної допомоги»	м. Хмельницький, вул. Заводська, 61/1 Тел.(факс): (0382) 74-64-72	Стационар денний та цілодобовий. Профілактика. Надання соціальних послуг. Сприяння в працевлаштуванні, отриманні або відновленні документів, проходженні медичних оглядів.
	Хмельницький обласний соціальний центр матері і дитини	смт Чорний Острів, пров. Вовчогоранський, 5 Хмельницький р-н Тел.: (0382) 62-21-50 Моб. тел.: (067) 957-89-65, (098) 945-87-48	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7—9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців. Заклад розташований на 7 осіб.

Чернігівська	Чернігівський обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6 Тел. (факс): (04622) 5-82-74	Стационар денний та цілодобовий. Надання невідкладної комплексної допомоги (психологічних, соціально-побутових (зокрема, тимчасового притулку), соціально-педагогічних, соціально-медичних, соціально-економічних, інформаційних і юридичних послуг).
	Чернігівський обласний соціальний центр матері і дитини	м. Чернігів, вул. Елеваторна, 6 Тел. (факс): (04622) 5-82-74	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7—9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців.
Чернівецька	Чернівецький обласний центр соціально-психологічної допомоги	м. Чернівці, вул. Білоруська, 22 Тел. (факс): (0372) 58-23-83	Стационар денний та цілодобовий, тимчасовий притулок. Надання невідкладної комплексної допомоги (психологічних, соціально-побутових, соціально-педагогічних, соціально-медичних, інформаційних і юридичних послуг тощо) особам, які опинилися в складних життєвих обставинах, що сприятиме якнайшвидшому їх поверненню до нормальних умов життєдіяльності.
	Чернівецький обласний соціальний центр матері і дитини	м. Чернівці, вул. Луковецька, 2-4 Тел: (0372) 52-79-98	Центр матері та дитини створений для перебування жінок від 7—9 місяців вагітності і до виповнення новонародженій дитині 18 місяців Заклад розрахований на 10 осіб.

Додаток 1.6.

Громадські організації на регіональному рівні

Область	Назва	Адреса, телефон	Послуги, які можна отримати
Вінницька	Вінницьке відділення Всеукраїнської благодійної організації «Фонд допомоги жертвам насилля»	м. Вінниця, вул. Пирогова, 109 Тел. (факс): (0432) 50-79-03	Амбулаторне анонімне консультування. Надання соціальних послуг (просвітницькі, консультативні, психокорекційні, соціально-правові (правове консультування, правовий захист).
	Вінницька міська громадська організація «Інформаційно-профілактичний кризовий жіночий центр»	м. Вінниця, вул. Некрасова, 23 Тел.: (0432) 57-80-84	Консультативний центр. Юридичні, психологічні, інформаційні, медичні послуги.
	Вінницька громадська організація «Інформаційно-просвітницький центр "ВІСЬ"»	м. Вінниця, вул. Зодчих, 5 Моб. тел.: (096) 588-62-14	Інформаційно-просвітницька діяльність у сфері протидії насильства.
	Вінницька громадська організація «Пані Всесвіт»	м. Вінниця, а/с 737 вул. 50-річчя Перемоги, 27, к. 41 Тел.: (0432) 26-06-33	Основні напрямки роботи: освіта, протидія насиллю проти жінок. Тренінги, психологічні консультації.
Волинська	Волинська обласна громадська організація «Центр правової допомоги»	м. Луцьк, вул. Грушевського, 14 Тел.: (03352) 7-39-92 Моб. тел.: (094) 909-19-92	Правове консультування жінок, які постраждали від насильства.
Дніпропетровська	Обласна громадська організація «Промінь»	м. Дніпро, вул. Героїв Сталінграду, буд. 32-а, кв. 24 Тел. (факс): (056) 789-80-18 Моб. тел.: (066) 40-72-038	Правова допомога уразливим групам населення, зокрема, консультування жінок, які є потерпілими від насильства в сім'ї, консультування з питань міграції та протидії торгівлі людьми.

Дніпропетровська	Шелтер від Фонду народонаселення (UNFPA)	Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг (адресу дізнатись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади): Мобільна бригада в м. Кривий Ріг: 063-338-38-72; 099-366-63-44; ЦССДМ: (05642) 405-69-55	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 30 місць).
	Громадська організація «Клуб «Імпульс»	Дніпропетровська обл., м. Павлоград, вул. Рєпіна, 95 Тел.: (0563) 20-96-21	Консультативний центр. Консультативна допомога, реабілітаційні послуги постраждалим від насильства в сім'ї, торгівлі людьми, ВІЛ-інфікованим, наркозалежним.
Донецька	Притулок від Фонду народонаселення (UNFPA)	Донецька обл., м. Маріуполь (адресу дізнатись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади). Мобільна бригада в м. Волноваха: 063-026-93-21, 099-366-63-12. ЦССДМ в м. Маріуполь: (0629) 33-52-25, (0629) 33-14-78.	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 30 місць).
Житомирська	Громадська організація «Жіночий інформаційно-консультативний центр»	Житомирський район, смт Озерне, вул. Авіаційна, 28 Тел. (факс): (0412) 40-07-31 (0412) 40-07-32	Цілодобово. Профілактика, реабілітація, послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні, юридичне консультування, правовий захист, працевлаштування, влаштування у тимчасовий притулок. Заклад розрахований на 8 осіб.

Закарпатська	Благодійний фонд інформаційних та освітніх ініціатив «Розвиток»	м. Мукачеве, пл. Миру 17/12 Тел.: (03131) 3 84 32	Безкоштовні юридичні консультації; діяльність в сфері протидії торгівлі людьми та протидії насильству.
Запорізька	Притулок від Фонду народонаселення (UNFPA)	м. Бердянськ, (адресу дізнатись через Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та мобільні бригади): Мобільна бригада в м. Бердянськ: (063) 337-08-30, (099) 366-64-52; ЦССДМ м. Бердянськ: (06153) 6-25-91	Надається психологічна допомога жертвам домашнього насильства та притулок (розрахований на 15 місць).
	Обласна громадська організація «Об'єднання психологів та психологів та психологів «ВЗАЄМОДІЯ»	м. Запоріжжя, вул. Комарова 25, кв.17 Тел. (факс): (061) 270-92-91 Моб. тел.: (067) 393-80-65	Консультації осіб, які постраждали від насильства в сім'ї, програма реінтеграції постраждалих від торгівлі людьми.
Івано-Франківська	Громадська організація «Жінки для майбутнього»	м. Бурштин, вул. Будівельників, 7/5 Моб. тел.: (067) 858-15-83	Захист прав, психологічна та соціальна допомога жінкам, постраждалим від домашнього насильства.
Київська	Соціальна квартира для вагітних жінок та жінок, що постраждали від домашнього насильства з дитиною до 2 років	м. Київ, вул. Довженка 2, кімната 11 Тел. (факс): (044) 457-41-01	Перебування та розміщення жінок, що постраждали від домашнього насильства, що перебувають на останніх місяцях вагітності (7—9) та тих, хто має 1 дитину до 2-х років. Розміщення жінок до соціальної квартири тільки в будні дні з 9 до 18.00 через денний центр. Наявність документів є не обов'язковим.
	Київський міський центр сім'ї «Родинний дім»	м. Київ, вул. Салютна, 11-а Моб. тел.: (063) 392-91-93	Профілактика. Реабілітація. Діє освітній гендерно-ресурсний центр. Послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні; влаштування у тимчасовий притулок. Соціально-педагогічні, психологічні, юридичні консультації, правових захист.

Київська	Громадська організація «Підтримка та захист жінки»	м. Київ, пр-т Маяковського, 63а, кв. 367 Моб. тел.: (067) 503-81-10, (093) 935-11-94	Група підтримки для жінок «Ти не одна», проходить по суботам. Реабілітація. Інформаційні послуги.
	Всеукраїнська громадська організація «РОЗРАДА»	м. Київ, вул. Софіївська 23, оф.12 Тел. (факс): (044) 278-62-51, Моб. тел.: (067) 408-51-12	Профілактика, реабілітація, надання просвітницьких, консультативних, психокорекційних, соціальних послуг. Психологічна та соціальна допомога людям, яка базується на ідеях гуманістичної психології та гендерної рівності, та розповсюдження соціально-психологічних знань.
Кіровоградська	Кіровоградська громадська організація «Територія успіху»	м. Кропивницький, вул. Т. Карла, 84. Тел. (факс): (0522) 32-26-59	Допомога особам, які постраждали від торгівлі людьми. Захист прав жінок, постраждалих від насильства в сім'ї. Правове консультування.
Львівська	Благодійна організація «Регіональний центр соціальної адаптації»	м. Львів, вул. Личаківська, 56 Тел. (факс): (0322) 75-10-51	Стационар денний. Послуги: просвітницькі, консультативні, психокорекційні, юридичне консультування, правовий захист, працевлаштування, влаштування у тимчасовий притулок.
	Західноукраїнський центр «Жіночі перспективи»	м. Львів, пр-т Червоної Калини, 36, «Шувар», оф. 316 Тел. (факс): (032) 295-50-60 Моб. тел.: (067) 674-07-70	Допомога жінкам, які постраждали від насильства, торгівлі людьми: надаються навчально-консультативні, інформаційні, соціально-педагогічні, соціально-економічні, юридичні послуги.
	Благодійний фонд САЛЮС	м. Львів, вул. Зигзаг, 5 Тел. (факс): (032) 237-95-05	Медицино-діагностичні та психотерапевтичні послуги жінкам-жертвам насильства та які зазнали зґвалтування.
Миколаївська	Первомайська районна молодіжна громадська організація «Жіночий інформаційно-координаційний центр "Ольвія"»	м. Первомайськ, вул. 9 Січня, буд. 34А Тел.: (05161) 7-54-35 Моб. тел.: (097) 328-66-98	Надання допомоги особам, які постраждали від насильства в сім'ї та торгівлі людьми.
Одеська	Громадський Рух «Віра, Надія, Любов»	м. Одеса, вул. Успенська, 53 Тел.: (048) 777-25-17, (048) 777-19-40, (048) 706-38-17	Надання допомоги особам, які постраждали від насильства в сім'ї та торгівлі людьми.

Одеська	Громадська організація «Молодіжний центр розвитку»	м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 165, санаторій ім. Горького, 2 поверх Тел. (факс): (048) 704-89-83	Протидія насильству, допомога ув'язненим жінкам, жінкам, які звільнилися з місць позбавлення волі.
Полтавська	Пирятинська районна громадська організація «Жіночі ініціативи»	м. Пирятин, вул. Леніна, 36, Тел. (факс): (05358) 3-28-26	Правова та психологічна допомога жінкам, які постраждали від насильства в сім'ї.
	Полтавський центр сім'ї «Родинний дім»	м. Полтава, вул. Баленка 11, кв. 72, Тел.: (0532) 69-17-39 Моб. тел.: (050) 404-72-73	Гуманітарна допомога, для осіб у СЖО, сімей АТО, жінок, які страждають від домашнього насильства.
	Полтавська обласна громадська організація «Асоціація жінок "Плеяда"»	м. Полтава, вул. Фрунзе, 86а Тел.: (0532) 56-55-14	Економічний розвиток жінок, підтримка їх підприємницьких ініціатив; попередження насильства в сім'ї, протидія торгівлі людьми; просування участі жінок у громадському та політичному житті; подолання дискримінації проти жінок на ринку праці; досягнення гендерної рівності у всіх сферах суспільного життя.
Рівненська	Рівненське обласне об'єднання громадян «Центр підтримки громадських ініціатив «ЧАЙКА»	м. Рівне, вул. Д. Галицького, 16 Тел. (факс): (0362) 23-34-57, (0362) 23-43-48	Захист прав, попередження насильства над жінками, психологічні послуги.
Сумська	Сумське міське громадсько-молодіжне об'єднання «Міський кризовий центр» (СМКЦ)	м. Суми, вул. Кірова, буд. 4, кв. 77. Тел.: (0542) 27-23-29	Захист прав та інтересів жінок, дітей та молоді, які пережили насильство, надання їм інформаційно-консультативної, правозахисної (зокрема, захист прав постраждалих у суді), соціальної та психологічної допомоги; надання інформаційної, консультативної, просвітньої та технічної підтримки НДО Сумської області.

Харківська	Харківське відділення Всеукраїнського благодійного «Фонду допомоги жертвам насилля»	Юридична адреса: 61124, м. Харків, вул. Зернова 6/5, кв. 36, Адреса офісу — провулок Театральний, 1/13, к. 215 Моб. тел.: (093) 006-47-23, (067) 572-30-09	Просвітницькі послуги, консультативні, психопрофілактичні, психокорекційні, правові, соціальне та психологічне консультування, соціальний супровід, групові соціально-психологічні тренінги, сімейне консультування, освітні профілактичні програми в навчальних закладах, оздоровча соціально-психологічна реабілітація.
	Харківська міська жіноча громадська організація "Надія"	м. Харків, пр-т Перемоги, 77а Тел.: (057) 713-74-11	Психологічні, правові послуги, тимчасове перебування жінок, які постраждали від насильства.
Херсонська	Херсонський обласний центр «Успішна жінка»	м.Херсон вул.Чекістів, 2 Тел. (факс): (0552) 42-35-66	Захист прав, подолання насильства проти жінок, психологічна і соціальна допомога.
	Благодійна Організація «Інша»	м. Херсон вул. Літвінова, 46 Моб. тел.: (050) 49-49-424	Захист прав, подолання насильства проти жінок.
Черкаська	Коаліція молодіжних громадських організацій Черкаської області «Молода Черкащина»	м. Черкаси, вул. Ільїна, 266/2 оф. 1 Тел. (факс): (0472) 38-38-78	Інформаційна, просвітницька та методична допомога. Правова допомога постраждалим від насильства в сім'ї.
	Черкаський обласний осередок Всеукраїнської асоціації жінок «Славія»	м. Черкаси, вул. Лазарева, 6, оф. 338 Тел.: (0472) 45-42-52	Підтримка жінок під час розлучення — надання психологічної і правової підтримки жінкам, що опинилися у кризовій ситуації через розірвання шлюбу.
Чернівецька	Чернівецька міська організація ЖІНОЧИЙ ЦЕНТР	м. Чернівці, вул. Івасюка, 3/117 Тел.: (0372) 57-07-89	Інформаційно-методична, юридична підтримка жінок, що опинилися в кризових життєвих ситуаціях та потерпілих від насильства (економічного, домашнього, психологічного та ін.) та жінок, які стали жертвами торгівлі людьми.
	Чернівецьке обласне громадське молодіжне об'єднання «Сучасник»	м. Чернівці, вул. Шевченка, 47/1 Тел.: (0372) 58-55-96	Попередження торгівлі людьми; реабілітація, розшук та повернення потерпілих від торгівлі людьми; попередження домашнього насильства; допомога безробітним жінкам.
Чернігівська	Благодійна організація, Чернігівський жіночий правозахисний центр"	м. Чернігів, вул. Толстого, 120 Тел.: (0462) 24-83-26	Сприяння задоволенню та захисту законних політичних, громадянських, особистих, соціальних, економічних, творчих, національно-культурних та інших прав і свобод жінок та дітей.

Додаток 2

Національні «гарячі» лінії

Назва	Телефон
Національна дитяча «гаряча» лінія	0-800-500-225; 116-111 (Київ-стар, Лайфселл)
Національна «гаряча» лінія з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації (цілодобово)	0-800-500-335; 386 (з мобільного)
Урядовий контакт-центр	1545
«Гаряча» лінія Міністерства внутрішніх справ України	(044) 256-03-33
«Гаряча» лінія Національної поліції України	0-800-500-202
«Гаряча» лінія Державної прикордонної служби України	(044) 527-63-63
Державна фіскальна служба України	0-800-501-007
Державна служба з надзвичайних ситуацій (ДСНС), відділ протидії корупції	(044) 289-12-41
Державна міграційна служба України	(044) 278-50-30
«Гаряча» лінія Національної гвардії України	(044) 226-22-52
«Гаряча» лінія Служби безпеки України	0-800-501-482
Центральний апарат Генеральної Прокуратури України	(044) 200-79-87
«Гаряча» лінія для звернень громадян до начальника Генерального штабу — Головнокомандувача Збройних Сил України	(044) 454-45-73
Call-центр Міністерства оборони України (з питань координації розгляду звернень громадян)	0-800-500-442
Телефон системи безоплатної вторинної правової допомоги для осіб, які зазнали кримінального або адміністративного переслідування при Міністерстві юстиції України	0-800-213-103
«Гаряча» лінія Міністерства закордонних справ України на випадок надзвичайних ситуацій за участю громадян України, які перебувають за кордоном	(044) 238-16-57
«Гаряча» лінія Міністерства охорони здоров'я України	0-800-801-333

«Гарячі» лінії Міністерства освіти і науки України: Загальна середня і дошкільна освіта Вища освіта Професійно-технічна освіта Наука	(044) 481-47-69 (044) 481-47-37; (044) 481-32-63 (044) 287-82-10 (044) 287-89-22
Приймальня Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб	(044) 286-85-28
Державна пенітенціарна служба	(044) 207-34-12
Контакт-центр Пенсійного фонду України	0-800-503-753; (044) 281-08-70; (044) 281-08-71
«Гаряча» лінія офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини	0-800-501-720; (044) 253-75-89
«Гаряча» лінія офісу Уповноваженого Президента України з прав дитини	(044) 255-64-50; (044) 255-76-75
Контактний телефон Приймальні Президента України для попереднього запису громадян на прийом до посадових осіб Адміністрації Президента України	(044) 226-20-77

Додаток 3

Українсько-англійський розмовник

Дозвіл на перебування в Україні	
документи	documents / papers
паспорт	passport
посвідчення водія / права	driving license
посвідчення особи	identity card/ID
реєстраційна карта	registration card
страхова картка	insurance card
документи на автотранспортний засіб	vehicle papers
технічний паспорт/свідоцтво про реєстрацію	vehicle registration certificate
декларація	declaration
документи для перетину кордону	entry documents
накладна	consignment sheet
трудова угода	employment contract
чекова книжка	cheque book
Ваш паспорт, будь ласка.	Can I see your passport, please.
Ваш паспорт прострочений.	Your passport has expired.
Вам необхідно подовжити строк дії вашого паспорта.	You must get your passport renewed.
Діти записані в паспорт вашої (вашого) дружини (чоловіка).	Children are registered in your wife's (husband's) passport.
Зв'яжіться з вашим посольством чи консульством.	Contact your embassy or consulate.
Ці права підроблені.	This driving licence has been forged.
У вас немає необхідних прав на цей автомобіль.	You haven't got the driving licence required for this vehicle.
Ці права дійсні для автомашин, вагою менше ... тонн.	This driving licence is valid only for vehicles less than ... tonnes in weight.

Дозвіл на ваше перебування закінчився.	Your stay permit has expired.
Ви не можете в'їхати до країни тому, що у вас немає дозволу.	You may not enter this country because you haven't got a permit.
Ось ваша ... віза. — в'їзна — виїзна — транзитна — багаторазова	Here is your ... visa. — entry — exit — transit — multiple entry
Вам необхідно отримати транзитну візу.	You need a transit visa.
Ви не можете в'їхати до країни тому, що проти вас висунуто заборону в'їзду.	You may not enter this country because you are subjected to travel ban.
Я повинен вам відмовити у в'їзді.	I have to refuse your entry.
Ви раніше працювали в Україні?	Have you worked in Ukraine before?
Якщо так, то в який період (з... до...) і у кого?	If so, what period (from... to...)? Who was your employer?
У вас укладена трудова угода?	Do you have an employment contract?
Ви не маєте права виїхати з країни тому, що проти вас порушено справу / триває слідство.	You may not leave the country because a case was commenced / you are under investigation.
Коли ви в'їхали в Україну?	When did you enter Ukraine?
Через який пункт ви перетнули кордон?	Which entry point did you use?
Де ви проживали в Україні?	What was your residential address in Ukraine?
Чи ви працювали під час свого перебування в Україні?	Have you worked during your stay in Ukraine?
Ваш дозвіл на перебування тут продовжено до... — серпня — кінця року	Your stay permit has been extended until... — August — the end of the year
Ось ваша реєстраційна карта.	Here is your registration card.

Дорожній контроль	
Чи можу я подивитись Ваші права, технічний паспорт/ свідоцтво про реєстрацію та страхову картку?	May I see your driving license, vehicle registration certificate and insurance card?
Ви вживали алкоголь?	Have you been drinking?
Від вас пахне алкоголем.	Your breath smells of alcohol.
Ви повинні пройти алкотест.	You'll have to take the breathalyzer test.
Подуйте в цю трубку одним подихом.	Blow into this tube in one breath.
Вітаю вас, результат негативний.	Congratulations, the result is negative.
Тут дуже близько до прикордонної зони.	You are very close to the border zone.
Ось ваші документи. Вони в порядку.	Here are your papers/documents. These are fine / OK.
Ви можете їхати далі.	You may drive on.
Звідки ви і куди їдете?	Where are you coming from and where are you going to?
Згідно з технічним паспортом, ви не власник цього авто. Це правда?	According to the vehicle registration certificate you are not the owner of this car. Is this true?
Ви є власником цього автомобіля?	Are you the owner of this car?
Ви заарештовані.	You are under arrest.
Поліція потурбується про автомобіль.	The police will take care of the vehicle.
Ми повинні вас забрати до поліції.	We'll have to take you to the police station.
Ви постійно самі собі суперечите.	Your statements are contradictory.
Я вважаю, що ви говорите неправду.	I don't think you are telling the truth.
Я б хотів побачити ваші документи для перетину кордону.	I'd like to see your entry documents.
Покажіть, будь ласка, вашу накладну.	May I see your consignment sheet, please?

Я б хотів побачити тахометр за попередні дні.	I'd like to see the tachometer reading for previous days.
Згідно з тахометром, ви їхали протягом 16 год без зупинки.	According to the tachometer you have been driving for 16 hours non-stop.
Ваш тахометр не працює.	Your tachometer is out of order.
Будь ласка, передайте мені вашу митну декларацію.	You must pass me your declaration, please.
Коли ви почали зміну?	When did you start the shift?
Коли ви перетнули кордон?	When did you cross the border?
Де був завантажений автомобіль?	Where was the vehicle loaded?
Де буде розвантажений транспортний засіб?	Where will the vehicle be unloaded?
Я повинен конфіскувати ключі від авто і документи.	I've got to confiscate your car keys and your papers.
Ви отримаєте список речей, які ми конфіскували.	You'll get a list of all the objects we've confiscated / seized.
Ви отримаєте всі ці речі завтра в поліцейському відділенні.	You'll get all the objects at the police station tomorrow.
Ви повинні відпочити принаймні 8 год перед тим, як поїдете далі.	You must rest for at least eight hours before you can drive on.
Перевищення швидкості	
швидкість — дозволена — максимальна — середня	speed — speed limit — maximum speed / top speed — average speed
їзда з недозволеною швидкістю	speeding
вказівник швидкості	speed funnel
штрафувати за перевищення швидкості	to fine for speeding
Ви їхали занадто швидко.	You were driving too fast.
Ви перевищили швидкість.	You were exceeding the speed limit / You were speeding.
Ви когось підрізали попереду.	You have cut someone off.
Ви осліпили фарами іншого водія.	You dazzled the other driver with your headlights.

Ви підїхали занадто близько.	You were driving too close to the front car.
Ви не дотримувались безпечної відстані.	You haven't left a sufficient distance.
Ви їхали в стані алкогольного сп'яніння.	You were driving in a state of alcohol intoxication.
Ви не звернули увагу на дорожній знак.	You overlooked a road sign.
Ви їхали без світла.	You were driving without lights.
Ви їхали не по тій стороні вулиці.	You were driving on the wrong side of the road.
Ви виїхали на білу розділову смугу.	You crossed the white traffic strip.
Ви занадто сильно загальмували.	You braked too hard.
Ви зрізали кут.	You cut the corner.
Чи ви розумієте, що це дорога з одностороннім рухом?	Do you realize that this is a one way street?
Керування автомобілем в нетверезому стані	
п'яний	drunk
тверезий	sober
нетверезий стан	drunken state / alcohol intoxication
Ви повинні залишити свій автомобіль тут.	You should leave your car here.
Ви не повинні їхати далі.	You shouldn't drive any more.
Вам краще йти пішки.	You'd better walk.
Вам краще трохи поспати в автомобілі.	You'd better take a nap in the car.
Ви не повинні вживати медикаментів.	You shouldn't take any medicine.
Не їдьте ще декілька годин, поки не знизиться показник алкоголю.	Don't drive for several hours until your alcohol level has gone down.
Скористайтесь громадськими видами транспорту.	Use public transport.
Алкоголь та керування авто не сумісні.	Drinking and driving do not mix.
Вам необхідно пройти алкотест.	I have to ask you to take a breathalyzer test.

Втягніть глибоко повітря та вдихніть у цю трубку.	Just take a deep breath and breathe out into this tube.
Здається, що у вас показник значно вище норми.	I'm afraid, you're well over the limit.
Крадіжка автомобіля	
Коли ви помітили крадіжку?	When did you notice that the theft had taken place?
Хто є власником автомобіля?	Who is the owner of the car?
Чи знаєте Ви, скільки приблизно кілометрів проїхав автомобіль?	Have you got any idea how many kilometers the car has driven – approximately?
Що знаходиться в бардачку / багажнику?	What's in the glove compartment / in the trunk?
Яка марка авто?	What is the car brand?
Який рік випуску?	What is the year of manufacturing?
Якого кольору був автомобіль?	What colour was the car?
Який номер авто?	What is the registration number?
Чи був автомобіль замкнений?	Was the car locked?
Скільки часу ви були відсутні?	How long were you absent / How long weren't you using your car?
Ви підозрюєте кого-небудь?	Do you suspect anyone?
Чи не помітили ви кого-небудь поблизу вашого автомобіля, хто б поводився підозріло?	Did you notice anyone near your car acting suspiciously?
Напад	
напад	assault
Кого ви підозрюєте?	Whom do you suspect?
Чим вас вдарили?	What were you beaten with?
Як був одягнений чоловік?	What was the man wearing?
Чи він погрожував ножем?	Did he threaten you with the knife?
Яку він мав зброю?	What kind of weapon did he have?
Чи ви не сварилися?	Have you been quarreling?
Ви стверджуєте, що штовхнули помилково. Це правда?	You said that you had jostled the person by mistake. Is this true?

Ви вибачились?	Have you apologized?
Вкажіть місце вчинення злочину.	You must show the crime scene.
Хто був з вами?	Who was with you?
Хто може підтвердити ваші свідчення?	Who can confirm your statements / testimonies?
Чи не могли б ви потурбуватись про вашого/вашої друга/подруги? Ви б краще завезли його/її додому. (Чи ви могли би допомогти йому/їй добратися до дому?)	Could you look after your friend here? You'd better take him home.
Крадіжка з магазину	
Вам необхідно погодитись з особистим оглядом.	You'll have to consent for a body search.
Звідки взялися всі ці предмети?	Where do all these items come from?
Я складу список всіх конфіскованих речей. Ви маєте його прочитати та підписати.	I'll have a list of all the items we have confiscated. You must check and sign it.
Ви можете не відповідати.	You may refuse to answer.
Ви зрозуміли ваші права?	Have you understood your rights?
Чи бажаєте ви щось додати?	Do you wish to add anything?
Чи ви були вже засуджені за крадіжку в магазині?	Have you ever been convicted for shoplifting?
Ми надамо перекладача, який пояснить вам правову сторону справи.	We'll get an interpreter who will explain the legal aspects to you.
За вами уважно стежили.	You were under close observation.
Ви поводили себе дуже підозріло.	You were acting very suspiciously.
Цінники є доказами, що ви вкрали ці речі.	The price tickets prove that you stole these articles.
Пошук наркотиків	
наркотик	drug / narcotic / dope (slang)
особистий набір наркомана	kit – paraphernalia – utensil
лікарська рослина	drug plant
доза наркотику	dose, fix (slang)
зловживати	misuse, abuse

коноплі, гашиш	hemp
кокаїн	cocaine
опій	opium
марихуана	marihuana / marijuana
мак	poppy
сировина	raw material
тютюн та коноплі, змішані в одній цигарці, «косячок»	joint
індійські коноплі	cannabis
знеболюючий засіб	pain killer
залежність, згубна звичка	addiction
наркоман	drug addict / drug user / drug abuser / junkie (slang)
У нас є дозвіл на обшук.	We have a search warrant.
Скажіть нам, де сховано наркотики?	Tell us where the drugs are hidden?
Які наркотики ви вживали?	What drugs have you taken?
Коли востаннє ви прийняли наркотик?	When did you have your last fix?
Мати при собі наркотики — це злочин.	It is an offence to be in possession of drugs.
Звідки у вас ця речовина?	Where did you get this stuff?
Вас вже раз судили за контрабанду наркотиків.	You already have one conviction for drug-smuggling.
Для чого ви позичили у своїх друзів так багато грошей?	Why have you borrowed so much money from your friends?
Скільком особам ви вже продали наркотики?	How many people have you already sold drugs to?
Назвіть імена ваших клієнтів.	Tell us the names of your customers.
Скажіть правду. Вас очікує довготривале позбавлення волі.	Tell the truth. You can expect a long-term prison sentence.
У вас багато свіжих слідів від уколів на згині лівого ліктя.	You have a number of fresh puncture marks (needle marks) in the bend of your left elbow.

Віддайте всі ці пакети з фольги. Їх дослідять у лабораторії.	Give us all these foil packets. They will be examined in the laboratory.
Ми слідкуємо за вами декілька тижнів.	We have been observing you for several weeks.
Кому належить цей шприц?	Who does this syringe belong to?
Скільки пакунків ви заховали?	How many of these packs have you hidden?
Як довго ви приймаєте наркотики?	How long have you been taking this stuff? / How long have you been on this stuff?
Зброя	
вогнепальна зброя	firearm(s)
холодна зброя	cold steel
зброя, яка стріляє гумовими кулями	baton gun
гвинтівка, нарізна зброя	rifle
дробовик / рушниця	shotgun
револьвер	revolver
скорострільна зброя	rapid-fire weapon
гладкоствольна зброя	smoothbore gun
незареєстрована зброя	unregistered weapon
постріл	shot
дуло, ствол	barrel
«обріз»	sawn-off barrel
спусковий гачок	trigger
(реактивний) снаряд, куля	projectile
мушка	front sight
куля	bullet
магазин	magazine
приклад рушниці	butt
патронник	chamber
бойок	firing pin
ударник, курок	hammer
запобіжник	safety catch

зброя заряджена / розряджена	the gun is loaded / unloaded
зброя безпечна / небезпечна	the weapon is secured / not secured
розряджати гвинтівку	to discharge a rifle
поставити на запобіжник	to put the safety on
зняти із запобіжника	to take the safety off / to release the safety catch
носити зброю	to carry guns
стріляти на ураження	to shoot to kill
поранити, нанести вогнепальну рану	to shoot and wound
попасти в яблучко (мішені)	to shoot in the eye / bull's eye
До зброї!	To arms!
Опустіть зброю на землю!	Drop the gun down!
Проведення поліцейських заходів	
надягати кайданки на когось	to put handcuffs on somebody
знімати з когось кайданки	to remove handcuffs
стримувати натовп	to keep a crowd back
стійте поруч / відійдіть	stand by / step aside
Я попереджую вас.	I warn you.
Будьте уважні!	Be attentive!
Будьте обережні!	Be careful!
Руки вгору!	Hands up!
Стійте!	Freeze!
Руки за спину!	Hands behind the back!
Вільно!	At ease!
Вперед!	Go a head!
Назад!	Back! Get back!
Відійдіть назад, не підходьте!	Keep back!
Відійдіть (убік), дозвольте пройти!	Step aside!
Зробіть крок назад (вперед)!	Take a step back (ahead)!
Йдіть звідси, ви в небезпеці.	Leave this place, you are in danger.
Поверніть убік.	Turn aside.

Відведіть його убік.	Take him aside.
Не відставати!	Keep up!
Не відставайте від мене.	Keep up with me.
Не спіткніться!	Watch your step!
Не озирайтеся!	Don't look behind!
Дивіться вперед!	Look ahead!
Порушення громадського порядку	
порушення громадського порядку	riot
Ви порушуєте громадський порядок.	You are disturbing the public order.
Припиніть це, будь ласка!	Please, stop it!
Хто це зробив?	Who did this?
Куди побіг правопорушник?	Where has the offender gone?
Я повинен скласти протокол.	I must draw up a report.
Прошу його підписати.	Please, sign it.
Я повинен доставити вас до відділення поліції.	I must take you to the police station.
Прошу слідувати за мною.	Please, follow me.
Сідайте в автомобіль.	Get in the car.
Виходьте з автомобіля.	Get out of the car.
Пройдіть до начальника.	Go to the chief.
Будь ласка, не галасуйте.	Keep quiet, please.
Будь ласка, не кричіть.	Don't shout, please.
Тут не можна... — смітити — палити	No littering here No smoking here
Не кидайте... — недопалки — папір	Don't drop... — cigarette-ends — bits of paper
Не залишайте після себе... — сміття — газети — пляшки — пластикові стаканчики	Don't leave... lying around — rubbish — newspapers — bottles — plastic cups
Не забруднюйте тротуари.	Keep the pavements tidy.

Зразки процесуальних документів

Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах [...]

МВС України; Наказ, Інструкція, Протокол [...] від 06.11.2015 № 1376

Додаток 1
до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні
правопорушення в органах поліції
(пункт 5 розділу II)

Серія АА
№ 0000000

(місце складання протоколу)

ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ

«___» _____ 20__ року

Я _____ (посла, найменування органу поліції, зв'язки, прізвище, ім'я, по батькові останньої особи, яка складала протокол)
склав цей протокол про те, що промацання(ся) _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

дата та місце народження _____, громадянство _____, місце проживання _____,
 _____, місце реєстрації _____, місце роботи (навчання), посада _____,
 номер телефону _____

_____ (назва документа, сфери, №, рік і коли виданий)

склад адміністративного правопорушення

чим винив(ла) правопорушення, передбачене частиною _____ статті _____ КУпАП.
(дата, час, місце винищення і суть учиненого адміністративного правопорушення)
Свідок: 1.

2.	(ПОДПИСЬ)
	(ПОДПИСЬ)

Потвердзий(і): _____
(прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання)

Розуміючи, що розгляд адміністративної справи відбувається _____ 20 _____ року о _____ год. _____ хв. у _____ роз'яснено йому (їй) права та обов'язки, передбачені статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України, статтею 268 Кч/АП, повноваженнями _____ (назва посади, ставлення)

Підпис особи, яка ознайомлена з місцем та часом розгляду справи _____

У присутності понятих: 1. _____ 2. _____

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у гр-на(ки) _____, та згідно зі статтею 263 КУпАП виявлені (прізвища, імена, по батькові, місця проживання) _____, реєстровано для тимчасового зберігання _____.

[illegible]

Пояснення особи, яка пригнітається до адміністративної відповідальності, по суті порушення

Від пояснення та підпису відмовився(лася) у присутності понятих: 1. _____ 2. _____
Заяви та клопотання: _____

Рішення керівництва органу поліції за заявою, клопотанням _____

 До протоколу додається _____
 Підпис посадової особи органу поліції, яка склала протокол _____

Другий примірник протоколу про адміністративне правопорушення отримав _____ № _____
 _____ (підпис) _____ (п.п.б.)
 _____ (дата)

Серія АА
№ 000000

Копієць до протоколу про адміністративне правопорушення

Корінець до протоколу про адміністративне затримання
Прийняв та перевірів (П.І.Б., посада) _____ підпис _____ дата _____
Серія КЗ № 000000
-----лінія перфорації-----

ПРОТОКОЛКИ № 000000

про адміністративне затримання
за частиною ____ статті _____ КУпАП

«__» _____ 20__ р. _____
(назва населеного пункту)

Я, _____
(посада, найменування органу поліції, звання, П.І.Б. посадової особи, яка складала протокол)

_____, склав(ла) цей протокол про те, що
громадянин(ка) _____
(прізвище, _____)

(ім'я, по батькові) _____

_____, р.н., місце проживання: _____

доставлений(а) у службове приміщення _____

(найменування органу поліції, іншого приміщення, куди доставлено затриманого(у), його місцезнаходження)

«__» _____ 20__ р. о ____ год. ____ хв. у зв'язку із вчиненням правопорушення,
передбаченого частиною ____ статті ____ КУпАП, для _____

(час і мотиви затримання: припинення адміністративного правопорушення, складання протоколу про адміністративне

правопорушення, для розгляду справи тощо)

Гр. _____ роз'яснено його (її) права та обов'язки, передбачені
статтями 55, 56, 59, 63 Конституції України та статтею 268 КУпАП, а також про право та
можливість отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону
України «Про безоплатну правову допомогу».

«__» _____ 20__ р. _____
(підпис затриманої особи) (прізвище та ініціали затриманої особи)

Про місце перебування затриманого(ї) згідно з частиною другою статті 261 КУпАП
повідомлено о ____ год. ____ хв. «__» _____ 20__ р. _____

(родичів, адміністрацію за місцем роботи чи навчання, яким чином повідомлено)

Перед поміщенням до кімнати для затриманих та доставлених у присутності понятих:

1. _____
(П.І.Б., місце проживання)

2. _____
(П.І.Б., місце проживання)

проведено особистий огляд та огляд речей, передбачені статтею 264 КУпАП, що були у
затриманого(ї) _____

(вказати перелік речей, цінностей, документів, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом

правопорушення, їх індивідуальні ознаки, а за потреби - місця, обставини виявлення)

Зворотний бік

Затриманий(а) одягнутий(а) _____

При особистому огляді тілесні ушкодження не виявлені / виявлені _____
(непотрібне закреслити)

(які саме, чи надавалась невідкладна медична допомога, номер бригади швидкої медичної допомоги, П.І.Б. лікаря)

Заяви та зауваження, зроблені при затриманні та огляді _____

(зазначити ким і які саме)

Підписи понятих: 1. _____ 2. _____

Підпис затриманої особи _____

Підпис посадової особи органу поліції, яка проводила огляд _____

Гр. _____ звільнений(а) «__» _____ 20__ р. о __ год. __ хв.

Підстава для звільнення _____

При звільненні одержав(ла) _____

(зазначити перелік речей, повернутих при звільненні)

Скарг, зауважень до дій посадових осіб органів поліції не маю / маю _____
(непотрібне закреслити)

(зазначити які саме)

Підпис звільненої особи _____

Підпис посадової особи органу поліції _____

{Додаток 4 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства внутрішніх справ № 243 від 17.03.2017}

Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі МВС України наказ від 07.11.2015 № 1395

ПРОТОКОЛ про адміністративне правопорушення

« ____ » ____ 20 ____ року ____ год. ____ хв. ____ (місце складання протоколу)

Я, ____ (посад, стипендіальне зв'язки, П. І. Б. поліцейського, який склав протокол)

склав(ла) цей протокол про те, що громадянин(ка) ____ (П. І. Б.)

дата народження ____ , громадянство ____ , місце проживання (перебування) ____ ,

місце роботи ____ (найменування організації, місцезнаходження) ____ , особу встановлено ____ (серія та номер посвідчення особи або паша, серія та номер документа, що посвідчує особу)

транспортний засіб ____ , номерний знак ____ , належність ____ (марка, модель) ____

« ____ » ____ 20 ____ року ____ год. ____ хв. ____ (в) ____ (місце скенування адміністративного правопорушення)

____ (суть адміністративного правопорушення, опис установлених обставин)

чим порушив(ла) вимоги п. ____ Правил дорожнього руху, за що відповідальність передбачена ч. ____ ст. ____ КУпАП.

Свідки чи потерпілі: 1. ____ (П. І. Б., місце проживання (перебування)) ____ (підпис)

2. ____ (П. І. Б., місце проживання (перебування)) ____ (підпис)

До протоколу додаються: ____

Групу(ш) ____ (прізвище та ініціал) ____ роз'яснено його(її) права та обов'язки, передбачені ст. 63 Конституції України, ст. 268 КУпАП, і повідомлено, що розгляд адміністративної справи відбувається « ____ » ____ 20 ____ року о ____ год. ____ хв. у ____

Особа, яка ознайовлена з місцем та часом розгляду справи, ____ (підпис)

Поскени особи, яка пригнітається до адміністративної відповідальності, по суті порушення ____ (підпис особи, яка пригнітається до адміністративної відповідальності)

Тимчасово вилучені документи: ____

Тимчасовий довід на право керування транспортним засобом отримав(ла) ____ (підпис особи, яка пригнітається до адміністративної відповідальності)

Підпис поліцейського, який склав протокол ____

Підпис особи, яка пригнітається до адміністративної відповідальності ____ (зі змістом протоколу ознайомлений(а), якщо протокол отримав(ла), наскел про мене дані – правили)

ПОСТАНОВА про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі серія _____ № _____ 1. _____ 2. _____ (дата розгляду справи (число, місяць, рік)) (місце розгляду справи) 3. _____ (посада, спеціальне звання та П. І. Б. особи, яка розглядає справу) 4. Особа, щодо якої розглядається справа: _____ (П. І. Б.) _____ (місце проживання (пребування)) _____ (дата народження) 5. Керуючи транспортним засобом _____ (серія та номер посвідчення водія або назва, серія та номер документа, що посвідчує особу) 6. «__» ____ 20__ року __ год. __ хв. на (в) _____ (марка, модель) _____ (місце скоєння адміністративного правопорушення) _____ (суть адміністративного правопорушення, опис обставин, установлених при розгляді справи) чим скоїв(ла) адміністративне правопорушення, передбачене частиною ____ статті ____ КУпАП	Квитання про сплату штрафу відповідно до постанови серія _____ № _____ Ця частина залишається в банківській установі 1. _____ (прізвище, ім'я, по батькові платника) 2. _____ (місце проживання (пребування) платника) 3. _____ (сума (словами, цифрами)) 4. _____ 5. Частина _____, стаття _____ КУпАП (призначення платежу) 6. _____ (місце вчинення правопорушення) 7. _____ (банк отримувача) 8. _____ (код банку отримувача (ЄДНРОУ)) 9. _____ (МФО банку)
--	--

Керуючись положеннями статей 33 та 284 КУпАП. ПОСТАНОВИВ: 7. Прийняте по справі рішення: застосувати до _____ адміністративне стягнення (П. І. Б. особи, яка притягається до адміністративної відповідальності) _____ у розмірі _____ (сума штрафу) 8. До постанови додаються _____ 9. _____ (підпис особи, яка вивела постанову) 10. Копію постанови мною отримано _____ (підпис особи, притягнутої до адміністративної відповідальності, запис про відмову від підпису або отримання копії постанови) Копію постанови надіслано рекомендованим листом за вих. номером _____ від «__» _____ 20__ року. Заповнюється у разі надіслання постанови поштою		10. _____ (розрахунковий рахунок) 11. Касир _____ (підпис) 12. Платник _____ (підпис) М. П. Дата здійснення операції «__» _____ 20__ року. Квитання про сплату штрафу заповнюється банківською установою або платником штрафу
--	--	---

Зворотний бік

Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особистості чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеється провадження; оскаржити постанову по справі протягом десяти днів з дати вручення такої постанови у вищестоящий орган (вищестоящий посадовий особі) або в районний, районний у місті, міський чи міськрайонний суд, у порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України, з особливостями, встановленими КУпАП.

Відповідно до статті 63 Конституції України особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом.

Штраф має бути сплачений особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, не пізніше як через п'ятнадцять днів з дати вручення їй постанови про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі, а в разі оскарження такої постанови – не пізніше як через п'ятнадцять днів з дати повідомлення про залишення скарги без задоволення.

У разі відсутності самостійного заробітку в осіб віком від шістнадцяти років, які притягаються до адміністративної відповідальності, штраф стягується з батьків або осіб, які їх замінюють.

Штраф вноситься особою, яка притягається до адміністративної відповідальності в установу банку України, за винятком штрафу, що стягується на місці вчинення правопорушення, якщо інше не встановлено законодавством України.

У разі несплати особою, яка притягається до адміністративної відповідальності, штрафу у п'ятнадцятиденний строк постанови про накладення штрафу надсилається для примусового виконання до відділу державної виконавчої служби за місцем проживання (перебування) особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, місцем її роботи або за місцезнаходженням її майна в порядку, встановленому законом. У порядку примусового виконання постанови про стягнення штрафу за вчинення адміністративного правопорушення з особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, стягується: подвійний розмір штрафу, визначеного у відповідній статті КУпАП та зазначеного у постанові про накладення адміністративного стягнення по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване не в автоматичному режимі; витрати на облік зазначених правопорушень.

СХЕМА МІСЦЯ ДТП,

яка сталася «__» _____ 20__ року о ____ год. ____ хв. на _____ (вказується точне місце ДТП із зазначенням прип'язки)

	Означення місця ДТП (символ, сугливе, шпунте)
	Наявність дорожніх знаків (символ, шпунте)
	Наявність дорожніх знаків (символ, шпунте)
	Наявність дорожніх знаків (символ, шпунте)
	Наявність дорожніх знаків (символ, шпунте)
	Стан покриття проїзної частини (сухе, мокре, ожеледиця, зморщене, засипане тощо)
	Наявність дорожнього огороження в місці проїзду частини (с/немає)
	Наявність пішохідного огороження в місці проїзду частини (с/немає)
	Наявність пішохідного огороження в місці проїзду частини (с/немає)
	Наявність дорожніх знаків пріоритету на головній дорозі (с/немає)
	Наявність дорожніх знаків пріоритету на вторинній дорозі (с/немає)
	Наявність наземного пішохідного переходу з дорожніми знаками та розміткою (с/немає)
	Наявність горизонтальної розмітки проїздової частини (с/немає)
	Наявність горизонтальної розмітки на пішохідному переході (с/немає)
	Наявність світлофорного об'єкта (на момент створення ДТП працював/не працював)
	Наявність недовілок в утриманні вулично-шляхової мережі, які стали супутньою причиною ДТП (с/немає)
	Назви об'єктів, зображених на схемі:
1.	_____
2.	_____
3.	_____
4.	_____
5.	_____
6.	_____
7.	_____
8.	_____
9.	_____
10.	_____

Із схемою ознайомлений:

1. _____ (П.І.Б., дата народження, місце проживання) учасника пригоди та його особистий підпис)

2. _____ (П.І.Б., дата народження, місце проживання) учасника пригоди та його особистий підпис)

3. _____ (П.І.Б., дата народження, місце проживання) учасника пригоди та його особистий підпис)

СХЕМА ДОДАЄТЬСЯ ДО ПРОТОКОЛУ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ СЕРІЇ ____ № _____

Схему склав _____ (посада, місце роботи, спеціальне звання та П.І.Б. поліцейського, його особистий підпис)

Марка (модель) пошкодженого транспортного засобу	Тип транспортного засобу	Номерний знак	Належить (П. І. Б. та місце проживання власника (співвласника) або місцезнаходження гаража)	Серія та номер полісу ОСЦПВ наземних ТЗ та назва страхової організації, яка його видала	Перелік видимих (зовнішніх) пошкоджень транспортного засобу, отриманих унаслідок ДТП

Дані про пошкодження транспортних засобів підтверджую:

_____ (П. І. Б. учасника пригоди та його особистий підпис)

_____ (П. І. Б. учасника пригоди та його особистий підпис)

_____ (П. І. Б. учасника пригоди та його особистий підпис)

Вид пригоди: _____

Кількість учасників ДТП: _____

Порушення пункту ПДР: _____

Результати огляду на стан спіяння (у випадку його проведення): _____

АКТ

огляду та тимчасового затримання транспортного засобу

«__» _____ 20__ року о __ год. __ хв.

(місце складання акта)

Я, _____
(посада, спеціальне звання та П. І. Б. поліцейського, який приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку)

відповідно до _____,
у присутності свідків:

1. _____;
(П. І. Б., місце проживання (перебування), контактний номер телефону)

2. _____;
(П. І. Б., місце проживання (перебування), контактний номер телефону)

здійснив огляд та тимчасове затримання транспортного засобу _____ шляхом блокування або доставлення _____
(тип, марка, номерний знак)
для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку (непотрібне закреслити)

(місцезнаходження місця блокування або зберігання транспортного засобу)

Огляд та тимчасове затримання транспортного засобу здійснено у зв'язку з _____

(зазначити підстави для тимчасового затримання транспортного засобу, визначені статтею 265² КУпАП або статтею 40 Закону України «Про виконавче провадження»)

Власник (співвласник) транспортного засобу: _____

(П. І. Б. та місце проживання (перебування))

Зовнішній вигляд транспортного засобу _____

(зазначається перелік деталей та агрегатів, яких не вистачає, стан лакофарбового покриття, наявність

механічних пошкоджень, наявність вантажу, інших речей та їх стан)

Транспортний засіб для його примусового переміщення прийняв: _____
(найменування, місцезнаходження та номер телефону)

підприємства, установи або організації, які доставляють на спеціальний майданчик чи стоянку транспортний засіб, номерний знак евакуатора,

посада, П. І. Б. та підпис особи, яка здійснюватиме примусове переміщення транспортного засобу)

Відстань переміщення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку становить _____ км.
(зазначається особою, яка здійснила примусове переміщення транспортного засобу)

До акта додаються _____

Транспортний засіб на тимчасове зберігання прийняв: _____
(місцезнаходження місця зберігання транспортного

засобу, посада, П. І. Б., підпис, номер телефону)

Підпис водія _____

Підпис страхового комісара _____

Підписи свідків:

1. _____

2. _____

Підпис особи, яка склала акт _____

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що 01.02.2017 перебував на маршруті патрулювання № 303 разом із сержантом поліції Білим М.М. Близько 20 год 00 хв від чергового Оболонського РУ ГУНП України в м. Києві нам надійшло повідомлення про те, що біля першого під'їзду по вул. Лугова, 1 у м. Київ зібралися особи, які вживають наркотичні засоби.

Прибувши за зазначеною адресою о 20 год 15 хв, ми виявили громадянина Сірого Володимира Володимировича (05.03.1990 р. н.), який мешкає за адресою: м. Київ, вул. Вишнева, 1, кв. 3 (зі слів), та який, помітивши нас, намагався втекти і викинув пакунок, загорнутий у газету.

На місце події було викликано СОГ. Слідчий у присутності понятих з асфальту біля першого під'їзду по вул. Лугова, 1 вилучив викинутий Сірим В. В. газетний пакунок, у якому була речовина рослинного походження жовто-зеленого кольору в подрібленому стані, схожа на наркотичну (коноплю), приблизно 5 грамів.

Громадянин Сірий В. В. давати будь-які пояснення відмовився.

Громадянину Сірому В. В. було запропоновано пройти до Оболонського РУ ГУНП України в місті Києві для з'ясування обставин.

Протиправні дії Сірого В. В. підтверджують:

1) Лобода Леся Іванівна, 1973 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Жовта, 3, кв.15, тел. 222-77-99;

2) Козак Іван Володимирович, 1983 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Червона, 7, кв. 7, тел. 222-33-55.

Інспектор роти № 3

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

І. І. Іваненко

01.02.2017

Начальникові
Управління патрульної поліції у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що 01.02.2017 перебував на маршруті патрулювання № 504 разом із сержантом поліції Барченком М. М. Близько 18 год 30 хв від чергового Голосіївського РУ ГУНП України в місті Києві нам надійшло повідомлення про те, що в магазині «Колосок», розташованому за адресою: вул. Васильківська, 32, охоронець магазину зупинив громадян під час спроби покинути заклад із викраденим чужим майном.

Прибувши за зазначеною адресою, було виявлено, що громадянин Мемихін Роман Олегович (09.04.1980 р. н.), який мешкає за адресою: м. Київ, вул. М. Рильського, 14, кв. 36 (зі слів), 01.02.2017 о 18 год 15 хв, перебуваючи в магазині «Колосок», таємно викрав з полиці молочний шоколад марки «Корона» в кількості трьох штук вартістю 32 грн 99 коп. кожна, на загальну суму 98 грн 97 коп., намагався пройти крізь контрольний турнікет, де його зупинив охоронець магазину.

На місце події було викликано СОГ. Слідчий у присутності понятих вилучив молочний шоколад марки «Корона» в кількості трьох штук.

Громадянин Мемихін Р. О. давати будь-які пояснення відмовився.

Громадянину Мемихіну Р. О. було запропоновано пройти до Голосіївського РУ ГУНП України в м. Києві для з'ясування обставин.

Протиправні дії Мемихіна Р. О. підтверджують:

Сивуха Ірина Володимирівна, 1971 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Деміївська, 35-б, кв. 15, тел. 345-71-13;

Новіков Іван Іванович, 1983 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. М. Кривоноса, 7, кв. 7, тел. 222-33-55.

Документ, який підтверджує вартість викраденого (накладна/лист підприємства), відеозапис із камер спостереження долучені до матеріалів.

Інспектор роти № 2

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

01.02.2017

І. В. Красенко

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю Вам, що 01.02.2017 близько 12 год 00 хв за адресою: м. Київ, вул. Гната Юри, 20 (приміщення торгового центру «Квадрат»), було виявлено громадянина Кузнецова Сергія Петровича, 12.06.1984 р. н., проживає за адресою: м. Київ, бул. Вернадського, 71, кв. 44, тел. моб. 093-886-20-44, який образливо чіплявся до громадянина Михальова Івана Васильовича 1989 р. н., хапав його за одяг, висловлювався принизливими для нього словами та нецензурною лайкою, чим порушував громадський порядок і спокій громадян.

Ураховуючи вищевикладене, а також те, що в діях Кузнецова С. П. вбачаються ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП, прошу цей рапорт зареєструвати в Журналі єдиного обліку заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події Святошинського УП ГУНП у місті Києві.

Інспектор роти № 2

Управління патрульної поліції у м. Києві
сержант поліції
01.02.2017

С. М. Іваненко

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що 01.02.2017 перебував на маршруті патрулювання № 303 разом із сержантом поліції Білим М. М. Близько 20 год 00 хв від чергового Оболонського РУ ГУНП України в м. Києві нам надійшло повідомлення про те, що біля першого під'їзду на вул. Лугова, 1 у м. Київ зібралися особи, які вживають алкогольні напої.

Прибувши за зазначеною адресою, ми виявили громадянина Сірого Володимира Володимировича (1950 р. н.), що мешкає за адресою: м. Київ, вул. Вишнева, 1, кв. 3 (зі слів), який був у п'яному вигляді, під час ходьби хитався, мав запах алкоголю з порожнини рота та неохайний вигляд одягу, чим ображав людську гідність і громадську мораль.

Громадянин Сірий В. В. давати будь-які пояснення відмовився.

Громадянину Сірому В. В. було запропоновано пройти до Оболонського РУ ГУНП України в місті Києві для з'ясування обставин.

Протиправні дії Сірого В. В. підтверджують:

1) Лобода Леся Іванівна, 1973 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Жовта, 3, кв. 15, тел. 222-77-99;

2) Козак Іван Володимирович, 1983 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Червона, 7, кв. 7, тел. 222-33-55.

Інспектор роти № 4

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

І. І. Іваненко

01.02.2017

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що 01.02.2017 близько 12 год 00 хв за адресою: м. Київ, вул. Верховинна, 69 (територія Київського міського клінічного онкологічного центру) було виявлено громадянина Кузнецова Сергія Петровича, 12.06.1984 р. н., проживає за адресою: м. Київ, бул. Вернадського, 71, кв. 44, тел. моб. 093-886-20-44, який кутив цигарку біля входу до центрального корпусу клінічного центру.

Ураховуючи вищевикладене, а також те, що в діях Кузнецова С. П. вбачаються ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 1751 КУпАП, прошу цей рапорт зареєструвати в Журналі єдиного обліку заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події Святошинського УП ГУНП у місті Києві.

Інспектор роти № 5

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

С. М. Іваненко

01.02.2017

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що 01.02.2017 перебував на маршруті патрулювання № 303 разом із сержантом поліції Білим М. М. Близько 20 год 00 хв від чергового Оболонського РУ ГУНП України в м. Києві нам надійшло повідомлення про те, що на дитячому майданчику на вул. Луговій, 1, зібралися особи, які вживають алкогольні напої.

Прибувши за зазначеною адресою, ми виявили громадянина Сірого В. В. (16.11.1950 р. н.) і неповнолітнього Петренка О. М. (12.12.2001 р. н.), які на лаві майданчика розклали харчі та вживали горілку «Козацька рада». Вони повідомили, що святкують день народження Сірого В. В.

Громадянам Сірому В. В. і Петренку О. М. було запропоновано пройти до Оболонського РУ ГУНП України в місті Києві для з'ясування обставин.

Протиправні дії Сірого В. В. і Петренка О. М. підтверджують:

1) Лобода Леся Іванівна, 1973 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Жовта, 3, кв. 15, м. Київ, тел. 222-77-99;

2) Козак Іван Володимирович, 1983 р. н., мешкає за адресою: м. Київ, вул. Червона, 7, кв. 7, тел. 222-33-55.

Ураховуючи вищевикладене, а також те, що в діях Сірого В. В. вбачаються ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 та 180 КУпАП, а в діях Петренка О. М. — ознаки адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 178 КУпАП, прошу цей рапорт зареєструвати в Журналі єдиного обліку заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події Святошинського УП ГУНП у м. Києві та направити на додаткову перевірку за територіальністю.

Інспектор роти № 6

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

І. І. Іваненко

01.02.2017

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

РАПОРТ

Доповідаю, що, перебуваючи на маршруті патрулювання № 127 разом із сержантом Ладаном І. Т., 01.02.2017 близько 13 год у м. Київ на перехресті вулиць Межигірська та Оленівська виявили, що водій громадянин Стичкін І. П. здійснив проїзд на заборонений сигнал світлофора, чим змусив водіїв, які рухалися на зелене світло, різко гальмувати, щоб уникнути зіткнення, чим порушив вимоги п. 8.7.3 Правил дорожнього руху України та вчинив правопорушення, передбачені ч. 4 ст. 122 КУпАП. Під час оформлення цього правопорушення громадянин Стичкін І. П. чинив злісну непокору законному розпорядженню поліцейського при виконанні ним службових обов'язків, зокрема, незважаючи на неодноразові вимоги, не пред'являв для перевірки посвідчення водія (не виконав вимоги ст. 16 Закону України «Про дорожній рух»), а також погрожував зв'язками та звільненням поліцейського, спробував зникнути з місця події, хватав за однострій поліцейського, чим учинив злісну непокору законним вимогам і розпорядженням поліцейського, а саме порушив заборони ст. 185 КУпАП.

Для встановлення особи та складання протоколу громадянина Стичкіна І. П. було доставлено до чергової частини Святошинського РУ ГУНП у місті Києві.

Інспектор роти № 3

Управління патрульної поліції у м. Києві

сержант поліції

01.02.2017

Д. С. Ковтанюк

Начальникові
Управління патрульної поліції
у м. Києві
лейтенанту поліції
Бойку О. О.

Петрусенко Тетяни Захарівни, 1984 р. н.,
працюю в лікарні «Охмадит», мешкаю
за адресою: м. Київ,
вул. Північна, 23, кв. 14,
тел. моб. 067-407-44-31

ПОЯСНЕННЯ

За цим фактом можу пояснити таке. 01.02.2017 близько 20 год 35 хв я зі своїм знайомим Пригодою І. Б. була на зупинці тролейбуса 7-го маршруту на просп. Перемоги, 75 у м. Києві. У цей час до зупинки підійшов молодий чоловік (як потім було встановлено — Стичкін Ігор Сергійович, 1991 р. н.). Він був у стані алкогольного сп'яніння, палив цигарку, дим від якої потрапляв на нас. Ми попросили його відійти подальше й палити там. На наше прохання громадянин Стичкін І. С. відповів нецензурною лайкою, підійшов до нас і випустив сигаретний дим нам в обличчя. Ми сказали, що викличемо поліцію, якщо він не припинить протиправні дії. На це він відповів нецензурною лайкою, сказавши, що поліції він не боїться. У цей час ми звернули увагу, що в наш бік направляються двоє поліцейських (напевно, вони почули нецензурну лайку). Підійшовши до громадянина Стичкіна І. С., поліцейські відрекомендувалися та зажадали від нього припинити нецензурно лаятись, а також попросили пред'явити документи, що посвідчують особу. Стичкін І. С. відповів, що він і міліцію не боявся, а поліцію тим паче не боїться, тому і назвав своє прізвище, ім'я та по батькові, продовжуючи вживати нецензурну лайку. Поліцейські знову зажадали від громадянина Стичкіна І. С. припинити лаятись і поінформували його, які саме норми закону він порушує. На це Стичкін І. С. відповів, що поліція йому не має права вказувати, що робити, використавши нецензурні слова, після чого поліцейські взяли громадянина Стичкіна І. С. під руки й відвели у відділок поліції.

Показання з моїх слів записано вірно, мною підписано (або показання написано власноручно).

01.02.2017

Т. З. Петрусенко

(підпис)

ДОВІДНИК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Автори-упорядники

ЧЕРНЯВСЬКИЙ Сергій Сергійович

ЛЕВЧЕНКО Катерина Борисівна

Головний редактор *О. В. Красовицький*
Відповідальна за випуск *А. М. Гончаренко*

Художній редактор *О. А. Гугалова*

Технічний редактор *Г. С. Таран*

Комп'ютерна верстка: *В. А. Мурликін*

Коректор *Р. Є. Панченко*

Підписано до друку 20.02.18. Формат 84×108 ¹/₃₂.
Умов. друк. арк. 18,48. Облік.-вид. арк. 16,23.
Тираж 10 000 прим. Замовлення №

ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016

Сайт та інтернет-магазин видавництва:
www.folio.com.ua
Електронна адреса:
market@folio.com.ua

Надруковано з готових позитивів
у ТОВ «Видавництво Фоліо»
вул. Римарська, 21А, м. Харків, 61057
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 5244 від 09.11.2016

Чернявський С. С., Левченко К. Б.

Довідник поліцейського / авт.-упоряд.: С. С. Чернявський, К. Б. Левченко; худож.-оформлювач М. С. Мендор. — Харків: Фоліо, 2018. — 348 с.; іл.

ISBN 978-966-03-7983-1.

Книга призначена для працівників усіх структурних підрозділів Національної поліції України, курсантів, студентів та слухачів навчальних закладів системи МВС України, адвокатів та юристів, які цікавляться правоохоронною діяльністю. В книзі сформульовано практичні поради та типові алгоритми дій працівників поліції при отриманні інформації про виявлення або виявленні найбільш поширених видів правопорушень та злочинів. Надано інформаційний блок для організації необхідної взаємодії поліцейських з органами місцевої влади, службами соціального захисту та підтримки населення та громадськими організаціями; поради щодо надання первинної медичної та психологічної допомоги. Наскрізною ідеєю книги є дотримання прав людини як наріжного принципу діяльності сучасної української поліції.

УДК 351.75

